

**Finansowy Raport Roczny
Banku Millennium S.A.
za okres 12 miesięcy zakończony
31 grudnia 2019 r.**

Wybrane dane finansowe

	w tys. PLN		w tys. EUR	
	1.01.2019 - 31.12.2019	1.01.2018 - 31.12.2018	1.01.2019 - 31.12.2019	1.01.2018 - 31.12.2018
Przychody z tytułu odsetek i przychody o podobnym charakterze	2 982 260	2 453 575	693 259	575 025
Przychody z tytułu opłat i prowizji	745 358	687 342	173 267	161 087
Wynik finansowy przed opodatkowaniem podatkiem dochodowym	867 942	958 882	201 763	224 726
Wynik finansowy po opodatkowaniu	600 683	722 300	139 635	169 280
Całkowite dochody za okres sprawozdawczy	594 074	816 162	138 099	191 278
Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej	(693 707)	4 939 916	(161 260)	1 157 729
Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	(799 002)	(7 958 410)	(185 737)	(1 865 150)
Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej	724 810	(869 071)	168 490	(203 677)
Przepływy pieniężne netto, razem	(767 899)	(3 887 565)	(178 506)	(911 098)
	31.12.2019	31.12.2018	31.12.2019	31.12.2018
Aktywa razem	96 824 788	79 279 034	22 736 829	18 436 985
Zobowiązania wobec banków i innych instytucji monetarnych	849 452	1 055 708	199 472	245 513
Zobowiązania wobec klientów	81 637 517	66 399 771	19 170 487	15 441 807
Kapitał własny	8 690 087	8 135 969	2 040 645	1 892 086
Kapitał zakładowy	1 213 117	1 213 117	284 870	282 120
Liczba akcji (w szt.)	1 213 116 777	1 213 116 777	1 213 116 777	1 213 116 777
Wartość księgowa na jedną akcję (w zł / EUR)	7,16	6,71	1,68	1,56
Rozwodniona wartość księgowa na jedną akcję (w zł / EUR)	7,16	6,71	1,68	1,56
Współczynnik wypłacalności	20,00%	21,49%	20,00%	21,49%
Zadeklarowana lub wypłacona dywidenda na jedną akcję (w zł / EUR)	-	-	-	-

Kursy przyjęte do przeliczenia danych finansowych na EUR

dla pozycji na dzień bilansowy	-	-	4,2585	4,3000
dla pozycji za okres objęty sprawozdaniem (kurs wyliczony jako średnia z kursów na koniec poszczególnych miesięcy okresu)	-	-	4,3018	4,2669

Wybrane kwartalne dane finansowe

RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT

<i>w tysiącach zł</i>	1.01.2019 - 31.12.2019	1.10.2019 - 31.12.2019*	1.01.2018 - 31.12.2018	1.10.2018 - 31.12.2018*
Wynik z tytułu odsetek	2 100 231	666 536	1 716 672	458 738
Przychody z tytułu odsetek i przychody o podobnym charakterze:	2 982 260	917 509	2 453 575	650 419
Przychody naliczane z wykorzystaniem metody efektywnej stopy procentowej:	2 855 064	883 427	2 336 911	574 515
Przychody odsetkowe od Aktywów wycenianych według zamortyzowanego kosztu	2 470 441	782 519	1 984 670	480 444
Przychody odsetkowe od Aktywów wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	384 623	100 908	352 241	94 071
Przychody o charakterze podobnym do odsetkowego od Aktywów wycenianych według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	127 196	34 082	116 664	75 904
Koszty z tytułu odsetek	(882 029)	(250 973)	(736 903)	(191 681)
Wynik z tytułu opłat i prowizji	593 174	160 205	558 144	132 189
Przychody z tytułu opłat i prowizji	745 358	207 395	687 342	166 782
Koszty z tytułu opłat i prowizji	(152 184)	(47 190)	(129 198)	(34 593)
Przychody z tytułu dywidend	45 244	275	56 440	196
Wynik z tytułu zaprzestania ujmowania aktywów i zobowiązań finansowych niewycenianych według wartości godziwej przez wynik finansowy	37 729	3 618	18 897	3 220
Wynik z tytułu aktywów i zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu	68 269	17 483	82 252	24 371
Wynik z tytułu aktywów finansowych nieprzeznaczonych do obrotu wycenianych obowiązkowo według wartości godziwej przez wynik finansowy	63 683	13 176	(6 375)	(4 591)
Wynik z tytułu rachunkowości zabezpieczeń	(19 059)	(4 183)	(20 037)	(5 130)
Wynik z pozycji wymiany	157 814	37 633	150 206	39 861
Pozostałe przychody operacyjne	85 328	14 632	25 069	8 549
Pozostałe koszty operacyjne	(71 752)	(12 511)	(32 885)	(10 517)
Koszty administracyjne	(1 375 232)	(425 541)	(1 154 086)	(287 799)
Koszty z tytułu utraty wartości aktywów finansowych	(198 919)	(36 844)	(171 016)	(41 725)
Koszty z tytułu utraty wartości aktywów niefinansowych	(1 153)	1 112	(509)	311
Koszty rezerw na ryzyko prawne z tytułu walutowych kredytów hipotecznych	(223 134)	(223 134)	0	0
Wynik z tytułu modyfikacji	(11 663)	(2 476)	(14 157)	(3 970)
Amortyzacja	(145 708)	(49 508)	(51 256)	(13 609)
Udział w zyskach jednostek podporządkowanych	0	0	0	0
Podatek bankowy	(236 910)	(69 133)	(198 477)	(49 952)
Wynik finansowy przed opodatkowaniem podatkiem dochodowym	867 942	91 340	958 882	250 142
Podatek dochodowy	(267 259)	(71 144)	(236 582)	(59 815)
Wynik finansowy po opodatkowaniu	600 683	20 196	722 300	190 327

* dane kwartalne nie podlegały badaniu przez niezależnego biegłego rewidenta

SPRAWOZDANIE Z CAŁKOWITYCH DOCHODÓW

<i>w tysiącach zł</i>	1.01.2019 - 31.12.2019	1.10.2019 - 31.12.2019*	1.01.2018 - 31.12.2018	1.10.2018 - 31.12.2018*
Wynik finansowy po opodatkowaniu	600 683	20 196	722 300	190 327
Inne składniki całkowitych dochodów, które zostaną (zostały) przeklasyfikowane na zyski lub straty	(7 823)	(7 973)	112 890	71 697
Efekt wyceny papierów dłużnych wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	(47 508)	(5 901)	71 014	57 011
Rachunkowość zabezpieczeń	39 685	(2 072)	41 876	14 686
Inne składniki całkowitych dochodów, które nie będą przeklasyfikowane na zyski lub straty	(337)	(337)	2 988	2 988
Zyski (straty) aktuarialne	(509)	(509)	(106)	(106)
Efekt wyceny akcji wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	172	172	3 094	3 094
Inne składniki całkowitych dochodów przed opodatkowaniem, razem	(8 160)	(8 310)	115 878	74 685
Podatek dochodowy dotyczący innych składników całkowitych dochodów, które zostaną (zostały) przeklasyfikowane na zyski lub straty	1 487	1 515	(21 448)	(13 621)
Podatek dochodowy dotyczący innych składników całkowitych dochodów, które nie będą przeklasyfikowane na zyski lub straty	64	64	(568)	(568)
Inne składniki całkowitych dochodów po opodatkowaniu	(6 609)	(6 731)	93 862	60 496
Całkowite dochody za okres sprawozdawczy	594 074	13 465	816 162	250 823

* dane kwartalne nie podlegają badaniu przez niezależnego biegłego rewidenta

ROCZNE SPRAWOZDANIE FINANSOWE BANKU MILLENNIUM S.A.

ZA OKRES 12 MIESIĘCY ZAKOŃCZONY 31 GRUDNIA 2019 R.

SPIS TREŚCI

1.	RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT	7
2.	SPRAWOZDANIE Z CAŁKOWITYCH DOCHODÓW	8
3.	BILANS	9
4.	ZMIANY STANU KAPITAŁÓW WŁASNYCH.....	11
5.	SPRAWOZDANIE Z PRZEPŁYWÓW ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH	12
6.	INFORMACJE OGÓLNE O EMITENCIE.....	14
7.	TRANSAKCA ZAKUPU AKCJI I POŁĄCZENIA Z EURO BANK S.A.	15
8.	POLITYKA RACHUNKOWOŚCI.....	23
8.1.	OŚWIADCZENIE O ZGODNOŚCI Z MIĘDZYNARODOWYMI STANDARDAMI SPRAWOZDAWCZOŚCI FINANSOWEJ	23
8.2.	STANDARDY I INTERPRETACJE PRZYJĘTE W ROKU 2019 ORAZ NIEOBOWIĄZUJĄCE NA DZIEŃ BILANSOWY	23
8.3.	PRZYJĘTE ZASADY RACHUNKOWOŚCI	27
9.	ZARZĄDZANIE RYZYKIEM FINANSOWYM	56
9.1.	ZARZĄDZANIE RYZYKIEM	56
9.2.	ZARZĄDZANIE KAPITAŁEM	59
9.3.	RYZYKO KREDYTOWE.....	64
9.4.	RYZYKO RYNKOWE I STOPY PROCENTOWEJ.....	84
9.5.	RYZYKO PŁYNNOŚCI	91
9.6.	RYZYKO OPERACYJNE	95
10.	OPIS TRANSAKЦИИ Z PODMIOTAMI POWIĄZANYMI	97
10.1.	TRANSAKЦИИ Z GRUPĄ PODMIOTU DOMINUJĄCEGO I PODMIOTAMI ZALEŻNYMI	97
10.2.	TRANSAKЦИИ Z OSOBAMI ZARZĄDZAJĄCYMI I NADZORUJĄCYMI BANK.....	100
10.3.	INFORMACJE O WYNAGRODZENIACH I KORZYŚCIACH OSÓB NADZORUJĄCYCH I ZARZĄDZAJĄCYCH BANKIEM	100
11.	WARTOŚĆ GODZIWA	102
12.	ZOBOWIĄZANIA I AKTYWA WARUNKOWE	108
12.1.	SPRAWY SĄDOWE.....	108
12.2.	POZYCJE POZABILANSOWE	112
13.	NOTY DO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO.....	114
1.	PRZYCHODY Z TYTUŁU ODSETEK I PRZYCHODY O PODOBNYM CHARAKTERZE	114
2.	KOSZTY Z TYTUŁU ODSETEK I PODOBNE KOSZTY.....	114
3.	PRZYCHODY I KOSZTY Z TYTUŁU OPŁAT I PROWIZJI	115
4.	PRZYCHODY Z TYTUŁU DYWIDEND.....	115
5.	WYNIK Z TYTUŁU ZAPRZESTANIA UJMOWANIA AKTYWÓW I ZOBOWIĄZAŃ FINANSOWYCH NIEWYCENIANYCH WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ WYNIK FINANSOWY	116
6.	WYNIK Z TYTUŁU AKTYWÓW I ZOBOWIĄZAŃ FINANSOWYCH PRZEZNACZONYCH DO OBROTU	116
7.	WYNIK Z TYTUŁU AKTYWÓW FINANSOWYCH NIEPRZEZNACZONYCH DO OBROTU WYCENIANYCH OBOWIĄZKOWO WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ WYNIK FINANSOWY	116

8.	WYNIK Z TYTUŁU RACHUNKOWOŚCI ZABEZPIECZEŃ.....	117
9.	POZOSTAŁE PRZYCHODY OPERACYJNE	117
10.	POZOSTAŁE KOSZTY OPERACYJNE	117
11.	KOSZTY ADMINISTRACYJNE	118
12.	KOSZTY Z TYTUŁU UTRATY WARTOŚCI AKTYWÓW FINANSOWYCH	119
13.	KOSZTY Z TYTUŁU UTRATY WARTOŚCI AKTYWÓW NIEFINANSOWYCH.....	119
14.	AMORTYZACJA.....	119
15.	PODATEK DOCHODOWY	120
16.	ZYSK NA JEDNĄ AKCJĘ.....	121
17.	KASA, ŚRODKI W BANKU CENTRALNYM.....	122
18.	AKTYWA FINANSOWE PRZEZNACZONE DO OBROTU	123
19.	AKTYWA FINANSOWE NIEPRZEZNACZONE DO OBROTU OBOWIĄZKOWO WYCENIANE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT, INNE NIŻ KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM	125
20.	AKTYWA FINANSOWE WYCENIANE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ INNE CAŁKOWITE DOCHODY.....	126
21.	KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM	127
22.	AKTYWA WYCENIANE WEDŁUG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU INNE NIŻ KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM	133
23.	INSTRUMENTY POCHODNE – RACHUNKOWOŚĆ ZABEZPIECZEŃ	135
24.	INWESTYCJE W JEDNOSTKACH ZALEŻNYCH, WE WSPÓLNYCH PRZEDSIĘWZIĘCIACH I W JEDNOSTKACH STOWARZYSZONYCH	140
25.	RZECZOWE AKTYWA TRWAŁE	142
26.	WARTOŚCI NIEMATERIALNE.....	145
27.	AKTYWA Z TYTUŁU ODROZONEGO PODATKU DOCHODOWEGO.....	147
28.	INNE AKTYWA.....	150
29.	AKTYWA TRWAŁE DO ZBYCIA.....	150
30.	ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE PRZEZNACZONE DO OBROTU	150
31.	ZOBOWIĄZANIA WOBEC BANKÓW I INNYCH INSTYTUCJI MONETARNYCH.....	151
32.	ZOBOWIĄZANIA WOBEC KLIENTÓW	152
33.	TRANSAKcje Z PRZYRZECZENIEM ODKUPU.....	153
34.	WYEMITOWANE DŁUŻNE PAPIERY WARTOŚCIOWE.....	153
35.	ZOBOWIĄZANIA PODPORZĄDKOWANE	156
36.	REZERWY.....	157
37.	REZERWY Z TYTUŁU ODROZONEGO PODATKU DOCHODOWEGO	158
38.	INNE ZOBOWIĄZANIA	158
39.	KAPITAŁ WŁASNY	160
40.	ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE WEDŁUG UMOWNYCH TERMINÓW WYMAGALNOŚCI	164
14.	INFORMACJE UZUPEŁNIAJĄCE	165
14.1.	DYWIDENDA ZA ROK 2019	165
14.2.	DANE O AKTYWACH, KTÓRE STANOWIĄ ZABEZPIECZENIE ZOBOWIĄZAŃ.....	165
14.3.	PAPIERY WARTOŚCIOWE STANOWIĄCE PRZEDMIOT TRANSAKcji Z PRZYRZECZENIEM ODKUPU	166
14.4.	KOMPENSOWANIE NALEŻNOŚCI I ZOBOWIĄZAŃ NA BAZIE UMÓW RAMOWYCH	167
14.5.	DODATKOWE OBJAŚNIENIA DO RACHUNKU PRZEPŁYWÓW ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH	168
14.6.	INFORMACJE O PROWADZONEJ DZIAŁALNOŚCI POWIERNICZEJ	168
14.7.	PŁATNOŚCI NA BAZIE AKCJI	168
14.8.	POZOSTAŁE INFORMACJE DODATKOWE I INNE ISTOTNE WYDARZENIA POMIĘDZY DNIEM SPORZĄDZENIA RAPORTU A DATĄ JEGO PUBLIKACJI	170

1. Rachunek Zysków i Strat

<i>w tysiącach zł</i>	Nota	1.01.2019 - 31.12.2019	1.01.2018 - 31.12.2018
Wynik z tytułu odsetek		2 100 231	1 716 672
Przychody z tytułu odsetek i przychody o podobnym charakterze:	1	2 982 260	2 453 575
Przychody naliczane z wykorzystaniem metody efektywnej stopy procentowej		2 855 064	2 336 911
Przychody odsetkowe od Aktywów wycenianych według zamortyzowanego kosztu		2 470 441	1 984 670
Przychody odsetkowe od Aktywów wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody		384 623	352 241
Przychody o charakterze podobnym do odsetkowego od Aktywów wycenianych według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat		127 196	116 664
Koszty z tytułu odsetek	2	(882 029)	(736 903)
Wynik z tytułu opłat i prowizji		593 174	558 144
Przychody z tytułu opłat i prowizji	3	745 358	687 342
Koszty z tytułu opłat i prowizji	3	(152 184)	(129 198)
Przychody z tytułu dywidend	4	45 244	56 440
Wynik z tytułu zaprzestania ujmowania aktywów i zobowiązań finansowych niewycenianych według wartości godziwej przez wynik finansowy	5	37 729	18 897
Wynik z tytułu aktywów i zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu	6	68 269	82 252
Wynik z tytułu aktywów finansowych nieprzeznaczonych do obrotu wycenianych obowiązkowo według wartości godziwej przez wynik finansowy	7	63 683	(6 375)
Wynik z tytułu rachunkowości zabezpieczeń	8	(19 059)	(20 037)
Wynik z pozycji wymiany		157 814	150 206
Pozostałe przychody operacyjne	9	85 328	25 069
Pozostałe koszty operacyjne	10	(71 752)	(32 885)
Koszty administracyjne	11	(1 375 232)	(1 154 086)
Koszty z tytułu utraty wartości aktywów finansowych	12	(198 919)	(171 016)
Koszty z tytułu utraty wartości aktywów niefinansowych	13	(1 153)	(509)
Koszty rezerw na ryzyko prawne z tytułu walutowych kredytów hipotecznych		(223 134)	0
Wynik z tytułu modyfikacji		(11 663)	(14 157)
Amortyzacja	14	(145 708)	(51 256)
Udział w zyskach jednostek podporządkowanych		0	0
Podatek bankowy		(236 910)	(198 477)
Wynik finansowy przed opodatkowaniem podatkiem dochodowym		867 942	958 882
Podatek dochodowy	15	(267 259)	(236 582)
Wynik finansowy po opodatkowaniu		600 683	722 300

Noty objaśniające przedstawione na stronach 14-173 stanowią integralną część niniejszego sprawozdania finansowego.

2. Sprawozdanie z Całkowitych Dochodów

<i>w tysiącach zł</i>	1.01.2019 - 31.12.2019	1.01.2018 - 31.12.2018
Wynik finansowy po opodatkowaniu	600 683	722 300
Inne składniki całkowitych dochodów, które zostaną (zostały) przeklasyfikowane na zyski lub straty	(7 823)	112 890
Efekt wyceny papierów dłużnych wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	(47 508)	71 014
Rachunkowość zabezpieczeń	39 685	41 876
Inne składniki całkowitych dochodów, które nie będą przeklasyfikowane na zyski lub straty	(337)	2 988
Zyski (straty) aktuarialne	(509)	(106)
Efekt wyceny akcji wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	172	3 094
Inne składniki całkowitych dochodów przed opodatkowaniem, razem	(8 160)	115 878
Podatek dochodowy dotyczący innych składników całkowitych dochodów, które zostaną (zostały) przeklasyfikowane na zyski lub straty	1 487	(21 448)
Podatek dochodowy dotyczący innych składników całkowitych dochodów, które nie będą przeklasyfikowane na zyski lub straty	64	(568)
Inne składniki całkowitych dochodów po opodatkowaniu	(6 609)	93 862
Całkowite dochody za okres sprawozdawczy	594 074	816 162

Noty objaśniające przedstawione na stronach 14-173 stanowią integralną część niniejszego sprawozdania finansowego.

3. Bilans

AKTYWA

<i>w tysiącach zł</i>	Nota	31.12.2019	31.12.2018
Kasa, środki w Banku Centralnym	17	2 203 444	2 450 176
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	18	987 465	795 924
Instrumenty pochodne		113 432	102 682
Instrumenty kapitałowe		0	0
Instrumenty dłużne		874 033	693 242
Aktywa finansowe nieprzeznaczone do obrotu obowiązkowo wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, inne niż Kredyty i pożyczki udzielone klientom	19	169 610	64 796
Instrumenty kapitałowe		66 609	21 609
Instrumenty dłużne		103 001	43 187
Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	20	21 856 275	22 120 121
Instrumenty kapitałowe		29 367	29 042
Instrumenty dłużne		21 826 908	22 091 079
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	21	68 828 777	51 786 756
Obowiązkowo wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat		1 498 195	1 250 525
Wyceniane według zamortyzowanego kosztu		67 330 582	50 536 231
Aktywa finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu, inne niż Kredyty i pożyczki udzielone klientom	22	1 037 840	1 026 400
Instrumenty dłużne		48 153	44 884
Lokaty oraz kredyty i pożyczki udzielone bankom i innym instytucjom monetarnym		784 248	731 232
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu		205 439	250 284
Instrumenty pochodne - rachunkowość zabezpieczeń	23	43 159	125 501
Inwestycje w jednostkach zależnych, we wspólnych przedsięwzięciach i w jednostkach stowarzyszonych	24	88 874	90 084
Rzeczowe aktywa trwałe	25	622 506	202 546
Wartości niematerialne	26	331 978	84 850
Aktywa z tytułu podatku dochodowego		405 412	217 863
Bieżące należności podatkowe		0	0
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	27	405 412	217 863
Pozostałe aktywa	28	249 448	314 017
Aktywa trwałe i grupy do zbycia sklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży	29	0	0
Aktywa razem		96 824 788	79 279 034

ZOBOWIĄZANIA I KAPITAŁ WŁASNY

<i>w tysiącach zł</i>	Nota	31.12.2019	31.12.2018
ZOBOWIĄZANIA			
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	30	353 004	231 633
Instrumenty pochodne		150 739	107 879
Zobowiązania z tytułu krótkiej sprzedaży papierów wartościowych		202 265	123 754
Zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu		85 127 543	68 827 643
Zobowiązania wobec banków i innych instytucji monetarnych	31	849 452	1 055 708
Zobowiązania wobec klientów	32	81 637 517	66 399 771
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	33	90 712	50 324
Wyemitowane dłużne papiery wartościowe	34	1 003 657	619 957
Zobowiązania podporządkowane	35	1 546 205	701 883
Instrumenty pochodne - rachunkowość zabezpieczeń	23	426 847	376 811
Rezerwy	36	304 289	112 045
Nierozstrzygnięte sprawy sporne		250 433	59 797
Udzielone zobowiązania i gwarancje		53 856	52 248
Zobowiązania podatkowe		38 057	16 910
Bieżące zobowiązania podatkowe		38 057	16 910
Rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego	37	0	0
Inne zobowiązania	38	1 884 961	1 578 023
Zobowiązania razem		88 134 701	71 143 065
KAPITAŁ WŁASNY			
Kapitał zakładowy	39	1 213 117	1 213 117
Kapitał ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej		1 147 241	1 147 241
Skumulowane inne całkowite dochody	39	66 848	73 457
Zyski zatrzymane	39	6 262 881	5 702 154
Kapitał własny razem		8 690 087	8 135 969
Zobowiązania i kapitał własny razem		96 824 788	79 279 034
Wartość księgowa		8 690 087	8 135 969
Liczba akcji		1 213 116 777	1 213 116 777
Wartość księgowa na jedną akcję (w zł)		7,16	6,71

Noty objaśniające przedstawione na stronach 14-173 stanowią integralną część niniejszego sprawozdania finansowego.

4. Zmiany stanu Kapitałów Własnych

w tysiącach zł	Razem kapitał własny	Kapitał zakładowy	Kapitał ze sprzedaży akcji powyżej wart. nominalnej	Skumulowane inne całkowite dochody	Zyski zatrzymane	
					wynik niepodzielony	pozostałe kapitały
01.01.2019 - 31.12.2019						
Kapitał własny na początek okresu	8 135 969	1 213 117	1 147 241	73 457	486 887	5 215 267
Całkowite dochody za rok 2019 (netto)	554 118	0	0	(6 609)	73 840	486 887
wynik finansowy	600 683	0	0	0	600 683	0
efekt połączenia z Euro Bank*	(39 956)	0	0	0	(39 956)	0
wycena instrumentów dłużnych wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	(38 481)	0	0	(38 481)	0	0
wycena instrumentów kapitałowych wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	139	0	0	139	0	0
rachunkowość zabezpieczeń	32 145	0	0	32 145	0	0
zyski / straty aktuarialne	(412)	0	0	(412)	0	0
Transfer między pozycjami kapitału	0	0	0	0	(486 887)	486 887
Kapitał własny na koniec okresu	8 690 087	1 213 117	1 147 241	66 848	560 727	5 702 154

* charakter tej korekty został wyjaśniony w Rozdziale 7 „Transakcja zakupu akcji i połączenia z Euro Bank”

w tysiącach zł	Razem kapitał własny	Kapitał zakładowy	Kapitał ze sprzedaży akcji powyżej wart. nominalnej	Skumulowane inne całkowite dochody	Zyski zatrzymane	
					wynik niepodzielony	pozostałe kapitały
01.01.2018 - 31.12.2018						
Kapitał własny na początek okresu	7 540 548	1 213 117	1 147 241	(35 077)	648 945	4 566 322
korekta bilansu otwarcia z tytułu wdrożenia MSSF9	(220 741)	0	0	14 672	(235 413)	0
Kapitał własny na 01.01.2018	7 319 807	1 213 117	1 147 241	(20 405)	413 532	4 566 322
Całkowite dochody za rok 2018 (netto)	816 162	0	0	93 862	722 300	0
wynik finansowy	722 300	0	0	0	722 300	0
wycena instrumentów dłużnych wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	57 522	0	0	57 522	0	0
wycena instrumentów kapitałowych wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	2 506	0	0	2 506	0	0
rachunkowość zabezpieczeń	33 920	0	0	33 920	0	0
zyski / straty aktuarialne	(86)	0	0	(86)	0	0
Transfer między pozycjami kapitału	0	0	0	0	(648 945)	648 945
Kapitał własny na koniec okresu	8 135 969	1 213 117	1 147 241	73 457	486 887	5 215 267

Szczegółowe zmiany stanu poszczególnych pozycji kapitałów własnych zostały zaprezentowane w nocie (39).

5. Sprawozdanie z Przepływów Środków Pieniężnych

A. PRZEPIŁYWY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH Z DZIAŁALNOŚCI OPERACYJNEJ

<i>w tysiącach zł</i>	1.01.2019 - 31.12.2019	1.01.2018 - 31.12.2018
Zysk (strata) po opodatkowaniu	600 683	722 300
Korekty razem:	(1 294 390)	4 217 616
Odsetki otrzymane	2 732 676	2 483 950
Odsetki zapłacone	(762 337)	(694 270)
Amortyzacja	145 708	51 256
Zyski/straty z tytułu różnic kursowych	(8 157)	34 620
Przychody z tytułu dywidend	(45 244)	(56 440)
Rezerwy	190 944	21 378
Wynik na sprzedaży i likwidacji inwestycyjnych aktywów finansowych	(33 976)	(19 748)
Zmiana stanu aktywów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat	(437 256)	195 494
Zmiana stanu kredytów i pożyczek udzielonych innym bankom	(15 858)	(133 794)
Zmiana stanu kredytów i pożyczek udzielonych klientom	(6 585 541)	(6 727 549)
Zmiana stanu należności z tytułu zakupionych papierów wartościowych z przyrzeczeniem odkupu	32 227	(255 869)
Zmiana stanu zobowiązań wycenianych do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat	165 707	241 334
Zmiana stanu zobowiązań wobec banków	(4 312 149)	(810 267)
Zmiana stanu zobowiązań wobec klientów	7 986 293	9 656 428
Zmiana stanu zobowiązań z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu	46 385	61 908
Zmiana stanu zobowiązań z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	(102 423)	86 614
Zmiana stanu rozrachunków z tytułu podatku dochodowego	274 995	251 534
Podatek dochodowy zapłacony	(290 232)	(250 881)
Zmiana stanu pozostałych aktywów i pasywów	(295 732)	81 749
Pozostałe pozycje	19 580	170
Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej	(693 707)	4 939 916

B. PRZEPLYWY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH Z DZIAŁALNOŚCI INWESTYCYJNEJ

<i>w tysiącach zł</i>	1.01.2019 - 31.12.2019	1.01.2018 - 31.12.2018
Wpływy z działalności inwestycyjnej	141 749 356	193 262 380
Zbycie wartości niematerialnych oraz składników rzeczowego majątku trwałego	24 104	3 183
Zbycie akcji i udziałów w podmiotach podporządkowanych	1 210	0
Zbycie inwestycyjnych aktywów finansowych	141 678 798	193 202 757
Pozostałe wpływy inwestycyjne	45 244	56 440
Wydatki z tytułu działalności inwestycyjnej	(142 548 358)	(201 220 790)
Nabycie wartości niematerialnych oraz składników rzeczowego majątku trwałego	(138 025)	(42 832)
Zakup akcji Euro Bank z pomniejszeniem o nabyte środki pieniężne	(1 591 434)	0
Nabycie inwestycyjnych aktywów finansowych	(140 818 899)	(201 177 958)
Pozostałe wydatki inwestycyjne	0	0
Środki pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	(799 002)	(7 958 410)

C. PRZEPLYWY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH Z DZIAŁALNOŚCI FINANSOWEJ

<i>w tysiącach zł</i>	1.01.2019 - 31.12.2019	1.01.2018 - 31.12.2018
Wpływy z działalności finansowej	865 000	0
Zaciągnięcie kredytów długoterminowych	35 000	0
Emisja dłużnych papierów wartościowych	0	0
Zwiększenie stanu zobowiązań podporządkowanych	830 000	0
Wpływy z emisji akcji własnych oraz dopłat do kapitału	0	0
Pozostałe wpływy finansowe	0	0
Wydatki z tytułu działalności finansowej	(140 190)	(869 071)
Spłata kredytów długoterminowych	(88 467)	(501 432)
Wykup dłużnych papierów wartościowych	0	(329 859)
Zmniejszenie stanu zobowiązań podporządkowanych	0	0
Wydatki z tytułu kosztów emisji	0	0
Umorzenie akcji	0	0
Płatności dywidend i innych wypłat na rzecz właścicieli	0	0
Pozostałe wydatki finansowe	(51 723)	(37 780)
Środki pieniężne netto z działalności finansowej	724 810	(869 071)
D. ZMIANA STANU ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH NETTO (A+B+C)	(767 899)	(3 887 565)
- w tym z tytułu różnic kursowych	152	4 424
E. ŚRODKI PIENIĘŻNE NA POCZĄTEK OKRESU SPRAWOZDAWCZEGO	4 520 688	8 408 252
F. ŚRODKI PIENIĘŻNE NA KONIEC OKRESU SPRAWOZDAWCZEGO (D+E)	3 752 789	4 520 687

Dodatkowe informacje do rachunku przepływów środków pieniężnych zamieszczone są w punkcie 5) rozdziału 14 „Informacje uzupełniające”.

Informacje z zakresu zobowiązań klasyfikowanych do działalności finansowej zostały zaprezentowane w punktach 31), 34), 35) rozdziału 13 „Noty do Sprawozdania Finansowego”.

6. Informacje ogólne o Emitencie

Bank Millennium S.A. (Bank) jest ogólnopolskim, uniwersalnym bankiem oferującym swoje usługi wszystkim segmentom rynku poprzez sieć oddziałów i centrów korporacyjnych, sieci indywidualnych doradców i bankowość mobilną i elektroniczną.

Bank, wpisany pod nr KRS 0000010186 do Rejestru Przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego, prowadzonego przez Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy, XIII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego, ma swoją siedzibę na ul. Stanisława Żaryna 2 a w Warszawie.

Bank jest obecny na Giełdzie Papierów Wartościowych od 1992 r. i był pierwszym bankiem notowanym na warszawskim parkiecie.

Bank jest jednostką dominującą Grupy Kapitałowej Banku Millennium S.A. (Grupa), która zatrudnia ponad 8 400 pracowników, a podstawowymi przedmiotami jej działalności są działalność bankowa, leasingowa, faktoringowa, maklerska, kapitałowa, zarządzanie funduszami inwestycyjnymi oraz działalność portali internetowych.

Rada Nadzorcza i Zarząd Banku Millennium S.A. według stanu na dzień 31 grudnia 2019 r.

Skład osobowy Rady Nadzorczej według stanu na 31 grudnia 2019 r. był następujący:

- Bogusław Kott - Przewodniczący Rady Nadzorczej,
- Nuno Manuel da Silva Amado - Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej,
- Dariusz Rosati - Wiceprzewodniczący i Sekretarz Rady Nadzorczej,
- Miguel de Campos Pereira de Bragança - Członek Rady Nadzorczej,
- Agnieszka Hryniewicz-Bieniek - Członek Rady Nadzorczej,
- Anna Jakubowski - Członek Rady Nadzorczej,
- Grzegorz Jędrys - Członek Rady Nadzorczej,
- Andrzej Koźmiński - Członek Rady Nadzorczej,
- Alojzy Nowak - Członek Rady Nadzorczej,
- Jose Miguel Bensliman Schorcht da Silva Pessanha - Członek Rady Nadzorczej,
- Miguel Maya Dias Pinheiro - Członek Rady Nadzorczej,
- Lingjiang Xu - Członek Rady Nadzorczej.

Skład osobowy Zarządu Banku według stanu na 31 grudnia 2019 r. był następujący:

- Joao Nuno Lima Bras Jorge - Prezes Zarządu,
- Fernando Maria Cardoso Rodrigues Bicho - Wiceprezes Zarządu,
- Wojciech Haase - Członek Zarządu,
- Andrzej Gliński - Członek Zarządu,
- Wojciech Rybak - Członek Zarządu,
- Antonio Ferreira Pinto Junior - Członek Zarządu,
- Jarosław Hermann - Członek Zarządu.

7. Transakcja zakupu akcji i połączenia z Euro Bank S.A.

Opis Transakcji

W dniu 5 listopada 2018 r. Bank Millennium (strona przejmująca) ogłosił i podpisał wstępną umowę w sprawie transakcji zakupu 99,787% akcji Euro Bank S.A. (strona przejmowana) od SG Financial Services Holdings („Sprzedający”), spółki w 100% zależnej od Société Générale S.A. Istotą transakcji przewidzianej w umowie jest bezpośrednie nabycie przez Bank Millennium akcji od Sprzedającego.

Uzasadnienie strategiczne Transakcji

W wyniku zakończenia transakcji nabycia akcji Euro Banku Bank Millennium wzmocnił swoją ważną pozycję w polskim sektorze bankowym. Transakcja zwiększyła liczbę klientów Banku o 1,4 mln (z czego ponad 494 tys. spełnia klasyfikację aktywnego klienta zgodnie z wewnętrzną definicją Banku) oraz pozwoliła Bankowi na znalezienie się wśród największych polskich banków pod względem liczby klientów detalicznych.

Nabycie Euro Banku pozwoliło Bankowi na wzrost segmentu kredytów konsumpcyjnych, a także znaczenia tego segmentu dla całej Grupy.

Zakup Euro Banku umożliwił Bankowi Millennium uzyskanie kompetencji w modelu franczyzowym oraz wzmocnił jego obecność w mniejszych miastach, gdzie Euro Bank był silnie zlokalizowany i przyczynił się do zwiększenia geograficznego zasięgu sieci dystrybucji.

Cena

Strony umowy ustaliły cenę za nabycie akcji Euro Bank S.A. wynoszącą 1.833.000.000 PLN, która podlega mechanizmowi korekty ceny po zamknięciu transakcji, (tj. po przeniesieniu tytułu prawnego do Akcji na rzecz Banku Millennium). Na dzień sporządzenia Sprawozdania Finansowego, to jest na 31 grudnia 2019, szacunkowa cena zapłaty po korekcie wynosiła 1.816.545.000 PLN i została wyliczona na podstawie ostatecznej zaudytowanej wartości aktywów netto Euro Bank na dzień 31 maja 2019 r.

Ostateczna cena faktycznie zapłacona przez Bank Millennium za akcje może różnić się od ceny wskazanej powyżej.

Bank Millennium nie dokonał podwyższenia kapitału zakładowego w celu finansowania Transakcji.

Finansowanie

Cena nabycia zgodnie z umową została zapłacona gotówką w kwocie 1.833.000.000 PLN i została sfinansowana z wewnętrznych środków Banku. Dodatkowo umowa przewidywała, że w dniu zamknięcia finansowanie udzielone Euro Bankowi przez Societe Generale (w tym zadłużenie podporządkowane wobec SG) zostanie spłacone lub zrefinansowane przez Euro Bank lub Bank Millennium.

Zamknięcie nabycia

W dniu 3 stycznia 2019 roku Bank otrzymał informację o wydaniu w dniu 28 grudnia 2018 roku przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów decyzji o wyrażeniu zgody na dokonanie koncentracji polegającej na przejęciu przez Bank kontroli nad Euro Bank S.A.

W dniu 28 maja 2019 roku Komisja Nadzoru Finansowego wydała decyzję o stwierdzeniu braku podstaw do zgłoszenia sprzeciwu co do nabycia przez Bank Millennium, wraz ze swoim podmiotem dominującym, Banco Comercial Português, S.A., akcji Euro Bank S.A. w liczbie powodującej przekroczenie progu 50% ogólnej liczby głosów na walnym zgromadzeniu Euro Banku oraz udziału w jego kapitale zakładowym oraz bezpośrednio stania się podmiotem dominującym Euro Banku.

31 maja 2019 r., realizując umowę nabycia akcji między Bankiem a SG Financial Services Holdings z dnia 5 listopada 2018 r. Bank dokonał zakupu akcji stanowiących 99,787% kapitału zakładowego Euro Banku S.A. od Sprzedającego.

Dodatkowo, w dniu 31 maja 2019 r. Bank spłacił niepodporządkowane finansowanie udzielone Euro Bankowi przez Société Générale S.A. („SG”) w kwocie około 3.800.000.000 PLN. Poprzedzała to spłata przez Euro Bank części pożyczek podporządkowanych udzielonych przez SG w głównej kwocie 250.000.000 PLN, po uzyskaniu przez Euro Bank odpowiednich zgód KNF w tym zakresie. W październiku 2019 r. dokonana została ostateczna spłata pożyczki podporządkowanej SG zaciągniętej przez Euro Bank w wysokości 100 mln PLN (niniejsza pożyczka była w pełni zabezpieczona depozytem gotówkowym od 31 maja 2019 r.).

W celu ograniczenia ryzyka związanego z posiadaniem przez Euro Bank portfelem kredytów hipotecznych denominowanych w CHF lub denominowanych w PLN, ale indeksowanych do CHF, Euro Bank oraz SG zawarły w dniu 31 maja 2019 r. umowę w przedmiocie Zwolnienia z Odpowiedzialności i Gwarancji Dotyczącą Portfela CHF, tak jak planowano w umowie nabycia akcji. Euro Bank, Bank Millennium oraz SG zawarły również umowę związaną ze świadczeniem przez SG określonych ograniczonych usług przejściowych na rzecz Euro Banku.

Połączenie

W dniu 6 czerwca 2019 r. Zarząd Banku Millennium oraz Zarząd Euro Banku uzgodniły i podpisały plan połączenia Banku Millennium oraz Euro Banku („Połączenie”). Połączenie zostało przeprowadzone zgodnie z art. 492 § 1 pkt 1 KSH przez przeniesienie całego majątku (wszystkich aktywów i pasywów) Euro Banku (jako banku przejmowanego) na Bank Millennium (jako bank przejmujący), bez podwyższenia kapitału zakładowego Banku Millennium.

W związku z Połączeniem akcjonariuszom mniejszościowym Euro Banku zostały przydzielone istniejące, zdematerializowane akcje Banku Millennium („Akcje Połączeniowe”), które zostały nabyte na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. w obrocie wtórnym przez Millennium Dom Maklerski S.A. na polecenie Banku Millennium na podstawie art. 515 § 2 KSH.

W Planie Połączenia ustalono następujący parytet wymiany akcji: w zamian za 1 (jedną) akcję Euro Banku, akcjonariusz mniejszościowy Euro Banku otrzymał 4,1 Akcji Połączeniowych.

Na skutek Połączenia Prawnego dokonanego w dniu 1 października 2019, Bank Millennium wstąpił we wszystkie prawa i obowiązki Euro Banku, a Euro Bank został rozwiązany bez przeprowadzania postępowania likwidacyjnego, a cały jego majątek został przeniesiony na Bank Millennium. Połączenie nastąpiło w dniu jego wpisu do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego Banku Millennium.

Połączony Bank prowadzi działalność pod firmą Bank Millennium S.A. ustawy z dnia 15 września 2000 r. - Kodeks spółek handlowych („KSH”).

Połączenie zostało przeprowadzone na mocy otrzymanych już przez Bank wymaganych prawem zgód i zezwoleń, tj:

- (i) zezwolenia Komisji Nadzoru Finansowego („KNF”) na Połączenie na podstawie art. 124 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Prawo bankowe („Prawo Bankowe”);
- (ii) zezwolenia KNF na zmiany statutu Banku Millennium na podstawie art. 34 ust. 2 Prawa Bankowego.

Wstępne rozliczenie Transakcji

Rozliczenie Transakcji przeprowadzone zostało metodą przejścia zgodnie z Międzynarodowym Standardem Sprawozdawczości Finansowej 3 „Połączenia jednostek” („MSSF”), którego zastosowanie wymaga m.in. ujęcia i wyceny możliwych do zidentyfikowania nabytych aktywów, przejętych zobowiązań wycenionych w wartości godziwej na dzień przejścia oraz wszelkich udziałów niedających kontroli w jednostce przejmowanej (jeśli występują) oraz oddzielnie ujęcia i wyceny wartości firmy lub zysku z okazynego nabycia.

Biorąc pod uwagę, że przejście kontroli nad Euro Bankiem S.A. nastąpiło z początkiem dnia 31 maja 2019 roku, wstępne rozliczenie Transakcji nastąpiło na podstawie danych z nabytej spółki na ten dzień, z uwzględnieniem korekt wymaganych przez MSSF 3.

W ramach transakcji Bank zidentyfikował udziały niekontrolujące wynoszące 0,2% łącznej wartości udziałów Euro Banku. Bank Millennium nabył 26.240 sztuk akcji Banku, stanowiących 0,00216302% jego kapitału zakładowego, które zostały następnie zaoferowane jako akcje połączeniowe uprawnionym akcjonariuszom Euro Banku innym niż Bank. Średnia cena nabycia jednej akcji połączeniowej wyniosła 5,939842 PLN, a łączna cena, stanowiąca całkowity koszt nabycia akcji połączeniowych, wyniosła 156.3 tys PLN.

W przypadku połączeń spółek Grupy Kapitałowej (transakcja pod wspólną kontrolą), Bank przyjmuje zasadę rachunkowości polegającą na stosowaniu metody „wartości od poprzednika” (*ang. predecessor accounting*). Bank ujął w jednostkowym sprawozdaniu finansowym wartości bilansowe aktywów i zobowiązań spółki przejmowanej (Euro Bank) będącej jednostką zależną, według wartości ujętych w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy Kapitałowej w odniesieniu do tej jednostki zależnej, włączając w to również wartość firmy powstałą w wyniku nabycia tej spółki zależnej.

Wynik finansowy netto, osiągnięty przez spółkę przejmowaną (Euro Bank) od dnia objęcia konsolidacją do dnia poprzedzającego dzień połączenia, wraz z korektami konsolidacyjnymi rozpoznany za ten okres w skonsolidowanym rachunku zysków i strat, został wykazany w sprawozdaniu finansowym Banku w pozycji kapitałów własnych jako „Zyski zatrzymane” w kwocie minus 39 956 tys. złotych.

Zgodnie z wymogami MSSF 3, pełne rozliczenie ceny nabycia z uwzględnieniem udziałów mniejszościowych zostanie przeprowadzone w okresie maksymalnie jednego roku od dnia objęcia kontroli.

Przekazana zapłata w jednostce przejmowanej

W tys. PLN	
Cena przekazana zgodnie z Umową	1 833 000
Wstępna korekta ceny	(16 455)
Cena po korekcie	1 816 545

Płatność za akcje nastąpiła gotówką.

Wstępna korekta ceny wynika ze zmian i szczegółowych ustaleń wprowadzonych zgodnie z zapisami Umowy Transakcyjnej i nie została na dzień 31 grudnia 2019 rozliczona.

Zgodnie z wymogami MSSF 3, Bank Millennium dokona ostatecznego rozliczenia nabycia w okresie maksymalnie jednego roku od dnia objęcia kontroli. W tym czasie jednostka przejmująca może korygować retrospektywnie prowizoryczne wartości godziwe aktywów i zobowiązań ujęte na dzień nabycia, aby odzwierciedlić nowe informacje uzyskane o faktach i okolicznościach, które istniały na dzień przejścia oraz, jeśli byłyby znane, wpłynęłyby na wycenę tych aktywów i zobowiązań. Korekty takie odnosi się w ciężar rozpoznanej wartości firmy lub zysku z okazijnego nabycia.

Niniejsze prowizoryczne rozliczenie ceny nabycia zostało przygotowane przez Zarząd Banku w oparciu o wyliczenia wynikające z zawartej Umowy Transakcyjnej. Końcowe rozliczenie zgodnie z warunkami Umowy Transakcyjnej będzie jednak podlegać ostatecznym uzgodnieniom pomiędzy Bankiem Millennium a SG Financial Services Holdings sprzedającym akcje Euro Banku S.A.

Ujęcie i wycena możliwych do zidentyfikowania nabytych aktywów, przejętych zobowiązań wycenionych zgodnie z MSSF

Przedstawione poniżej dane dotyczące wyceny do wartości godziwej zidentyfikowanych nabytych aktywów i przejętych zobowiązań zostały oparte na identyfikacji przeprowadzonej z punktu widzenia Banku Millennium oraz przyjętych założeń dotyczących progu istotności.

w milionach złotych	Euro Bank na dzień 31 maja 2019	Korekty do wartości godziwej	Możliwe do zidentyfikowania nabyte aktywa i przejęte zobowiązania wycenione do wartości godziwej
w milionach zł			
Aktywa			
Kasa, środki w Banku Centralnym	241,6	0,0	241,6
Należności od banków	85,0	0,0	85,0
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	12 446,4	147,6	12 594,0
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu/FVOCI/FVTPL	1 405,0	-3,1	1 401,9
Wartości niematerialne	49,0	0,8	49,8
Rzeczowe aktywa trwałe	127,2	-14,0	113,2
Aktywa z tytułu odroczonego podatku	169,0	-33,8	135,2
Pozostałe aktywa	42,0	30,2	72,2
Aktywa razem	14 565,2	127,7	14 692,9
Zobowiązania			
Zobowiązania wobec banków i instytucji finansowych	4 086,5	0,0	4 086,5
Zobowiązania wobec klientów	7 974,9	0,0	7 974,9
Dłużne papiery wartościowe	506,1	0,0	506,1
Rezerwy	1,3	0,0	1,3
Instrumenty pochodne w rachunkowości zabezpieczeń	5,6	0,1	5,7
Pozostałe zobowiązania	340,6	23,9	364,5
Dług podporządkowany	100,1	0,0	100,1
Zobowiązania razem	13 015,1	24,0	13 039,1
Aktywa netto			1 653,8

Zarówno wartości bilansowe Euro Banku S.A. według stanu na 31 maja 2019, jak również kwoty korekty tych pozycji do wartości godziwej mogą ulec zmianie w toku ostatecznego rozliczenia Transakcji, co może wpłynąć na wartość firmy rozpoznaną w ramach Transakcji.

Od zidentyfikowanych korekt do wartości godziwej dla różnic przejściowych skalkulowany został podatek odroczoney.

Portfel kredytów i pożyczek udzielonych klientom przejęty w ramach Transakcji nabycia akcji Euro Banku S.A. na datę przejścia wyceniony do wartości godziwej został zaprezentowany w sprawozdaniu finansowym w ujęciu netto.

Metody wyceny do wartości godziwej

Kredyty i pożyczki pracujące udzielone klientom

Portfel kredytów i pożyczek udzielonych klientom przejęty w ramach Transakcji nabycia akcji Euro Banku S.A. został wyceniony do wartości godziwej na datę nabycia zgodnie z wymogami MSSF 3 i MSSF 13. Wartość godziwa została ustalona przy zastosowaniu techniki wartości bieżącej polegającej na dyskontowaniu przyszłych przepływów pieniężnych wynikających z przejmowanych składników aktywów, przy uwzględnieniu oczekiwań dotyczących ewentualnych wahań kwoty i terminu przepływów pieniężnych, czasowej wartości pieniężnej przepływów oraz innych czynników, które uczestnicy rynku uwzględniliby w podobnych okolicznościach.

Wycena składników portfela opierała się na następujących założeniach:

1. Dla każdego składnika aktywów parametryzacja modelu wyceny została ustalona w oparciu o jego indywidualną charakterystykę. Dla aktywów zaliczanych do koszyka 1 kontraktowe przyszłe przepływy pieniężne podlegały urealnieniu o wpływ przedpłat. W przypadku braku kontraktowych przepływów pieniężnych, przyszłe przepływy kapitałowe były szacowane na podstawie tempa spłaty zadłużenia wynikającego z modelu statystyczno-behawioralnego. Dla ekspozycji w koszyku 1 urealnione przepływy kapitałowo-odsetkowe podlegały korekcie o wpływ parametrów ryzyka kredytowego.
2. Przyszłe przepływy odsetkowe dla kredytów pracujących ustalane były w oparciu o krzywe stóp terminowych dla składników powiązanych ze zmienną stawką. Przyszłe wartości zmiennej stawki były wyznaczane na podstawie krzywej dochodowości zbudowanej z instrumentów finansowych indeksowanych do danej stawki referencyjnej.
3. Dla kredytów pracujących z harmonogramem płatności w modelu wyceny kontraktowe przepływy pieniężne podlegały korekcie o współczynniki przedpłat.
4. Dla kredytów pracujących bez kontraktowej daty zapadalności przyszłe przepływy pieniężne były szacowane w behawioralnym okresie życia produktu. Dotyczyło to portfela kart kredytowych oraz portfela limitów w rachunku bieżącym.
5. Dla kredytów pracujących, ustalone w poprzednich krokach kapitałowo-odsetkowe przepływy pieniężne, podlegały korekcie o wektory parametrów PD i LGD w całym okresie życia ekspozycji. W ten sposób, w modelu wyceny dla ekspozycji zaliczanych do koszyka 1, uwzględniony został wpływ ryzyka kredytowego na wartość godziwą.
6. Wartość godziwa ekspozycji była ustalona poprzez dyskontowanie oczekiwanych przyszłych przepływów pieniężnych. Składnikami stopy dyskontowej były: stopa zerokuponowa pochodząca z właściwej krzywej dochodowości, narzut kosztu kapitału oraz komponent marży, reprezentujący wszystkie elementy kosztowo-przychodowe występujące dla danych grup produktowych, nieujęte w ramach innych parametrów modelu wyceny np. narzut płynnościowy, koszty administracyjne, rezydualna marża zysku wymagana na rynku.

7. Stopa zerokuponowa stanowiąca element stopy dyskontowej pochodziła z właściwej dla waluty kontraktu krzywej swapowej.
8. Rynkowy koszt kapitału został wyznaczony przy wykorzystaniu modelu CAPM oraz wag ryzyka przypisanych poszczególnym składnikom aktywów.
9. Komponent marży został ustalony na podstawie nowo udzielonych na rynku kredytów o zbliżonej charakterystyce. Marża została wyznaczona w sposób numeryczny dla każdej grupy ekspozycji, homogenicznej pod kątem czynników identyfikowanych jako mające wpływ na wartość wyceny.

Systemy IT

Wartość godziwa systemów informatycznych przejętych w ramach Transakcji nabycia akcji Euro Banku S.A. została ustalona w następujący sposób:

1. Przyjmując rynkowe stawki amortyzacji (5 lat dla systemów głównych, oraz 3 lat dla pozostałych systemów) wyliczono wartość netto systemów. Kalkulacja została przeprowadzona przy założeniu, iż rynkowe stawki obowiązywałyby od momentu przejęcia do użytkowania danego systemu informatycznego.
2. Dla 20 największych pod względem wartości netto na dzień przejęcia systemów przeprowadzono indywidualną wycenę z perspektywy przeciętnego uczestnika rynku.
3. Systemy IT, które na dzień przejęcia były zakwalifikowane do grupy wartości niematerialnych w budowie, zostały wycenione z perspektywy uczestnika rynku, a ich wartość została ustalona w zależności od decyzji o kontynuacji poszczególnych projektów. W przypadku projektów, które przez uczestnika rynku w podobnych okolicznościach byłyby kontynuowane, przyjęto wartość skapitalizowanych kosztów, jako że prawidłowo odzwierciedla ona aktualną wartość i zaawansowanie prac. W przypadku systemów IT, których użytkownie nie byłoby kontynuowane a dodatkowo uznano że ze względu na specyfikę systemów nie ma możliwości ich sprzedaży, ustalono wartość godziwą jako równą 0.

Rzeczowe aktywa trwałe

Dla wszystkich aktywów zawierających elementy znaków towarowych i logo Euro Banku ustalono wartość godziwą równą 0. Wartość godziwa aktywów sklasyfikowanych jako ulepszenia w obcych środkach trwałych stanowiących adaptację i modernizację przestrzeni w lokalach dostosowujących je do standardów Euro Banku (np. logo) została oszacowana w wartości ich 10 miesięcznej amortyzacji według stawek rynkowych. Pozostałe aktywa trwałe zostały wycenione do wartości netto przy założeniu obowiązywania rynkowych stawek amortyzacji od momentu przyjęcia tych aktywów do użytkowania.

Relacje z klientami w obszarze depozytów i kredytów

Relacje z klientami posiadającymi rachunki oszczędnościowo-rozliczeniowe (CDI, ang. core deposit intangible) zostały określone metodą favourable source of funds, jako bieżąca wartość różnicy pomiędzy niższym kosztem finansowania nabytych rachunków oszczędnościowo-rozliczeniowych a wyższym alternatywnym kosztem finansowania działalności (uwzględniającym koszty odsetkowe oraz koszty administracyjne), jaki musiałby ponieść Bank, gdyby nie posiadał portfela takich rachunków. Dla każdego roku prognozy przepływów pieniężnych, z uwzględnieniem oszacowanego tempa odpływu klientów, wylicza się różnicę pomiędzy alternatywnym kosztem finansowania a kosztem przejętych rachunków, która podlega dyskontowaniu za pomocą adekwatnej stopy dyskontowej.

Relacje z klientami posiadającymi rachunki kredytowe oszacowano metodą wielookresowej nadwyżki dochodów - (MEEM, ang. multiperiod excess earnings method) Wartość relacji określana jest na podstawie wartości bieżącej zdyskontowanych przyszłych przepływów pieniężnych wynikających z dodatkowego przychodu generowanego dla Banku posiadającego daną wartość niematerialną, po uwzględnieniu tempa odejść klientów, kosztów oraz obciążeń z tytułu aktywów kapitałowych.

Stopa dyskontowa wykorzystywana do wyceny relacji z klientami uwzględnia wartość pieniądza w czasie, koszt kapitału własnego oraz premie za ryzyka specyficzne zidentyfikowane w ramach relacji. Koszt kapitału własnego Banku wyznaczony jest zgodnie z modelem CAPM (ang. Capital Asset Pricing Model).

Oszacowaną wartość CDI uznano za nieistotną, przede wszystkim z uwagi na relatywnie wysoki poziom oprocentowania przejętych rachunków oszczędnościowych oraz możliwość alternatywnego finansowania się Banku po relatywnie niskiej marży. Z uwagi na powyższe, CDI nie spełnił kryterium ujawnienia jako odrębne aktywo związane z przejęciem. Za wyjątkiem kredytów gotówkowych, nie zidentyfikowano także istotnych relacji z klientami posiadającymi produkty kredytowe, przede wszystkim z uwagi na relatywnie niski poziom dodatkowych przychodów generowanych przez te produkty, w stosunku do korespondujących kosztów ryzyka, kosztów administracyjnych i obciążeń kapitałowych.

Umowy najmu

Warunki zawartych umów dotyczących wynajmu powierzchni biurowej na potrzeby oddziałów i centrali porównane zostały do warunków obecnie zawieranych na rynku umów o podobnym metrażu w zbliżonych lokalizacjach. Wyliczono różnicę pomiędzy stawką najmu przejmowanych oddziałów i centrali, oraz stawką możliwych do zawarcia umów na podobną powierzchnię biurową dostępną na rynku. Kwota różnicy została zdyskontowana stopą dyskontową Banku Millennium, użytą do modeli wyceny aktywów wg. MSSF 16 przez okres pozostały do zakończenia poszczególnych umów. Otrzymana wartość niekorzystnych umów skorygowała wartość bilansową prawa do użytkowania aktywów leasingowych.

Umowa Gwarancji Dotycząca Portfela CHF

Wartość godziwa umowy gwarancji została oszacowana metodą dochodową w wartości bieżącej przyszłych przepływów pieniężnych spodziewanych do otrzymania od Societe Generale S.A. z tytułu pokrycia przyszłych strat wynikających z ryzyka kredytowego nabytego portfela kredytów hipotecznych w CHF, z uwzględnieniem wartości rynkowego spreadu płaconego za podobne instrumenty finansowe.

Pozostałe korekty

Pozostałe korekty do wartości godziwej oraz tzw. korekty aktywów netto wynikające ze zmian dostosowawczych do zasad rachunkowości dotyczyły m.in. ujednolicenia wyceny obligacji i instrumentów pochodnych, oraz spisania pozycji pozostałych aktywów.

Ustalenie wartości godziwej przejmowanych aktywów i zobowiązań oraz identyfikacja i ujęcie wartości niematerialnych wynikających z nabycia, zostały przeprowadzone w oparciu o dostępne informacje oraz najlepsze szacunki na dzień sporządzenia sprawozdania finansowego.

Kalkulacja wartości firmy

Na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania Bank nie zakończył procesu kalkulacji wartości firmy na dzień 31 maja 2019 roku.

Rozliczenie ceny nabycia przeprowadzone na 31 maja 2019 r. ma charakter wstępny i może ulegać zmianom, w przypadku gdy Bank wejdzie w posiadanie nowych informacji, które będą dotyczyć stanu na 31 maja 2019 r., a które nie są znane na dzień sporządzenia sprawozdania finansowego za rok 2019 r. Zgodnie z MSSF 3.45 maksymalny okres na dokonywanie zmian do rozliczenia ceny nabycia upływa po 12 miesiącach od dnia nabycia, tj. w dniu 31 maja 2020 roku. Ewentualne zmiany (jeśli wystąpią) będą dokonywane retrospektywnie (tj. będą odniesione w kapitały własne). Obecnie ustaloną różnicę wartości godziwej przejętych aktywów i zobowiązań na dzień przejęcia do ceny nabycia Bank wykazuje, zgodnie z zapisami MSSF 3.32, jako wartość firmy w wartościach niematerialnych, co spowodowało istotny wzrost tej pozycji w bilansie.

W tys. PLN	
Cena przekazana zgodnie z Umową	1 833 000
Wstępna korekta ceny	(16 455)
Cena po korekcie	1 816 545
Wartość godziwa nabytych aktywów netto	1 653 788
Wartość firmy	162 757

Na dzień bilansowy nie zidentyfikowano odpisów z tytułu utraty wartości firmy ujętej w wartościach niematerialnych.

Różnica pomiędzy wartością księgową przejętego majątku i zobowiązań Euro Bank S.A., a wyceną tego majątku do wartości godziwej będzie podlegać rozliczeniu do rachunku zysków i strat - w okresie ekonomicznego życia poszczególnych składników przejętego majątku i zobowiązań.

8. Polityka rachunkowości

8.1. OŚWIADCZENIE O ZGODNOŚCI Z MIĘDZYNARODOWYMI STANDARDAMI SPRAWOZDAWCZOŚCI FINANSOWEJ

Sprawozdanie finansowe Banku zostało przygotowane zgodnie z wymogami Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej (MSSF) w wersji zatwierdzonej przez Unię Europejską, a w zakresie nieuregulowanym powyższymi standardami zgodnie z wymogami ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (tekst jednolity Dz. U. z 2018 r., poz. 395, z późniejszymi zmianami) i wydanych na jej podstawie przepisów wykonawczych, jak również wymogami odnoszącymi się do emitentów papierów wartościowych dopuszczonych lub będących przedmiotem ubiegania się o dopuszczenie do obrotu na rynku oficjalnych notowań giełdowych. Przedmiotowe sprawozdanie finansowe wypełnia obowiązki informacyjne określone w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 29 marca 2018 r. w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim (Dz. U. z 2018 r., poz. 757)

Niniejsze sprawozdanie finansowe zostało zaakceptowane do publikacji przez Zarząd Banku w dniu 14 lutego 2020 r.

8.2. STANDARDY I INTERPRETACJE PRZYJĘTE W ROKU 2019 ORAZ NIEOBOWIĄZUJĄCE NA DZIEŃ BILANSOWY

ZASTOSOWANE NOWE I ZMIENIONE STANDARDY I INTERPRETACJE

W niniejszym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym zastosowano po raz pierwszy następujące nowe i zmienione standardy i interpretacje, które weszły w życie od 1 stycznia 2019 r.:

MSSF 16 „Umowy leasingowe”

Rada Międzynarodowych Standardów Rachunkowości opublikowała nowy Międzynarodowy Standard Sprawozdawczości Finansowej nr 16 (MSSF 16) dotyczący leasingu. MSSF 16 obowiązuje dla okresów sprawozdawczych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku i wpływa na Bank w obszarze aktywów użytkowanych w oparciu o umowy dzierżawy, najmu i leasingu. Nowe wymagania eliminują pojęcie leasingu operacyjnego, a co za tym idzie pozabilansowe ujęcie użytkowanych na tej podstawie aktywów. Wszystkie użytkowane aktywa i odnośne zobowiązania do zapłaty czynszów są ujmowane w bilansie, za wyjątkiem umów krótkoterminowych oraz umów dotyczących aktywów niskocennych, w przypadku których nowy standard zezwala na uproszczone podejście (ujmowanie bezpośrednio w kosztach okresu).

Bank przeprowadził analizę posiadanych umów, aby określić, które elementy są leasingowe, a które nie leasingowe. Umowa jest leasingiem lub zawiera leasing, jeżeli na jej mocy przekazuje się prawo do kontroli użytkowania zidentyfikowanego składnika aktywów na dany nieodwoływalny okres w zamian za wynagrodzenie. Największy wpływ na sprawozdania finansowe ma rozpoznanie umów na najem powierzchni biurowej (Centrala Banku, oddziały) jako umów leasingowych. Zidentyfikowano również umowy na niewielkie powierzchnie (altanki śmieciowe, powierzchnie pod bankomaty itp.) oraz umowy drobnego wyposażenia które zostały sklasyfikowane jako leasing niskocenny.

Okres przejściowy

W celu wdrożenia nowego standardu Bank przyjął zmodyfikowane podejście retrospektywne, które zakłada nie przekształcanie danych porównawczych. W dniu pierwszego zastosowania nowego standardu, to jest 1 stycznia 2019 r., Bank rozpoznał zobowiązania leasingowe równe bieżącej wartości zdyskontowanych, niezapłaconych jeszcze płatności leasingowych oraz aktywa równe zobowiązaniom. Średnia ważona krańcowa stopa procentowa zastosowana do kalkulacji zobowiązań to 1,445% dla umów denominowanych w EURO oraz 2,667% dla umów w PLN. W przypadku umów denominowanych w EURO aktywa zostały przeliczone na polskie złote po kursie z dnia pierwszego zastosowania standardu.

Poniżej zaprezentowano efekt implementacji MSSF 16

Leasing operacyjny według stanu na 31 grudnia 2018	219 476
Umowy z podmiotem podporządkowanym z możliwością wypowiedzenia	199 061
Leasing krótkoterminowy	(45 587)
Leasing niskocenny	(2 474)
Korekty wynikające z odmiennego traktowania opcji przedłużenia i zakończenia kontraktu	65 530
Pozostałe korekty	(57 324)
Zobowiązania z tytułu leasingu, nie dyskontowane, na dzień 1 stycznia 2019 r.	378 682
Efekt dyskonta	(24 030)
Zobowiązania z tytułu leasingu według MSSF 16, na dzień 1 stycznia 2019 r.	354 652

Bank przyjął następujące założenia na bazie których umowy leasingowe są ujmowane w sprawozdaniach finansowych:

- do kalkulacji zobowiązań oraz aktywów przyjmowane będą wartości netto (bez VAT) przyszłych przepływów pieniężnych,
- w przypadku umów denominowanych w walucie, zobowiązania będą ewidencjonowane w oryginalnej walucie kontraktu, natomiast aktywa w polskich złotych przeliczone po kursie z dnia rozpoczęcia podpisania umowy, lub aneksu do umowy będącym jednocześnie dniem rozpoczęcia leasingu,
- prawo do użytkowania składnika aktywów będzie podlegać amortyzacji zgodnie z okresem leasingu,
- Bank korzysta z możliwości odstąpienia od rozpoznawania leasingu w przypadku umów krótkoterminowych dla umów najmu powierzchni oraz leasingu samochodów,
- Bank korzysta także z możliwości nie rozpoznawania leasingu w przypadku leasingu aktywów o niskiej wartości początkowej takich jak najmu drobnych powierzchni np. pod altanki śmieciowe, pochylnie, bankomaty oraz urządzeń takich jak ekspresy do kawy, dyspenserów do wody, urządzeń do audiomarketingu i aromamarketingu,
- nowe umowy będą dyskontowane według stawki SWAP z dnia podpisania umowy/aneksu do umowy właściwej dla długości trwania umowy oraz właściwej dla waluty, powiększonej o marżę wyznaczoną i aktualizowaną w odniesieniu do premii za ryzyko zaciąganych przez Bank zobowiązań finansowych.

Schematy księgowe

W sprawozdaniu finansowym, zarówno aktywa z tytułu prawa do użytkowania jak również zobowiązania z tytułu leasingu, wykazane są w odrębnych pozycjach not objaśniających odpowiednio do linii 'Rzeczowe aktywa trwałe' oraz 'Inne zobowiązania'. W dacie rozpoczęcia opłaty leasingowe zawarte w wycenie zobowiązania z tytułu leasingu obejmować będą następujące opłaty za prawo do użytkowania bazowego składnika aktywów podczas okresu leasingu, które pozostają do zapłaty w tej dacie:

- stałe opłaty leasingowe pomniejszone o wszelkie należne zachęty leasingowe,
- zmienne opłaty leasingowe, które zależą od indeksu lub stawki, wycenione początkowo z zastosowaniem tego indeksu lub tej stawki zgodnie z ich wartością w dacie rozpoczęcia,
- kwoty, których zapłaty przez leasingobiorcę oczekuje się w ramach gwarantowanej wartości końcowej,
- cenę wykonania opcji kupna, jeżeli można z wystarczającą pewnością założyć, że leasingobiorca skorzysta z tej opcji,
- kary pieniężne za wypowiedzenie leasingu, jeżeli w warunkach leasingu przewidziano, że leasingobiorca może skorzystać z opcji wypowiedzenia leasingu.

Składnik aktywów z tytułu prawa do użytkowania zawiera:

- kwotę początkowej wyceny zobowiązania z tytułu leasingu,
- wszelkie opłaty leasingowe zapłacone w dacie rozpoczęcia lub przed tą datą, pomniejszone o wszelkie otrzymane zachęty leasingowe.

W wyniku finansowym wykazywane są następujące pozycje:

- amortyzacja prawa do użytkowania,
- odsetki od zobowiązań leasingowych,
- podatek VAT od faktur czynszowych wykazany w kosztach czynszu.

Informacje na temat zobowiązań z tytułu leasingu przedstawiono w nocie 38B, a dane na temat praw do użytkowania w nocie 25.

Poniżej przedstawiono dodatkowe informacje na temat umów najmu

Koszty czynszów zapłacone w roku 2019	82 064
Koszty umów krótkoterminowych	9 790
Koszty umów niskocennych	1 747
Dochód uzyskany poprzez subleasing aktywów z tytułu prawa do użytkowania	1 767

POZOSTAŁE STANDARDY I INTERPRETACJE, KTÓRE WESZŁY W ŻYCIE OD 1 STYCZNIA 2019:

- **Zmiany do MSSF 9 „Instrumenty finansowe”** - Charakterystyka opcji przedpłaty z ujemną kompensatą - zatwierdzone w UE w dniu 22 marca 2018 roku (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub później),
- **Zmiany do MSR 19 „Świadczenia pracownicze”** - Zmiana, ograniczenie lub rozliczenie planu - zatwierdzone w UE w dniu 13 marca 2019 roku (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub później),
- **Zmiany do MSR 28 „Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach”** - Długoterminowe udziały w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach - zatwierdzone w UE w dniu 8 lutego 2019 roku (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub później),

- **Zmiany do różnych standardów „Poprawki do MSSF (cykl 2015 - 2017)”** - dokonane zmiany w ramach procedury wprowadzania dorocznych poprawek do MSSF (MSSF 3, MSSF 11, MSR 12 oraz MSR 23) ukierunkowane głównie na rozwiązywanie niezgodności i uściślenie słownictwa - zatwierdzone w UE w dniu 14 marca 2019 roku (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub później),
- **Interpretacja KIMSF 23 „Niepewność w zakresie rozliczania podatku dochodowego”** - zatwierdzona w UE w dniu 23 października 2018 roku (obowiązująca w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub później).

Wyżej wymienione nowe standardy (za wyjątkiem MSSF 16), zmiany do istniejących standardów oraz interpretacja nie miały istotnego wpływu na sprawozdania finansowe Banku za 2019 rok.

OPUBLIKOWANE STANDARDY I INTERPRETACJE, KTÓRE JESZCZE NIE OBOWIĄZUJĄ I NIE ZOSTAŁY WCZEŚNIEJ ZASTOSOWANE PRZEZ BANK

- **Zmiany do MSR 1 „Prezentacja sprawozdań finansowych” i MSR 8 „Zasady (polityka) rachunkowości, zmiany wartości szacunkowych i korygowanie błędów”** - Definicja istotności (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2020 roku lub później),
- **Zmiany odniesień do założeń koncepcyjnych zawartych w MSSF** (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2020 roku lub później).
- **MSSF 14 „Odroczone salda z regulowanej działalności”** (obowiązujący w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2016 roku lub później) - Komisja Europejska postanowiła nie rozpoczynać procesu zatwierdzania tego tymczasowego standardu do stosowania na terenie UE do czasu wydania ostatecznej wersji MSSF 14,
- **MSSF 17 „Umowy ubezpieczeniowe”** (obowiązujący w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2021 roku lub później),
- **Zmiany do MSSF 3 „Połączenia przedsięwzięć”** - definicja przedsięwzięcia (obowiązujące w odniesieniu do połączeń, w przypadku których data przejęcia przypada na początek pierwszego okresu rocznego rozpoczynającego się 1 stycznia 2020 r. lub później oraz w odniesieniu do nabycia aktywów, które nastąpiło w dniu rozpoczęcia w/w okresu rocznego lub później),
- **Zmiany do MSSF 9 „Instrumenty finansowe”, MSR 39 „Instrumenty finansowe: ujmowanie i wycena” oraz MSSF 7 „Instrumenty finansowe: ujawnianie informacji”** - Reforma Referencyjnej Stopy Procentowej (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2020 roku lub później),
- **Zmiany do MSSF 10 „Skonsolidowane sprawozdania finansowe” oraz MSR 28 „Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach”** - Sprzedaż lub wniesienie aktywów pomiędzy inwestorem a jego jednostką stowarzyszoną lub wspólnym przedsięwzięciem oraz późniejsze zmiany (data wejścia w życie zmian została odroczone do momentu zakończenia prac badawczych nad metodą praw własności).

Według szacunków Banku wyżej wymienione nowe standardy oraz zmiany do istniejących standardów nie miałyby istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe, jeżeli zostałyby zastosowane przez Bank na dzień bilansowy.

8.3. PRZYJĘTE ZASADY RACHUNKOWOŚCI

Podstawy sporządzenia sprawozdania finansowego

Sprawozdanie finansowe Banku Millennium S.A. zostało sporządzone za rok obrotowy od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku, w oparciu o założenie kontynuowania przez Bank działalności gospodarczej w niezmnieszonym istotnie zakresie, w okresie nie krótszym niż rok od dnia bilansowego. Sprawozdanie zostało przygotowane w złotych polskich, a wszystkie wartości, o ile nie wskazano inaczej, zostały podane w tysiącach złotych (tys. zł).

W sprawozdaniu zastosowano koncepcję wartości godziwej dla aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych FVTPL, w tym instrumentów pochodnych oraz aktywów finansowych klasyfikowanych FVTOCI. Pozostałe składniki aktywów finansowych i zobowiązań finansowych (w tym kredyty i pożyczki) wykazywane są w wartości zamortyzowanego kosztu ustalonego przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej pomniejszonej o odpisy z tytułu utraty wartości (za wyjątkiem kredytów nie spełniających testu SPPI) lub cenie nabycia pomniejszonej o odpisy z tytułu utraty wartości.

Sporządzenie sprawozdania finansowego zgodnie z MSSF, w brzmieniu przyjętym przez UE, wymaga od kierownictwa dokonania subiektywnych ocen, estymacji i przyjęcia założeń, które wpływają na stosowane zasady rachunkowości oraz na prezentowane kwoty aktywów i pasywów oraz przychodów i kosztów. Za wybór, stosowanie, rozwój i sprawdzenie trafności przyjętych estymacji odpowiada jednostka merytoryczna Banku, przyjęte założenia są następnie zatwierdzane przez kierownictwo Banku. Szacunki i założenia dokonywane są w oparciu o dostępne dane historyczne oraz szereg innych czynników, które są uważane za właściwe w danych warunkach. Wyniki tworzą podstawę do dokonywania szacunków odnośnie wartości bilansowych aktywów i pasywów, których nie da się określić w jednoznaczny sposób na podstawie innych źródeł. Wyniki rzeczywiste mogą się różnić od wartości szacunkowych.

Zgodność rzeczywistych wyników i dokonanych szacunków i założeń jest weryfikowana na bieżąco. Korekty w szacunkach są rozpoznawane w okresie, w którym dokonano zmiany szacunku pod warunkiem, że korekta dotyczy tylko tego okresu lub w okresie, w którym dokonano zmiany i w okresach przyszłych, jeśli korekta wpływa zarówno na bieżący jak i przyszłe okresy.

Poniżej prezentowane zasady rachunkowości zostały zastosowane do wszystkich okresów sprawozdawczych zaprezentowanych w sprawozdaniu finansowym, za wyjątkiem zmian wynikających z MSSF16 wdrożonego z dniem 1 stycznia 2019 r.

Waluta funkcjonalna oraz waluta prezentacji

Waluta funkcjonalna i waluta prezentacji

Pozycje zawarte w sprawozdaniu finansowym Banku wycenia się w walucie podstawowego środowiska gospodarczego, w którym prowadzi on działalność („waluta funkcjonalna”). Sprawozdanie finansowe prezentowane jest w złotych, które są walutą funkcjonalną i walutą prezentacji Banku.

Transakcje i salda

Transakcje wyrażone w walutach obcych przelicza się na walutę funkcjonalną według kursu obowiązującego w dniu transakcji. Zyski i straty kursowe z tytułu rozliczenia tych transakcji oraz wyceny bilansowej aktywów i zobowiązań pieniężnych wyrażonych w walutach obcych ujmuje się w Rachunku zysków i strat.

Różnice kursowe z tytułu pozycji pieniężnych, zarówno tych wycenianych do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat, jak i wycenianych do wartości godziwej przez Inne całkowite dochody, są wykazywane w Rachunku zysków i strat.

Różnice kursowe z tytułu pozycji niepieniężnych wycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy są wykazywane w Rachunku zysków i strat, natomiast różnice kursowe z tytułu pozycji niepieniężnych klasyfikowanych jako wyceniane do wartości godziwej przez Inne całkowite dochody są wykazywane w Innych składnikach całkowitych dochodów.

Połączenia pod wspólną kontrolą

W przypadku połączeń spółek Grupy Kapitałowej (transakcja pod wspólną kontrolą), Bank przyjmuje zasadę rachunkowości polegającą na stosowaniu metody „wartości od poprzednika” (ang. predecessor accounting). Bank ujmuje w jednostkowym sprawozdaniu finansowym wartości bilansowe aktywów i zobowiązań spółki przejmowanej będącej jednostką zależną według wartości ujętych w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy Kapitałowej w odniesieniu do tej jednostki zależnej, włączając w to również wartość firmy powstałą w wyniku nabycia tej spółki zależnej.

Ewentualna różnica między wartością bilansową przejętych aktywów netto po korektach, o których mowa powyżej a wartością inwestycji w jednostkę zależną wykazaną w jednostkowym sprawozdaniu finansowym Banku ujmowana jest w kapitałach własnych jako „Zyski zatrzymane”.

Wynik finansowy netto osiągnięty przez spółkę przejmowaną do dnia poprzedzającego dzień połączenia wykazywany jest w sprawozdaniu finansowym Banku w pozycji kapitałów własnych jako „Zyski zatrzymane”.

Zastosowanie szacunków w związku ze stosowanymi zasadami rachunkowości

Sporządzenie sprawozdania finansowego zgodnie z MSSF wymaga dokonania przez Bank pewnych szacunków oraz przyjęcia pewnych założeń, które mają wpływ na kwoty prezentowane w sprawozdaniu finansowym. Szacunki i założenia, które podlegają ciągłej ocenie przez kierownictwo Banku, oparte są o doświadczenia historyczne i inne czynniki, w tym oczekiwania co do przyszłych zdarzeń, które w danej sytuacji wydają się uzasadnione. Mimo, że szacunki te opierają się na najlepszej wiedzy dotyczącej warunków bieżących i działań, które Bank podejmuje, rzeczywiste rezultaty mogą się od tych szacunków różnić. Poniżej przedstawiono najistotniejsze obszary dla których Bank dokonuje oszacowań:

- **Utrata wartości kredytów i pożyczek**

Szacowanie utraty wartości w Banku bazuje na koncepcie „oczekiwanej straty kredytowej” (ang. Expected Credit Loss - ECL). W efekcie Bank wyznacza odpisy z tytułu utraty wartości, w oparciu o oczekiwane straty kredytowe oraz uwzględnienie prognoz przyszłych warunków ekonomicznych podczas dokonywania oceny ryzyka kredytowego danej ekspozycji.

Metodologia i założenia przyjęte do wyznaczania utraty wartości ekspozycji kredytowych są regularnie monitorowane w celu zmniejszenia rozbieżności pomiędzy stratami szacowanymi a rzeczywistymi. W celu oceny adekwatności odpisów z tytułu utraty wartości, wyznaczonych zarówno w ramach analizy indywidualnej, jak i kolektywnej, przeprowadzana jest okresowo (nie rzadziej niż raz w roku) weryfikacja historyczna (backtesting), której wyniki są brane pod uwagę przy definiowaniu działań, mających na celu poprawę jakości procesu.

Dodatkowe informacje zostały zaprezentowane w **Rozdziale 9 „Zarządzanie ryzykiem finansowym”**.

- Wartość godziwa instrumentów finansowych

Wartość godziwą instrumentów finansowych nienotowanych na aktywnych rynkach ustala się stosując techniki wyceny zgodnie ze stosowaną przez Bank polityką rachunkowości. Dla instrumentów pochodnych o charakterze nieopcyjnym oraz dłużnych papierów wartościowych stosowane są modele bazujące na zdyskontowanych przepływach pieniężnych. Dla instrumentów pochodnych o charakterze opcyjnym stosuje się modele wyceny opcji. Wszystkie modele są zatwierdzane przed użyciem, a także kalibrowane w celu zapewnienia, że otrzymane wyniki odzwierciedlają rzeczywisty poziom wartości godziwej wycenianych instrumentów. W miarę możliwości w modelach wykorzystywane są wyłącznie dane możliwe do zaobserwowania, pochodzące z aktywnego rynku.

W przypadku braku pochodzących z aktywnego rynku parametrów wyceny, wartość godziwa jest określana w oparciu o zastosowanie technik wyceny wykorzystujących szacunkowe parametry wsadowe.

Bank wycenia instrumenty finansowe stosując poniższe metody wyceny w następującej hierarchicznie kolejności:

- Ceny kwotowane na aktywnym rynku identycznych instrumentów dla następujących instrumentów finansowych:

Dłużne papiery skarbowe statokuponowe i zerokuponowe oraz zmiennoprocentowe;

- Techniki wyceny w oparciu o parametry pochodzące z rynku dla następujących instrumentów finansowych:

Dłużne papiery skarbowe zmiennoprocentowe,

Instrumenty pochodne:

- FRA, IRS, CIRS,
- FX Swap, FX Forward,
- Instrumenty pochodne wbudowane,

Bony emitowane przez Bank Centralny;

- Techniki wyceny z wykorzystaniem istotnych parametrów niepochodzących z rynku:

Dłużne papiery wartościowe pozostałych emitentów (np. gminy),

Akcje VISA Incorporation,

Kredyty obowiązkowo wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat,

Instrumenty pochodne:

- Opcje walutowe nabyte przez Bank,
- Opcje na indeksy nabyte/wystawione przez Bank.

W celu oszacowania wartości godziwej akcji uprzywilejowanych VISA, uwzględniono wartość pieniądza w czasie oraz okres konwersji akcji uprzywilejowanych na akcje zwykłe VISA.

Do oszacowania wartości godziwej kredytów, z uwagi na brak dostępności wartości rynkowej, posłużono się wewnętrznym modelem wyceny z uwzględnieniem założenia, iż w momencie udzielenia kredytu wartość godziwa równa jest cenie transakcyjnej.

Wartość godziwa kredytów bez rozpoznanej utraty wartości jest równa sumie przyszłych oczekiwanych przepływów pieniężnych zdyskontowanych na daną datę bilansową. Stopa dyskontująca stanowi sumę: kosztu ryzyka, kosztu finansowania, wartości oczekiwanego zwrotu.

Wartość godziwa kredytów o rozpoznanej utracie wartości jest równa sumie przyszłych oczekiwanych odzysków zdyskontowanych z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej, uznając że średnie oczekiwane odzyski uwzględniają w pełni element ryzyka kredytowego.

Do wyceny instrumentów pochodnych Bank stosuje komponent ryzyka kredytowego uwzględniający zarówno ryzyko kontrahenta (korekta wartości kredytowej, z ang. credit value adjustment - CVA) jak i ryzyko własne Banku (korekta wartości debetowej, z ang. debit value adjustment - DVA). Bank ocenia, że wpływ nieobserwowalnych danych wejściowych związanych ze stosowaniem tego komponentu na proces ustalania wartości godziwej jest nieistotny.

- Utrata wartości innych aktywów trwałych

Na każdy dzień bilansowy Bank ocenia istnienie przesłanek, które wskazują, czy nastąpiła utrata wartości składników aktywów trwałych. W przypadku zidentyfikowania takiej przesłanki, Bank dokonuje oszacowania wartości odzyskiwalnej. Oszacowanie wartości użytkowej składnika aktywów trwałych (lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne) wiąże się, między innymi, z przyjęciem założeń w zakresie szacunków co do kwot, terminów przyszłych przepływów pieniężnych, które Bank może uzyskać z tytułu danego składnika aktywów trwałych (lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne). Szacując wartość godziwą pomniejszoną o koszty sprzedaży Bank opiera się na dostępnych danych rynkowych na ten temat lub wycenach sporządzonych przez niezależnych rzeczoznawców.

- Rezerwa na ryzyko prawne z tytułu walutowych kredytów hipotecznych

Zważywszy na zwiększone ryzyko prawne związane z walutowymi kredytami hipotecznymi, Bank tworzy dedykowaną na to ryzyko rezerwę. Metodologia opracowana przez Bank jest oparta o następujące główne parametry: (1) liczba bieżących (w tym powództw zbiorowych) i potencjalnych przyszłych spraw sądowych, które pojawią się w określonym (trzyletnim) horyzoncie czasowym, (2) kwota potencjalnej straty Banku w przypadku konkretnego wyroku sądu (wzięto pod uwagę trzy negatywne scenariusze wyroków), (3) prawdopodobieństwo uzyskania konkretnego wyroku sądowego obliczonego na podstawie statystyk wyroków sektora bankowego w Polsce i uzyskanych opinii prawnych.

Zmiana wartości rezerwy lub jej wykorzystanie będą zależne od ostatecznych wyroków sądów w konkretnych sprawach oraz od liczby spraw sądowych.

- Rezerwa na potencjalne zwroty kosztów pożyczek w przypadku wcześniejszej spłaty

Biorąc pod uwagę wydykt Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, który stwierdził, że konsument ma prawo żądać zmniejszenia całkowitej kwoty kosztów pożyczki na którą składają się odsetki i koszty przypadające na pozostały okres obowiązywania umowy w przypadku wcześniejszej spłaty kredytu, Bank tworzy rezerwę na potencjalne zwroty dla klientów. Rezerwa została oszacowana na podstawie maksymalnej kwoty potencjalnych zwrotów i prawdopodobieństwa dokonania płatności. Adekwatność tej rezerwy będzie weryfikowana w przyszłości i będzie zależała od wyjaśnienia implikacji wydyktu oraz ilości umów i kwot do zwrotu.

- Inne wartości szacunkowe

Rezerwa na odprawy emerytalne wyliczana jest metodą aktuarialną przez niezależnego aktuarusza jako wartość obecna przyszłych zobowiązań Banku wobec pracowników według stanu zatrudnienia i płac na dzień aktualizacji. Rezerwa na odprawy emerytalne podlega aktualizacji na bazie rocznej. Wyliczenie rezerw jest oparte na szeregu założeń, zarówno co do warunków makroekonomicznych jak i założeń dotyczących rotacji pracowników, ryzyka śmierci i innych.

W odniesieniu do świadczeń pracowniczych, takich jak premie dla wyższej kadry kierowniczej, premie dla pracowników, Zarząd Banku dokonuje szacunków wysokości świadczeń na dzień bilansowy. Ostateczna kwota przedmiotowych świadczeń pracowniczych jest ustalana decyzją Komitetu Personalnego Zarządu Banku lub Komitetu Personalnego Rady Nadzorczej Banku.

Aktywa i zobowiązania finansowe

Klasyfikacja

Zgodnie z wymogami MSSF 9 aktywa finansowe klasyfikowane są w momencie ich początkowego ujęcia (i w dniu wdrożenia MSSF9) do jednej z trzech kategorii:

- 1) Aktywa finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu (dalej „AC” - ang. Amortised Cost),
- 2) Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy (dalej „FVTPL” - ang. Fair Value Through Profit & Loss),
- 3) Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody (dalej „FVTOCI” - ang. Fair Value Through Other Comprehensive Income).

Klasyfikacja instrumentów finansowych do jednej z powyższych kategorii przeprowadzana jest na podstawie:

- 1) Modelu biznesowego zarządzania aktywami finansowymi
Ocena modelu biznesowego polega na ustaleniu, czy składnik aktywów finansowych jest utrzymywany:
  - dla uzyskiwania przepływów pieniężnych wynikających z kontraktu,
  - zarówno w celu otrzymywania przepływów pieniężnych wynikających z kontraktu jak i sprzedaży składnika aktywów finansowych lub
  - w innych celach biznesowych.
- 2) Testu charakterystyki kontraktowych przepływów pieniężnych związanych z aktywami finansowymi (Test SPPI - ang. *Solely Payment of Principal and Interest*)
Test SPPI ma na celu ocenę charakterystyki kontraktowych przepływów pieniężnych i w konsekwencji weryfikację, czy:
  - warunki umowne powodują powstanie w określonych terminach przepływów pieniężnych, które stanowią tylko i wyłącznie spłatę kapitału i odsetek od tego kapitału,
  - kapitał stanowi wartość godziwą kredytu w momencie jego rozpoznania,
  - odsetki stanowią odzwierciedlenie wartości pieniądza w czasie oraz ryzyka kredytowego, ryzyka płynności, marży Banku i innych kosztów administracyjnych związanych z wartością kapitału pozostającego do spłaty w danym momencie.

Instrumenty finansowe są klasyfikowane w momencie początkowego ujęcia lub w następstwie znaczącej modyfikacji instrumentu. Zmiana klasyfikacji aktywów finansowych jest powodowana zmianą modelu biznesowego. Reklasyfikacja jest dokonywana prospektywnie, tj. nie wpływa na wyceny wartości godziwej, odpisy aktualizujące ani naliczone odsetki ujęte do dnia reklasyfikacji.

Modele Biznesowe Banku

Zgodnie z MSSF 9 sposób zarządzania aktywami może zostać przypisany do następujących modeli:

- 1) Held To Collect (dalej „HTC”),
- 2) Both Held to Collect and for Sale (dalej „HTC&FS”),
- 3) Inne, np. działalność tradingowa, zarządzanie aktywami w oparciu o zmiany wartości godziwej, maksymalizowanie przepływów pieniężnych poprzez sprzedaż.

Model Held To Collect (HTC)

Charakterystyka modelu:

- 1) Celem modelu jest utrzymywanie aktywów finansowych w celu uzyskania kontraktowych przepływów pieniężnych,
- 2) Sprzedaż ma charakter sporadyczny,
- 3) Co do zasady, najniższe poziomy sprzedaży w porównaniu z pozostałymi modelami (pod względem częstotliwości oraz wolumenu).

Warunki dopuszczające sprzedaż w modelu HTC:

- 1) Niska częstotliwość,
- 2) Niski wolumen,
- 3) Sprzedaż związana z ryzykiem kredytowym (sprzedaż spowodowana pogorszeniem jakości kredytowej danego aktywa finansowego do poziomu, w którym nie spełnia wymagań polityki inwestycyjnej).

Sprzedaż posiadająca przynajmniej jedną z powyższych cech nie stanowi przeszkody w zakwalifikowaniu grupy aktywów do modelu HTC

Wpływ na klasyfikację i wycenę:

Instrumenty przypisane do modelu HTC są klasyfikowane jako wyceniane według zamortyzowanego kosztu pod warunkiem, że spełnione są kryteria Testu SPPI. Wartość instrumentów wyliczana jest w oparciu o efektywną stopę procentową, która jest stosowana do ustalenia przychodów odsetkowych, a następnie korygowana o odpisy z tytułu utraty wartości odzwierciedlające oczekiwane straty kredytowe. Wycenie według zamortyzowanego kosztu podlega portfel kredytowy Banku (z wyjątkiem pożyczek niespełniających testu SPPI) oraz dłużne papiery wartościowe emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego (portfel obligacji komunalnych), ponieważ instrumenty te co do zasady utrzymywane są przez Bank do uzyskania kontraktowych przepływów pieniężnych, a transakcje sprzedaży występują sporadycznie.

Model Both Held to Collect and for Sale (HTC&FS)

Charakterystyka modelu:

- 1) Integralnymi celami modelu biznesowego są zarówno uzyskanie kontraktowych przepływów pieniężnych, jak i sprzedaż (w szczególności model spełnia założenia HTC&FS, jeśli jego celem jest zarządzanie bieżącymi potrzebami płynnościowymi bieżącego zapotrzebowania płynnościowego, utrzymanie założonego profilu rentowości i / lub dopasowanie czasu trwania (duration) aktywów i zobowiązań finansowych),
- 2) Poziomy sprzedaży są zazwyczaj wyższe niż w modelu HTC.

Wpływ na klasyfikację i wycenę:

Zgodnie z MSSF 9 instrumenty przypisane do modelu HTC&FS są klasyfikowane jako wyceniane w wartości godziwej przez kapitał (FVTOCI) pod warunkiem, że warunki umowne tych instrumentów powodują powstanie w określonych momentach przepływów pieniężnych stanowiących wyłącznie spłatę kapitału oraz odsetek od niespłaconej części kapitału (spełniony jest Test SPPI). Instrumenty te wyceniane są w wartości godziwej pomniejszonej o odpisy z tytułu utraty wartości, wynik z wyceny ujmuje się w innych całkowitych dochodach do momentu usunięcia z bilansu aktywów finansowych.

Model HTC&FS ma zastosowanie do portfela rządowych papierów wartościowych oraz bonów pieniężnych Narodowego Banku Polskiego (w szczególności portfel płynnościowy i inwestycyjny).

Instrumenty kapitałowe (za wyjątkiem podmiotów powiązanych) klasyfikowane są jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat (FVTPL), o ile zgodnie z intencją zarządzających nimi jednostek nie stanowią inwestycji strategicznej, lub według wartości godziwej z odniesieniem skutków wyceny w pozostałych całkowitych dochodach (FVTOCI) w przypadku instrumentów, które nie są utrzymywane w celach handlowych. Decyzja o skorzystaniu z opcji wyceny instrumentów kapitałowych do wartości godziwej z odniesieniem skutków wyceny w innych całkowitych dochodach podejmowana jest przez Bank w dniu początkowego ujęcia danego instrumentu i stanowi desygnację nieodwołalną (nawet w momencie sprzedaży zysk/strata na transakcji nie jest ujmowana w Rachunku Zysków i Strat).

Inne modele

Charakterystyka modelu:

- 1) Model biznesowy nie spełnia założeń modeli HTC oraz HTC&FS.
- 2) Uzyskiwanie przepływów pieniężnych z tytułu odsetek i kapitału nie jest głównym celem modelu biznesowego (nie spełniony Test SPPI).

Do tej kategorii należy zaliczyć w szczególności:

- 1) Portfele zarządzane w celu uzyskiwania przepływów pieniężnych ze sprzedaży aktywów, w szczególności „przeznaczone do obrotu”
  - 2) Portfele, których wyniki zarządzania oceniane są na podstawie wartości godziwej.
- Aktywo finansowe należy uznać za przeznaczone do obrotu, jeśli:

- 1) Zostało nabyte głównie w celu sprzedaży w krótkim terminie,
- 2) W momencie początkowego ujęcia, jest częścią portfela instrumentów finansowych zarządzanych łącznie, dla których istnieją dowody potwierdzające prawidłowość, że w ostatnim czasie faktycznie generowały krótkoterminowe zyski, lub
- 3) Jest instrumentem pochodnym, z wyłączeniem instrumentów pochodnych wyznaczonych do rachunkowości zabezpieczeń i będących efektywnymi instrumentami zabezpieczającymi.

Termin „obrotu” oznacza przy tym aktywne i częste zakupy i sprzedaże instrumentów. Cechy te nie stanowią jednak warunku koniecznego, aby zaklasyfikować instrument finansowy jako przeznaczony do obrotu.

Wpływ na klasyfikację i wycenę:

Aktywa finansowe utrzymywane w ramach modeli innych niż HTC lub HTC&FS są wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat (FVTPL).

Model biznesowy inny niż HTC bądź HTC&FS będzie miał zastosowanie do portfeli następujących aktywów finansowych:

- 1) Instrumenty pochodne,
- 2) Dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu,
- 3) Instrumenty kapitałowe niedesygnowane jako inwestycje strategiczne,
- 4) Aktywa finansowe nieodwołalnie wyznaczone przy początkowym ujęciu do wyceny według wartości godziwej przez wynik finansowy (nawet w przypadku, gdy składnik aktywów nie spełnia warunków, aby zostać wyceniony na wartość FVTPL) w celu wyeliminowania lub znacznego zmniejszenia niedopasowania księgowego, które miałyby miejsce gdyby nie dokonano takiej desygnacji.

Test charakterystyki kontraktowych przepływów pieniężnych (Test SPPI)

Ocena spełnienia kryterium Testu SPPI jest przeprowadzana w następujących przypadkach:

- udzielenie instrumentu dłużnego;
- zakup instrumentu dłużnego;
- renegotjacja warunków umownych.

Przedmiotem Testu SPPI są warunki umowne instrumentów dłużnych ujętych w bilansie, analizie nie podlegają produkty pozabilansowe.

Test SPPI przeprowadzany jest na etapie projektowania produktu/umowy kredytowej co umożliwia podjęcie decyzji zatwierdzających z uwzględnieniem przyszłego sposobu wyceny ekspozycji.

W ramach Testu SPPI oceniany jest między innymi wpływ zmodyfikowanego elementu na przepływy pieniężne wynikające z zawartego kontraktu. Cechy kontraktowe wprowadzające zmienność lub ryzyko przepływów pieniężnych niezwiązane bezpośrednio z przepływami z tytułu spłat odsetek i kapitału mogą zostać ocenione jako niemające wpływu na klasyfikację (spełnienie kryteriów Testu SPPI), jeżeli zostaną określone jako posiadające zaniedbywalny wpływ na klasyfikację (istnienie cechy „de minimis”) lub taki wpływ nie jest zaniedbywalny (brak charakteru „de minimis”) lecz może wystąpić jedynie w wyjątkowo rzadkich przypadkach (istnienie cechy „not genuine”).

W przypadkach, gdy ma miejsce modyfikacja wartości pieniądza w czasie, np. w razie niedopasowania okresu przeszacowania stopy procentowej z tenorem stawki bazowej, w celu weryfikacji spełnienia Testu SPPI Bank przeprowadza ocenę na podstawie Benchmark Testu, czyli porównania instrumentu wynikającego z kontraktu z instrumentem bazowym (który posiada te same cechy umowne co instrument podlegający analizie, za wyjątkiem elementu modyfikacji pieniądza w czasie).

Aktywa typu non-recourse (produkty, dla których roszczenie Banku jest ograniczone do określonych aktywów dłużnika lub przepływów pieniężnych z określonych aktywów), w szczególności produkty typu „project finance” oraz „object finance” (produkty w których kredytobiorca, najczęściej spółka specjalnego przeznaczenia charakteryzuje się minimalnym poziomem kapitałów własnych, a jedynym składnikiem jego majątku jest kredytowane aktywo), oceniane są przez porównanie wartości zabezpieczenia w stosunku do kwoty kapitału udzielonego kredytu. Identyfikacja odpowiedniego bufora na pokrycie ryzyka zmian wartości zabezpieczenia, powoduje spełnienie warunków Testu.

Negatywny wynik Testu SPPI, implikuje wycenę instrumentu dłużnego według FVTPL, powodując odejście od standardowej metody wyceny według zamortyzowanego kosztu lub według FVTOCI.

Modyfikacje warunków umowy kredytowej

Modyfikacje warunków umowy kredytowej w trakcie okresu kredytowania, to m.in.:

- zmiany terminów spłaty całości lub części należności,
- zmiany wysokości rat spłaty należności,
- zmiany oprocentowania lub zaprzestania naliczania odsetek,
- kapitalizacja zaległych lub bieżących odsetek,
- przewalutowanie zadłużenia (o ile możliwość taka nie wynika z pierwotnej umowy),
- ustanowienie, zmiana bądź zniesienie istniejącego zabezpieczenia należności.

Każda tego typu modyfikacja skutkować może koniecznością wyłączenia z bilansu i ponownej klasyfikacji aktywa finansowego uwzględniającej przeprowadzenie Testu SPPI.

W przypadku zidentyfikowania modyfikacji warunków kontraktowych kredytu, Bank przeprowadza ocenę jakościową i ilościową w celu określenia czy daną modyfikację należy uznać za znaczącą i w konsekwencji, wyłączyć oryginalne aktywo finansowe z bilansu i rozpoznać je jako nowe (zmodyfikowane) aktywo według wartości godziwej. Znacząca modyfikacja ma miejsce jeżeli spełnione są następujące warunki:

- co najmniej dwukrotne wydłużenie rezydualnego terminu zapadalności (analizowane na bazie rezydualnego terminu zapadalności w momencie wydłużenia), nie krótsze niż 3 lata i jednocześnie zwiększenie kwoty finansowania,
- konwersja ekspozycji na inną walutę (o ile możliwość konwersji nie była uwzględniana w pierwotnej umowie),
- zmiana wyniku Testu SPPI.

Dodatkowo Bank w ramach backtestingu dokonuje okresowej weryfikacji przyjętych kryteriów znaczącej modyfikacji przyjmując kryterium testu 10% (badając wielkość odchylenia przepływów pieniężnych przed i po modyfikacji kontraktu).

Jeśli wynikające z umowy przepływy pieniężne podlegają modyfikacji, która nie prowadzi do zaprzestania ujmowania danego składnika aktywów (tzw. nieistotna modyfikacja), Bank dokonuje korekty wartości bilansowej brutto składnika aktywów finansowych i ujmuje zysk lub stratę z tytułu nieistotnej modyfikacji w wyniku finansowym (w odrębnej pozycji Rachunku zysków strat - „wynik z tytułu modyfikacji”). Korektę wartości bilansowej brutto składnika aktywów finansowych stanowi różnica dyskontowanych przepływów pieniężnych przed i po modyfikacji warunków umownych. Wszelkie poniesione koszty i opłaty korygują wartość bilansową zmodyfikowanego składnika aktywów finansowych i są amortyzowane w okresie pozostającym do daty wymagalności zmodyfikowanego składnika aktywów finansowych.

Aktywa POCI

Aktywa POCI („purchased or originated credit-impaired”) to aktywa finansowe, które w momencie początkowego ujęcia mają stwierdzoną utratę wartości. Aktywa finansowe, które zostały zaklasyfikowane jako POCI w momencie początkowego ujęcia, są przez Bank traktowane jako POCI we wszystkich następnych okresach do momentu zaprzestania ich ujmowania w bilansie, a oczekiwana strata kredytowa jest obliczana na bazie ECL uwzględniającego cały okres istnienia składnika aktywów finansowych, niezależnie od przyszłych zmian szacunków dotyczących generowanych przez nie przepływów pieniężnych (ewentualnego uzdrowienia aktywa).

Aktywa POCI mogą powstać na 3 różne sposoby, tj.:

- 1) poprzez nabycie kontraktu spełniającego definicję POCI (np. w wyniku kupna portfela „złych kredytów”)
- 2) poprzez zawarcie kontraktu, który jest POCI w momencie pierwotnego udzielenia (np. udzielenie kredytu klientowi w złej kondycji finansowej z nadzieją na jej poprawę w przyszłości)
- 3) poprzez istotną modyfikację kontraktu zaliczanego do koszyka 3 kwalifikującą ten kontrakt do wyłączenia z bilansu, a następnie do ponownego ujęcia w bilansie już jako kontraktu spełniającego definicję POCI.

Zobowiązania finansowe

Zobowiązania finansowe w dniu ich nabycia lub powstania zalicza się do następujących kategorii:

- 1) zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy, lub
- 2) pozostałe zobowiązania finansowe (wyceniane w AC).

Zobowiązania finansowe nie podlegają przeklasyfikowaniu.

Ujmowanie instrumentów finansowych w bilansie

Bank ujmuje składnik aktywów lub zobowiązanie finansowe w bilansie, gdy staje się stroną umowy tego instrumentu. Standaryzowane transakcje kupna i sprzedaży aktywów finansowych ujmowane są w dniu zawarcia transakcji.

Wszystkie instrumenty finansowe w momencie początkowego ujęcia są wyceniane do wartości godziwej skorygowanej, w przypadku instrumentów finansowych innych niż klasyfikowane jako wyceniane do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat, o koszty transakcji, które mogą być przypisane bezpośrednio do nabycia lub emisji składnika aktywów finansowych lub zobowiązania finansowego.

Zaprzestanie ujmowania instrumentów finansowych w bilansie

Składnik aktywów finansowych jest wyłączany z bilansu Banku w momencie, kiedy wygasają umowne prawa do przepływów pieniężnych z nim związanych lub, kiedy Bank przenosi składnik aktywów finansowych na podmiot trzeci. Przeniesienie to ma miejsce wtedy, gdy Bank:

- przenosi umowne prawa do otrzymania przepływów pieniężnych ze składnika aktywów finansowych lub
- zatrzymuje umowne prawa do otrzymania przepływów pieniężnych ze składnika aktywów, ale przyjmuje umowny obowiązek przekazania tych przepływów jednostce spoza Banku.

Przenosząc składnik aktywów finansowych Bank ocenia, w jakim stopniu zachowuje ryzyko i korzyści związane z posiadaniem składnika aktywów finansowych. W tym przypadku:

- jeżeli Bank przenosi zasadniczo całe ryzyko i wszystkie korzyści związane z posiadaniem składnika aktywów finansowych, to wyłącza składnik aktywów finansowych z bilansu;
- jeżeli Bank zachowuje zasadniczo całe ryzyko i wszystkie korzyści związane z posiadaniem składnika aktywów finansowych to w dalszym ciągu ujmuje składnik aktywów finansowych w bilansie;
- jeżeli Bank nie przenosi ani nie zachowuje zasadniczo całego ryzyka i wszystkich korzyści związanych z posiadaniem składnika aktywów finansowych, to Bank ustala, czy zachowała kontrolę nad tym składnikiem aktywów finansowych. W przypadku zachowania kontroli składnik aktywów finansowych jest ujmowany w bilansie Banku do wysokości wynikającej z trwałego zaangażowania, odpowiednio w przypadku braku kontroli jest z bilansu wyłączany.

Bank wyłącza ze swojego bilansu zobowiązanie finansowe (lub jego część), gdy obowiązek określony w umowie został wypełniony, umorzony lub wygasł.

Rachunkowość zabezpieczeń i instrumenty pochodne

Wycena do wartości godziwej

Pochodne instrumenty finansowe wykazywane są w wartości godziwej począwszy od dnia zawarcia transakcji. Wartość godziwą ustala się w oparciu o notowania instrumentów na aktywnych rynkach, w tym w oparciu o ceny niedawno zawartych transakcji. Rynek jest uważany za aktywny, gdy kwotowane ceny instrumentów są regularnie dostępne i wynikają z rzeczywistych transakcji zawieranych na tym rynku oraz reprezentują poziom, po którym Bank mógłby zawrzeć takie transakcje. W przypadku, gdy rynek instrumentów nie jest aktywny, Bank określa wartość godziwą z wykorzystaniem technik wyceny, w tym modeli bazujących na zdyskontowanych przepływach pieniężnych oraz modeli wyceny opcji. Stosowane przez Bank techniki wyceny oparte są o maksymalne wykorzystanie danych wsadowych pochodzących z aktywnego rynku, takich jak stopy procentowe, kursy walutowe oraz zmienności implikowane. W przypadku braku danych wsadowych pochodzących z aktywnego rynku, Bank wykorzystuje w technikach wyceny własne szacunki parametrów wyceny w oparciu o swoją najlepszą wiedzę i doświadczenie.

Dodatkowym elementem wyceny instrumentów pochodnych jest komponent ryzyka kredytowego uwzględniający zarówno ryzyko kontrahenta (korekta wartości kredytowej, z ang. credit value adjustment - CVA) jak i ryzyko własne Banku (korekta wartości debetowej, z ang. debit value adjustment - DVA).

Ujmowanie instrumentów pochodnych wbudowanych w zobowiązania

Bank wydziela i ujmuje w bilansie wbudowane instrumenty pochodne będące składnikiem instrumentów hybrydowych. Instrument hybrydowy zawiera umowę zasadniczą (niebędącą instrumentem pochodnym) oraz wbudowany instrument pochodny, który w oparciu o określoną stopę procentową, cenę instrumentu finansowego, cenę towaru, kurs waluty, indeks cen lub stóp lub inną zmienną, modyfikuje część lub całość przepływów pieniężnych wynikających z umowy zasadniczej.

Spełniające określone niżej warunki, wbudowane instrumenty pochodne traktuje się jako odrębne instrumenty pochodne. Instrumenty te są wyceniane według wartości godziwej a ich zmiany wartości godziwej wykazuje się w Rachunku zysków i strat. Wbudowane instrumenty pochodne ujmuje się i wycenia odrębnie od umowy zasadniczej w przypadku łącznego zaistnienia następujących warunków:

- cechy ekonomiczne wbudowanego instrumentu pochodnego oraz ryzyko z nim związane nie są ściśle powiązane z cechami ekonomicznymi umowy zasadniczej i ryzykami z niej wynikającymi;
- samodzielny instrument o takich samych warunkach umownych jak wbudowany instrument pochodny spełniałby definicję instrumentu pochodnego; oraz
- hybrydowy (łączny) instrument finansowy nie jest zaliczany do instrumentów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat.

Sposób ujmowania zmian wartości godziwej instrumentu pochodnego zależy od tego, czy dany instrument pochodny jest wyznaczony jako instrument zabezpieczający, od rodzaju zabezpieczenia oraz od rodzaju zabezpieczanej pozycji.

Instrumenty pochodne wyznaczone jako instrumenty zabezpieczające - rachunkowość zabezpieczeń

Instrumenty pochodne wykorzystywane są m.in. w celu zabezpieczenia przed ryzykami stopy procentowej oraz kursu walutowego wynikającymi z działalności operacyjnej, finansowej i inwestycyjnej. Niektóre instrumenty pochodne wyznacza się jako zabezpieczenie:

- przepływów pieniężnych, które przypisać można ujętemu składnikowi aktywów lub zobowiązań, lub wysoce prawdopodobnej planowanej transakcji (zabezpieczenie przepływów pieniężnych), lub
- wartości godziwej ujętego składnika aktywów lub zobowiązań albo wiążącej umowy (zabezpieczenie wartości godziwej).

Kryteria stosowania rachunkowości zabezpieczeń

Rachunkowość zabezpieczeń stosuje się pod warunkiem spełnienia kryteriów określonych w MSR 39.

- W momencie ustanowienia zabezpieczenia, formalnie wyznacza się i dokumentuje powiązanie zabezpieczające, jak również cel zarządzania ryzykiem i strategię zawierania transakcji zabezpieczających. Dokumentacja obejmuje identyfikację pozycji zabezpieczanej lub transakcji, pozycji zabezpieczającej i charakter zabezpieczanego ryzyka. Dokumentuje się również, w momencie ustanowienia zabezpieczenia i przez cały czas jego trwania, ocenę efektywności instrumentu zabezpieczającego w kompensowaniu zmian wartości godziwej lub przepływów pieniężnych wynikających z pozycji zabezpieczanej;
- Bank przewiduje, że zabezpieczenie będzie odznaczało się wysoką skutecznością w równoważeniu przepływów środków pieniężnych i zmian wartości godziwej, zgodnie z udokumentowaną strategią zarządzania ryzykiem, dotyczącą tego konkretnego powiązania zabezpieczającego (prospektywny test efektywności);

- Zabezpieczenie przepływów środków pieniężnych dotyczy wysoce prawdopodobnej, prognozowanej transakcji, która jest narażona na ryzyko zmian przepływów środków pieniężnych wpływających na poziom wyniku finansowego (test wysokiego prawdopodobieństwa);
- Skuteczność zabezpieczenia można wiarygodnie ocenić, czyli można wiarygodnie wycenić wartość godziwą zabezpieczanej pozycji lub przepływy środków pieniężnych z niej pochodzące oraz wartość godziwą instrumentu zabezpieczającego;
- Zabezpieczenie jest na bieżąco weryfikowane i stwierdza się jego wysoką skuteczność w całym okresie jego wykorzystania (retrospektywny test efektywności).

Zabezpieczenie przepływów pieniężnych

Zabezpieczenie przepływów pieniężnych to zabezpieczenie przed ryzykiem zmienności przepływów pieniężnych, które (i) można przypisać konkretnemu rodzajowi ryzyka związanemu z ujętym składnikiem aktywów lub zobowiązaniem (takimi, jak całość lub część przyszłych płatności odsetkowych od zadłużenia o zmiennym oprocentowaniu) lub z wysoce prawdopodobną planowaną transakcją i które (ii) może wpływać na Rachunek zysków i strat.

Zabezpieczenie przepływów pieniężnych ujmowane jest w następujący sposób: część zysków lub strat związanych z instrumentem zabezpieczającym, który stanowi efektywne zabezpieczenie, ujemne się w kapitale własnym poprzez pozostały dochód całkowity, zaś nieefektywną część zysków lub strat związanych z instrumentem zabezpieczającym ujemne się w Wyniku z instrumentów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków.

Zyski i straty ujęte w pozostałych dochodach całkowitych (efektywne zabezpieczenie), w momencie ujęcia składnika aktywów lub zobowiązań finansowych będącego skutkiem zabezpieczanej planowanej transakcji, przenoszone są do Rachunku zysków i strat w tym okresie lub w okresach, w których zabezpieczany składnik aktywów lub zobowiązań ma wpływ na Rachunek zysków i strat.

W przypadku zabezpieczenia aktywów lub zobowiązań niefinansowych, odniesione do pozostałych dochodów całkowitych jako efektywne zabezpieczenie zyski i straty, przenoszone są do wyniku sukcesywnie, w okresach w których aktywo lub zobowiązanie niefinansowe ma wpływ na Rachunek zysków i strat bezpośrednio z kapitału lub przenoszone są z kapitału do początkowego kosztu nabycia w bilansie i odnoszone do wyniku sukcesywnie w okresach, w których aktywo lub zobowiązanie niefinansowe ma wpływ na Rachunek zysków i strat.

Zabezpieczenie wartości godziwej

Zabezpieczenie wartości godziwej to zabezpieczenie przed ryzykiem zmiany wartości godziwej ujętego składnika aktywów lub zobowiązania lub uprawdopodobnionego przyszłego zobowiązania, albo wyodrębnionej części takiego składnika aktywów, zobowiązania lub uprawdopodobnionego przyszłego zobowiązania, które przypisać można konkretnemu rodzajowi ryzyka i które może wpływać na Rachunek zysków i strat.

Zmiany wartości godziwej instrumentów pochodnych wyznaczonych i kwalifikujących się jako zabezpieczenia wartości godziwej, ujemne się w Rachunku zysków i strat wraz z odpowiadającymi im zmianami wartości godziwej zabezpieczanego składnika aktywów lub zobowiązania odnoszącego się do ryzyka, przed którym Bank się zabezpiecza. To znaczy: zyski lub straty wynikające z przeszacowania wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego (dla pochodnego instrumentu zabezpieczającego) wykazuje się w Rachunku zysków i strat, zaś zyski lub straty związane z pozycją zabezpieczaną, wynikające z zabezpieczanego ryzyka, korygują wartość bilansową zabezpieczanej pozycji i są ujmowane w Rachunku zysków i strat. Zasada ta ma zastosowanie do zabezpieczanej pozycji, którą w innych okolicznościach wycenia się według zamortyzowanego kosztu. W przypadku

pozycji zabezpieczanej, będącej składnikiem aktywów finansowych klasyfikowanych jako wyceniane przez inne całkowite dochody, zyski lub straty wynikające z zabezpieczanego ryzyka ujmuje się w Rachunku zysków i strat. Wycena zabezpieczanych składników aktywów finansowych klasyfikowanych jako wyceniane przez inne całkowite dochody, wynikająca z czynników innych niż zabezpieczane ryzyka, prezentowana jest w pozostałych dochodach całkowitych do czasu zbycia lub terminu zapadalności tego składnika aktywów.

Zaprzestanie rachunkowości zabezpieczeń

W przypadku, gdy zabezpieczenie wartości godziwej przestało spełniać kryteria stosowania rachunkowości zabezpieczeń, korektę wartości bilansowej instrumentu zabezpieczanego, wycenianego wg efektywnej stopy procentowej, rozlicza się liniowo w czasie w Rachunku zysków i strat w okresie pozostałym do terminu wymagalności/zapadalności. Wycena zabezpieczanych składników aktywów finansowych klasyfikowanych jako wyceniane przez inne całkowite dochody, wynikająca z czynników innych niż zabezpieczane ryzyka, prezentowana jest w kapitale z aktualizacji wyceny do czasu zbycia lub terminu zapadalności tego składnika aktywów.

W przypadku, gdy zabezpieczenie przepływów pieniężnych przestało spełniać kryteria stosowania rachunkowości zabezpieczeń, wycena instrumentu zabezpieczającego ujęta w pozostałych dochodach całkowitych na dzień ostatniego efektywnego testu pozostaje w kapitałach do czasu realizacji przepływu wynikającego z transakcji zabezpieczanej. Przeniesienie niniejszej wyceny do Rachunku zysków i strat następuje w okresach, w których transakcja zabezpieczana ma wpływ na Rachunek zysków i strat.

Instrumenty pochodne niespełniające kryteriów rachunkowości zabezpieczeń

Instrumenty pochodne, które nie podlegają zasadom wyceny zgodnie z zasadami rachunkowości zabezpieczeń, klasyfikowane są jako instrumenty przeznaczone do obrotu i wyceniane w wartości godziwej. Zmiany wartości godziwej instrumentów pochodnych klasyfikowanych jako przeznaczone do obrotu są wykazywane w Rachunku zysków i strat w pozycji „Wynik z instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu”/”Wynik z pozycji wymiany”, co opisano poniżej.

Bank stosuje następujące zasady ujmowania zysków i strat z wyceny instrumentów pochodnych:

- Transakcje walutowe forward (FX forward)

Transakcje forward są wyceniane według wartości godziwej w oparciu o metodę dyskontowania przyszłych przepływów pieniężnych, z uwzględnieniem ryzyka kredytowego kontrahenta (i Banku) o ile istnieje ryzyko niewywiązania się stron transakcji ze swoich zobowiązań. Zmiany wartości godziwej transakcji FX forward są wykazywane w „Wynik z pozycji wymiany” Rachunku zysków i strat.

Ponadto, Bank desygnował wybrane transakcje FX forward jako instrumenty zabezpieczające. Sposób ujmowania i wyceny zabezpieczających instrumentów finansowych został opisany w części poświęconej rachunkowości zabezpieczeń.

- Transakcje SWAP walutowy (FX SWAP)

Transakcje FX SWAP są wyceniane według wartości godziwej w oparciu o metodę dyskontowania przyszłych przepływów pieniężnych z wykorzystaniem krzywych stóp procentowych uwzględniających spread wynikający z aktualnych warunków rynkowych oraz z uwzględnieniem ryzyka kredytowego kontrahenta (i Banku) o ile istnieje ryzyko niewywiązania się stron transakcji ze swoich zobowiązań. Zmiany wartości godziwej transakcji FX SWAP są wykazywane w „Wynik z instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu” Rachunku zysków i strat.

- Transakcje SWAP stopy procentowej (IRS)

Transakcje IRS są wyceniane według wartości godziwej w oparciu o metodę dyskontowania przyszłych przepływów pieniężnych z uwzględnieniem ryzyka kredytowego kontrahenta (i Banku) o ile istnieje ryzyko niewywiązania się stron transakcji ze swoich zobowiązań. Zmiany wartości godziwej transakcji IRS są wykazywane w „Wynik z instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu” Rachunku zysków i strat.

Ponadto, Bank desygnował wybrane transakcje IRS jako instrumenty zabezpieczające. Sposób ujmowania i wyceny zabezpieczających instrumentów finansowych został opisany w części poświęconej rachunkowości zabezpieczeń.

- Transakcje Cross - Currency Swap (CCS)

Transakcje CCS są wyceniane według wartości godziwej w oparciu o metodę dyskontowania przyszłych przepływów pieniężnych z zastosowaniem krzywych stóp procentowych skorygowanych o rynkowy spread z uwzględnieniem jego struktury terminowej oraz z uwzględnieniem ryzyka kredytowego kontrahenta (i Banku) o ile istnieje ryzyko niewywiązania się stron transakcji ze swoich zobowiązań. Zmiany wartości godziwej transakcji CCS są wykazywane w „Wynik z instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu” Rachunku zysków i strat.

Ponadto, Bank desygnował wybrane transakcje CCS jako instrumenty zabezpieczające. Sposób ujmowania i wyceny zabezpieczających instrumentów finansowych został opisany w części poświęconej rachunkowości zabezpieczeń.

- Transakcje typu IRS z wbudowanymi opcjami

Transakcje są wyceniane według wartości godziwej; komponent swapowy jest wyceniany przy zastosowaniu metody dyskontowania przyszłych przepływów pieniężnych z uwzględnieniem ryzyka kredytowego kontrahenta (i Banku) o ile istnieje ryzyko niewywiązania się stron transakcji ze swoich zobowiązań, natomiast komponent opcyjny wyceniany jest przy pomocy modeli wyceny opcji. Zmiany wartości godziwej wymienionych transakcji są wykazywane w „Wynik z instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu” Rachunku zysków i strat. Komponent opcyjny stanowi zabezpieczenie opcji wbudowanych w papiery wartościowe lub depozyty oferowane przez Bank.

- Opcje na indeksy i opcje walutowe

Transakcje opcyjne są wyceniane według wartości godziwej z zastosowaniem modeli do wyceny opcji. W przypadku opcji wystawionych przez kontrahentów Banku, wycena modelowa uzupełniana jest o wpływ na wartość godziwą szacunkowego parametru ryzyka kredytowego. Zmiany wartości godziwej opcji są wykazywane w „Wynik z instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu” Rachunku zysków i strat.

- Transakcje Forward Rate Agreement (FRA)

Transakcje FRA są wyceniane do wartości godziwej przy zastosowaniu metody dyskontowania przyszłych przepływów pieniężnych z uwzględnieniem ryzyka kredytowego kontrahenta (i Banku) o ile istnieje ryzyko niewywiązania się stron transakcji ze swoich zobowiązań. Zmiany wartości godziwej transakcji FRA są wykazywane w „Wynik z instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu” Rachunku zysków i strat.

- **Transakcje terminowe na cenę surowca**

Transakcje terminowe na cenę surowca są wyceniane według wartości godziwej w oparciu o metodologię dyskontowania przyszłych przepływów pieniężnych wykorzystując ceny referencyjne ustalane na rynku referencyjnym LME (London Metal Exchange) przy czym Bank nie utrzymuje pozycji własnych na rynku surowców. Zmiany wartości godziwej są wykazywane w „Wynik z instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu” Rachunku zysków i strat.

- **Opcje na cenę surowca**

Transakcje opcyjne na cenę surowca są wyceniane według wartości godziwej z zastosowaniem modeli wyceny opcji i wykorzystaniem cen referencyjnych ustalanych na rynku referencyjnym LME (London Metal Exchange) przy czym Bank nie utrzymuje pozycji własnych na rynku surowców. Zmiany wartości godziwej są wykazywane w „Wynik z instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu” Rachunku zysków i strat.

Utrata wartości aktywów finansowych

Główne założenia modelu

Począwszy od dnia 1 stycznia 2018 r. model szacowania utraty wartości bazuje na koncepcji „oczekiwanej straty kredytowej” (ang. expected credit loss - ECL). W wyniku wprowadzonych zmian, odpisy aktualizujące kalkulowane zgodnie z tą koncepcją, uwzględniają również prognozy oraz oczekiwania odnośnie przyszłych warunków ekonomicznych, mających wpływ na poziom ryzyka kredytowego ekspozycji.

Wdrożony model utraty wartości dotyczy aktywów finansowych klasyfikowanych zgodnie z MSSF 9 jako aktywa finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu lub według wartości godziwej poprzez inne całkowite dochody (za wyjątkiem instrumentów kapitałowych) oraz zobowiązań pozabilansowych.

Zgodnie z MSSF 9 ekspozycje kredytowe podlegają klasyfikacji do następujących kategorii:

- Koszyk 1 - ekspozycje bez utraty wartości, dla których oczekiwana strata kredytowa szacowana jest w okresie 12 miesięcy,
- Koszyk 2 - ekspozycje bez utraty wartości, dla których zidentyfikowano znaczący wzrost ryzyka i dla których oczekiwana strata kredytowa jest obliczana w całym okresie istnienia składnika aktywów finansowych,
- Koszyk 3 - ekspozycje o zidentyfikowanych przesłankach utraty wartości, dla których oczekiwana strata kredytowa jest obliczana w całym okresie istnienia składnika aktywów finansowych.

W przypadku ekspozycji klasyfikowanych do kategorii POCI (ang. purchased or originated credit impaired), które w początkowym ujęciu w bilansie uznano jako aktywa z utratą wartości, a oczekiwana strata kredytowa jest obliczana na bazie ECL uwzględniającego cały okres istnienia składnika aktywów finansowych.

Identyfikacja znaczącego wzrostu ryzyka kredytowego

Aktywa, w przypadku których zidentyfikowano istotny wzrost poziomu ryzyka kredytowego w odniesieniu do momentu początkowego ujęcia w bilansie, klasyfikowane są do Koszyka 2. Istotny wzrost ryzyka jest identyfikowany w oparciu kryteria jakościowe oraz ilościowe.

Kryteria jakościowe obejmują:

- opóźnienia w spłacie powyżej 30 dni,
- ekspozycje zrestrukturyzowane (ang. forborne), w przypadku których nie są już identyfikowane przestanki utraty wartości,
- rating proceduralny, odzwierciedlający początkowe opóźnienia w spłacie,
- podjęte decyzje ograniczające ryzyko kredytowe w ramach systemu wczesnego ostrzegania dla klientów korporacyjnych,
- zidentyfikowane w trakcie analizy indywidualnej zdarzenia, związane z istotnym wzrostem ryzyka kredytowego, tzw. "miękkie oznaki" utraty wartości.

Kryterium ilościowe polega na porównaniu wartości dożywotnego PD (ang. lifetime PD) ustalonej na moment początkowego ujęcia ekspozycji w bilansie, z wartością dożywotnego PD na bieżący dzień sprawozdawczy. Jeżeli empirycznie ustalony próg względnej zmiany wartości dożywotnego PD zostanie przekroczony, wówczas ekspozycja zostaje automatycznie przeniesiona do Koszyka 2. Ocena ilościowa nie obejmuje ekspozycji analizowanych indywidualnie.

Uwzględnienie informacji dotyczących prognozowanych warunków ekonomicznych (ang. forward looking information - FLI)

W procesie kalkulacji oczekiwanych strat kredytowych Bank korzysta z prognozowanych informacji dotyczących przyszłych zdarzeń makroekonomicznych. Biuro Analiz Makroekonomicznych przygotowuje trzy scenariusze (podstawowy, optymistyczny i pesymistyczny) i określa prawdopodobieństwa ich wystąpienia. Prognozy przekładają się bezpośrednio lub pośrednio na wartości szacowanych parametrów i wysokość ekspozycji.

Ujednolicenie definicji default stosowanej w obszarze ryzyka Banku

W oparciu o pkt 5.5.37 MSSF 9, w dniu zastosowania nowego standardu, definicja utraty wartości została dostosowana do bardziej konserwatywnej definicji default, stosowanej dotychczas w procesie kalkulacji wymogów kapitałowych (w tym w podejściu IRB). Główna różnica w obu definicjach przed zmianą, związana była z podejściem do kwarantanny w przypadku ekspozycji zrestrukturyzowanych. Podejście to było bardziej restrykcyjne w przypadku definicji default. Dlatego też od momentu wdrożenia MSSF 9 Bank stosuje jednolitą definicję niewykonania zobowiązania (default/impaired), zarówno w zakresie kalkulacji wymogu kapitałowego, jak i badania utraty wartości.

Ujednolicona definicja default obejmuje następujące przestanki:

- opóźnienie w spłacie powyżej 90 dni z uwzględnieniem progów istotności dla wymaganej kwoty: 500 zł w detalu i 3.000 zł w korporacjach,
- zrestrukturyzowane ekspozycje (aneksy i ugody),
- ekspozycje w procesie windykacji,
- jakościowe przestanki utraty wartości zidentyfikowane w analizie indywidualnej,

Bank uwzględni zjawisko zarażania (ang. cross-default) dla wszystkich segmentów.

Od 1 stycznia 2020 Bank wdrożył nową definicję default dla portfeli IRB. Nowa definicja została wdrożona na podstawie zgody otrzymanej od organów nadzorczych (KNF i EBC) i jest zgodna z wytycznymi EBA EBA/GL/2016/07 oraz rozporządzeniem Ministra Finansów, Inwestycji i Rozwoju z 3 października 2019.

Model PD

Model PD, stworzony w celu obliczania oczekiwanych strat kredytowych, oparty jest na danych empirycznych, dotyczących 12-miesięcznych współczynników default-rate, które są następnie wykorzystywane przy użyciu odpowiednich metod statystycznych i ekonometrycznych do oszacowania wartości dożywotnych PD Lifetime (uwzględniając prognozy makroekonomiczne: FLI).

Segmentacja przyjęta w tym celu na poziomie klienta jest zgodna z segmentacją stosowaną do celów obliczania wymogów kapitałowych. Dodatkowo Bank wykorzystuje informacje o ratingach z wewnętrznych modeli ratingowych do obliczania wartości PD.

Modele LGD

Modele LGD wykorzystywane przez Bank w procesie kalkulacji wymogu kapitałowego dla portfela detalicznego, zostały dostosowane do wymogów MSSF 9 w zakresie szacowania utraty wartości. Głównymi składnikami tych modeli są: stopa uzdowień (ang. cure rate) i stopa odzysku (ang. recovery rate) oszacowana na podstawie zdyskontowanych przepływów pieniężnych. Dostosowanie tych modeli do wymogów MSSF 9 objęło między innymi wyłączenie bufora konserwatywności, kosztów pośrednich i korekty dotyczącej spowolnienia gospodarczego. Ponadto dokonano zmian pozwalających na odzwierciedlenie obecnej sytuacji gospodarczej (koncepcja point-in-time) i wykorzystanie prognoz makroekonomicznych (FLI).

W przypadku portfela korporacyjnego opracowano całkowicie nowy model LGD, który w pełni spełnia wymagania nowego standardu. Model oparty jest na komponencie odzwierciedlającym sparametryzowane odzyski dla kluczowych typów zabezpieczeń oraz na współczynniku odzysków dla niezabezpieczonej części ekspozycji. Wszystkie parametry zostały obliczone na podstawie danych historycznych, zawierających informacje o zdyskontowanych przepływach pieniężnych, uzyskanych przez jednostkę dochodzenia należności korporacyjnych.

Model EaD

Model EaD stosowany w Banku obejmuje obliczanie takich parametrów jak: średnie wykorzystanie limitu (LU), współczynnik konwersji kredytowej (CCF), współczynnik przedpłat, oczekiwana długość życia ekspozycji. Segmentacja opiera się na rodzaju klienta (detaliczny, korporacyjny, leasing) i produkcie (produkty z / bez harmonogramu). Prognozy kursów walutowych są stosowane jako korekta FLI.

Odpisanie

Bank bezpośrednio obniża wartość bilansową brutto składnika aktywów finansowych, jeżeli nie istnieją uzasadnione przesłanki na odzyskanie danego składnika aktywów finansowych w całości lub części. W efekcie odpisania, składnik aktywów finansowych przestaje w całości lub w części być ujmowany sprawozdaniu finansowym.

Kompensowanie instrumentów finansowych

Kompensowanie składnika aktywów i zobowiązań finansowych dokonywane jest jedynie w przypadku gdy Bank posiada ważny tytuł prawny do przeprowadzenia kompensaty a rozliczenie ma zostać przeprowadzone w kwocie netto lub realizacja składnika aktywów i pasywów następuje jednocześnie.

Transakcje z przyrzeczeniem odkupu/sprzedaży

Transakcje repo i sell-buy back oraz transakcje reverse-repo i buy-sell back są operacjami sprzedaży lub kupna papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu lub odsprzedaży w umownym terminie i po określonej cenie.

Bank prezentuje w bilansie aktywa finansowe odsprzedane z klauzulą przyrzeczenia odkupu (transakcje typu repo, sell-buy back) jednocześnie ujmując po stronie pasywów zobowiązania wynikające z udzielonego przyrzeczenia odkupu. Warunkiem stosowania takiego rozwiązania jest zachowanie przez Bank ryzyk i korzyści wynikających z danego aktywa pomimo jego transferu.

W przypadku transakcji zakupu papierów wartościowych z przyrzeczeniem sprzedaży (reverse repo, buy-sell back) posiadane aktywa finansowe prezentowane są jako należność wynikająca z klauzuli odkupu.

Transakcje z przyrzeczeniem odkupu/sprzedaży są wyceniane wg zamortyzowanego kosztu, natomiast papiery wartościowe będące przedmiotem transakcji z przyrzeczeniem odkupu nie są usuwane z bilansu i podlegają wycenie wg zasad określonych dla poszczególnych portfeli papierów wartościowych. Różnica między ceną sprzedaży i odkupu jest traktowana odpowiednio jako koszty/przychody odsetkowe i rozliczana jest w czasie trwania umowy z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej.

Należności i zobowiązania z tytułu umów leasingu

Bank jest stroną umów leasingowych, na mocy których oddaje do odpłatnego używania lub pobierania pożytków środki trwałe lub wartości niematerialne przez uzgodniony okres.

W przypadku umów leasingu, na mocy których następuje przeniesienie zasadniczo całego ryzyka i pożytków wynikających z tytułu posiadania aktywów będących przedmiotem umowy (leasing finansowy), przedmiot leasingu przestaje być ujmowany w bilansie Banku. Ujmowana jest natomiast należność w kwocie równej bieżącej wartości minimalnych opłat leasingowych. Rozliczenie opłat leasingowych (podział między przychody finansowe i zmniejszenie salda należności) następuje w sposób umożliwiający uzyskanie stałej stopy zwrotu z pozostałej do spłaty należności.

Opłaty leasingowe z tytułu umów, które nie spełniają warunków umowy leasingu finansowego, ujmowane są jako przychody w Rachunku zysków i strat metodą liniową przez okres trwania leasingu.

Bank jest również stroną umów leasingowych na podstawie których przyjmuje do odpłatnego używania lub pobierania pożytków obce środki trwałe przez uzgodniony okres. Są to głównie umowy najmu lub dzierżawy. W przypadku tych umów w sprawozdaniu finansowym, zarówno aktywa z tytułu prawa do użytkowania jak również zobowiązania z tytułu leasingu, wykazane są w odrębnych pozycjach not objaśniających odpowiednio do linii 'Rzeczowe aktywa trwałe' oraz 'Inne zobowiązania'. W dacie rozpoczęcia leasingu, opłaty leasingowe zawarte w wycenie zobowiązania z tytułu leasingu obejmują następujące opłaty za prawo do użytkowania bazowego składnika aktywów podczas okresu leasingu, które pozostają do zapłaty w tej dacie:

- stałe opłaty leasingowe pomniejszone o wszelkie należne zachęty leasingowe,
- zmienne opłaty leasingowe, które zależą od indeksu lub stawki, wycenione początkowo z zastosowaniem tego indeksu lub tej stawki zgodnie z ich wartością w dacie rozpoczęcia,
- kwoty, których zapłaty przez leasingobiorcę oczekuje się w ramach gwarantowanej wartości końcowej,
- cenę wykonania opcji kupna, jeżeli można z wystarczającą pewnością założyć, że leasingobiorca skorzysta z tej opcji,
- kary pieniężne za wypowiedzenie leasingu, jeżeli w warunkach leasingu przewidziano, że leasingobiorca może skorzystać z opcji wypowiedzenia leasingu.

Składnik aktywów z tytułu prawa do użytkowania zawiera:

- kwotę początkowej wyceny zobowiązania z tytułu leasingu,
- wszelkie opłaty leasingowe zapłacone w dacie rozpoczęcia lub przed tą datą, pomniejszone o wszelkie otrzymane zachęty leasingowe.

W wyniku finansowym wykazywane są następujące pozycje:

- amortyzacja prawa do użytkowania,
- odsetki od zobowiązań leasingowych,
- podatek VAT od faktur czynszowych wykazany w kosztach czynszu.

Bank przyjął następujące założenia, na bazie których umowy leasingowe są ujmowane w sprawozdaniach finansowych:

- do kalkulacji zobowiązań oraz aktywów przyjmowane będą wartości netto (bez VAT) przyszłych przepływów pieniężnych,
- w przypadku umów denominowanych w walucie, zobowiązania będą ewidencjonowane w oryginalnej walucie kontraktu, natomiast aktywa w polskich złotych przeliczone po kursie z dnia rozpoczęcia podpisania umowy, lub aneksu do umowy będącym jednocześnie dniem rozpoczęcia leasingu,
- prawo do użytkowania składnika aktywów będzie podlegać amortyzacji zgodnie z okresem leasingu,
- Bank korzysta z możliwości odstąpienia od rozpoznawania leasingu w przypadku umów krótkoterminowych dla umów najmu powierzchni oraz leasingu samochodów,
- Bank korzysta także z możliwości nie rozpoznawania leasingu w przypadku leasingu aktywów o niskiej wartości początkowej takich jak najmu drobnych powierzchni np. pod altanki śmieciowe, pochylnie, bankomaty oraz urządzeń takich jak ekspresy do kawy, dyspenserów do wody, urządzeń do audiomarketingu i aromamarketingu,
- nowe umowy będą dyskontowane według stawki SWAP z dnia podpisania umowy/aneksu do umowy właściwej dla długości trwania umowy oraz właściwej dla waluty, powiększonej o marżę wyznaczoną i aktualizowaną w odniesieniu do premii za ryzyko zaciąganych przez Bank zobowiązań finansowych.

Rzeczowe aktywa trwałe i wartości niematerialne

Własne składniki rzeczowych aktywów trwałych

Do rzeczowych składników aktywów trwałych zalicza się środki trwałe oraz nakłady na ich budowę. Do środków trwałych zalicza się składniki rzeczowych aktywów trwałych o przewidywanym okresie wykorzystywania dłuższym niż rok, które są utrzymywane z uwagi na ich wykorzystanie na własne potrzeby lub w celu oddania ich do użytkowania innym podmiotom na podstawie umowy najmu lub w celach administracyjnych.

Rzeczowe aktywa trwałe wykazuje się według ceny nabycia lub kosztu wytworzenia pomniejszonego o odpisy amortyzacyjne (umorzeniowe) oraz odpisy z tytułu utraty wartości.

Środki trwałe w budowie wykazywane są w wartości ceny nabycia lub kosztu wytworzenia i nie podlegają amortyzacji.

Bank ujmuje w wartości bilansowej pozycji rzeczowych aktywów trwałych koszty wymiany części tych pozycji w momencie ich poniesienia, jeśli istnieje prawdopodobieństwo uzyskania przyszłych korzyści ekonomicznych związanych ze składnikiem aktywów, a cenę nabycia lub koszt wytworzenia można wycenić w wiarygodny sposób. Pozostałe koszty są ujmowane w Rachunku zysków i strat w momencie ich poniesienia.

Koszty napraw i utrzymania rzeczowych aktywów trwałych obciążają Rachunek zysków i strat w okresie sprawozdawczym, w którym zostały poniesione.

Wartości niematerialne

Składnik wartości niematerialnych to możliwy do zidentyfikowania niepieniężny składnik aktywów, który nie posiada postaci fizycznej, powodujący w przyszłości wpływ korzyści ekonomicznych dla Banku.

Głównymi składnikami wartości niematerialnych są licencje na oprogramowanie komputerowe.

Nabyte licencje na oprogramowanie komputerowe są aktywowane w wysokości poniesionych kosztów nabycia i przygotowania do użytkowania, z uwzględnieniem odpisów z tytułu utraty wartości.

Nakłady związane z ulepszaniem lub utrzymywaniem oprogramowania komputerowego są wykazywane jako koszty w momencie ich poniesienia.

Pozostałe wartości niematerialne nabywane przez Bank, wykazuje się w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia pomniejszonym o umorzenie i łączną kwotę odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości.

Nakłady poniesione po początkowym ujęciu nabytego składnika wartości niematerialnych są aktywowane tylko w przypadku, gdy te nakłady zwiększają przyszłe korzyści ekonomiczne danego składnika. W pozostałych przypadkach nakłady te są ujmowane w Rachunku zysków i strat jako koszty w momencie ich poniesienia.

Wszystkie wartości niematerialne podlegają okresowym przeglądom w celu weryfikacji czy nie wystąpiły istotne przesłanki utraty wartości, które wymagałyby przeprowadzenia testu na utratę wartości oraz dokonania odpisu z tytułu utraty wartości.

Odpisy amortyzacyjne

Odpisy amortyzacyjne od wartości podlegającej amortyzacji rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych dokonywane są metodą liniową, zgodnie z ustalonymi stawkami amortyzacji, przez przewidywany okres ich użyteczności ekonomicznej. Przez wartość podlegającą amortyzacji rozumie się cenę nabycia lub koszt wytworzenia danego składnika aktywów po pomniejszeniu o wartość końcową (rezydującą) tego składnika. Okres ekonomicznej użyteczności, stawki amortyzacji a także wartość końcowa rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych podlegających amortyzacji są corocznie weryfikowane. Wnioski z tej weryfikacji stanowią podstawę dla ewentualnej zmiany okresów amortyzacji rozpoznawanej prospektywnie od daty dostosowania.

Nie amortyzuje się gruntów, nakładów na rzeczowe aktywa trwałe oraz nakładów na wartości niematerialne. Nie dokonuje się także odpisów amortyzacyjnych składnika wartości niematerialnych o nieokreślonym okresie użytkowania. Wartości niematerialne o nieokreślonym okresie użytkowania są systematycznie testowane pod kątem trwałej utraty wartości na każdy dzień bilansowy.

Bilansowe stawki amortyzacyjne stosowane dla podstawowych grup rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych oraz dla nieruchomości inwestycyjnych są następujące:

Wybrane grupy środków trwałych:

budynki bankowe - 2,5%

inwestycje w obiektach obcych - przeważnie 10 lat

zespoły komputerowe - 20%

urządzenia sieciowe - 20%

środki transportowe - standardowo 25%

urządzenia telekomunikacji - 10%

Wartości niematerialne (oprogramowanie): w zależności od planowanego okresu użytkowania

główne aplikacje (systemy): w zależności od planowanego okresu użytkowania

Wartość amortyzacji obciąża koszty operacyjne Rachunku zysków i strat.

Aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży

Do aktywów trwałych do zbycia klasyfikowane są aktywa trwale, w przypadku, jeśli ich wartość bilansowa zostanie odzyskana przede wszystkim w drodze transakcji sprzedaży, a nie poprzez ich dalsze wykorzystanie. Sytuacja taka ma miejsce, gdy pojedynczy składnik aktywów (lub grupa) jest dostępny do natychmiastowej sprzedaży w jego bieżącym stanie z uwzględnieniem jedynie normalnych i zwyczajowo przyjętych warunków dla sprzedaży tego typu aktywów oraz jego sprzedaż jest wysoce prawdopodobna, tzn. zdecydowano o wypełnieniu planu sprzedaży danego składnika aktywów, rozpoczęto aktywny program znalezienia nabywcy i zakończenia planu zbycia. Ponadto, taki składnik aktywów jest oferowany do sprzedaży po cenie, która jest racjonalna w odniesieniu do jego bieżącej wartości godziwej i oczekuje się, że sprzedaż zostanie ujęta jako sprzedaż zakończona w czasie jednego roku od dnia zaklasyfikowania składnika aktywów do tej kategorii.

Aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży ujmują się w kwocie niższej z dwóch: wartości bilansowej i wartości godziwej pomniejszonej o koszty zbycia tych aktywów. Dla aktywów zaklasyfikowanych do tej kategorii nie nalicza się amortyzacji.

W przypadku gdy kryteria klasyfikacji do grupy aktywów trwałych do zbycia nie są spełnione Bank zaprzestaje ich ujmowania w tej kategorii i dokonuje reklasyfikacji do odpowiedniej kategorii aktywów. W takim przypadku Bank wycenia składnik aktywów, który nie jest dłużej klasyfikowany jako przeznaczony do zbycia w kwocie niższej z:

- jego wartości bilansowej z dnia poprzedzającego klasyfikację składnika aktywów (lub grupy do zbycia) jako przeznaczony do sprzedaży, skorygowanej o amortyzację lub aktualizację wyceny, która została ujęta, gdyby składnik aktywów (lub grupa do zbycia) nie został zaklasyfikowany jako przeznaczony do sprzedaży, i
- jego wartości odzyskiwalnej z dnia podjęcia decyzji o jego nie sprzedawaniu.

Utrata wartości niefinansowych aktywów trwałych

Bank na każdy dzień bilansowy dokonuje weryfikacji wartości bilansowych aktywów trwałych pod kątem istnienia dowodów wskazujących na utratę wartości. W przypadku, gdy efekt analizy jest pozytywny Bank szacuje wartość odzyskiwalną składnika aktywów i ujmuje w Rachunku zysków i strat odpis aktualizacyjny, gdy wartość odzyskiwalna jest mniejsza od wartości bilansowej.

Odpis aktualizujący ujmowany jest w wysokości różnicy pomiędzy wartością bilansową a wartością odzyskiwalną składnika aktywów. Wartość odzyskiwalna odpowiada cenie sprzedaży netto składnika aktywów lub jego wartości użytkowej zależnie od tego, która z nich jest wyższa. Wartość użytkowa ustalana jest dla poszczególnych składników aktywów, w przypadku, gdy dany składnik aktywów generuje przepływy środków pieniężnych znacząco niezależne od tych generowanych przez inne aktywa lub grupy aktywów.

W przypadku, gdy istnieją przesłanki, że nastąpiła utrata wartości majątku wspólnego, czyli aktywów, które nie wypracowują wpływów pieniężnych, niezależne od innych aktywów lub zespołów aktywów oraz nie można ustalić wartości odzyskiwanej pojedynczego składnika aktywów zaliczanego do majątku wspólnego, Bank ustala wartość odzyskiwaną na poziomie ośrodka wypracowującego środki pieniężne, do którego dany składnik należy.

Jeśli zgodnie z par 21 MSR 36 brak jest przyczyny, by sądzić że wartość użytkowa danego składnika aktywów istotnie przewyższa jego wartość godziwą pomniejszoną o koszty jego sprzedaży, za wartość odzyskiwaną przyjmuje się wartość godziwą pomniejszoną o koszty sprzedaży. Dotyczy to w szczególności składników aktywów trwałych przeznaczonych do zbycia.

Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości może być odwrócony poprzez wynik finansowy do poziomu, przy którym wartość księgowa aktywa nie przekracza wartości księgowej danego składnika aktywów przy założeniu, iż nie dokonano odpisu aktualizującego, a amortyzacja była kontynuowana.

Koszty rozliczane w czasie oraz przychody przyszłych okresów

Koszty rozliczane w czasie (aktywa) dotyczą tych wydatków, których rozliczenie w ciężar Rachunku zysków i strat nastąpi stosownie do upływu czasu w przyszłych okresach sprawozdawczych. Koszty rozliczane w czasie (aktywa) są ujmowane w pozycji „Pozostałe aktywa” aktywów bilansu.

Składnikami kosztów rozliczanych w czasie (pasywa) są zobowiązania na pokrycie kosztów wynikających ze świadczeń wykonanych na rzecz Banku, które zostaną rozliczone w następnych okresach. Rezerwy te wykazuje się w pozycji „Pozostałe zobowiązania” pasywów bilansu.

Przychody przyszłych okresów stanowią między innymi otrzymane kwoty przyszłych świadczeń oraz niektóre rodzaje dochodów pobranych z góry, których rozliczenie do Rachunków zysków i strat nastąpi w przyszłych okresach sprawozdawczych. Są one ujmowane w pozycji „Pozostałe zobowiązania” pasywów bilansu.

Rezerwy

Rezerwy tworzone są wówczas, gdy 1) na Banku ciąży istniejący obowiązek (prawny lub zwyczajowo oczekiwany) wynikający ze zdarzeń przeszłych i 2) prawdopodobne jest, że wypełnienie tego obowiązku spowoduje konieczność wytytuwu środków odzwierciedlających korzyści ekonomiczne, oraz 3) można dokonać wiarygodnego oszacowania kwoty tego zobowiązania. W przypadku, gdy wpływ wartości pieniądza w czasie jest istotny, wielkość rezerwy jest ustalana poprzez zdyskontowanie prognozowanych przyszłych przepływów pieniężnych do wartości bieżącej, przy zastosowaniu stopy dyskontowej przed opodatkowaniem, która odzwierciedla aktualne oceny rynkowe co do wartości pieniądza w czasie oraz ewentualnego ryzyka związanego z danym zobowiązaniem.

Rezerwę na koszty restrukturyzacji tworzy się, gdy spełnione są ogólne kryteria ujmowania rezerw jak również szczegółowe kryteria dotyczące powstania obowiązku tworzenia rezerwy na koszty restrukturyzacji określone w MSR 37. W szczególności, zwyczajowo oczekiwany obowiązek przeprowadzenia restrukturyzacji powstaje tylko wówczas, gdy Bank posiada szczegółowy, formalny plan restrukturyzacji oraz wzbudziła uzasadnione oczekiwanie u stron, których plan dotyczy, że przeprowadzi działania restrukturyzacyjne poprzez rozpoczęcie wdrażania planu lub ogłoszenie głównych elementów planu tymże stronom.

Szczegółowy plan restrukturyzacji określa co najmniej działalność, lub część działalności, której ten plan dotyczy, podstawowe lokalizacje, które zostaną nim objęte, miejsce zatrudnienia, funkcje i przybliżoną liczbę pracowników, którzy mają uzyskać odszkodowania w zamian za zakończenie stosunku pracy, kwotę nakładów, które będą poniesione oraz termin, w jakim plan zostanie wdrożony.

Rezerwa na restrukturyzację obejmuje tylko takie bezpośrednie nakłady powstające w wyniku restrukturyzacji, które jednocześnie a) w sposób nieodzowny wynikają z restrukturyzacji oraz b) nie są związane z bieżącą działalnością jednostki gospodarczej. Rezerwa na restrukturyzację nie obejmuje także przyszłych kosztów operacyjnych.

Świadczenia pracownicze

Krótkoterminowe świadczenia pracownicze

Krótkoterminowe świadczenia pracownicze Banku (inne niż świadczenia z tytułu rozwiązania umowy o pracę w całości należne w ciągu 12 miesięcy od wykonania pracy) obejmują wynagrodzenia, premie, płatne urlopy oraz składki na ubezpieczenia społeczne.

Bank ujmuje przewidywaną niezdykontowaną wartość krótkoterminowych świadczeń pracowniczych jako koszty w okresie, w którym pracownicy świadczyli związaną z nimi pracę w korespondencji z pozostałymi zobowiązaniami bilansu.

Kwota krótkoterminowych świadczeń pracowniczych z tytułu niewykorzystanych dni urlopowych przysługujących pracownikom Banku jest wyliczana jako suma niewykorzystanych urlopów przysługujących poszczególnym pracownikom Banku.

Długoterminowe świadczenia pracownicze

Zobowiązania Banku z tytułu długoterminowych świadczeń pracowniczych są kwotą przyszłych korzyści, które pracownik otrzyma w zamian za świadczenie swoich usług w bieżącym i wcześniejszych okresach, które nie są w całości należne w ciągu 12 miesięcy od wykonania pracy. Zgodnie z Regulaminem Wynagradzania Pracowników oraz Kodeksem Pracy, pracownikom po przepracowaniu określonej liczby lat i osiągnięciu wymaganego wieku, przysługuje prawo do otrzymania odprawy emerytalnej. Rezerwa na odprawy emerytalne wyliczana jest metodą aktuarialną przez niezależnego aktuarium jako wartość obecna przyszłych zobowiązań Banku wobec pracowników według stanu zatrudnienia i płac na dzień aktualizacji. Wycena jest sporządzona przy zastosowaniu metody prognozowanego kosztu jednostkowego (projected unit credit method). Zgodnie z tą metodą każdy okres wykonywania pracy daje uprawnienia do dodatkowej jednostki świadczeń i każda jednostka uprawnienia do świadczenia wyliczana jest oddzielnie. Uwzględnia się przy tym, że bazowe wynagrodzenie każdego z pracowników będzie się zmieniać w czasie wg określonych założeń. Rezerwa na odprawy emerytalne podlega aktualizacji na bazie rocznej. Parametrami, które mają istotny wpływ na wysokość wartości obecnej zobowiązań są: stopa mobilności (rotacja) pracowników, stopa dyskontowa, stopa wzrostu płac. Nominalna stopa dyskontowa dla kalkulacji za rok 2019 została ustalona na poziomie 2,0%. Wyliczenia zobowiązań dokonuje się dla pracowników obecnie zatrudnionych i nie dotyczy ono osób, które zostaną przyjęte do pracy w przyszłości.

Bank w 2012 r. wdrożył Politykę Zmiennych Składników Wynagrodzeń dla Osób Zajmujących Stanowiska Kierownicze w Banku Millennium S.A. ('Polityka'), zgodnie z wymogami opisanymi w Uchwale Komisji Nadzoru Finansowego nr 258/2011.

Świadczenia przyznawane w ramach programu realizowane są w części płatnej w gotówce oraz w części przyznanej w formie akcji fantomowych, uprawniających do otrzymania środków pieniężnych, których ostateczna wysokość uzależniona jest od ceny akcji Banku Millennium w odpowiednim okresie. Część programu płatna w gotówce jest rozliczana w okresie nabywania przez pracowników uprawnień do tych świadczeń. W przypadku świadczeń przyznawanych w formie akcji fantomowych zastosowanie ma 3-letni termin przetrzymania akcji, w tym okresie ich ilość podlega corocznej weryfikacji. Pracownik nie może wykonać praw związanych z przyznanymi akcjami fantomowymi. Wartość godziwa akcji fantomowych ustalana jest zgodnie z przyjętymi zasadami i alokowana w okresie nabywania uprawnień. Wartość świadczenia ujmuje się jako zobowiązanie wobec pracowników w korespondencji z rachunkiem zysków i strat.

Szczegóły Polityki zostały zaprezentowane w **punkcie 8), Rozdziale 14.** niniejszego sprawozdania finansowego.

Rezerwy z tytułu krótkoterminowych i długoterminowych świadczeń pracowniczych ujmuje się w pozycji „Pozostałe zobowiązania” bilansu w korespondencji z kosztami wynagrodzeń w Rachunku zysków i strat.

Bank realizuje program świadczeń pracowniczych po okresie zatrudnienia zwany programem określonych składek. Na mocy tego programu Bank jest zobowiązany prawem do odprowadzania ustalonej kwoty składek do państwowego funduszu emerytalnego. Ze środków funduszu obejmujących również zwrot uzyskany z inwestowania składek wypłacane są pracownikowi świadczenia po okresie zatrudnienia. W rezultacie na Banku nie ciąży prawne ani zwyczajowo oczekiwane zobowiązanie do zapłacenia dodatkowych składek, jeżeli fundusz emerytalny nie będzie posiadał aktywów w wysokości wystarczającej do zapłaty należnych świadczeń.

Kapitał własny Banku

Kapitały własne stanowią kapitały i fundusze tworzone zgodnie z obowiązującym prawem, właściwymi ustawami oraz statutem.

Na kapitały własne składają się: kapitał zakładowy, kapitał ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej, kapitał z aktualizacji wyceny oraz zyski zatrzymane. Wszystkie kwoty kapitałów i funduszy wykazywane są według wartości nominalnej.

Kapitał akcyjny

Kapitał akcyjny wykazywany jest według wartości nominalnej, zgodnie ze statutem oraz wpisem do rejestru sądowego.

Jeżeli jednostka nabywa własne instrumenty kapitałowe, to kwotę zapłaconą, łącznie z kosztami bezpośrednio się do tego odnoszącymi, ujmuje się jako zmianę w kapitale własnym. Nabyte akcje własne ujmuje się jako akcje własne i ujawnia się je jako zmniejszenie kapitału własnego do momentu ich anulowania.

Dywidendy za rok obrotowy, które zostały zatwierdzone przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy, ale nie zostały wypłacone na dzień bilansowy, ujawnia się w pozycji „Pozostałe zobowiązania” pasywów bilansu.

Kapitał ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej

Kapitał ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej (nadwyżka ceny emisyjnej nad ceną nominalną) tworzony jest z premii emisyjnej uzyskanej z emisji akcji pomniejszonej o bezpośrednie, poniesione koszty z nią związane.

Skumulowane inne całkowite dochody

Na skumulowane inne całkowite dochody odnosi się różnice z wyceny aktywów finansowych wycenianych wg wartości godziwej przez inne całkowite dochody, efekt wyceny zabezpieczeń przepływów środków pieniężnych oraz zyski (straty) aktuarialne dotyczące rezerw na odprawy emerytalne pomniejszone odpowiednio o odpisy z tytułu odroczonego podatku dochodowego z tym związane. Skumulowane inne całkowite dochody nie podlegają dystrybucji.

Zyski zatrzymane

Zyski zatrzymane tworzone są z odpisów z zysku i są przeznaczone na cele określone w statucie lub innych przepisach prawa (pozostała część kapitału zapasowego, kapitał rezerwowy, w tym fundusz ogólnego ryzyka bankowego) lub stanowią zyski/straty z lat ubiegłych, lub także wynik finansowy netto bieżącego okresu.

Fundusz ogólnego ryzyka bankowego w Banku tworzony jest zgodnie z przepisami ustawy Prawo Bankowe z dnia 29 sierpnia 1997 r. z późniejszymi zmianami, z zysku po opodatkowaniu.

Wynik finansowy netto bieżącego okresu stanowi wynik z Rachunku zysków i strat roku bieżącego skorygowany obciążeniem z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych. Straty przypadające udziałom niekontrolującym, a przewyższające wartość przypadającego na nie kapitału własnego, obciążają kapitał własny Banku.

Gwarancja finansowa

Gwarancja finansowa jest kontraktem, na mocy którego wystawca zobowiązuje się do wykonania na rzecz beneficjanta określonych płatności w celu zrekompensowania poniesionych przez beneficjanta strat, spowodowanych zaniechaniem przez określonego dłużnika spłat wynikających z oryginalnych bądź zmodyfikowanych warunków umowy instrumentu dłużnego.

Udzielone gwarancje finansowe są wyceniane w wyższej z następujących wartości:

- kwoty odpisu na oczekiwane straty kredytowe,
- początkowo ujętej kwoty pomniejszonej o skumulowaną kwotę dochodów ujmowanych zgodnie z MSSF 15.

Przychody z tytułu odsetek i przychody o podobnym charakterze

Przychody odsetkowe obejmują odsetki dotyczące instrumentów finansowych, wycenianych według zamortyzowanego kosztu oraz aktywów finansowych wycenianych wg wartości godziwej przez inne całkowite dochody przy zastosowaniu metody efektywnej stopy procentowej.

Metoda efektywnej stopy procentowej jest metodą naliczania zamortyzowanego kosztu składnika aktywów finansowych lub zobowiązania finansowego oraz alokacji przychodów lub kosztów z tytułu odsetek i niektórych prowizji (stanowiących integralną część stopy procentowej) do właściwego okresu. Efektywna stopa procentowa jest stopą, która dokładnie dyskontuje oszacowane przyszłe przepływy pieniężne (w okresie do wygaśnięcia instrumentu finansowego) do wartości bilansowej brutto składnika aktywów/zamortyzowanego kosztu zobowiązania. Obliczając efektywną stopę procentową, Bank szacuje przepływy pieniężne uwzględniając wszystkie warunki umowne danego instrumentu finansowego, nie biorąc jednak pod uwagę możliwych przyszłych strat z tytułu niespłaconych kredytów. Kalkulacja ta uwzględnia wszystkie opłaty zapłacone lub otrzymane między stronami umowy, które są integralną częścią efektywnej stopy procentowej, oraz koszty transakcji i wszystkie inne różnice z tytułu premii lub dyskonta.

Przychody z tytułu odsetek obejmują odsetki oraz prowizje (otrzymane lub należne) ujęte w kalkulacji efektywnej stopy procentowej z tytułu: kredytów, lokat międzybankowych oraz dłużnych papierów wartościowych niesklasyfikowanych jako przeznaczone do obrotu. W przychodach odsetkowych ujmowane są także koszty bezpośrednio związane z zawarciem umowy kredytowej ponoszone przez Grupę (głównie prowizje płacone agentom zewnętrznym i własnym za zawarcie umowy kredytu hipotecznego oraz związane z tym typem umów koszty wyceny nieruchomości), które stanowią składową rachunku efektywnej stopy procentowej i podlegają rozliczeniu w czasie.

W momencie rozpoznania utraty wartości instrumentu finansowego wycenianego według zamortyzowanego kosztu oraz wycenianych wg wartości godziwej przez inne całkowite dochody, przychody odsetkowe ujmowane są w Rachunku zysków i strat, lecz wyliczane są od nowo ustalonej wartości bilansowej instrumentu finansowego (to jest wartości pomniejszonej o odpis aktualizujący wartość).

Przychody z tytułu odsetek obejmują również wynik odsetkowy od instrumentów pochodnych desygnowanych i będących efektywnymi instrumentami zabezpieczającymi w rachunkowości zabezpieczeń (szczegółowy opis istniejących relacji zabezpieczających zawiera **nota (23)**).

Przychody odsetkowe od instrumentów pochodnych zaklasyfikowanych do kategorii przeznaczone do obrotu wykazywane są w pozycji „Wynik z tytułu aktywów i zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu” Rachunku zysków i strat. Przychody odsetkowe oraz rozliczenie dyskonta lub premii od dłużnych instrumentów finansowych zaklasyfikowanych jako przeznaczone do obrotu są ujmowane w pozycji „Przychody o charakterze podobnym do odsetkowego od Aktywów wycenianych według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat” Rachunku zysków i strat. W tej pozycji ujmowane są również przychody odsetkowe wynikające z aktywów obowiązkowo wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.

Koszty odsetkowe

Koszty odsetkowe obejmują w szczególności odsetki wynikające z instrumentów finansowych, wycenianych według zamortyzowanego kosztu przy zastosowaniu opisanej powyżej metody efektywnej stopy procentowej.

Koszty odsetkowe od instrumentów pochodnych zaklasyfikowanych do kategorii przeznaczone do obrotu wykazywane są w pozycji „Wynik z tytułu aktywów i zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu” Rachunku zysków i strat.

Przychody z tytułu opłat i prowizji/ Koszty z tytułu opłat i prowizji

Przychody i koszty z tytułu opłat i prowizji od obsługi rachunków bankowych, operacji z tytułu obsługi kart płatniczych, z działalności maklerskiej, są zaliczane do wyniku w momencie wykonania usługi, zaś pozostałe prowizje i opłaty są rozliczane w czasie.

Jako podstawowe typy prowizji związanych z działalnością kredytową Bank wyróżnia między innymi opłaty i prowizje przygotowawcze oraz prowizje od niewykorzystanego zaangażowania.

Opłaty i prowizje (zarówno przychody jak i koszty) bezpośrednio związane z powstaniem aktywów finansowych posiadających określone harmonogramy spłat są ujmowane w Rachunku zysków i strat jako element efektywnej stopy procentowej i stanowią część przychodów odsetkowych. Inne integralnie związane z powstaniem aktywów bez określonych harmonogramów rozliczane są liniowo w okresie trwania kontraktu. Opłaty za zobowiązanie się do udzielenia pożyczek, które najprawdopodobniej będą zaciągnięte, są odraczane i z chwilą powstania aktywów finansowych są rozliczane jako element efektywnej stopy procentowej lub liniowo przy uwzględnieniu wyżej wymienionego kryterium. W przypadku kredytów i pożyczek o niestalonych terminach płatności rat i niestalonych zmianach oprocentowania, np. kredytów w rachunku bieżącym i kredytów z tytułu kart kredytowych, prowizje rozliczane są w czasie przez okres ważności karty lub limitu kredytu w rachunku bieżącym metodą liniową, i zaliczane do przychodów prowizyjnych.

W związku z prowadzoną przez Bank działalnością bancassurance (sprzedaż usług ubezpieczeniowych), bazując na kryterium rozpoznawania przychodów z tej działalności, można wydzielić dwie grupy produktów.

Pierwszą grupę stanowią produkty ubezpieczeniowe bez bezpośredniego powiązania z instrumentem finansowym (np.: ubezpieczenie zdrowia, NNW) - w tym przypadku wynagrodzenie Banku jest ujmowane jednorazowo jako przychód po wykonaniu ważnej czynności tj. w dniu rozpoczęcia lub odnowienia polis ubezpieczeniowych z uwzględnieniem ewentualnych rezerw na zwroty.

W drugim przypadku (gdy występuje bezpośrednie powiązanie ubezpieczenia z instrumentem finansowym, to jest w szczególności gdy produkt ubezpieczeniowy oferowany jest klientowi wyłącznie z produktem kredytowym, tj. nie ma możliwości zakupu w Banku produktu ubezpieczeniowego identycznego co do formy prawnej, warunków produktu i treści ekonomicznej bez produktu kredytowego) można zidentyfikować dwie kategorie:

- a) W ubezpieczeniach związanych z kredytami mieszkaniowymi w przypadku ubezpieczeń pobieranych miesięcznie (ubezpieczenie na życie i ubezpieczenie nieruchomości) wynagrodzenie jest ujmowane w rachunku zysków i strat w momencie otrzymania wynagrodzenia.
- b) W ubezpieczeniach związanych z kredytami gotówkowymi Bank dokonuje alokacji łącznej wartości wynagrodzenia należnego z tytułu połączonej transakcji do poszczególnych elementów transakcji, po pomniejszeniu o szacunek rezerwy dotyczącej części wynagrodzenia, która będzie zwracana, np. w wyniku rezygnacji przez klienta z ubezpieczenia, przedpłat lub innych tytułów. Szacunek rezerwy oparty jest na analizie historycznych informacji o rzeczywistych zwrotach w przeszłości oraz przewidywaniach, co do trendu zwrotów w przyszłości.

Alokacja wynagrodzenia, o której mowa wyżej, oparta jest o metodę „względnej wartości godziwej”, polegającej na podziale łącznego wynagrodzenia w proporcji, odpowiednio, wartości godziwej wynagrodzenia z tytułu instrumentu finansowego oraz wartości godziwej usługi pośrednictwa. Ustalenie powyższych wartości godziwych oparte jest na danych rynkowych, w szczególności dla:

- usługi pośrednictwa - na podejściu rynkowym polegającym na wykorzystaniu cen i innych danych rynkowych dla najbardziej zbliżonych transakcji rynkowych,
- wynagrodzenia z instrumentu finansowego - na podejściu dochodowym opartym na przeliczeniu przyszłych kwot na wartość bieżącą z wykorzystaniem informacji na temat oprocentowania i innych opłat dla identycznych lub najbardziej zbliżonych instrumentów finansowych oferowanych niezależnie od produktu ubezpieczeniowego.

Poszczególne wyodrębnione elementy danej transakcji, bądź kilku transakcji rozpatrywanych łącznie, podlegają następującym zasadom ujmowania przychodu:

- prowizje agencji ubezpieczeniowych - w części dotyczącej opłaty za wykonanie ważnej czynności, ujmowane w przychodach w dniu rozpoczęcia bądź odnowienia polisy ubezpieczeniowej,
- prowizje/opłaty stanowiące integralną część efektywnej stopy procentowej instrumentu finansowego - traktowane, jako korekta efektywnej stopy procentowej i ujmowane w przychodach odsetkowych.

W 2019 roku Bank dokonywał przeglądu procesu założeń stosowanego modelu rozliczania przychodów z tytułu bancassurance, w wyniku czego w zakresie ubezpieczeń związanych z kredytami gotówkowymi, wskaźnik przychodów ujmowanych jednorazowo jako prowizja za wykonanie ważnej czynności kształtował się na poziomie 5% (analogicznie jak w roku 2018).

Na dzień 31 grudnia 2019 r., dla produktów ubezpieczeniowych powiązanych z kredytami gotówkowymi Bank oszacował rezerwę na zwroty składek, wyrażoną jako procentowy wskaźnik zwrotów do wysokości prowizji brutto, na poziomie 67%.

Pozostałe opłaty i prowizje związane z usługami finansowymi oferowanymi przez Bank, takie jak:

- usługi zarządzania aktywami;
- usługi zarządzania środkami pieniężnymi;
- usługi maklerskie;

są rozpoznawane w Rachunku zysków i strat jednorazowo.

Przychody z tytułu dywidend

Przychody z tytułu dywidend są ujmowane w Rachunku zysków i strat Banku w dniu ustalenia praw udziałowców/akcjonariuszy do ich otrzymania.

Wynik z tytułu zaprzestania ujmowania aktywów i zobowiązań finansowych niewycenianych według wartości godziwej przez wynik finansowy

Wynik z tytułu zaprzestania ujmowania aktywów i zobowiązań finansowych niewycenianych według wartości godziwej przez wynik finansowy zawiera zyski i straty powstałe w wyniku zbycia dłużnych instrumentów finansowych zaklasyfikowanych do portfela wyceniane wg wartości godziwej przez całkowite dochody oraz pozostałe zyski i straty wynikające z działalności inwestycyjnej.

Wynik z tytułu aktywów i zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu

Wynik z tytułu aktywów i zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu zawiera zyski i straty powstałe w wyniku zbycia instrumentów finansowych zaliczonych do aktywów/zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu oraz efekt wyceny tych instrumentów do wartości godziwej (w tym m.in. przeznaczone do obrotu instrumenty dłużne, kapitałowe i pochodne).

Wynik z tytułu aktywów finansowych nieprzeznaczonych do obrotu wycenianych obowiązkowo według wartości godziwej przez wynik finansowy

Wynik z tytułu aktywów finansowych nieprzeznaczonych do obrotu wycenianych obowiązkowo według wartości godziwej przez wynik finansowy obejmuje zyski i straty powstałe w wyniku zbycia oraz efekt wyceny instrumentów finansowych zaklasyfikowanych do tej kategorii aktywów.

Wynik z tytułu rachunkowości zabezpieczeń

Wynik z tytułu rachunkowości zabezpieczeń obejmuje w szczególności: zmiany wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego (w tym zaniechanie), zmiany wartości godziwej pozycji zabezpieczanej wynikające z zabezpieczonego ryzyka oraz ujętą w wyniku finansowym nieefektywność wynikającą z zabezpieczeń przepływów pieniężnych.

Wynik z pozycji wymiany

Wynik z pozycji wymiany obejmuje: i) wynik zrealizowany oraz wynik z wyceny transakcji FX spot i FX Forward ii) dodatnie i ujemne różnice kursowe, zarówno zrealizowane jak i nie zrealizowane, wynikające z codziennej wyceny aktywów i pasywów walutowych, po obowiązującym na dzień bilansowy średnim kursie NBP i wpływające na przychody lub koszty z pozycji wymiany.

Pozostałe przychody i koszty operacyjne

Do pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych zaliczane są koszty i przychody niezwiązane bezpośrednio z działalnością bankową. Są to w szczególności wynik z tytułu sprzedaży i likwidacji środków trwałych, przychody z tytułu sprzedaży pozostałych usług, otrzymane i zapłacone odszkodowania kary i grzywny oraz rezerwy na sprawy sporne.

Podatek dochodowy

Podatek dochodowy od osób prawnych obejmuje podatek bieżący oraz odroczony.

Bieżący podatek dochodowy jest obliczany według obowiązującej stawki podatkowej i jest kalkulowany w oparciu o zysk brutto ustalony na podstawie odpowiednich przepisów o rachunkowości, skorygowany o przychody niepodlegające opodatkowaniu i koszty niestanowiące kosztów uzyskania przychodu. Ponadto, dla celów podatkowych, wynik księgowy brutto koryguje się o przychody i koszty z lat ubiegłych, zrealizowane dla celów podatkowych w danym okresie sprawozdawczym oraz odliczenia od dochodu np. z tytułu darowizn.

Podatek dochodowy odroczony ujmowany jest w Rachunku zysków i strat za wyjątkiem sytuacji, w których rozpoznawany jest w sprawozdaniu z pozostałych całkowitych dochodów lub bezpośrednio w kapitale z aktualizacji wyceny, ponieważ dotyczy transakcji, które również są rozpoznawane w sprawozdaniu z pozostałych całkowitych dochodów lub bezpośrednio w kapitale z aktualizacji wyceny.

Rezerwę na odroczony podatek dochodowy wykazuje się w pasywach bilansu jako „Rezerwę na odroczony podatek dochodowy”. Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego ujmuje się w aktywach bilansu w pozycji „Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego”. Bank kompensuje ze sobą aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego z rezerwami z tytułu odroczonego podatku dochodowego, ponieważ posiada tytuł prawny do przeprowadzenia takiej kompensaty oraz aktywa i rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego wynikają z podatku nałożonego przez tę samą władzę podatkową.

Rezerwa na odroczony podatek dochodowy ujmowana jest przy użyciu metody bilansowej w odniesieniu do wszystkich dodatnich różnic przejściowych z wyjątkiem sytuacji, gdy powstaje w wyniku amortyzacji wartości firmy lub początkowego ujęcia składnika aktywów bądź zobowiązania przy transakcji niestanowiącej połączenia jednostek gospodarczych, która w chwili jej zawierania nie ma wpływu ani na wynik finansowy brutto, ani na dochód do opodatkowania czy stratę podatkową.

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego ujmowane są przy użyciu metody bilansowej w odniesieniu aktywowanych strat podatkowych oraz wszystkich ujemnych różnic przejściowych występujących na dzień bilansowy między wartością podatkową aktywów i zobowiązań a ich wartością bilansową wykazaną w sprawozdaniu finansowym jedynie w zakresie, w jakim będzie możliwe osiągnięcie przychodu podatkowego w związku z którym pomniejszenia te będą mogły być odwrócone.

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego nie są ujmowane, gdy dotyczą ujemnych różnic przejściowych powstających w wyniku początkowego ujęcia składnika aktywów bądź zobowiązania, przy transakcji niestanowiącej połączenia jednostek gospodarczych i w chwili jej zawierania nie mają wpływu ani na wynik finansowy brutto, ani na dochód do opodatkowania czy stratę podatkową.

Bank nie ujmuje w kalkulacji podatku odroczonego zobowiązania lub aktywa z tytułu różnic przejściowych powstających w związku z inwestycją w jednostkach zależnych i stowarzyszonych, chyba że na podstawie posiadanych dowodów realizacja różnic przejściowych jest kontrolowana przez Bank i prawdopodobne jest, że w możliwej do przewidzenia przyszłości różnice te ulegną odwróceniu.

Wyliczenie aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oraz rezerwy na odroczony podatek dochodowy bazuje na przewidywanym stopniu realizacji wartości bilansowych aktywów i zobowiązań, z zastosowaniem stawek podatkowych, które według przewidywań będą obowiązywać w okresie, gdy składnik aktywów zostanie zrealizowany lub rezerwa rozwiązana, przyjmując za podstawę stawki podatkowe (i przepisy podatkowe) prawnie lub faktycznie obowiązujące na dzień bilansowy.

9. Zarządzanie Ryzykiem Finansowym

Zarządzanie ryzykiem finansowym jest jedną z podstawowych aktywności Zarządu składającą się na proces efektywnego zarządzania Bankiem. Określa ono ramy rozwoju, rentowności i stabilności działalności biznesowej, tworząc zasady zapewniające Bankowi zgodność z najlepszymi praktykami w zakresie kontroli wewnętrznej i wymogami prawnymi oraz zgodność strategii zarządzania wszystkimi rodzajami ryzyka.

9.1. ZARZĄDZANIE RYZYKIEM

Misją zarządzania ryzykiem w Banku Millennium jest zapewnienie, aby wszystkie rodzaje ryzyka były zarządzane, monitorowane i kontrolowane odpowiednio do przyjętego profilu ryzyka (apetytu na ryzyko) oraz charakteru i skali działania Banku. Ważną zasadą zarządzania ryzykiem jest optymalizacja relacji ryzyka i rentowności - w Banku zwraca się szczególną uwagę na to, aby podejmowane decyzje biznesowe brały pod uwagę (równoważyły) ryzyko i zysk.

Cele misji zarządzania ryzykiem osiągane są poprzez realizację następujących działań:

- Opracowanie strategii zarządzania ryzykiem, polityki kredytowej, procesów i procedur określających zasady akceptacji dopuszczalnego poziomu poszczególnych rodzajów ryzyka,
- Wdrażanie, w coraz większym zakresie, narzędzi informatycznych służących identyfikacji, kontroli i pomiarowi ryzyka,
- Zwiększanie wśród pracowników świadomości odpowiedzialności za właściwe zarządzanie ryzykiem na każdym poziomie struktury organizacyjnej Banku.

Zarządzanie ryzykiem w Banku jest scentralizowane i uwzględnia potrzebę osiągnięcia założonej rentowności jak również utrzymania odpowiedniej relacji ryzyko - kapitał, w kontekście posiadania odpowiedniego poziomu kapitału na pokrycie ryzyka. W ramach zarządzania ryzykiem wykorzystuje się szeroki zakres metod - zarówno jakościowych jak i ilościowych, w tym zaawansowane narzędzia matematyczno-statystyczne, wspomagane przez odpowiednie systemy informatyczne.

Bank, określając cele biznesowe, bierze pod uwagę zdefiniowane ramy ryzyka (apetytu na ryzyko) w celu zapewnienia, aby struktura i rozwój biznesu odpowiadały zakładanemu profilowi ryzyka charakteryzującego się szeregiem parametrów takich jak:

- Wzrost kredytowania wg produktów / segmentów,
- Struktura portfela kredytowego,
- Wskaźniki jakości portfela,
- Koszt ryzyka,
- Wymogi kapitałowe / kapitał ekonomiczny,
- Wymagana wielkość i struktura płynności.

Model zarządzania i kontrolowania ryzyka na poziomie Banku opiera się na następujących podstawowych zasadach:

- zapewnienie kompleksowej kwantyfikacji i parametryzacji różnych rodzajów ryzyka pod kątem optymalizacji struktury bilansu i pozycji pozabilansowych Banku, przy uwzględnieniu założonego poziomu rentowności prowadzonej działalności biznesowej. Główne obszary analizy obejmują: ryzyko kredytowe, ryzyko rynkowe, ryzyko płynności oraz ryzyko operacyjne,

- monitorowanie i kontrolowanie wszystkich typów ryzyka w odniesieniu do dochodowości prowadzonej działalności oraz poziomu kapitału niezbędnego do zapewnienia bezpieczeństwa operacji z punktu widzenia wymogów kapitałowych. Wyniki pomiarów ryzyka są regularnie raportowane w ramach systemu informacji zarządczej,
- rozdzielenie obowiązków w zakresie powstania ryzyka, zarządzania ryzykiem i kontroli ryzyka.

Proces zarządzania ryzykiem w Banku przedstawia poniższy schemat:

Podział kompetencji w zakresie zarządzania ryzykiem przedstawia się następująco:

- Rada Nadzorcza jest odpowiedzialna za nadzorowanie zgodności polityki podejmowania ryzyka przez Bank ze strategią Banku oraz jego planem finansowym. W ramach Rady Nadzorczej działa Komitet ds. Ryzyka, który wspiera ją w realizacji tych zadań m.in. opiniując strategię ryzyka Banku, w tym tolerancję Banku do ponoszenia ryzyka.
- Zarząd odpowiada za efektywność systemu zarządzania ryzykiem, procesu szacowania kapitału wewnętrznego i dokonywania przeglądów procesu szacowania i utrzymywania kapitału wewnętrznego oraz systemu kontroli wewnętrznej;
- Komitet Kredytowy, Komitet Kapitałów, Aktywów i Pasywów oraz Komitet Należności Zagrożonych są odpowiedzialne za bieżące zarządzanie różnymi rodzajami ryzyka bankowego w ramach modelu ustalonego przez Zarząd;
- Komitet Ryzyka, oraz Komitet Procesów i Ryzyka Operacyjnego są odpowiedzialne za definiowanie polityki oraz za monitorowanie i kontrolowanie różnych rodzajów ryzyka bankowego w ramach modelu ustalonego przez Zarząd;
- Komitet Walidacyjny odpowiedzialny jest za akceptację wyników walidacji modeli ryzyka oraz nadzór nad wdrażaniem zaleceń określonych przez Biuro Walidacji Modeli;
- Departament Ryzyka odpowiada za zarządzanie ryzykiem, w tym za identyfikację, pomiar, analizę, monitorowanie i raportowanie ryzyka w Banku. Departament Ryzyka przygotowuje również zasady zarządzania ryzykiem i odpowiednie procedury, a także przedstawia informacje i proponuje kierunki działania niezbędne do podejmowania decyzji przez Komitet Kapitałów, Aktywów i Pasywów, Komitet Ryzyka i Zarząd dotyczących zarządzania ryzykiem;
- Departament Ratingu odpowiedzialny jest przede wszystkim za nadawanie ratingów ryzyka (ocena wiarygodności kredytowej) dla klientów korporacyjnych Banku oraz monitoring i ewentualną zmianę ratingów w okresie ich obowiązywania. Proces nadawania ratingów jest niezależny od procesu podejmowania decyzji kredytowej;
- Departament Decyzji Kredytowych Przedsiębiorstw, Departament Hipotecznych Decyzji Kredytowych i Departament Decyzji Kredytowych Consumer Finance są odpowiedzialne, odpowiednio, w ramach Segmentu Klientów Korporacyjnych i Segmentu Klientów Detalicznych, za proces podejmowania decyzji kredytowych, w tym analizowanie sytuacji finansowej klientów, sporządzanie projektów decyzji kredytowych dla poszczególnych szczebli decyzyjnych i podejmowanie decyzji kredytowych w ramach określonych limitów;

- Departament Monitorowania i Dochodzenia Należności Detalicznych oraz Departament Restrukturyzacji i Windykacji Należności Detalicznych są odpowiedzialne za monitorowanie spłat i proces dochodzenia należności przeterminowanych od osób fizycznych;
- Departament Zagrożonych Należności Gospodarczych opracowuje określone strategie dla każdego klienta ze swojego portfela, w celu jak najszybszej maksymalizacji odzysku i ograniczenia ryzyka ponoszonego przez Grupę. Podejście w poszczególnych sprawach jest stale aktualizowane przy wykorzystaniu bieżących informacji, najlepszych praktyk i doświadczeń w zakresie odzyskiwania należności;
- Biuro Kontroli i Analiz Skarbu jest odpowiedzialne za monitorowanie i wykorzystywanie niektórych limitów Banku, takich jak limity kontrahenta i limity typu stop-loss, monitorowanie pozycji walutowej Banku i wyników aktywnego „tradingu” oraz kontrolę operacji Departamentu Skarbu;
- Biuro Walidacji Modeli jest odpowiedzialne za jakościową oraz ilościową analizę i walidację modeli, niezależną od funkcji budowy modeli; przygotowywanie metodyki walidacji i monitorowania modeli; podejmowanie działań związanych z wydawaniem opinii w zakresie adekwatności nowych modeli dla obszaru, którego dotyczą; przygotowywanie raportów na potrzeby Komitetu Walidacyjnego;
- Zespół Zarządzania Ryzykiem Nadużyć jest odpowiedzialny za tworzenie, implementację oraz monitorowanie realizacji polityki Banku w zakresie zarządzania ryzykiem nadużyć we współpracy z innymi jednostkami organizacyjnymi Banku. Zespół stanowi centrum kompetencji dla procesu zapobiegania nadużyciom.

Bank opracował kompleksowy dokument o charakterze wytycznych dotyczących polityki/strategii w zakresie zarządzania ryzykiem „Strategia ryzyka na lata 2020-2022”. Dokument ten jest opracowany w horyzoncie trzyletnim i podlega corocznemu przeglądowi i uaktualnieniu. Jest on zatwierdzany przez Zarząd i Radę Nadzorczą Banku. Strategia ryzyka jest nierozdzielnie związana z innymi dokumentami strategicznymi, takimi jak: Budżet, Plan Płynności, Plan Kapitałowy.

Strategia Ryzyka opiera się na zdefiniowanych przez Bank dwóch podstawowych pojęciach:

- Profil ryzyka: aktualny poziom ryzyka wyrażony kwotą lub rodzajem ryzyka, na które Bank jest obecnie narażony. Bank również przewiduje, jak profil ryzyka może się zmieniać w przyszłości uwzględniając zarówno oczekiwane jak i skrajne scenariusze ekonomiczne, zgodnie z tolerancją na ryzyko;
- Apetyt na ryzyko: maksymalny poziom lub rodzaj ryzyka, jakie Bank jest w stanie zaakceptować i tolerować dla osiągnięcia swoich celów finansowych i strategicznych. W tym celu zdefiniowano trzy strefy, określające poziomy ostrzegawcze i wymagające podjęcia działań.

Strategia Ryzyka jest jednym z podstawowych czynników determinujących profil ryzyka Banku.

Apetyt na ryzyko ma zapewniać, że profil działalności biznesowej i jej skala wzrostu będą odpowiadać przyszłemu Profilowi Ryzyka. Apetyt na ryzyko został odzwierciedlony w określonych indykatorach, w takich kluczowych obszarach jak:

- Wyłtaczalność
- Płynność i finansowanie
- Zmienność wyników finansowych i struktura produktowa
- Działalność operacyjna i reputacja.

Bank posiada jasno określoną strategię ryzyka obejmującą kredyty detaliczne, korporacyjne, działalność rynkową i płynność oraz zarządzanie ryzykiem operacyjnym i kapitałem. Dla każdego ryzyka indywidualnie i ogółem, Bank jasno określa apetyt na ryzyko.

Zarządzanie ryzykiem jest definiowana głównie poprzez zasady i cele określone w Strategii Ryzyka, dodatkowo uzupełnione szczegółowo zasadami i wytycznymi jakościowymi przedstawionymi w następujących dokumentach:

- Zasady zarządzania i planowania kapitałowego
- Zasady i wytyczne kredytowe
- Zasady zarządzania ryzykiem koncentracji
- Zasady i reguły zarządzania ryzykiem płynności
- Zasady i reguły dotyczące zarządzania ryzykiem rynkowym na rynkach finansowych
- Zasady i reguły dotyczące zarządzania ryzykiem rynkowym w Księdze Bankowej
- Polityka inwestycyjna
- Zasady i wytyczne dotyczące zarządzania ryzykiem operacyjnym
- Polityka i zasady dotyczące zarządzania ryzykiem modeli
- Polityka w zakresie testów warunków skrajnych.

W ramach apetytu na ryzyko, Bank określił strefy dla mierników tego apetytu (zbudowane za zasadzie „światła drogowych”). Dla stref apetytu określono:

- Status apetytu na ryzyko - strzela zielona oznacza miernik w ramach apetytu na ryzyko, strefa żółta oznacza zwiększone ryzyko przekroczenia apetytu na ryzyko, strefa czerwona oznacza przekroczenie tego apetytu
- proces eskalacji podejmowanych działań (jednostki organizacyjne / organy Banku odpowiedzialne za decyzje i wykonanie działań w poszczególnych strefach)
- procedury monitoringu apetytu na ryzyko.

Bank szczególną wagę przykładą do ciągłego doskonalenia procesu zarządzania ryzykiem. Jednym z wymiernych tego efektów jest sukces polegający na zezwoleniu, na zastosowanie w szerszym zakresie, metody IRB w procesie wyliczania wymogów kapitałowych.

9.2. ZARZĄDZANIE KAPITAŁEM

Zarządzanie i planowanie kapitałowe

Zarządzanie kapitałowe odnosi się do dwóch obszarów: zarządzania adekwatnością kapitałową i alokacji kapitału. Dla obydwu z tych obszarów określone zostały cele zarządcze.

Celami zarządzania adekwatnością kapitałową są: (a) spełnienie wymagań określonych w przepisach zewnętrznych (regulacyjna adekwatność kapitałowa) oraz (b) zapewnienie wypłacalności w warunkach normalnych i w warunkach skrajnych (ekonomiczna adekwatność kapitałowa/kapitał wewnętrzny). Realizując te cele, Bank dąży do osiągnięcia wewnętrznych długookresowych limitów (celów) kapitałowych, określonych w Strategii Ryzyka.

Z kolei celem alokacji kapitału jest kreowanie wartości dla właścicieli poprzez maksymalizację zwrotu z działalności obciążonej ryzykiem, biorąc pod uwagę ustaloną tolerancję na ryzyko.

W ramach zarządzania kapitałowego realizowany jest również proces planowania kapitału. Celem tego procesu jest określenie funduszy własnych (baza kapitałowa określająca możliwość podjęcia ryzyka) i wykorzystania kapitału (wymogi kapitału regulacyjnego i kapitału ekonomicznego) w taki sposób, aby zapewnić spełnienie limitów (celów) kapitałowych, przy założeniu realizacji przewidywanej strategii biznesowej i profilu ryzyka - w normalnych i skrajnych warunkach ekonomicznych.

Regulacyjna adekwatność kapitałowa

Bank jest zobowiązany na mocy prawa do spełnienia minimalnych wymogów w zakresie funduszy własnych, określonych w art. 92 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i rady (UE) nr 575/2013 w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych (CRR). Jednocześnie przy ustalaniu limitów/celów kapitałowych uwzględniono:

- Bufor II Filara kredytów walutowych (RRE FX) - zalecenie KNF dotyczące dodatkowego wymogu kapitałowego dla zabezpieczenia ryzyka wynikającego z walutowych kredytów hipotecznych dla gospodarstw domowych, wynikające z art. 138 ust. 1 pkt 2a ustawy Prawo bankowe. Wysokość tego bufora jest ustalana dla poszczególnych banków corocznie przez KNF w wyniku procesu Badania i Oceny Nadzorczej (BION) i obejmuje ryzyko niedostatecznie pokryte - zdaniem KNF - przez minimalne wymogi w zakresie funduszy własnych, określone w art. 92 CRR. Aktualnie bufor ten został ustalony w zaleceniach KNF w listopadzie 2019 roku w wysokości 4,96 p.p. (Bank) i 4,87 p.p. (Grupa) dla łącznego wskaźnika kapitałowego (TCR), co odpowiada wymogowi kapitałowemu na poziomie 3,72 p.p. (Bank) i 3,65 p.p. (Grupa) ponad Wskaźnik Tier1 oraz 2,78 p.p. (Bank) i 2,73 p.p. (Grupa) ponad Wskaźnik CET1¹;
- Wymóg połączonego bufora - określony w ustawie o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym - który składa się z:
  - Bufora zabezpieczenia kapitału w wysokości 2,5%;
  - Bufora innej instytucji o znaczeniu systemowym (OSII) - w wysokości 0%, przy czym wysokość jest corocznie ustalana przez KNF²;
  - Bufora ryzyka systemowego w wysokości 3% obowiązujący od początku 2018 roku;
  - Bufor antycykliczny w wysokości 0%.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami i zaleceniami Komisji Nadzoru Finansowego, Bank ustalił minimalne poziomy współczynników kapitałowych, będące jednocześnie celami/limitami kapitałowymi. Są to wielkości OCR (łącznych wymogów kapitałowych) dla poszczególnych wskaźników.

---

¹ Zalecenie to zastępuje poprzednie zalecenie z 2018 r. dotyczące utrzymania funduszy własnych na pokrycie dodatkowego wymogu kapitałowego poziomie 6,41 p.p. (Bank) i 6,27 p.p. (Grupa) dla łącznego współczynnika kapitałowego (TCR), co odpowiada wymogowi kapitałowemu 4,81 p.p. dla Banku i 4,70 p.p. dla Grupy ponad Wskaźnik Tier 1 oraz co odpowiada wymogowi kapitałowemu 3,57 p.p. dla Banku i 3,51 p.p. dla Grupy ponad Wskaźnik CET1

² W sierpniu 2019 roku Komisja Nadzoru Finansowego poinformowała, że w 2019 roku Bank nie został zidentyfikowany jako inna instytucja o znaczeniu systemowym

Poniższa tabela prezentuje te wielkości według stanu na 31 grudnia 2019 r. O każdej zmianie poziomów wymaganego kapitału Bank poinformuje zgodnie z przepisami.

Wskaźnik kapitałowy	31.12.2019	
Wskaźnik kapitału podstawowego Tier 1 (Wskaźnik CET1)	Bank	Grupa
Minimum	4,50%	4,50%
Bufor II Filara kredytów walutowych (RRE FX)	2,78%	2,73%
TSCR CET1 (Łączne wymogi SREP/BION)	7,28%	7,23%
Bufor zabezpieczenia kapitału	2,50%	2,50%
Bufor innej instytucji o znaczeniu systemowym (OSII)	0,00%	0,00%
Bufor ryzyka systemowego	3,00%	3,00%
Bufor antycykliczny	0,00%	0,00%
Wymóg połączonego bufora	5,50%	5,50%
OCR CET1 (Łączne wymogi kapitałowe CET1)	12,78%	12,73%
Wskaźnik kapitału Tier 1 (Wskaźnik T1)	Bank	Grupa
Minimum	6,00%	6,00%
Bufor II Filara kredytów walutowych (RRE FX)	3,72%	3,65%
TSCR T1 (Łączne wymogi SREP/BION)	9,72%	9,65%
Bufor zabezpieczenia kapitału	2,50%	2,50%
Bufor innej instytucji o znaczeniu systemowym (OSII)	0,00%	0,00%
Bufor ryzyka systemowego	3,00%	3,00%
Bufor antycykliczny	0,00%	0,00%
Wymóg połączonego bufora	5,50%	5,50%
OCR T1 (Łączne wymogi kapitałowe T1)	15,22%	15,15%
Łączny wskaźnik kapitałowy (TCR)	Bank	Grupa
Minimum	8,00%	8,00%
Bufor II Filara kredytów walutowych (RRE FX)	4,96%	4,87%
TSCR TCR (Łączne wymogi SREP/BION)	12,96%	12,87%
Bufor zabezpieczenia kapitału	2,50%	2,50%
Bufor innej instytucji o znaczeniu systemowym (OSII)	0,00%	0,00%
Bufor ryzyka systemowego	3,00%	3,00%
Bufor antycykliczny	0,00%	0,00%
Wymóg połączonego bufora	5,50%	5,50%
OCR TCR (Łączne wymogi kapitałowe TCR)	18,46%	18,37%

Ryzyko kapitałowe wyrażone powyższymi celami/limitami kapitałowymi, jest przedmiotem regularnego pomiaru i monitoringu. W odniesieniu do wszystkich docelowych wartości kapitału ustalono pewne minimalne zakresy tych wartości. Wskaźniki kapitałowe w danym przedziale determinują konieczność podjęcia odpowiednich decyzji lub działań zarządczych. Regularny monitoring ryzyka kapitałowego opiera się na klasyfikacji wskaźników kapitałowych do odpowiednich przedziałów, a następnie przeprowadza się ocenę trendów i czynników mających wpływ na poziom adekwatności kapitałowej.

Wymogi w zakresie funduszy własnych

Bank oblicza wymogi w zakresie funduszy własnych przy użyciu metod standardowych, realizując jednocześnie projekt stopniowego wdrażania metody ratingów wewnętrznych (IRB) w celu obliczania minimalnych wymogów w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka kredytowego i uzyskania stosownych decyzji Organów Nadzoru.

Pod koniec 2012 r. Banco de Portugal (będący nadzorcą konsolidującym) we współpracy z Komisją Nadzoru Finansowego (KNF) udzielił zezwolenia na stosowanie metody IRB w odniesieniu do następujących portfeli kredytowych: (i) ekspozycje detaliczne wobec klientów indywidualnych zabezpieczone na nieruchomościach mieszkalnych (RRE), (ii) odnawialne ekspozycje detaliczne (QRRE). Zgodnie z przedmiotową zgodą, minimalne wymogi w zakresie funduszy własnych obliczone z wykorzystaniem metody IRB musiały być czasowo utrzymane na poziomie nie mniejszym niż 80% (tzw. floor nadzorczy) odpowiednich wymogów kapitałowych obliczonych metodą standardową.

Pod koniec 2014 roku Bank uzyskał kolejną decyzję wydaną przez Organy Nadzoru w zakresie stosowania metody IRB. Zgodnie z jej treścią dla portfeli RRE i QRRE, wymogi kapitałowe w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka kredytowego powinny być utrzymywane tymczasowo na poziomie nie mniejszym niż 70% (floor nadzorczy) odpowiednich wymogów kapitałowych obliczonych metodą standardową, dopóki Bank nie wypełni dodatkowych warunków zdefiniowanych przez Nadzorcę.

W lipcu 2017 r. Bank otrzymał zezwolenie Organów Nadzoru (Europejski Bank Centralny we współpracy z KNF) na zastosowanie istotnych zmian w stosowanych modelach IRB (modele LGD) i zniesienie flooru nadzorczego.

Kapitał wewnętrzny

Bank definiuje kapitał wewnętrzny zgodnie z ustawą Prawo bankowe, jako kwotę niezbędną do pokrycia wszystkich zidentyfikowanych, istotnych rodzajów ryzyka występujących w działalności Banku oraz zmian otoczenia gospodarczego, uwzględniająca przewidywany poziom ryzyka w przyszłości.

Kapitał wewnętrzny jest wykorzystywany w zarządzaniu kapitałowym, w procesach zarządzania ekonomiczną adekwatnością kapitałową oraz alokacji kapitału. Bank zdefiniował proces wyliczania kapitału wewnętrznego (ekonomicznego). W tym celu dla mierzalnych rodzajów ryzyka wykorzystywane są modele i metody matematyczno-statystyczne.

Utrzymanie ekonomicznej adekwatności kapitałowej oznacza pokrycie (zabezpieczenie) kapitału wewnętrznego (zagregowanej miary ryzyka) przez dostępne zasoby finansowe (fundusze własne). Obowiązek takiego zabezpieczenia ryzyka wynika wprost z ustawy Prawo bankowe, co znalazło odzwierciedlenie w celach/limitach kapitałowych Banku - buforze kapitału ekonomicznego oraz buforze kapitału ekonomicznego w warunkach skrajnych.

W 2019 roku obydwie powyższe cele kapitałowe zostały spełnione z nadwyżką. Nadwyżka funduszy własnych nad kapitałem wewnętrznym umożliwia dalszy wzrost skali działalności, szczególnie w kierunku produktów generujących wysoki zwrot z uwzględnieniem ponoszonego ryzyka.

Równolegle kapitał wewnętrzny jest wykorzystywany w procesie alokacji kapitału, do przydzielenia kapitału wewnętrznego na produkty/linie biznesowe, obliczenia miar efektywności uwzględniających ryzyko, ustalenia limitów na ryzyko i realokacji kapitału wewnętrznego.

Adekwatność kapitałowa - stan bieżący, ocena i trendy

Adekwatność kapitałowa dla Banku w okresie ostatnich trzech lat przedstawia się jak niżej³:

Adekwatność kapitałowa	31.12.2019	31.12.2018	31.12.2017
Aktywa ważone ryzykiem	47 267,6	36 012,8	31 927,7
Wymogi w zakresie funduszy własnych, w tym:	3 781,4	2 881,0	2 554,2
- z tytułu ryzyka kredytowego i kredytowego kontrahenta	3 455,8	2 570,6	2 260,4
- z tytułu ryzyka rynkowego	24,2	20,3	18,3
- z tytułu ryzyka operacyjnego	297,7	286,4	269,4
- z tytułu korekty wartości godziwej z tytułu ryzyka kredytowego	3,7	3,6	6,2
Fundusze własne, w tym:	9 454,5	7 738,5	7 002,3
Kapitał podstawowy Tier 1	7 924,5	7 038,5	6 360,5
Kapitał Tier 2	1 530,0	700,0	641,8
Łączny wskaźnik kapitałowy (TCR)	20,00%	21,49%	21,93%
Minimalny wymagany poziom	18,46%	19,29%	19,03%
Nadwyżka(+) / Niedobór(-) adekwatności kapitałowej TCR (p.p.)	+1,54	+2,20	+2,90
Wskaźnik kapitału Tier 1 (Wskaźnik T1)	16,77%	19,54%	19,92%
Minimalny wymagany poziom	15,22%	15,69%	14,65%
Nadwyżka(+) / Niedobór(-) adekwatności kapitałowej T1 (p.p.)	+1,55	+3,85	+5,27
Wskaźnik kapitału podstawowego Tier 1 (Wskaźnik CET1)	16,77%	19,54%	19,92%
Minimalny wymagany poziom	12,78%	12,97%	13,60%
Nadwyżka(+) / Niedobór (-) adekwatności kapitałowej CET1 (p.p.)	+3,99	+6,57	+6,32
Wskaźnik dźwigni finansowej	7,94%	8,57%	8,74%

Na koniec 2019 roku, adekwatność kapitałowa mierzona wskaźnikiem kapitału podstawowego Tier 1 i łącznym wskaźnikiem kapitałowym obniżyła się w perspektywie rocznej o odpowiednio ok. 2,8 p.p. i 1,5 p.p.

Aktywa ważone ryzykiem wzrosły w 2019 roku o ok. 11,3 mld zł (o 31%), głównie w wyniku przejęcia Eurobanku i zwiększenia wolumenu portfela kredytowego.

Fundusze własne zwiększyły się w 2019 roku o ok. 1,7 mld zł, głównie w rezultacie zatrzymania zysku netto (całość zysku netto wypracowana w 2018 roku i zysk za I półrocze 2019 roku), a także emisji długu podporządkowanego.

Minimalne wymagane przez KNF wielkości wskaźników kapitałowych zostały osiągnięte z nadwyżką.

Wskaźnik dźwigni kształtuje się na bezpiecznym poziomie 8-9%, przy niewielkich zmianach okresowych i przekracza prawie trzykrotnie uznawaną za bezpieczną wartość 3%.

W dłuższej perspektywie, poziom adekwatności kapitałowej Grupy oceniany jest jako satysfakcjonujący.

³ Bank korzysta z rozwiązań przejściowych dotyczących MSSF 9. Na 31.12.2019 r., gdyby nie stosowano rozwiązań przejściowych dotyczących MSSF 9, współczynniki kapitałowe prezentowały się jak niżej:

- TCR: 19,80%
- Wskaźnik T1: 16,55%
- Wskaźnik CET1: 16,55%
- Wskaźnik dźwigni finansowej: 7,83%

Wymogi MREL

Bank otrzymał pismo Bankowego Funduszu Gwarancyjnego („BFG”) w sprawie wysokości minimalnego poziomu funduszy własnych i zobowiązań podlegających umorzeniu lub konwersji („MREL”).

Wymóg MREL powinien zostać osiągnięty do 1 stycznia 2023 r. oraz utrzymywany przez cały czas od tej daty. BFG wyznaczył liniową ścieżkę dojścia do wymogu docelowego.

Limit MREL został wyznaczony na podstawie danych na 31 grudnia 2018 r. oraz wartości wymaganych buforów aktualne na 1 stycznia 2019 r.

Na 31 grudnia 2019 r. Bank spełnia wymagane przez BGF limity MREL.

W ramach wypełniania i utrzymywania przez Grupę wymogu MREL, możliwa jest emisja instrumentów kwalifikowalnych, co może spowodować zwiększenie kosztów finansowania.

9.3. RYZYKO KREDYTOWE

Ryzyko kredytowe jest jednym z najważniejszych rodzajów ryzyka, na jakie narażony jest Bank Millennium SA, w związku z czym, przykładą się szczególną wagę do zarządzania ekspozycjami na to ryzyko. Ryzyko kredytowe wiąże się z bilansowymi ekspozycjami kredytowymi oraz z instrumentami pozabilansowymi, takimi jak udzielone i niewykorzystane linie kredytowe, gwarancje i akredytywy, jak również limity na transakcji związane z instrumentami finansowymi.

Polityka kredytowa podlega okresowym przeglądom i weryfikacji uwzględniającym uwarunkowania rynkowe oraz zmiany w otoczeniu regulacyjnym Banku.

Dla potrzeb zarządzania ryzykiem kredytowym Bank korzysta z kilku systemów ratingowych w zależności od rodzaju ekspozycji i segmentu danego klienta. System ratingowy to zestaw metod (modeli), procesów, kontroli, procedur zbierania danych oraz systemów informatycznych identyfikujących i mierzących ryzyko kredytowe, klasyfikujących ekspozycje do określonych klas lub pul (nadawanie ratingu) oraz szacujących prawdopodobieństwo niewykonania zobowiązania i oczekiwaną wielkość straty z tego tytułu.

(3a) Pomiar ryzyka kredytowego

Kredyty i pożyczki

Pomiar ryzyka kredytowego, w celu zarządzania portfelem kredytowym, na poziomie poszczególnych klientów i transakcji, z tytułu udzielanych kredytów i pożyczek odbywa się przy uwzględnieniu trzech podstawowych parametrów:

- (i) prawdopodobieństwa niewykonania zobowiązania przez klienta lub kontrahenta (ang. probability of default - PD);
- (ii) kwoty ekspozycji w momencie niewykonania zobowiązania (ang. exposure at default - EAD) oraz
- (iii) współczynnika strat z tytułu niewykonanego zobowiązania (ang. loss given default - LGD).

- (i) Bank ocenia prawdopodobieństwo niewykonania zobowiązania (PD) indywidualnych kontrahentów stosując wewnętrzne modele ratingowe dostosowane do różnych kategorii klientów i transakcji. Zostały one opracowane lokalnie lub na poziomie Grupy BCP lub we współpracy z renomowanymi dostawcami zewnętrznymi i łączą analizę statystyczną z oceną specjalisty kredytowego. Dodatkowo Klienci Banku są klasyfikowani w ramach 15 klas ratingowych, które dla potrzeb tego raportu zostały przedstawione w sześciu głównych grupach. Jednolita skala ratingowa Banku (Master Ratings Scale), przedstawiona poniżej, zawiera także zakres prawdopodobieństw niewykonania zobowiązań określonych dla każdej klasy/grupy ratingowej. Modele ratingowe podlegają okresowym przeglądom i - w razie stwierdzenia takiej potrzeby - stosownym modyfikacjom. Modyfikacje modeli zatwierdzane są przez Komitet Walidacji.

Bank regularnie analizuje oraz ocenia wyniki ratingów i ich siłę predykcyjną w odniesieniu do przypadków niewykonania zobowiązań. Proces nadawania ocen ryzyka klientów (przeprowadzany niezależnie od procesu kredytowego w Departamencie Ratingu) wspierają systemy informatyczne, pozyskujące i analizujące informacje z wewnętrznych i zewnętrznych baz danych.

Skala wewnętrznych ratingów Banku

Master Skala	Opis oceny
1-3	Najwyższa jakość
4-6	Dobra jakość
7-9	Średnia jakość
10-12	Niska jakość
13-14	Pod obserwacją
15	Niewykonanie zobowiązania

- (ii) EAD - kwota ekspozycji w momencie niewykonania zobowiązania (exposure at default) - dotyczy kwot, które według przewidywań Banku będą należnościami Banku w momencie niewykonania zobowiązania. Jako zobowiązanie, Bank rozumie każdą wypłaconą już kwotę plus dalsze kwoty, jakie mogą zostać wypłacone do momentu niewykonania zobowiązań, o ile do niego dojdzie.
- (iii) LGD - współczynnik strat z tytułu niewykonanego zobowiązania (loss given default) stanowi przewidywania Banku, co do strat wynikających z faktycznych przypadków niewykonania zobowiązań, z uwzględnieniem wewnętrznych i zewnętrznych kosztów windykacji oraz efektu dyskonta.

Ujednolicona definicja niewykonania zobowiązania w ramach Grupy

Od momentu wdrożenia MSSF 9, Grupa przyjęła jednolitą definicję niewykonania zobowiązania, zarówno w zakresie kalkulacji wymogów kapitałowych, jak i na potrzeby szacowania utraty wartości.

Ujednolicona definicja niewykonania zobowiązania obejmuje następujące przesłanki:

- DPD>90 dni, uwzględniając progi istotności dla kwoty wymagalnej: 500 zł - ekspozycje detaliczne oraz 3000 zł - ekspozycje klientów korporacyjnych
- Ekspozycje restrukturyzowane (aneksy oraz ugody)
- Kredyty w procesie windykacji
- Przesłanki jakościowe zidentyfikowane w procesie analizy indywidualnej

Bank stosuje koncepcję zarażania ekspozycji (ang. cross-default) dla wszystkich segmentów.

Papiery dłużne

Papiery dłużne Skarbu Państwa oraz Banku Centralnego monitorowane są w oparciu o rating Polski. Natomiast sytuacja ekonomiczno-finansowa emitentów dłużnych papierów komunalnych monitorowana jest kwartalnie w oparciu o ich sprawozdawczość.

Bank nie stosuje wyłączenia z tytułu niskiego ryzyka kredytowego (ang. low credit risk exemption - LCR) zarówno dla ekspozycji Skarbu Państwa i Banku Centralnego, jak i innych grup ekspozycji.

Instrumenty pochodne

Bank utrzymuje ścisłą kontrolę nad limitami otwartych pozycji netto na instrumentach pochodnych (tj. różnicą między transakcjami kupna i sprzedaży), zarówno ze względu na kwoty jak i terminy zapadalności transakcji. Ekspozycje na ryzyko kredytowe, wynikające z instrumentów pochodnych zawieranych z klientami są zarządzane jako część całkowitych limitów kredytowych wyznaczanych w oparciu o badanie naturalnej ekspozycji oraz o analizę sytuacji finansowej klienta, a także w ramach limitów kontrahentów.

Bank oferuje produkty skarbowe w celu zabezpieczenia ryzyka kursu walutowego lub ryzyka stopy procentowej w ramach przyznanym klientom limitów skarbowych lub pod depozyt zabezpieczający.

Zdecydowana większość umów Banku zawiera możliwość wezwania klienta do uzupełnienia depozytu zabezpieczającego lub złożenie innego zabezpieczenia uzgodnionego z Bankiem (jeżeli wycena otwartych pozycji klienta przekroczy poziom kwoty limitu skarbowego; tzw. margin call) i jeżeli klient nie uzupełni wymaganego zabezpieczenia Bank ma prawo do zamknięcia pozycji i wypowiedzenia umowy.

Zobowiązania pozabilansowe obciążone ryzykiem kredytowym

Do zobowiązań pozabilansowych obciążonych ryzykiem kredytowym zaliczamy gwarancje, akredytywy oraz przyznane linie kredytowe. Podstawowym celem tych instrumentów jest umożliwienie klientowi dysponowania w określony sposób przyznanymi przez Bank środkami finansowymi.

Gwarancje i akredytywy typu standby (zobowiązania typu gwarancyjnego) niosą takie samo ryzyko kredytowe jak kredyty (w przypadku gwarancji i akredytywy typu stand-by po wpływie ważnego roszczenia Bank musi dokonać wypłaty).

Akredytywy dokumentowe i handlowe są pisemnym, nieodwołalnym i ostatecznym zobowiązaniem Banku do honorowania płatności w oparciu o zgodne dokumenty w terminach określonych w akredytywie i wiążą się z ryzykiem podobnym do gwarancji.

Dostępne saldo linii kredytowej jest to niewykorzystana część uprzednio zaakceptowanych kwot odnoszących się do zobowiązań o charakterze kredytowym, możliwych do wykorzystania w formie kredytów, gwarancji lub akredytyw. Biorąc pod uwagę ryzyko kredytowe zobowiązań do udzielenia kredytu, Bank jest potencjalnie narażony na stratę w wysokości równej sumie niewykorzystanych zobowiązań. Jednak, prawdopodobna kwota straty jest mniejsza niż łączna wartość niewykorzystanych zobowiązań, ponieważ większość zobowiązań do uruchomienia kredytu zależy od spełnienia przez klientów poszczególnych standardów kredytowych.

Bank monitoruje okres pozostały do terminu zapadalności pozabilansowych zobowiązań kredytowych, ponieważ długoterminowe zobowiązania wiążą się zazwyczaj z większym stopniem ryzyka kredytowego niż zobowiązania krótkoterminowe.

(3b) Polityka kontroli limitów i zmniejszenia ryzyka

Bank mierzy, monitoruje i kontroluje duże zaangażowania kredytowe oraz nadmierną koncentrację ryzyka kredytowego, wszędzie tam gdzie zostanie ona zidentyfikowana. Proces zarządzania ryzykiem koncentracji dotyczy zarówno zaangażowań indywidualnych - występujących wobec pojedynczego kredytobiorcy lub grupy kredytobiorców powiązanych (kapitałowo, organizacyjnie lub poprzez istnienie istotnych zależności ekonomicznych), jak i tzw. zaangażowań sektorowych - wobec branż/sektorów gospodarki, regionów geograficznych, krajów, portfela finansującego nieruchomości (w tym kredytów walutowych), portfela w walutach obcych i innych. Powyższe rodzaje zaangażowań sektorowych są objęte wewnętrznym systemem limitów. Informacje o wykorzystaniu limitów prezentowane są na Radzie nadzorczej oraz Komitecie Ryzyka.

Limity wewnętrzne (wymienione wyżej) monitorowane są kwartalnie. Wysokość tych limitów poddawana jest rocznemu lub częstszemu przeglądowi, gdy zostanie to uznane za stosowne. Limity zatwierdza Rada nadzorcza lub Komitet Ryzyka.

Zarządzanie ekspozycjami na ryzyko kredytowe odbywa się także poprzez regularne monitorowanie sytuacji ekonomiczno-finansowej klientów i/lub historii współpracy z Bankiem z punktu widzenia terminowego regulowania ich zobowiązań z tytułu odsetek i kapitału.

Zabezpieczenia

Zabezpieczenia przyjmowane w Banku służą ograniczeniu ryzyka kredytowego i główną ich rolą jest minimalizacja straty na wypadek niedokonania przez klienta spłaty transakcji kredytowej w umownej kwocie i terminie, poprzez zapewnienie alternatywnego źródła pokrycia wymagalnych należności. Przyjmowane one są zgodnie z zasadami polityki kredytowej ustalonymi dla poszczególnych segmentów klienta. Jako główną zasadę przyjęto, że zabezpieczenie transakcji kredytowej powinno być adekwatne do ryzyka kredytowego ponoszonego przez Bank przy uwzględnieniu specyfiki danej transakcji (tzn. jej typu, kwoty, okresu spłaty a także ratingu kredytowanego klienta).

Polityka kredytowa określa typy, rodzaje i formy prawne akceptowanych w Banku zabezpieczeń, jak również bardziej szczegółowe wymogi mające uprawdopodobnić zbywalność konkretnych rodzajów zabezpieczeń zgodnie z doświadczeniami windykacyjnymi Banku.

Bank przykłada szczególną wagę do prawidłowego określania wartości zabezpieczeń, określa zasady dokonywania i weryfikacji wycen i dokłada wszelkich starań, aby wyceny te były obiektywne, ostrożne i odzwierciedlały realną wartość zabezpieczenia. W celu zapewnienia skutecznego ustanowienia zabezpieczenia Bank opracował stosowne wzorce umów zabezpieczeń, wniosków, pełnomocnictw i oświadczeń.

W segmencie detalicznym na zabezpieczenie przyjmowane są głównie nieruchomości mieszkaniowe (kredyty hipoteczne) oraz aktywa finansowe. W przypadku segmentu korporacyjnego przyjmowane są przede wszystkim wszelkiego typu nieruchomości (mieszkaniowe, komercyjne, grunty) a także cesje wierzytelności z kontraktów.

Do czasu ustanowienia finalnego zabezpieczenia przyjmowane są zabezpieczenia przejściowe. W Banku wykorzystywane są również rozmaite formy instrumentów uzupełniających zabezpieczenia, mające na celu ułatwienie prowadzenia egzekucji lub uprawdopodobnienie skuteczności spłaty należności z danego zabezpieczenia między innymi takie jak: oświadczenie o poddaniu się egzekucji w formie aktu notarialnego, weksel własny in blanco, pełnomocnictwo do rachunku bankowego, cesja prawa z umowy ubezpieczenia.

Bank monitoruje zabezpieczenia pod kątem spełnienia przez nie warunków umownych, w tym prawomocnego ustanowienia finalnego zabezpieczenia transakcji, jak również odnawiania scedowanych polis ubezpieczeniowych. Monitorowana jest również wartość zabezpieczenia w trakcie trwania transakcji kredytowej.

Zgodnie z przyjętą w Banku polityką kredytową, dopuszcza się także udzielenie transakcji bez zabezpieczenia, co odbywa się według określonych zasad zróżnicowanych w zależności od segmentu klienta. Jednak na wypadek pogorszenia się sytuacji ekonomiczno-finansowej dłużnika, w podpisanych z klientem dokumentach Bank zapewnia sobie możliwość dobezpieczenia transakcji.

(3c) Polityka w odniesieniu do utraty wartości i tworzenia odpisów aktualizujących

Organizacja procesu

Proces identyfikacji i pomiaru utraty wartości ekspozycji kredytowych został uregulowany w wewnętrznej instrukcji wprowadzonej wraz z wdrożeniem MSSF 9. Dokument określa szczegółowo tryb oraz zasady analizy indywidualnej i kolektywnej, w tym algorytmy służące do wyliczeń poszczególnych parametrów.

Metodologia i założenia przyjęte do wyznaczania utraty wartości ekspozycji kredytowych są regularnie monitorowane w celu zmniejszenia rozbieżności pomiędzy stratami szacowanymi a rzeczywistymi. W celu oceny adekwatności odpisów z tytułu utraty wartości, wyznaczonych zarówno w ramach analizy indywidualnej, jak i kolektywnej, przeprowadzana jest okresowo (nie rzadziej niż raz w roku) weryfikacja historyczna (backtesting), której wyniki są brane pod uwagę przy definiowaniu działań, mających na celu poprawę jakości procesu.

W Banku nadzór nad procesem szacowania odpisów aktualizujących i rezerw sprawuje Departament Ryzyka (DMR), który odpowiada również w Banku bezpośrednio za analizę indywidualną w portfelu biznesowym oraz analizę kolektywną. Oprócz DMR w/w proces zaangażowane są jednostki restrukturyzacyjno-windykacyjne Banku: Departament Zagrożonych Należności Gospodarczych - DNG (analiza indywidualna dla portfela windykacyjno-restrukturyzacyjnego klientów korporacyjnych) oraz Departament Dochodzenia Należności Detalicznych - DDN (analiza indywidualnie istotnych ekspozycji detalicznych z utartą wartością, przede wszystkim kredytów hipotecznych). DMR jest jednostką nie powiązaną z procesem udzielania kredytów i nadzorowaną przez członka Zarządu odpowiedzialnego za zarządzanie ryzykiem.

Zarząd Banku pełni aktywną rolę w procesie wyznaczania odpisów aktualizujących i rezerw, wyniki wyceny portfela kredytowego przedkładane są Zarządowi do akceptacji w cyklu miesięcznym, ze szczegółowym objaśnieniem najistotniejszych zmian, mających wpływ na całkowity poziom odpisów i rezerw, w okresie objętym analizą. Zmiany metodologiczne wynikające z procesu walidacji i doskonalenia metodologii, są prezentowane na Komitecie Walidacji, a następnie na Komitecie Ryzyka, w skład których wchodzi wszyscy członkowie Zarządu Banku.

W okresach miesięcznych przygotowywane są szczegółowe raporty, prezentujące informacje na temat portfela kredytowego Banku w różnych przekrojach, z uwzględnieniem wysokości odpisów aktualizujących i rezerw, ich dynamiki i struktury. Odbiorcami tych raportów są członkowie Zarządu nadzorujący działalność Banku w obszarze finansów, ryzyka i informacji zarządczej.

Pomiar oczekiwanej straty kredytowej

Od momentu wdrożenia MSSF9 w roku 2018 szacowanie utraty wartości w Banku bazuje na koncepcie „oczekiwanej straty kredytowej” (ang. Expected Credit Loss - ECL). Bezpośrednim skutkiem stosowania tego podejścia jest konieczność wyznaczania odpisów z tytułu utraty wartości w oparciu o oczekiwane straty kredytowe oraz uwzględnienie prognoz przyszłych warunków ekonomicznych podczas dokonywania oceny ryzyka kredytowego danej ekspozycji.

Wdrożony model utraty wartości dotyczy aktywów finansowych klasyfikowanych zgodnie z MSSF 9 jako aktywa finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu lub według wartości godziwej przez inne całkowite dochody, za wyjątkiem instrumentów kapitałowych.

Zgodnie z MSSF 9 ekspozycje kredytowe klasyfikowane są do następujących kategorii:

- Koszyk 1 - ekspozycje bez rozpoznanej utraty wartości, dla których oczekiwana strata kredytowa jest szacowana w horyzoncie 12-tu miesięcy,
- Koszyk 2 - ekspozycje bez rozpoznanej utraty wartości ze zidentyfikowanym znaczącym wzrostem ryzyka kredytowego (ang. significant increase of credit risk - SICR), dla których oczekiwana strata kredytowa jest szacowana w horyzoncie dożywotnim tj. do daty zapadalności ekspozycji,
- Koszyk 3 - ekspozycje z rozpoznaną utratą wartości, dla których oczekiwana strata kredytowa jest szacowana w horyzoncie dożywotnim (do końca okresu odzysku aktywa finansowego),
- POCI (ang. purchased or originated credit impaired) - ekspozycje, które na moment początkowego ujęcia w bilansie mają rozpoznaną utratę wartości, dla których oczekiwana strata kredytowa jest szacowana w perspektywie dożywotniej.

Identyfikacja znaczącego wzrostu ryzyka kredytowego (SICR)

Aktywa, w przypadku których zidentyfikowano znaczący wzrost ryzyka kredytowego w porównaniu z datą początkowego ujęcia w bilansie są klasyfikowane do Koszyka 2. Znaczący wzrost ryzyka kredytowego jest identyfikowany na podstawie kryteriów jakościowych i ilościowych. Do kryteriów jakościowych należą:

- Opóźnienie w spłacie odsetek lub kapitału dłuższe niż 30 dni,
- Ekspozycje posiadające flagę forbearance ze statusem non-default,
- Ratingi proceduralne, które odzwierciedlają wczesne opóźnienia w płatnościach,
- Podjęcie decyzji ograniczającej ryzyko dla klientów korporacyjnych uruchomionej przez system wczesnego ostrzegania (ang. Early Warning System),
- Zdarzenia związane ze wzrostem ryzyka kredytowego, tzw. miękkie oznaki utraty wartości (ang. Soft Signs of Impairment) zidentyfikowane podczas indywidualnej analizy znaczących klientów.

Kryterium ilościowe polega na porównaniu wartości Lifetime PD ustalonej na datę początkowego rozpoznania ekspozycji w bilansie z wartością PD Lifetime ustaloną na bieżący dzień sprawozdawczy. Jeżeli empirycznie ustalony próg względnej zmiany Lifetime PD jest przekroczony, wówczas ekspozycja jest automatycznie klasyfikowana do Koszyka 2. Analiza ilościowa nie uwzględnia ekspozycji analizowanych indywidualnie.

Szacowanie utraty wartości w trybie analizy indywidualnej

Analiza indywidualna obejmuje ekspozycje klientów uznanych przez Bank za indywidualnie istotnych. Bank zdefiniował kryteria istotności, które zapewniają, że analiza indywidualna obejmuje co najmniej 50% korporacyjnego portfela biznesowego oraz 80% portfela zarządzanego przez jednostki odpowiedzialne za windykację i restrukturyzację należności gospodarczych.

Główne elementy procesu analizy indywidualnej;

(1) Identyfikacja tzw. miękkich przesłanek utraty wartości stanowiących jedno z kryteriów jakościowych wykorzystywanych przy identyfikacji znaczącego wzrostu ryzyka kredytowego (SICR);

Proces ten obejmuje największych klientów korporacyjnych, których sytuacja finansowo-ekonomiczna jest analizowana kwartalnie w oparciu o m.in.: najnowsze sprawozdanie finansowe, zdarzenia związane z działalnością firmy, informacje dotyczące podmiotów powiązanych, sygnały odnoszące się do otoczenia gospodarczego, oczekiwania co do przyszłych zmian oraz inne czynniki. Został zdefiniowany katalog tzw. "miękkich przesłanek utraty wartości", których identyfikacja oznacza znaczący wzrost ryzyka kredytowego (SICR) oraz implikuje klasyfikację wszystkich ekspozycji badanego klienta do Koszyka 2.

(2) Identyfikacja przesłanek utraty wartości;

Bank zdefiniował przesłanki utraty wartości w ramach analizy indywidualnej dostosowując je do profilu swojej działalności. Katalog przesłanek stanowi część definicji niewykonania zobowiązania (default) i zawiera między innymi następujące elementy:

- sytuacja ekonomiczno-finansowa wskazująca na znaczące trudności klienta,
- naruszenie kluczowych warunków umowy, np. istotne opóźnienia w spłacie kapitału lub odsetek,
- stwierdzenie nierzetelności klienta w przekazywaniu informacji o jego sytuacji ekonomiczno-finansowej,
- trwały brak możliwości nawiązania kontaktu z klientem w przypadku naruszenia warunków umowy,
- wysokie prawdopodobieństwo upadłości lub innej niekorzystnej dla instytucji finansującej reorganizacji działalności gospodarczej podmiotu,
- ogłoszenia upadłości lub otwarcia postępowania naprawczego wobec klienta,
- udzielenie klientowi udogodnień w warunkach finansowania, wynikających z trudności finansowych tego klienta (restrukturyzacja).

Regulacja wewnętrzna zawiera doprecyzowanie wyżej wymienionych przesłanek poprzez wskazanie konkretnych odpowiadających im przypadków i sytuacji, w szczególności w odniesieniu do przesłanek wynikających z znaczących trudności finansowych klienta, naruszenia krytycznych warunków umowy oraz wysokiego prawdopodobieństwa upadłości lub innej reorganizacji przedsiębiorstwa.

(3) Podejście scenariuszowe przy kalkulacji odpisów aktualizujących dla klientów analizowanych indywidualnie;

W przypadku zidentyfikowania co najmniej jednej z przesłanek utraty wartości, wszystkie ekspozycje danego klienta zostają zaklasyfikowane do Koszyka 3, a następnie przeprowadzana jest szczegółowa analiza prognozowanych przepływów pieniężnych. Od momentu wprowadzenia MSSF 9 Bank stosuje podejście scenariuszowe. Oznacza to, że analityk powinien zdefiniować co najmniej dwa scenariusze odzysków, które odzwierciedlają zatwierdzone strategie dochodzenia należności: główną oraz alternatywną wraz z przypisanymi prawdopodobieństwami realizacji. Scenariusze mogą być oparte na strategii restrukturyzacji lub windykacji, stosowane są również rozwiązania mieszane. Cały proces analizy indywidualnej jest wspierany przez dedykowane narzędzie Case-By-Case Tool, szczególnie przydatne podczas kalkulacji kwoty utraty wartości uwzględniającej opisane podejście scenariuszowe.

Każdy scenariusz zawiera dwa podstawowe źródła odzysków: bezpośrednie przepływy pieniężne od klientów i kwoty odzyskiwane z zabezpieczeń.

(4) Szacowanie przyszłych przepływów od klientów (z harmonogramu);

Istotnym elementem procesu kalkulacji utraty wartości jest szacowanie prawdopodobieństwa przepływów zawartych w harmonogramie odnoszącym się do pozycji: kapitał, odsetki oraz inne przepływy. Prawdopodobieństwo realizacji przepływów zawartych w harmonogramie wynika z przeprowadzonej oceny sytuacji ekonomiczno-finansowej klienta (wskazanie źródeł potencjalnych spłat) oraz musi być uzasadnione i oszacowane w oparciu o aktualną dokumentację i szeroko rozumianą wiedzę o jego sytuacji z uwzględnieniem projekcji finansowych. Informacje te są gromadzone przez analityka przed przystąpieniem do analizy zgodnie z wytycznymi określonymi w odpowiednich regulacjach Banku.

W przypadku szacowania prawdopodobieństwa przepływów dla klientów znajdujących się w portfelu zarządzanym przez departamenty zajmujące się dochodzeniem należności, analitycy uwzględniają indywidualny charakter każdej transakcji zwracając uwagę między innymi na następujące elementy mogące wpłynąć na wielkość oczekiwanych przepływów pieniężnych:

- przyjętą przez Bank strategię działania wobec klienta,
- wyniki negocjacji z klientem i jego postawę tj. chęć uregulowania zaległości,
- poprawę/pogorszenie się jego sytuacji ekonomiczno-finansowej.

Bank stosuje również sformalizowane zasady ustalania i uzasadniania wysokości prawdopodobieństwa realizacji oraz kwoty wypłaconych przez Bank środków z tytułu udzielonych pozabilansowych ekspozycji kredytowych takich jak gwarancje, poręczenia i akredytywy.

(5) Określenie wartości godziwej zabezpieczenia, oczekiwanej daty sprzedaży oraz oszacowanie oczekiwanych wpływów ze sprzedaży zabezpieczenia z uwzględnieniem kosztów procesu windykacyjnego;

Uwzględnienie w analizie indywidualnej przepływów z tytułu realizacji zabezpieczenia musi być poprzedzone analizą realności jego upłynienia i oszacowania wartości godziwej z uwzględnieniem kosztów windykacyjnych.

W celu zapewnienia obiektywnych zasad ustalania odzysków z zabezpieczeń Bank opracował wytyczne dla segmentu korporacyjnego w zakresie rekomendowanych parametrów stopy odzysku i okresu odzysku dla wybranych grup zabezpieczeń. Biorąc pod uwagę umiejscowienie ekspozycji w strukturze Banku (portfel biznesowy, portfel restrukturyzacyjno-windykacyjny) określono odrębne zasady dla poszczególnych rodzajów portfeli. Rekomendowane stopy odzysku i okres odzysku z zabezpieczeń podlegają weryfikacji w okresach rocznych.

Analiza kolektywna portfela kredytowego

Analizie kolektywnej podlegają następujące grupy ekspozycji kredytowych:

- Ekspozycje nieistotne indywidualnie;
- Ekspozycje istotne indywidualnie, w przypadku których nie została rozpoznana utrata wartości w wyniku analizy indywidualnej.

Dla celów analizy kolektywnej Bank zdefiniował portfele homogeniczne, składające się z ekspozycji o podobnym profilu ryzyka kredytowego. Portfele te zostały utworzone na podstawie segmentacji na linie biznesowe, typy produktów kredytowych, liczbę dni opóźnienia, typy zabezpieczenia itp. Podział na portfele homogeniczne jest okresowo weryfikowany z punktu widzenia ich jednorodności.

Oczekiwana strata kredytowa w analizie kolektywnej obliczana jest przy użyciu parametrów: PD (ang. Probability of Default) - prawdopodobieństwo defaultu, EAD (ang. Exposure at Default) - wartość ekspozycji na moment wystąpienia defaultu oraz LGD (ang. Loss Given Default) - strata w przypadku wystąpienia defaultu, które są wynikiem następujących modeli:

- Model PD bazuje na empirycznych danych, dotyczących 12-miesięcznych współczynników niewykonania zobowiązania (ang. Default Rate), które są wykorzystywane do szacowania wartości PD w horyzoncie dożywotnim (Lifetime), przy użyciu odpowiednich metod statystycznych i ekonometrycznych. Segmentacja na poziomie klienta przyjęta do tego celu jest zgodna z segmentacją stosowaną do celów wyznaczania wymogów kapitałowych. Dodatkowo do obliczania wartości PD, Bank wykorzystuje informacje o ratingach z wewnętrznych modeli ratingowych.
- Modele LGD dla portfela detalicznego wykorzystywane przez Bank w procesie wyznaczania wymogów kapitałowych zostały dostosowane do wymogów MSSF 9 w zakresie szacowania utraty wartości. Główne komponenty tych modeli to prawdopodobieństwo uzdrowienia (ang. probability of cure) i stopa odzysku (ang. recovery rate) oszacowane na podstawie zdyskontowanych przepływów pieniężnych. Adaptacja do potrzeb MSSF 9 objęła między innymi wyłączenie narzutów konserwatyzmu, kosztów pośrednich i korekty z tytułu spowolnienia gospodarczego.
- W przypadku portfela korporacyjnego opracowano całkowicie nowy model LGD, który w pełni spełnia wymagania nowego standardu. Model oparty jest na komponencie parametryzującym odzyski z kluczowych typów zabezpieczeń i komponencie określającym stopę odzysku dla niezabezpieczonej części ekspozycji. Wszystkie parametry wyznaczono bazując na danych historycznych, z uwzględnieniem zdyskontowanych przepływów pieniężnych uzyskanych przez Departament Zagrożonych Należności Gospodarczych.

- Model EAD wykorzystywany w Banku uwzględnia kalkulację następujących parametrów: średniej stopy wykorzystania limitu (LU), współczynnika konwersji kredytowej (CCF), współczynnika przedpłat oraz behawioralnego czasu życia. Segmentacja bazuje na typie klienta (detaliczny, korporacyjny, leasing) i produktu (z harmonogramem / bez harmonogramu).

Wyniki modeli wykorzystywanych w analizie kolektywnej poddawane są okresowej weryfikacji historycznej. Parametry oraz modele objęte są również procesem zarządzania modelami, uregulowanym w dokumencie „Zasady zarządzania modelami ryzyka kredytowego”, w ramach którego określone są, między innymi, zasady tworzenia, zatwierdzania, monitoringu i walidacji, oraz weryfikacji historycznej modeli.

Uwzględnienie prognoz makroekonomicznych w modelach szacowania utraty wartości

W procesie kalkulacji oczekiwanej straty kredytowej, Bank wykorzystuje informację o przyszłych zdarzeniach makroekonomicznych (ang. Forward Looking Information - FLI), zarówno w estymacji PD, LGD, EAD, jak i w procesie identyfikacji znaczącego wzrostu ryzyka kredytowego (SICR) oraz alokacji ekspozycji do Koszyka 2 (logika transferu). Biuro Analiz Makroekonomicznych przygotowuje trzy scenariusze makroekonomiczne (bazowy, optymistyczny i pesymistyczny) i określa prawdopodobieństwa ich wystąpienia. Prognozy przekładają się pośrednio i bezpośrednio na wartości oszacowanych parametrów oraz ekspozycji, a ich wpływ różni się w zależności od modelu, typu produktu, klasy ratingowej itp. Bank wykorzystuje wyłącznie prognozy przygotowywane wewnętrznie. Prognozy są dostarczane co kwartał w trzyletnim horyzoncie czasowym.

Podobnie jak w przypadku wszelkich prognoz gospodarczych, prognozy i oszacowane prawdopodobieństwa narażone są w dużym stopniu na niepewność, w związku z czym rzeczywiste wyniki mogą znacznie różnić się od tych przewidywanych.

Założenia dotyczące zmiennych makroekonomicznych

Kluczowe założenia przyjęte na potrzeby szacowania ECL na dzień 31 grudnia 2019 r. przedstawiono poniżej.

Zmienna makroekonomiczna	Scenariusz	2020	2021	2022
Produkt Krajowy Brutto	Bazowy	103.8	103.5	103.1
	Optymistyczny	104.7	104.0	103.6
	Łagodna recesja	102.8	102.3	102.4
Sprzedaż detaliczna	Bazowy	105.5	104.4	103.6
	Optymistyczny	106.7	105.0	104.6
	Łagodna recesja	104.9	104.1	103.2
Stopa Bezrobocia	Bazowy	5.1	5.2	5.4
	Optymistyczny	4.6	4.4	4.6
	Łagodna recesja	5.7	6.8	7.8

Wagi przypisane do każdego ze scenariuszy makroekonomicznych na dzień 31 grudnia 2019 r. kształtowały się następująco:

	Bazowy	Optymistyczny	Łagodna recesja
Zastosowana waga	70%	15%	15%

Wrażliwość ECL na scenariusze makroekonomiczne

W celu oceny wrażliwości ECL na przyszłe warunki makroekonomiczne, Bank wyznaczył nieważoną wartość ECL oddzielnie dla każdego ze stosowanych scenariuszy. Wpływ aplikacji każdego scenariusza z osobna na ECL nie przekracza 1,5%.

Odwrócenie strat z tytułu utraty wartości

Regulacje wewnętrzne definiują szczegółowo zasady odwracania strat z tytułu utraty wartości. Co do zasady odwrócenie straty i rozwiązanie odpisu aktualizującego jest możliwe w przypadku ustania przesłanek utraty wartości, w tym spłaty zaległości lub wyłączenia z portfela windykacyjnego (reklasyfikacja do kategorii bez utraty wartości), bądź też w przypadku sprzedaży wierzytelności. Reklasyfikacja do kategorii bez utraty wartości w przypadku ekspozycji podlegających restrukturyzacji jest możliwa tylko wówczas, jeśli klient przejdzie pomyślnie zdefiniowany okres „kwarantanny”, w którym nie wykaże opóźnień w spłacie kapitału lub odsetek powyżej 30 dni. Okres kwarantanny może rozpocząć się jedynie po upływie okresu zawieszenia/obniżenia spłat (tzw. Grace period) - jeśli takie udogodnienie zostało przyznane na skutek restrukturyzacji.

Powyższe nie dotyczy korporacyjnego portfela restrukturyzacyjno-windykacyjnego, dla którego zdefiniowano odrębne warunki przeniesienia do kategorii bez utraty wartości.

Sprzedaż należności

W roku 2019 w Banku miała miejsce nieistotna materialnie sprzedaż korporacyjnych ekspozycji kredytowych, klasyfikowanych jako z utratą wartości, w śladowej łącznej kwocie bilansowej 0,2 mln PLN.

(3d) Maksymalna ekspozycja na ryzyko kredytowe

	31.12.2019	31.12.2018
Ekspozycje narażone na ryzyko kredytowe związane z aktywami bilansowymi:	92 935 081	76 066 866
Depozyty, kredyty i pożyczki udzielone bankom i innym instytucjom monetarnym	784 248	731 232
Kredyty i pożyczki dla klientów:	68 828 777	51 786 756
Obowiązkowo w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat:	1 498 195	1 250 525
Kredyty dla klientów indywidualnych	1 479 645	1 232 494
Należności z tytułu kart płatniczych	839 023	759 280
Kredyty na rachunku bieżącym	640 622	473 214
Kredyty udzielone klientom korporacyjnym i dla sektora publicznego	18 550	18 031
Wyceniane według zamortyzowanego kosztu:	67 330 582	50 536 231
Kredyty dla klientów indywidualnych	49 657 878	34 015 349
Należności z tytułu kart płatniczych	94530	525
Kredyty gotówkowe i inne kredyty dla klientów indywidualnych	13 490 168	6 208 042
Kredyty hipoteczne	36 073 180	27 806 782
Kredyty udzielone klientom korporacyjnym	17 443 794	16 303 084
Kredyty udzielone podmiotom publicznym	228 910	217 798
Finansowe instrumenty pochodne oraz korekta z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej	156 591	228 183
Dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	874 033	693 242
Dłużne papiery wartościowe obowiązkowo w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	103 001	43 187
Dłużne papiery wartościowe wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	21 826 908	22 091 079
Umowy z przyrzeczeniem odkupu	205 439	250 284
Pozostałe aktywa finansowe	156 084	242 903
Ryzyko kredytowe związane z pozycjami pozabilansowymi:	12 452 047	10 617 917
Gwarancje finansowe	2 512 533	2 193 385
Zobowiązania kredytowe	9 939 514	8 424 532

Powyższa tabela przedstawia strukturę ekspozycji na ryzyko kredytowe Banku na dzień 31 grudnia 2019 r. oraz 31 grudnia 2018 r., bez uwzględnienia instrumentów ograniczających ryzyko. Dla aktywów bilansowych ekspozycje prezentowane powyżej oparte są na kwotach netto przedstawionych w bilansie.

Kredyty i pożyczki dla klientów obowiązkowo wycenianych wg wartości godziwej przez rachunek zysków i strat

	31.12.2019	31.12.2018
Obowiązkowo w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat: *	1 498 195	1 250 525
Klienci korporacyjni	18 633	17 944
Klienci indywidualni	1 479 446	1 232 494
Sektor publiczny	116	87
* Powyższe dane obejmują korektę wartości godziwej w wysokości:	(84 519)	(72 943)

Jakość kredytowa aktywów finansowych

PLN'000, wg stanu na 31 grudnia 2019 r.	Koszyk 1 (12-miesięczna strata)	Koszyk 2 (strata dożywotnia)	Koszyk 3 (strata dożywotnia)	POCI	Suma
Ekspozycje bilansowe narażone na ryzyko kredytowe	87 517 821	2 487 102	2 449 905	524 096	92 978 924
Odpis bilansowy	264 942	175 549	1 315 358	45 273	1 801 122
Kredyty i pożyczki dla banków (rating zewnętrzny Fitch: od BBB do AAA; Moody's: od B3 do Aaa; S&P: od B+ do AAA)	784 248				784 248
Kredyty i pożyczki dla klientów indywidualnych (zgodnie z Master Skalą)	46 874 766	1 745 489	1 872 366	523 995	51 016 616
▪ 1-3 Najwyższa jakość	21 510 529	23 537	0	19	21 534 085
▪ 4-6 Dobra jakość	7 487 520	174 680	0	13	7 662 213
▪ 7-9 Średnia jakość	5 169 919	300 442	0	15	5 470 376
▪ 10-12 Niska jakość	1 357 717	510 268	0	0	1 867 985
▪ 13-14 Pod obserwacją	37 165	718 784	0	8 812	764 761
▪ 15 Niewykonanie zobowiązania	0	0	1 872 366	471 455	2 343 821
▪ Bez ratingu*	11 311 916	17 778	0	43 681	11 373 375
Utrata wartości	138 784	155 913	1 018 791	45 250	1 358 738
Kredyty i pożyczki dla klientów korporacyjnych (zgodnie z Master Skalą)	8 519 498	595 386	533 560	101	9 648 545
▪ 1-3 Najwyższa jakość	27 493	438	0	0	27 931
▪ 4-6 Dobra jakość	1 238 059	85 778	0	0	1 323 837
▪ 7-9 Średnia jakość	4 497 605	141 706	0	0	4 639 311
▪ 10-12 Niska jakość	1 553 721	298 173	0	0	1 851 894
▪ 13-14 Pod obserwacją	0	23 238	0	0	23 238
▪ 15 Niewykonanie zobowiązania	0	0	533 560	101	533 661
▪ Bez ratingu*	1 202 620	46 053	0	0	1 248 673
Utrata wartości	92 723	16 686	273 326	23	382 758
Kredyty i pożyczki dla sektora publicznego (zgodnie z Master Skalą)	134 816	0	0	0	134 816
▪ 1-3 Najwyższa jakość	0	0	0	0	0
▪ 4-6 Dobra jakość	0	0	0	0	0
▪ 7-9 Średnia jakość	0	0	0	0	0
▪ 10-12 Niska jakość	0	0	0	0	0
▪ 13-14 Pod obserwacją	0	0	0	0	0
▪ 15 Niewykonanie zobowiązania	0	0	0	0	0
▪ Bez ratingu *	134 816	0	0	0	134 816
Utrata wartości	132	0	0	0	132
Faktoring (zgodnie z Master Skalą)	2 494 084	146 227	43 979	0	2 684 290
▪ 1-3 Najwyższa jakość	320	0	0	0	320
▪ 4-6 Dobra jakość	685 415	482	0	0	685 896
▪ 7-9 Średnia jakość	870 636	82 935	0	0	953 571
▪ 10-12 Niska jakość	885 919	62 350	0	0	948 270
▪ 13-14 Pod obserwacją	0	0	0	0	0
▪ 15 Niewykonanie zobowiązania	0	0	43 979	0	43 979
▪ Bez ratingu*	51 793	460	0	0	52 253
Utrata wartości	26 965	2 950	23 241	0	53 156
Leasing (zgodnie z Master Skalą):	5 647 437	0	0	0	5 647 437
▪ 1-3 Najwyższa jakość	54 495	0	0	0	54 495
▪ 4-6 Dobra jakość	225 395	0	0	0	225 395
▪ 7-9 Średnia jakość	965 151	0	0	0	965 151
▪ 10-12 Niska jakość	569 535	0	0	0	569 535
▪ 13-14 Pod obserwacją	1 113	0	0	0	1 113
▪ 15 Niewykonanie zobowiązania	38 432	0	0	0	38 432
▪ Bez ratingu*	3 793 316	0	0	0	3 793 316
Utrata wartości	6 338	0	0	0	6 338

PLN'000, wg stanu na 31 grudnia 2019 r.	Koszyk 1 (12-miesięczna strata)	Koszyk 2 (strata dożywotnia)	Koszyk 3 (strata dożywotnia)	POCI	Suma
Instrumenty pochodne i zabezpieczenia wartości godziwej (zgodnie z Master Skala):	156 592	0	0	0	156 592
▪ 1-3 Najwyższa jakość	5 767				5 767
▪ 4-6 Dobra jakość	20 407				20 407
▪ 7-9 Średnia jakość	8 216				8 216
▪ 10-12 Niska jakość	11 602				11 602
▪ 13-14 Pod obserwacją	0				0
▪ 15 Niewykonanie zobowiązania	9				9
▪ Bez ratingu*	66 629				66 629
▪ Korekta z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej	803				803
▪ Wycena przyszłych płatności walutowych	0				0
▪ Instrumenty pochodne zabezpieczające	43 159				43 159
Dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu (Obligacje Skarbu Państwa**)	874 033				874 033
Inwestycyjne papiery dłużne (Skarb Państwa**, Bank Centralny**, obligacje samorządowe, Europejski Bank Inwestycyjny)	21 826 908				21 826 908
Należności z tytułu papierów wartościowych z przyrzeczeniem odkupu	205 439				205 439

* grupa klientów bez ratingu wewnętrznego zawiera między innymi ekspozycje związane z kredytami dla jednostek samorządu terytorialnego oraz projektami inwestycyjnymi i niektórymi klientami leasingowymi;
** rating dla Polski w 2018r. A- (S&P), A2 (Moody's), A- (Fitch)

PLN'000, wg stanu na 31 grudnia 2018 r.	Koszyk 1 (12- miesięczna strata)	Koszyk 2 (strata dożywotnia)	Koszyk 3 (strata dożywotnia)	POCI	Suma
Ekspozycje bilansowe narażone na ryzyko kredytowe	71 168 920	2 549 649	2 135 063	15 410	75 869 043
Odpis bilansowy	201 655	160 746	1 228 223	(1 576)	1 589 048
Kredyty i pożyczki dla banków (rating zewnętrzny Fitch: od BBB do AAA; Moody's: od B3 do Aaa; S&P: od B+ do AAA)	731 248				731 248
Kredyty i pożyczki dla klientów indywidualnych (zgodnie z Master Skala)	31 901 909	1 581 911	1 597 129	15 410	35 096 359
▪ 1-3 Najwyższa jakość	18 986 783	9 988	0	0	18 996 771
▪ 4-6 Dobra jakość	6 422 656	171 289	0	4	6 593 948
▪ 7-9 Średnia jakość	5 192 651	282 731	0	8	5 475 390
▪ 10-12 Niska jakość	1 031 929	358 918	0	10	1 390 857
▪ 13-14 Pod obserwacją	0	758 795	0	67	758 863
▪ 15 Niewykonanie zobowiązania	0	0	1 597 129	15 321	1 612 450
▪ Bez ratingu*	267 891	189	0	0	268 080
Utrata wartości	73 640	121 530	887 106	(1 576)	1 080 700
Kredyty i pożyczki dla klientów korporacyjnych (zgodnie z Master Skala)	7 514 512	784 615	506 767	0	8 805 894
▪ 1-3 Najwyższa jakość	28 835	0	0	0	28 835
▪ 4-6 Dobra jakość	1 598 962	39 852	0	0	1 638 814
▪ 7-9 Średnia jakość	3 587 730	293 248	0	0	3 880 978
▪ 10-12 Niska jakość	1 426 388	403 382	0	0	1 829 770
▪ 13-14 Pod obserwacją	0	14 103	0	0	14 103
▪ 15 Niewykonanie zobowiązania	0	0	506 767	0	506 767
▪ Bez ratingu*	872 597	34 029	0	0	906 627
Utrata wartości	98 116	31 829	313 617	0	443 561

PLN'000, wg stanu na 31 grudnia 2018 r.	Koszyk 1 (12- miesięczna strata)	Koszyk 2 (strata dożywotnia)	Koszyk 3 (strata dożywotnia)	POCI	Suma
Kredyty i pożyczki dla sektora publicznego (zgodnie z Master Skalą)	198 803	1 937	0	0	200 741
▪ 1-3 Najwyższa jakość	0	0	0	0	0
▪ 4-6 Dobra jakość	0	0	0	0	0
▪ 7-9 Średnia jakość	0	0	0	0	0
▪ 10-12 Niska jakość	0	0	0	0	0
▪ 13-14 Pod obserwacją	0	498	0	0	498
▪ 15 Niewykonanie zobowiązania	0	0	0	0	0
▪ Bez ratingu *	198 803	1 439	0	0	200 242
Utrata wartości	241	3	0	0	244
Faktoring (zgodnie z Master Skalą)	2 398 100	181 186	31 167	0	2 610 453
▪ 1-3 Najwyższa jakość	0	0	0	0	0
▪ 4-6 Dobra jakość	580 470	71	0	0	580 541
▪ 7-9 Średnia jakość	1 252 918	40 992	0	0	1 293 909
▪ 10-12 Niska jakość	275 181	138 594	0	0	413 775
▪ 13-14 Pod obserwacją	0	0	0	0	0
▪ 15 Niewykonanie zobowiązania	0	0	31 167	0	31 167
▪ Bez ratingu *	289 531	1 529	0	0	291 060
Utrata wartości	27 193	7 384	27 500	0	62 077
Leasing (zgodnie z Master Skalą):	5 411 832	0	0	0	5 411 832
▪ 1-3 Najwyższa jakość	5 200	0	0	0	5 200
▪ 4-6 Dobra jakość	344 170	0	0	0	344 170
▪ 7-9 Średnia jakość	964 502	0	0	0	964 502
▪ 10-12 Niska jakość	589 670	0	0	0	589 670
▪ 13-14 Pod obserwacją	1 036	0	0	0	1 036
▪ 15 Niewykonanie zobowiązania	55 471	0	0	0	55 471
▪ Bez ratingu*	3 451 783	0	0	0	3 451 783
Utrata wartości	2 466	0	0	0	2 466
Instrumenty pochodne i zabezpieczenia wartości godziwej (zgodnie z Master Skalą):	228 183	0	0	0	228 183
▪ 1-3 Najwyższa jakość	26 826				26 826
▪ 4-6 Dobra jakość	38 235				38 235
▪ 7-9 Średnia jakość	4 399				4 399
▪ 10-12 Niska jakość	27 455				27 455
▪ 13-14 Pod obserwacją	0				0
▪ 15 Niewykonanie zobowiązania	0				0
▪ Bez ratingu*	1 474				1 474
▪ Korekta z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej	4 293				4 293
▪ Wycena przyszłych płatności walutowych	0				0
▪ Instrumenty pochodne zabezpieczające	125 501				125 501
Dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu (Obligacje Skarbu Państwa**)	693 242				693 242
Inwestycyjne papiery dłużne (Skarb Państwa**, Bank Centralny**, obligacje samorządowe, Europejski Bank Inwestycyjny)	22 091 091				22 091 091
Należności z tytułu papierów wartościowych z przyrzeczeniem odkupu	0				0

* grupa klientów bez ratingu wewnętrznego zawiera między innymi ekspozycje związane z kredytami dla jednostek samorządu terytorialnego oraz projektami inwestycyjnymi i niektórymi klientami leasingowymi;

** rating dla Polski w 2018r. A- (S&P), A2 (Moody's), A- (Fitch)

(3e) Kredyty i pożyczki

Kredyty i pożyczki z rozpoznaną utratą wartości

Kwota brutto kredytów i pożyczek z rozpoznaną utratą wartości w podziale na segmenty klientów przedstawia się następująco:

Zaangażowanie brutto, w tys. PLN	31.12.2019				Suma
	Kredyty i pożyczki udzielone klientom			Kredyty i pożyczki dla banków	
	Przedsiębiorstwa	Kredyty hipoteczne	Pozostałe detaliczne		
Wg rodzaju analizy					
Analiza indywidualna	482 786	218 359	2 986	0	704 131
Analiza kolektywna	94 853	706 779	1 415 701	0	2 217 333
Suma	577 639	925 138	1 418 687	0	2 921 464

Zaangażowanie brutto, w tys. PLN	31.12.2018				Suma
	Kredyty i pożyczki udzielone klientom			Kredyty i pożyczki dla banków	
	Przedsiębiorstwa	Kredyty hipoteczne	Pozostałe detaliczne		
Wg rodzaju analizy					
Analiza indywidualna	430 470	211 092	2 433	0	643 995
Analiza kolektywna	107 546	585 885	813 048	0	1 506 479
Suma	538 016	796 977	815 481	0	2 150 474

Kredyty i pożyczki objęte analizą indywidualną

Kwantyfikacja wartości portfela objętego analizą indywidualną oraz wartości utworzonych odpisów w podziale na należności (i odpowiednio odpisy) z rozpoznaną utratą wartości została przedstawiona w notach finansowych.

Tabele poniżej prezentują strukturę portfela objętego analizą indywidualną z rozpoznaną utratą wartości.

Analiza indywidualna, kredyty i pożyczki udzielone klientom - wg walut

	31.12.2019			31.12.2018		
	Kwota w tys. PLN	Udział %	Pokrycie odpisami aktualizującymi	Kwota w tys. PLN	Udział %	Pokrycie odpisami aktualizującymi
PLN	507 602	72.1%	49.2%	482 612	75.0%	60.6%
CHF	136 680	19.4%	21.9%	128 734	20.0%	22.6%
EUR	57 774	8.2%	35.9%	31 777	4.9%	48.3%
USD	2 075	0.3%	5.1%	872	0.1%	20.5%
Suma (utrata wartości)	704 131	100.0%	42.7%	643 995	100.0%	52.4%

Analiza indywidualna, kredyty i pożyczki udzielone klientom - wg stopnia pokrycia odpisami aktualizującymi

	31.12.2019		31.12.2018	
	Kwota w tys. PLN	Udział %	Kwota w tys. PLN	Udział %
Do 20%	251 599	35.7%	177 830	27.6%
Powyżej 20% do 40%	109 816	15.6%	92 350	14.3%
Powyżej 40% do 60%	119 010	16.9%	90 375	14.0%
Powyżej 60% do 80%	66 666	9.5%	71 270	11.1%
Powyżej 80%	157 040	22.3%	212 170	33.0%
Suma (utrata wartości)	704 131	100.0%	643 995	100.0%

Należy zauważyć, że zmniejszenie pokrycia rezerwami na utratę wartości w okresie od 2018 do 2019 było spowodowane nabyciem i konsolidacją portfela Euro Banku w wartości godziwej (wartości netto), co automatycznie zmniejsza to pokrycie, ponieważ kredyty wykazywane są według wartości księgowej netto.

Na koniec 2019 roku finansowy efekt ustanowionych zabezpieczeń wykorzystanych dla należności z rozpoznaną utratą wartości Banku w analizie indywidualnej (Case by Case) wyniósł 323,4 mln zł (na koniec 2018 r. odpowiednio 245,8 mln zł). Jest to kwota, o którą poziom wymaganych rezerw przypisanych do tego portfela byłby wyższy, gdyby przy szacowaniu odpisu w analizie indywidualnej nie zostały uwzględnione przepływy z zabezpieczeń.

Kredyty i pożyczki restrukturyzowane

Restrukturyzacja należności jest prowadzona przez specjalnie do tego celu powołane jednostki (oddzielnie dla należności gospodarczych i detalicznych).

Restrukturyzacja zarówno należności gospodarczych, jak i detalicznych ma na celu wykonanie efektywnych działań wobec klientów mających doprowadzić do minimalizacji strat i możliwe szybkiego ograniczenia ryzyk ponoszonych przez Bank w związku z zawartymi z klientem transakcjami, z których wynikają należności lub zobowiązania pozabilansowe Banku.

Restrukturyzacja prowadzona jest wobec należności włączonych na podstawie ustalonych w Banku zasad do portfeli restrukturyzacyjno-windykacyjnych i obejmuje ustalenie nowych, akceptowalnych przez Bank warunków transakcji (w tym w szczególności zasad ich spłaty i zabezpieczenia oraz ewentualnego uzyskania dodatkowych zabezpieczeń).

Dochodzenie należności detalicznych jest procesem w pełni scentralizowanym, realizowanym w dwóch etapach:

- postępowanie monitorujące - realizowany przez Departament Bankowości Bezpośredniej,
- postępowanie restrukturyzacyjno-egzekucyjne - realizowany przez Departament Dochodzenia Należności Detalicznych.

Proces wykonywany przez Departament Bankowości Bezpośredniej dotyczy działań polegających na bezpośrednim, telefonicznym kontakcie z klientem i uzyskaniem spłaty wymagalnych należności względem Banku. W sytuacji braku spłaty zadłużenia lub zgłoszenia przez klienta chęci restrukturyzacji zadłużenia dalsze prowadzenie sprawy odbywa się przez Departament Dochodzenia Należności Detalicznych i obejmuje wszelkie działania restrukturyzacyjne oraz windykacyjne.

Dochodzenie należności jest wspierane przez wyspecjalizowany system informatyczny działający na pełnym portfelu klienta, w pełni zautomatyzowany w fazie monitorowania portfela, jak i wspomagający czynności w późniejszej fazie restrukturyzacji i windykacji. Integralną częścią systemu jest behawioralny model scoringowy, wykorzystywany na etapie postępowania monitorującego. System ten jest wykorzystywany w zarządzaniu procesem dochodzenia należności detalicznych w stosunku do wszystkich segmentów klienta.

Model scoringowy bazuje w swoich wewnętrznych obliczeniach między innymi na: segmencie biznesowym klienta, rodzaju produktu obciążonego ryzykiem kredytowym (szczególnie dotyczy to produktów hipotecznych) oraz historii współpracy z klientem w ramach poprzednich działań restrukturyzacyjno-windykacyjnych. Opóźnione należności klientów detalicznych trafiają do systemu informatycznego automatycznie 4 dnia od daty powstania należności wymagalnej.

Proces restrukturyzacji i windykacji należności gospodarczych (tj. należności lub zobowiązań pozabilansowych związanych z zawartymi transakcjami z klientami korporacyjnymi i SME) jest scentralizowany i realizowany przez Departament Zagrożonych Należności Gospodarczych.

Dochodzenie należności gospodarczych ma na celu maksymalizację odzysku i ograniczenie ryzyka ponoszonego przez Bank w jak najkrótszym czasie poprzez realizację przyjętej strategii działań restrukturyzacyjnych i windykacyjnych w stosunku do:

- klienta,
- należności gospodarczych,
- zabezpieczeń ich spłaty.

Działania realizowane w ramach ww. strategii obejmują m.in.: ustalanie warunków finansowania Klientów, warunków restrukturyzacji należności gospodarczych (w tym w ramach postępowań restrukturyzacyjnych), w tym zasad ich spłaty oraz zabezpieczeń, uzyskiwanie nowych, wartościowych i płynnych zabezpieczeń, doprowadzania do spłaty polubownej, realizację windykacji (w tym komorniczej) należności wymagalnych, w tym z posiadanych zabezpieczeń, działania w procesach upadłościowych dłużników, prowadzenie wymaganych działań sądowych.

Dla zarządzania procesem restrukturyzacji i windykacji należności gospodarczych Departament Zagrożonych Należności Gospodarczych stosuje aplikacje wspierające proces zarządzania i decyzyjny oraz monitorowania, które szybko dostarczają podstawowych informacji na temat należności, zabezpieczenia, zastosowanego podejścia oraz podstawowych działań i terminów.

Wszystkie zrestrukturyzowane ekspozycje są klasyfikowane do Koszyka 3 bezpośrednio po podpisaniu odpowiedniego aneksu/ugody. Takie ekspozycje mogą zostać uzdrowione, gdy spełnią wewnętrznie określone zasady kwarantanny. Zrestrukturyzowane ekspozycje, które zostały uzdrowione są klasyfikowane do Koszyka 2 na okres co najmniej 2 lat po uzdrowieniu, zgodnie ze standardami technicznymi EBA dla ekspozycji ze statusem forbearance.

Poniższa tabela pokazuje portfel kredytów z rozpoznaną utratą wartości zarządzany przez jednostki organizacyjne Banku zajmujące się restrukturyzacją należności.

Zaangażowanie brutto w tys. PLN	31.12.2019	31.12.2018
Kredyty i pożyczki udzielone klientom indywidualnym	1 029 338	832 975
Kredyty i pożyczki udzielone klientom korporacyjnym	248 186	214 699
Razem	1 277 524	1 047 674

(3f) Przewłaszczone zabezpieczenia

W 2019 r. nie dokonywano istotnych bezpośrednich przejęć przez Bank i sprzedaży środków trwałych stanowiących zabezpieczenie kredytu. Powyższa sytuacja powodowana jest realizacją innych, bardziej efektywnych ścieżek zaspokajania z zastawów lub przewłaszczeń (czasowo i kwotowo przy ograniczeniu kosztów), tj. doprowadzania do sprzedaży przedmiotu zastawu lub przewłaszczenia bezpośrednio przez dawkę zabezpieczenia pod nadzorem Banku i z przeznaczeniem całości tak uzyskanych środków na spłatę. Odmianą takiego działania jest zawieranie porozumień z syndykami w upadłości na podstawie, których syndyk za uzgodnioną opłatą zabezpiecza i przechowuje przedmioty zastawione lub przewłaszczone oraz w porozumieniu z Bankiem dokonuje ich oferowania i sprzedaży (w tym w ramach sprzedaży zorganizowanych części lub całego przedsiębiorstwa dłużnika) - i tak uzyskane środki przekazywane są bezpośrednio na spłatę należności Banku (zaspokojenie z zabezpieczenia w ww. sposób realizowane jest bez etapu przejęcia przewłaszczonych rzeczy do bilansu Banku na „Aktywa trwałe do zbycia”).

(3g) Polityka w zakresie spisywania należności

Ekspozycje kredytowe, dla których Bank nie oczekuje wystąpienia żadnych przepływów pieniężnych do odzyskania i dla których utworzony został odpis z tytułu utraty wartości lub korekta wartości godziwej dla wierzytelności pochodzących z zapadłych terminowych operacji finansowych, które łącznie pokrywają w całości należność pozostałą do spłaty, są spisywane z bilansu w ciężar odpisu aktualizującego i przenoszone do ewidencji pozabilansowej. Przedmiotowa operacja nie powoduje umorzenia należności, tj. nie powoduje zwolnienia dłużnika z długu ani zaprzestania wymaganych prawem i uzasadnionych ekonomicznie działań prawnych i windykacyjnych celem dochodzenia spłaty.

Najczęściej Bank spisuje należności w ciężar rezerw na utratę wartości w przypadku stwierdzenia nieściągalności należności, tj. między innymi:

- uzyskania postanowienia o bezskuteczności postępowania egzekucyjnego;
- śmierci dłużnika;
- uzyskania potwierdzenia braku szans na zaspokojenie ze środków masy upadłościowej;
- wyczerpania możliwości prowadzenia egzekucji wobec braku majątku dłużnika głównego i innych osób zobowiązanych (np. dawców zabezpieczeń).

Zaangażowanie brutto należności spisanych, w tys. PLN	2019 r.				Razem
	Kredyty i pożyczki udzielone klientom			Kredyty i pożyczki udzielone bankom	
	Przedsiębiorstwa	Kredyty hipoteczne	Pozostałe detaliczne		
Należności spisane z umorzeniem	1 627	333	4 045	0	6 005
Należności spisane bez umorzenia	106 798	15 476	125 975	0	248 249
Razem - należności spisane	108 425	15 809	130 020	0	254 254

Zaangażowanie brutto należności spisanych, w tys. PLN	2018 r.				Razem
	Kredyty i pożyczki udzielone klientom			Kredyty i pożyczki udzielone bankom	
	Przedsiębiorstwa	Kredyty hipoteczne	Pozostałe detaliczne		
Należności spisane z umorzeniem	1 966	1 731	3 301	0	6 998
Należności spisane bez umorzenia	77 922	31 133	191 341	0	300 396
Razem - należności spisane	79 888	32 864	194 642	0	307 394

(3h) Koncentracja ryzyk aktywów finansowych z ekspozycją na ryzyko kredytowe

Sektory gospodarki

Poniższa tabela przedstawia podział głównych kategorii ekspozycji kredytowych Banku z rozbiciem na czynniki składowe, według kategorii klientów.

wg stanu na 31.12.2019	Pośrednictwo finansowe	Przemysł i budownictwo	Handel hurtowy i detaliczny	Transport i komunikacja	Sektor publiczny	Kredyty hipoteczne	Kredyty konsumpcyjne*	Pozostałe branże	Razem
Kredyty i pożyczki dla banków	784 248	0	0	0	0	0	0	0	784 248
Kredyty i pożyczki dla klientów (koszt zamortyzowany)	445 462	6 048 715	4 824 539	2 123 840	125 863	36 571 683	14 444 934	4 546 668	69 131 704
Kredyty i pożyczki dla klientów (wartość godziwa)	322	3 873	4 886	2 153	5	0	1 479 645	7 311	1 498 195
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	0	0	0	0	874 033	0	0	0	874 033
Instrumenty wyceniane wg zamortyzowanego o kosztu	0	0	0	0	48 187	0	0	0	48 187
Instrumenty wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	169 610	0	0	0	0	0	0	0	169 610
Instrumenty pochodne i korekty z tytułu zabezpieczeń wartości godziwej	134 107	10 515	5 075	944	0	0	0	5 950	156 591
Lokacyjne papiery wartościowe	29 039	4 996	0	284	21 826 920	0	0	32	21 861 271
Umowy z przyrzeczeniem odkupu	205 439	0	0	0	0	0	0	0	205 439
Razem	1 768 227	6 068 099	4 834 500	2 127 221	22 875 008	36 571 683	15 924 579	4 559 961	94 729 278

* w tym: karty kredytowe, kredyty gotówkowe, kredyty w rachunku bieżącym

wg stanu na 31.12.2018	Pośrednictwo finansowe	Przemysł i budownictwo	Handel hurtowy i detaliczny	Transport i komunikacja	Sektor publiczny	Kredyty hipoteczne	Kredyty konsumpcyjne*	Pozostałe branże	Razem
Kredyty i pożyczki dla banków	731 248	0	0	0	0	0	0	0	731 248
Kredyty i pożyczki dla klientów (koszt zamortyzowany)	227 321	5 890 776	4 712 541	2 350 780	184 935	28 319 185	6 777 096	3 662 645	52 125 279
Kredyty i pożyczki dla klientów (wartość godziwa)	291	4 011	4 981	2 141	5	0	1 232 494	6 601	1 250 524
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	0	0	0	0	693 242	0	0	0	693 242
Instrumenty wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	0	0	0	0	44 904	0	0	0	44 904
Instrumenty wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	64 796	0	0	0	0	0	0	0	64 796
Instrumenty pochodne i korekty z tytułu zabezpieczeń wartości godziwej	203 322	11 212	4 175	773	0	0	0	8 701	228 183
Lokacyjne papiery wartościowe	28 711	4 996	0	287	22 091 091	0	0	32	22 125 117
Umowy z przyrzeczeniem odkupu	250 284	0	0	0	0	0	0	0	250 284
Razem	1 505 973	5 910 995	4 721 697	2 353 981	23 014 177	28 319 185	8 009 590	3 677 979	77 513 577

* w tym: karty kredytowe, kredyty gotówkowe, kredyty w rachunku bieżącym

Kredyty i pożyczki dla klientów wg sektorów gospodarki i segmentów

Biorąc pod uwagę ryzyko koncentracji w poszczególne sektory i segmenty klientów, Bank zdefiniowała wewnętrzne limity koncentracji zgodnie z tolerancją na ryzyko, co zapewnia utrzymanie dobrze zdywersyfikowanego portfela kredytowego.

Główną pozycję w portfelu kredytowym (kredyty i pożyczki dla klientów) stanowią kredyty hipoteczne (52%) oraz kredyty gotówkowe dla osób fizycznych (20%). Portfel kredytów dla firm działających w różnych sektorach: przemysł i budownictwo, transport i komunikacja, handel, pośrednictwo finansowe oraz w sektorze publicznym stanowi 26%.

Nazwa branży	2019		2018	
	Ekspozycja bilansowa (mln zł)	Udział (%)	Ekspozycja bilansowa (mln zł)	Udział(%)
Kredyty dla osób fizycznych	52 579.3	74.4%	36 399.7	68.1%
Hipoteczne	36 571.7	51.7%	28 319.2	53.0%
Gotówkowe	13 969.7	19.8%	6 450.2	12.1%
Karty kredytowe i pozostałe	2 037.9	2.9%	1 630.3	3.0%
Kredyty dla przedsiębiorstw*	18 135.1	25.6%	17 049.0	31.9%
Handel i naprawy	4 829.9	6.8%	4 712.6	8.8%
Przetwórstwo przemysłowe	4 903.3	6.9%	4 869.9	9.1%
Budownictwo	1 149.6	1.6%	1 020.9	1.9%
Transport i gosp. magazynowa	2 126.1	3.0%	2 350.8	4.4%
Administracja publiczna	126.0	0.2%	184.9	0.3%
Informacja i komunikacja	826.1	1.2%	527.4	1.0%
Usługi pozostałe	899.5	1.3%	718.3	1.4%
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	445.8	0.6%	227.3	0.4%
Obsługa nieruchomości	1 022.4	1.4%	864.8	1.6%
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	678.8	1.0%	455.8	0.9%
Górnictwo	50.5	0.1%	50.4	0.1%
Dostawy wody, ścieki i odpady	138.9	0.2%	96.9	0.2%
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię, gaz i wodę	420.7	0.6%	461.6	0.9%
Hotele i restauracje	164.1	0.2%	168.9	0.3%
Edukacja	55.5	0.1%	73.6	0.1%
Rolnictwo, leśnictwo, rybołówstwo	84.4	0.1%	93.0	0.2%
Opieka zdrowotna, pomoc społeczna	177.4	0.3%	150.1	0.3%
Kultura, rekreacja i rozrywka	36.1	0.0%	21.8	0.0%
Łącznie kredyty (brutto)	70 714.4	100.0%	53 448.7	100.0%

* w tym: Mikrobiznes o rocznych obrotach do 5mln zł

Wskaźnik koncentracji 20 największych klientów w portfelu kredytowym Banku (w tym grup powiązanych ze sobą podmiotów) na koniec 2019 roku wyniósł 6,0% w porównaniu do 7,1% na koniec 2018 roku. Wskaźnik koncentracji 10 największych klientów także uległ spadkowi w ciągu 2019 roku z poziomu 4,9% na koniec poprzedniego roku do 4,2%. Było to efektem, między innymi, zakupu przez Bank Millennium wyłącznie detalicznego portfela (EURO BANK).

9.4. RYZYKO RYNKOWE I STOPY PROCENTOWEJ

Ryzyko rynkowe obejmuje obecne i przyszłe oddziaływania na zyski lub kapitał ze strony zmiany wartości portfela Banku wywołanej niekorzystnymi ruchami stóp procentowych, kursów wymiany walut lub cen obligacji, akcji lub towarów.

Ryzyko stopy procentowej z tytułu działalności zaliczanej do portfela bankowego (IRRBB) obejmuje bieżące i potencjalne oddziaływanie, jakie zarówno na wynik finansowy jak i wartość ekonomiczną kapitału mają zmiany wartości portfela Banku w wyniku niekorzystnych zmian stóp procentowych, które wpływają na instrumenty wrażliwe na zmianę stóp. Ryzyko to obejmuje ryzyko niedopasowania, ryzyko bazowe i ryzyko opcji klienta.

Miary oceny ryzyka rynkowego

Pomiar ryzyka rynkowego w Banku pozwala na monitorowanie wszystkich możliwych typów ryzyka, to jest ryzyka ogólnego (w tym ryzyko stopy procentowej, ryzyko walutowe, ryzyko cen akcji), ryzyka nieliniowego, ryzyka szczególnego, jak i ryzyka cen towarów. W 2019 roku ryzyko nieliniowe oraz ryzyko cen towarów nie występowało w Banku. Ryzyko cen akcji uznano za nieistotne jako że zaangażowanie Banku w instrumenty kapitałowe jest znikome.

Pomiar każdego z typów ryzyka odbywa się indywidualnie przy pomocy odpowiednich modeli, a następnie wyniki integrowane są w całkowite ryzyko rynkowe bez uwzględnienia jakiegokolwiek efektu dywersyfikacji między czterema typami ryzyka (najgorszy scenariusz).

Główną miarą, stosowaną przez Bank w celu oceny ryzyka rynkowego (ryzyko stopy procentowej, ryzyko walutowe, ryzyko cen akcji) jest parametryczny model VaR (wartość narażona na ryzyko) - spodziewana strata, która może powstać w portfelu w określonym czasie (okres utrzymania) oraz z określonym prawdopodobieństwem (poziom ufności) z tytułu niekorzystnego ruchu na rynku.

Wartość narażona na ryzyko w Banku (VaR) jest obliczana z założeniem 10-dniowego okresu utrzymania oraz 99% poziomu ufności (przedział jednostronny). Zgodnie z wymogami regulacyjnymi CRDIV / CRR, od kwietnia 2014 zmienność związaną z każdym czynnikiem ryzyka rynkowego uwzględnionym w modelu VaR (jak i korelacje występującymi między nimi) estymuje się za pomocą równo ważonych zmian parametrów rynkowych wykorzystując efektywny okres obserwacji danych historycznych z ostatniego roku. Stosowana wcześniej metoda EWMA (ang. exponentially weighted moving average) z efektywnie krótszym okresem obserwacji jest teraz uzasadniona jedynie w przypadku istotnego skoku zmienności cenowej.

W celu monitorowania i limitowania pozycji w instrumentach, dla których nie jest możliwa należyta ocena ryzyka rynkowego z zastosowaniem modelu VaR (ryzyko nieliniowe, cen towarów i ryzyko szczególne) wprowadzono odpowiednie zasady pomiaru tych ryzyk. Ryzyko nieliniowe mierzone jest według wewnętrznej metodologii, która jest zgodna z metodologią VaR - przyjmuje się ten sam okres utrzymania jak i poziom ufności. Ryzyko szczególne i ryzyko cen towarów mierzone jest według metody standardowej, zgodnie z regulacjami nadzorczymi uwzględniając zmianę okresu utrzymania pozycji.

Pomiar ryzyka rynkowego odbywa się codziennie (w ciągu dnia i na koniec dnia), zarówno indywidualnie dla każdego z obszarów odpowiedzialnych za podejmowanie ryzyka i zarządzanie nim, jak i na bazie skonsolidowanej, z uwzględnieniem efektu dywersyfikacji istniejącej pomiędzy poszczególnymi portfelami.

W celu zapewnienia adekwatności modelu VaR dla oceny ryzyk występujących na otwartych pozycjach, ustanowiono i przeprowadza się codziennie proces testowania wstecznego.

Wszystkie zgłoszone przekroczenia są udokumentowane, łącznie z wyjaśnieniem przyczyn ich powstania oraz zaliczeniem do jednej z trzech klas wyjaśnienia przekroczeń: adekwatność modelu, niewystarczająca dokładność modelu lub nieprzewidziane ruchy rynkowe.

Równoległe do metody VaR portfele są poddawane szeregowi analiz wrażliwości i scenariuszy warunków skrajnych w celu:

- Oszacowania potencjalnej straty ekonomicznej, wynikającej ze skrajnych wahań czynników ryzyka rynkowego,
- Identyfikacji ruchów ryzyka rynkowego, ewentualnie nie ujętych w VaR, na które portfele są bardziej wrażliwe,
- Identyfikacji czynności, które mogą zostać podjęte w celu redukcji wpływu skrajnych zmian czynników ryzyka.

Stosuje się następujące rodzaje scenariuszy rynkowych:

- Równoległe przesunięcia krzywych dochodowości,
- Bardziej stromy lub spłaszczony przebieg krzywych dochodowości,
- Wahania kursów wymiany,
- Niekorzystne scenariusze historyczne.

VaR stosuje się jako miarę w ocenie ryzyk poniesionych na pozycjach w ujęciu skonsolidowanych jak i osobno dla Księgi Handlowej oraz Bankowej. Dodatkowo każda Księga podzielona jest na obszary zarządzania ryzykiem. Limit całkowity wyrażony jest jako ułamek skonsolidowanych funduszy własnych, a następnie dzielony jest na Księgi, poszczególne obszary zarządzania ryzykiem i na różne typy ryzyka, co pozwala Bankowi w pełni na pomiar, monitorowanie i kontrolowanie ryzyka rynkowego. Ekspozycja na ryzyko rynkowe (VaR) na tle obowiązujących limitów jest raportowana codziennie do wszystkich obszarów odpowiedzialnych za zarządzanie i nadzorowanie ryzyka rynkowego w Banku.

Limity ograniczające ryzyko rynkowe podlegają aktualizacji przynajmniej raz w roku biorąc pod uwagę m.in. zmianę wielkość skonsolidowanych funduszy własnych, bieżącą i przewidywaną strukturę bilansu, a także sytuację rynkową. Obecnie stosowane limity obowiązują od 1 stycznia 2019 roku i zostaną zastąpione zaktualizowanymi limitami w dniu 1 stycznia 2020 roku.

Wskaźniki VaR dla Banku pozostawały w 2019 roku na średnim poziomie 27,3 mln zł. (12% limitu) oraz 33,2 mln zł. (15% limitu) na koniec grudnia 2019. Wskaźniki VaR ukazane w poniższej tabeli odzwierciedlają łączną ekspozycję na ryzyko rynkowe w Banku, to jest łącznie dla Księgi Handlowej i Księgi Bankowej. Efekt dywersyfikacji dotyczy ryzyka ogólnego i odzwierciedla korelacje między jego składnikami. Niski poziom efektu dywersyfikacji wynika z faktu, że ryzyko rynkowe w Banku stanowi przede wszystkim ryzyko stopy procentowej. Liczby w Tabeli zawierają także ekspozycje na ryzyko rynkowe generowane w podmiotach zależnych, jako że Bank zarządza ryzykiem rynkowym na poziomie centralnym.

Miary VaR w Banku dla ryzyka rynkowego (tys. zł) :

Miary VaR dla ryzyka rynkowego w tys. PLN	VaR (2019)				
	31.12.2018	Średnio	Maksimum	Minimum	31.12.2019
Ryzyko całkowite	29 098	27 259	34 247	18 513	33 225
Ryzyko ogólne	27 337	25 324	31 925	16 646	31 039
Ryzyko stopy procentowej	27 349	25 322	31 923	16 648	31 038
Ryzyko kursowe	78	76	607	7	12
Efekt dywersyfikacji	0,3%				0,0%
Ryzyko szczególne	1 761	1 935	2 767	1 591	2 186

Ekspozycje w 2018 roku wynosiły odpowiednio (tys. zł):

Miary VaR dla ryzyka rynkowego w tys. PLN	VaR (2018)				
	31.12.2017	Średnio	Maksimum	Minimum	31.12.2018
Ryzyko całkowite	17 540	22 037	30 610	15 654	29 098
Ryzyko ogólne	15 666	20 126	28 757	13 786	27 337
Ryzyko stopy procentowej	15 651	20 155	28 757	13 850	27 349
Ryzyko kursowe	97	144	3 353	8	78
Efekt dywersyfikacji	0,5%				0,3%
Ryzyko szczególne	1 874	1 911	2 871	1 761	1 761

Ekspozycje na ryzyko rynkowe w podziale na Księgę Handlową i Bankową oraz na typy ryzyka przedstawione są w tabelach poniżej (tys. zł.):

Księga Bankowa:

Miary VaR dla ryzyka rynkowego w tys. PLN	VaR (2019)				
	31.12.2018				
Ryzyko całkowite	28 825	26 338	33 616	18 160	31 263
Ryzyko ogólne	27 067	24 434	31 749	16 463	29 080
Ryzyko stopy procentowej	27 067	24 434	31 749	16 463	29 080
Ryzyko kursowe	0	0	0	0	0
Efekt dywersyfikacji	0,0%				0,0%
Ryzyko szczególne	1 758	1 903	2 375	1 588	2 184

Miary VaR dla ryzyka rynkowego w tys. PLN	VaR (2018)				
	31.12.2017	Średnio	Maksimum	Minimum	31.12.2018
Ryzyko całkowite	16 271	20 240	29 406	15 358	28 825
Ryzyko ogólne	14 401	18 372	27 501	13 494	27 067
Ryzyko stopy procentowej	14 401	18 373	27 501	13 494	27 067
Ryzyko kursowe	0	0	0	0	0
Efekt dywersyfikacji	0,0%				0,0%
Ryzyko szczególne	1 870	1 869	1 918	1 758	1 758

Księga Handlowa:

Miary VaR dla ryzyka rynkowego w tys. PLN	VaR (2019)				
	31.12.2018	Średnio	Maksimum	Minimum	31.12.2019
Ryzyko całkowite	478	1 785	5 464	446	2 455
Ryzyko ogólne	475	1 754	5 461	443	2 452
Ryzyko stopy procentowej	470	1 746	5 435	359	2 451
Ryzyko kursowe	81	77	620	7	11
Efekt dywersyfikacji	16,0%				0,4%
Ryzyko szczególne	3	31	1 070	2	2

Miary VaR dla ryzyka rynkowego w tys. PLN	VaR (2018)				
	31.12.2017	Średnio	Maksimum	Minimum	31.12.2018
Ryzyko całkowite	1 614	2 698	7 238	474	478
Ryzyko ogólne	1 610	2 656	6 999	471	475
Ryzyko stopy procentowej	1 598	2 555	6 984	469	470
Ryzyko kursowe	97	143	3 351	8	81
Efekt dywersyfikacji	5,3%				16,0%
Ryzyko szczególne	4	42	1 007	2	3

W 2019 roku limity na wartość zagrożoną nie były przekraczane - zarówno dla Banku, jak i dla Księgi Handlowej i Bankowej z osobna.

Wszystkie ewentualne przekroczenia limitów na ryzyko rynkowe są zawsze raportowane i udokumentowane oraz ratyfikowane na odpowiednim poziomie kompetencji.

Otwarte pozycje obejmowały głównie instrumenty ryzyka stopy procentowej oraz ryzyka walutowego. Ryzyko walutowe uwzględnia wszystkie pozycje wymiany walutowej Banku. Zgodnie ze Strategią Ryzyka, otwarte pozycje walutowe są dozwolone, ale powinny być utrzymywane na niskim poziomie. W tym celu wprowadzono w Banku system konserwatywnych limitów na otwartą pozycję walutową (zarówno limity w ciągu dnia jak i na zamknięcie), a otwarte pozycje walutowe dozwolone są wyłącznie w Księdze Handlowej.

W 2019 roku, pozycja walutowa generowana w Księdze Bankowej była w całości przekazywana do Księgi Handlowej, gdzie zarządza się nią na bazie dziennej. W ciągu 2019 roku otwarta pozycja walutowa utrzymywana była na średnim poziomie 7,6 mln zł. (9% limitu) oraz maksymalnym poziomie 39,0 mln zł. (45% limitu). Otwarta pozycja walutowa (zarówno w ciągu dnia jak i na koniec dnia) pozostawała poniżej 2% funduszy własnych oraz poniżej obowiązujących limitów maksymalnych.

Kształtowanie się całkowitej pozycji walutowej (na koniec dnia) w Portfelu Handlowym przedstawia poniższa tabela (w tys. PLN):

Pozycja całkowita	Średnia w okresie	Minimum w okresie	Maksimum w okresie	Koniec okresu
2019	7 557	1 760	38 983	7 181
2018	7 323	1 493	39 817	5 318

Oprócz wyżej wspomnianych ograniczeń ryzyka rynkowego, w Banku obowiązują również limity maksymalnej straty dla portfeli rynków finansowych. Celem jest ograniczenie maksymalnej straty dla działalności handlowej. W przypadku osiągnięcia limitu dokonuje się przeglądu strategii zarządzania oraz zasadności przyjmowanej pozycji.

W procesie testowania wstecznego modelu VaR zostało wykrytych pięć przekroczeń w okresie ostatnich 12 miesięcy (zgodnie z poniższą tabelą, w tys. PLN).

Data sprawozdawcza	VaR (ryzyko ogólne)	Teoretyczna zmiana wartości portfela (wartości bezwzględne)	Liczba przekroczeń w ciągu ostatnich 12 miesięcy *
2019-12-31	31 039	3 324	5
2018-12-31	27 337	3 996	5

* uznaje się, że przekroczenie miało miejsce, gdy różnica pomiędzy bezwzględną wartością zmiany portfela a poziomem miary VaR jest dodatnia;

W 2019 roku, przekroczenia w procesie testowania wstecznego modelu VaR spowodowane były głównie nieoczekiwanymi zmianami na rynku, tzn. zmianami rentowności polskich obligacji skarbowych oraz krótkoterminowych stóp. Liczba przekroczeń dowodzi adekwatności modelu (strefa zielona: 1 - 8 dopuszczalnych przekroczeń).

Ocenę VaR uzupełnia monitorowanie wrażliwości portfeli obarczonych ryzykiem rynkowym na ww. scenariusze warunków skrajnych. Wyniki testów warunków skrajnych w obszarze ryzyka rynkowego były raportowane do komitetu Kapitału, Aktywów i Pasywów. Zgodnie z zasadami przyjętymi przez Bank limity dla wyników testów warunków skrajnych biorących pod uwagę prawdopodobieństwo materializacji scenariusza są trzy razy wyższe od limitów dla dziennego zarządzania ryzykiem rynkowym. W 2019 roku limity dla ekspozycji na ryzyko rynkowe w warunkach skrajnych nie były przekraczane.

Ryzyko stopy procentowej w Księdze Bankowej

W przypadku Księgi Bankowej, głównym składnikiem ryzyka rynkowego jest ryzyko stóp procentowych.

Ekspozycja na ryzyko stopy procentowej w Księdze Bankowej wynika przede wszystkim z niedopasowania aktywów i pasywów (włączając Kapitał) o stałym oprocentowaniu (lub o stopie zerowej), a także, choć w mniejszym stopniu, z różnic w terminach przeszacowania aktywów oraz pasywów jak i w ich stopach referencyjnych, o ile takie są kontraktowo określone.

Dodatkowo, ze względu na specyfikę polskiego systemu prawnego, oprocentowanie kredytów konsumpcyjnych jest ograniczone (nie może ono przekraczać dwukrotności stopy referencyjnej Narodowego Banku Polskiego powiększonej o 7 punktów procentowych). W sytuacjach spadku stóp procentowych wpływ na wynik odsetkowy jest negatywny i uzależniony jest od procentowego udziału portfela kredytowego podlegającego nowej maksymalnej stawce oprocentowania.

W zakresie ryzyka stopy procentowej w Księdze Bankowej, stosuje się następujące zasady:

- Ryzyko rynkowe wynikające z działalności bankowej jest zabezpieczane lub podlega comiesięcznemu transferowi do obszarów, które aktywnie zarządzają ryzykiem rynkowym i podlegają pomiarowi w kategoriach ekspozycji na ryzyko oraz rachunku wyników,
- W zarządzaniu ryzykiem stopy procentowej Bank stosuje naturalne zabezpieczenie między kredytami i depozytami, a także obligacje o stałym oprocentowaniu i instrumenty pochodne, przy czym głównym celem jest ochrona wyniku z tytułu odsetek.

Wahania rynkowych stóp procentowych mają wpływ na zysk netto, zarówno w krótkim jak i w średnim horyzoncie czasu, wpływając również na jego wartość ekonomiczną w perspektywie długoterminowej. Pomiar obu wielkości jest komplementarny w rozumieniu pełnego zakresu występowania ryzyka stopy procentowej w Księdze Bankowej.

Z tego względu, obok codziennego pomiaru ryzyka rynkowego metodą wartości zagrożonej, pomiar ryzyka stopy procentowej obejmuje dodatkowo, zarówno miary dochodowe jak i miary oparte na wartości ekonomicznej, to jest kwartalnie:

- wpływ szokowych zmian w przesunięciu krzywej dochodowości w górę/dół na wartość ekonomiczną kapitału (EVE), włączając scenariusze nadzorcze (standardowy test nadzorczy zakładający nagłe równoległe przesunięcie krzywej dochodowości o +/- 200 punktów bazowych oraz nadzorczy test wartości odstających SOT z zestawem sześciu scenariuszy dla ryzyka stopy procentowej)

oraz miesięcznie:

- analizę wrażliwości wartości pozycji na zmiany stóp procentowych mierzoną za pomocą BPVx100, czyli pomnożoną przez 100 zmianę wartości portfela przy równoległym przesunięciu krzywej rentowności o 1 punkt bazowy,
- wpływ jednorazowej zmiany stóp procentowych o 100 punktów bazowych na wynik z tytułu odsetek w horyzoncie następujących 12 miesięcy .

Pomiaru ryzyka stopy procentowej dokonuje się dla wszystkich obszarów zarządzania ryzykiem w Banku, ze szczególnym naciskiem na Księgę Bankową.

W 2019 podjęto dalsze kroki celem wdrożenia w Banku zmienionych wytycznych w sprawie zarządzania ryzykiem stopy procentowej z tytułu działalności zaliczanej do portfela bankowego (Wytyczne EBA, EBA/GL/2018/02), które obowiązują od 30 czerwca 2019 r. Poniższe działania zostały podjęte:

- Dostosowano narzędzia do pomiaru IRRBB celem regularnego monitorowania i raportowania wyników sześciu scenariuszy zdefiniowanych w ramach nadzorczego testu wartości odstających (SOT). Zgodnie z wytycznymi EBA stosuje się zasadę, że całkowita wartość zmian EVE dla każdego scenariusza szokowego w odniesieniu do stopy procentowej jest sumą dodatnich jak i ujemnych zmian EVE w każdej z walut znaczących, a zmiany dodatnie ważone są współczynnikiem 50%,

- Polityka i inne procedury wewnętrzne związane z zarządzaniem ryzykiem stopy procentowej zostały poddane przeglądowi i dostosowane do postanowień wytycznych EBA. Dokumenty zostały uzupełnione, między innymi wprowadzono zasady i procedury aktualizacji założeń modeli IRRBB oraz scenariuszy testów warunków skrajnych, tak aby zapewnić ich regularny przegląd i, w razie potrzeby, zmianę,
- W maju 2019 r. Komitet Kapitału, Aktywów i Pasywów zweryfikował i zatwierdził założenia behawioralne stosowane w pomiarze IRRBB (rachunki z wbudowaną opcjonalnością po stronie klienta i rachunki bez określonych terminów przeszacowania),

Dla potrzeb pomiaru ryzyka stopy procentowej dla aktywów i pasywów, które nie mają dokładnie określonego terminu zapadalności/wymagalności lub instrumentów z wbudowaną opcją Klienta, Bank przyjmuje szczególne założenia, w tym:

- Termin wymagalności sald i odsetek dla depozytów bez ustalonego terminu został określony na podstawie danych historycznych odnośnie zachowania Klientów, biorąc pod uwagę stabilność wolumenu pozycji z założeniem maksymalnego terminu wymagalności nieprzekraczającego 3 lat,
- Tendencje do szybszej spłaty należności, niż wynika to z pierwotnego (umownego) harmonogramu poprzez wyznaczenie współczynnika wcześniejszej spłaty dla wszystkich istotnych portfeli kredytowych Banku na podstawie obserwacji danych historycznych. Należy jednak zauważyć, że kredyty hipoteczne, które stanowią w Banku produkt kredytowy o dominującym udziale, są indeksowane do zmiennej stopy procentowej. Powoduje to, że tendencje do wcześniejszej spłaty mają mniejsze znaczenie dla ryzyka stóp procentowych,
- Dla kapitału, aktywów trwałych i innych aktywów zakłada się termin przeszacowania równy 1 rok. Niemniej w celu zrozumienia wybranego profilu zapadalności pomiar ryzyka stopy procentowej jest dokonywany z wyłączeniem kapitału własnego aby wyodrębnić wpływ zarówno na wartość ekonomiczną, jak i dochody.

Wyniki powyższych analiz wg. stanu na koniec 2019 r. i 2018 r. nie przekroczyły zarówno nadzorczych jak i wewnętrznie ustalonych limitów. Wyniki nadzorczych testów warunków skrajnych wg. stanu na grudzień 2019 r. pokazują, że nawet w najdotkliwszym scenariuszu testu wartości odstających spadek wartości ekonomicznej kapitału dla Księgi Bankowej jest znacznie poniżej limitu nadzorczego wynoszącego 15% kapitału podstawowego Tier 1. Podobnie spadek EVE w standardowym scenariuszu nagłego wpływu równoległego przesunięcia krzywej dochodowości o +/- 200 punktów bazowych również nie przekracza nadzorczego maksimum, tj. jest poniżej 20% funduszy własnych.

Wyniki wrażliwości na zmiany stóp procentowych mierzoną za pomocą BPVx100 prezentuje tabela poniżej (w tyś. PLN).

Wrażliwość Księgi Bankowej na zmiany stóp procentowych kształtowała się następująco (w tys. PLN):

	31.12.2019	31.12.2018
	BPVx100	BPVx100
PLN	(157 480)	(37 109)
CHF	11 099	10 469
EUR	44 677	36 099
USD	14 256	12 065
Inne	3 359	4 010
RAZEM	(84 089)	25 533
Kapitał, aktywa trwałe, inne aktywa	73 352	73 117
RAZEM	(10 738)	98 650

Dodatkowo, dla pozycji w Polskich Złoty, w Księdze Bankowej, w przypadku scenariusza nagłego, równoległego przesunięcia krzywej dochodowości w dół o 100 punktów bazowych, wpływ na wynik z tytułu odsetek w horyzoncie następnych 12 miesięcy od 31 grudnia 2019 roku jest negatywny i wynosi -3,4% wyniku odsetkowego netto za 4 kw. 2019 w ujęciu rocznym (+1,2% dla przesunięcia w górę o 100 punktów bazowych). Asymetryczny wpływ związany jest głównie ze specyfiką polskiego systemu prawnego, o którym wspomniano powyżej (uwzględniono formułę do wyznaczania maksymalnego oprocentowania obowiązującą na rok 2019). Stopa referencyjna NBP jest obecnie na poziomie 1,5%, a w przypadku obniżenia jej o 100 punktów bazowych maksymalne oprocentowanie portfela kredytowego nie mogłoby przekroczyć 8% w skali roku w stosunku do obecnie obowiązujących 10%.

Wrażliwość wyniku odsetkowego na zmianę stóp w PLN	31.12.2019	31.12.2018
przesunięcie krzywej dochodowości w górę o 100 p.b.	+1,2%	+3,4%
przesunięcie krzywej dochodowości w dół o 100 p.b.	-3,4%	-4,6%

9.5. RYZYKO PŁYNNOŚCI

Celem zarządzania ryzykiem płynności jest zapewnienie i utrzymywanie zdolności Banku do wywiązywania się zarówno z bieżących jak i przyszłych zobowiązań, z uwzględnieniem kosztów pozyskania płynności.

Ryzyko płynności odzwierciedla możliwość poniesienia znacznych strat w wyniku pogorszenia warunków finansowania (ryzyko finansowania) i/lub sprzedaży aktywów poniżej ich wartości rynkowej (ryzyko płynności rynku) w celu zaspokojenia zapotrzebowania na środki, wynikającego z zobowiązań Banku.

Zarówno wymogi finansowania jak i nadwyżki płynności spółek zależnych są zarządzane poprzez transakcje z zawierane z Bankiem, chyba że wcześniej w tym celu zostały zawarte transakcje rynkowe. Departament Skarbu jest odpowiedzialny za zarządzanie z częstotliwością dzienną sytuacją płynnościową Grupy, zgodnie z przyjętymi zasadami i procedurami, biorąc pod uwagę cele określone przez Zarząd Banku oraz Komitet Kapitałów, Aktywów i Pasywów.

W 2019 Bank stale charakteryzowała się dobrą pozycją płynnościową, pomimo pogorszenia się wszystkich nadzorczych oraz wewnętrznych wskaźników płynności w dniu zakupu akcji Euro Banku. Niemniej, wszystkie wskaźniki pozostawały w ramach obowiązujących limitów (brak zidentyfikowanych przekroczeń zarówno dla limitów nadzorczych jak i wewnętrznie zdefiniowanych).

Po połączeniu Banku Millennium oraz Euro Banku, wskaźnik kredyty/depozyty Grupy wzrósł i wynosił 84% na koniec grudnia 2019 (w porównaniu do 78% na koniec grudnia 2018). Pomimo wzrostu, Bank zdołała utrzymać wskaźnik wyraźnie poniżej 100%, zgodnie z zakładanym apetytem na ryzyko na rok 2019.

Utrzymanie komfortowej pozycji płynnościowej było możliwe dzięki akcjom zaplanowanym i podjętym przez Bank przed połączeniem z Euro Bankiem. Bank zwiększyła głównie stabilną bazę depozytową od osób fizycznych i wyemitowała dziesięcioletnie obligacje podporządkowane o łącznej wartości nominalnej 830,0 mln zł z terminem wykupu w dniu 30 stycznia 2029 r., co z wyprzedzeniem pozwoliło zwiększyć bufor płynności i na dzień przejścia Euro Banku umożliwiło spłacić całkowicie jego zewnętrzne finansowanie, a także pokryć cenę zakupu poprzez upłynnienie części zgromadzonej nadwyżki płynności (portfel aktywów płynne). Dzięki temu nie były wymagane dodatkowe źródła finansowania przy jednoczesnym zachowaniu bezpiecznej pozycji płynnościowej.

Portfel aktywów płynnych, to jest portfel skarbowych papierów wartościowych uzupełniony gotówką oraz ekspozycjami wobec Narodowego Banku Polskiego, traktowany jako zapas płynności Banku, który pozwoli przetrwać ewentualne sytuacje kryzysowe. Po sfinalizowaniu transakcji zakupu Euro Banku, nadwyżka płynności ponownie inwestowana była w portfel aktywów płynnych celem odbudowania bufora płynności. Udział polskich papierów skarbowych (włączając bony pieniężne NBP) w portfelu papierów wartościowych ogółem wynosił na koniec grudnia 2019 roku ok. 99% i osiągnął poziom ok. 22,5 miliarda PLN (23% aktywów ogółem), to jest poziom zbliżony do tego zaobserwowanego na koniec grudnia 2018 (22,7 miliarda PLN, 28% aktywów ogółem).

Konsekwentnie głównym źródłem finansowania Banku pozostaje duża, zdywersyfikowana oraz stabilna baza depozytów pochodzących od Klientów detalicznych, korporacyjnych oraz Klientów z sektora publicznego. Na koniec 2019 roku depozyty Klientów osiągnęły łączny poziom 81,6 mld zł. Bazę depozytową stanowiły głównie środki Klientów indywidualnych, których udział w łącznym saldzie zobowiązań wobec Klientów wynosił ok. 74,7% na koniec grudnia 2019 (74,7% na koniec grudnia 2018 roku). Wysoki udział środków od Klientów indywidualnych miał pozytywny wpływ na płynność w Banku oraz umożliwił przestrzeganie i dalszy wzrost nadzorczych miar płynności.

Koncentracja bazy depozytowej, mierzona udziałem 5 i 20 największych deponentów, na koniec 2019 roku wyniosła odpowiednio 2,3% oraz 4,9% (w grudniu 2018 roku odpowiednio 3,2% oraz 6,5%). Poziom koncentracji depozytów jest regularnie monitorowany i nie miał negatywnego wpływu na stabilność bazy depozytowej w 2019 roku. W przypadku znacznego wzrostu udziału największych deponentów w bazie depozytowej, dodatkowe środki pozyskane od tych deponentów nie są traktowane jako stabilne. Co więcej, w celu zabezpieczenia przed fluktuacjami bazy depozytowej, Bank utrzymuje rezerwę płynnych aktywów w postaci portfela papierów wartościowych.

Baza depozytowa uzupełniona jest o depozyty instytucji finansowych oraz inne operacje rynku pieniężnego. Źródłem finansowania średnioterminowego pozostają również pożyczki średnioterminowe, dług podporządkowany, emisja obligacji własnych oraz bankowych papierów wartościowych.

W 2019 roku, Bank kontynuował działania związane z pozyskaniem dodatkowego finansowania poprzez zaciągnięcie pożyczek od instytucji finansowych, emisje obligacji oraz bankowych papierów wartościowych w celu zdywersyfikowania źródeł finansowania z uwzględnieniem kosztów jego pozyskania. Całkowita wartość bilansowa średnioterminowych pożyczek od instytucji finansowych wynosiła 436,7 mln zł na koniec grudnia 2019 roku (w grudniu 2018 roku wynosiła 494,0 mln zł.).

Dodatkowo, w 2019 roku Bank wyemitował 10-letnie obligacje podporządkowane o wartości nominalnej 830 mln zł oraz bankowe papiery wartościowe, w trzynastu seriach, o łącznej wartości nominalnej 242,03 mln zł, z zapadalnością 2 lata. Na koniec grudnia 2019 roku wartość bilansowa zobowiązań z tytułu wyemitowanych przez Bank obligacji oraz bankowych papierów wartościowych (bez obligacji podporządkowanych) wyniosła 1 003,7 mln zł (620,0 mln zł na koniec grudnia 2018 roku). Kwota ta obejmuje również 4-letnie obligacje Euro Banku S.A. (wartość nominalna 250 mln zł), o terminie zapadalności w dniu 1 grudnia 2021 r.

Płynność w walutach obcych Bank zapewnia dzięki denominowanym w walucie pożyczkom bilateralnym oraz transakcjom swapów walutowych jak i procentowo-walutowych. Portfel swapów jest zdywersyfikowany w zakresie kontrahentów oraz terminów zapadalności. Z większością kontrahentów, Bank ma podpisane aneksy do umów ramowych, regulujące kwestie zabezpieczeń (ang. Credit Support Annex, CSA). W związku z tym, w przypadku niekorzystnych zmian kursów (deprecjacja zł.), Bank zobligowany jest do złożenia depozytu w celu zabezpieczenia rozliczenia instrumentów pochodnych w przyszłości, a w przypadku korzystnych zmian kursów (aprecjacja zł.) Bank otrzymuje depozyt zabezpieczający od kontrahentów. W żadnej z zawartych umów ramowych (zarówno międzynarodowych jak i krajowych) nie są zawarte zapisy ustanawiające związek pomiędzy ratingiem Banku a wysokością depozytów zabezpieczających. Potencjalne pogorszenie ratingu nie będzie zatem miało wpływu na sposób wyliczenia i wymianę depozytów zabezpieczających.

Bank uwzględnia możliwość niekorzystnej zmiany kursu walut obcych, w szczególności CHF i EUR powodującej zwiększenie potrzeb płynnościowych w różnych analizowanych wariantach ryzyka płynności i uwzględnia to ryzyko w swoich planach płynnościowych.

Miary oceny ryzyka płynności

Ocena ryzyka płynności Banku jest realizowana z zastosowaniem zarówno wewnętrznych jak i nadzorczych miar, dla których zdefiniowano limity ekspozycji.

Kształtowanie się sytuacji płynnościowej Banku w krótkich horyzontach czasowych (do 3 miesięcy) jest sprawdzane codziennie na podstawie dwóch wskaźników zdefiniowanych wewnętrznie: płynność natychmiastowa oraz płynność kwartalna. Mierzą one maksymalne zapotrzebowanie na środki, które mogłyby powstać jednego dnia, z uwzględnieniem projekcji przepływów środków pieniężnych odpowiednio na datę spot lub okres 3-miesięczny. Dodatkowo, portfel aktywów płynnych wyznacza się na bazie dziennej.

Wskaźniki te są porównywane z obowiązującymi limitami ekspozycji oraz raportowane codziennie do obszarów odpowiedzialnych za zarządzanie i kontrolę ryzyka płynności dla Banku, a w cyklach miesięcznych i/lub kwartalnych prezentowane są do Zarządu i na Radę Nadzorczą Banku.

W trakcie roku 2019 wszystkie wewnętrzne wskaźniki płynności pozostały znacznie powyżej minimalnych limitów. Limity ograniczające ryzyko płynności podlegają aktualizacji przynajmniej raz w roku biorąc pod uwagę m.in. wielkość skonsolidowanych funduszy własnych, bieżącą i przewidywaną strukturę bilansu, historyczną konsumpcję limitów, a także obecną sytuację rynkową i wymogi nadzorcze. Obecnie stosowane limity obowiązują od 1 stycznia 2019 roku i zostaną zastąpione zaktualizowanymi limitami w dniu 1 stycznia 2020 roku.

Bieżące wskaźniki płynności mln PLN

31.12.2019				
	Wskaźnik płynności natychmiastowej (m PLN)*	Wskaźnik płynności kwartalnej (m PLN)*	Portfel Aktywów płynnych (m PLN)**	LCR (%)
Wskaźnik	18 795	18 795	22 795	158%
Limit minimalny	957	(1 596)	12 000	100%

31.12.2018				
	Wskaźnik płynności natychmiastowej (m PLN)*	Wskaźnik płynności kwartalnej (m PLN)*	Portfel Aktywów płynnych (m PLN)**	LCR (%)
Wskaźnik	20 228	20 228	22 836	195%
Limit minimalny	934	(2 336)	10 000	100%

* Wskaźniki płynności natychmiastowej i kwartalnej: łączna wartość przepływów pieniężnych odpowiednio w dacie 'spot' lub w ciągu kolejnych 3-ech miesięcy, saldo rachunków NOSTRO (suma rachunków we wszystkich walutach pomniejszona o saldo rezerwy obowiązkowej) i aktywów o wysokiej płynności.

** Portfel Aktywów płynnych: Łączna suma gotówki, ekspozycji w stosunku do NBP (w tym nadwyżka nad wymaganą wysokość rezerwy obowiązkowej) oraz dłużnych papierów wartościowych Skarbu Państwa, bonów NBP i należności od banków o terminie wymagalności do 1 miesiąca. Portfel dłużnych papierów wartościowych pomniejsza się o haircut NBP stosowany dla transakcji repo oraz o papiery zablokowane na cele inne niż płynnościowe.

Bank monitoruje płynność na bazie wewnętrznych miar płynności, uwzględniając również wpływ kursów walutowych na sytuację płynnościową.

Zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych (CRR), Bank wyznacza wymóg pokrycia płynności (LCR). Minimalny, nadzorczy poziom wskaźnika LCR w wysokości 100%, który obowiązywał w 2018 roku, został spełniony przez Bank (na koniec grudnia 2019 roku wskaźnik LCR wynosił 158%). Wskaźnik ten jest wyznaczany codziennie i raportowany w okresach miesięcznych do NBP od marca 2014 roku. Wewnętrznie wskaźnik LCR szacowany jest codziennie i raportowany do obszarów odpowiedzialnych za zarządzanie i kontrolę ryzyka płynności w Banku na bazie dziennej. W 2019 r. regularnie obliczano również wymóg stabilnego finansowania netto (NSFR). W każdym kwartale wskaźnik NSFR był powyżej planowanego minimum nadzorczego w wysokości 100% (minimum nadzorcze będzie obowiązywać w czerwcu 2021 r.).

Ponadto Bank stosuje analizę wewnętrznej płynności strukturalnej na bazie skumulowanych urealnionych luk płynności (tj. z założeniem prawdopodobieństwa powstania przepływu środków pieniężnych). Bezpieczny poziom, przyjęty w Grupie w zakresie relacji niedoboru płynności został określony dla każdego przedziału czasowego poniżej 5-ciu lat.

W 2019 r. wszystkie luki płynności były utrzymywane na poziomach wyraźnie przewyższających limity. Wyniki skumulowane, urealnionej luki płynności (warunki normalne) prezentują tabele poniżej.

Urealniona luka płynności (mln PLN)	31.12.2019					Powyżej 5-ciu lat
	do 6 miesięcy	6 - 12 miesięcy	1 - 2 lata	2 - 3 lata	3 - 5 lat	
Urealnione aktywa bilansowe	32 860	6 474	11 315	9 402	12 726	35 905
Urealnione pasywa bilansowe	10 662	4 188	7 772	6 127	9 144	62 822
Luka bilansowa	22 198	2 285	3 542	3 275	3 582	(26 918)
Skumulowana luka bilansowa	22 198	24 483	28 026	31 300	34 882	7 965
Urealnione aktywa pozabilansowe	216	249	80	37	32	4
Urealnione pasywa pozabilansowe	(1 435)	(71)	(87)	(39)	(48)	(8)
Luka pozabilansowa	(1 219)	178	(7)	(2)	(15)	(4)
Luka ogółem	20 979	2 463	3 536	3 272	3 567	(26 921)
Skumulowana luka ogółem	20 979	23 442	26 978	30 251	33 817	6 896

Urealniona luka płynności (mln PLN)	31.12.2018					Powyżej 5-ciu lat
	do 6 miesięcy	6 - 12 miesięcy	1 - 2 lata	2 - 3 lata	3 - 5 lat	
Urealnione aktywa bilansowe	29 647	5 340	7 549	7 324	8 687	28 954
Urealnione pasywa bilansowe	10 009	2 838	5 758	4 364	6 189	54 292
Luka bilansowa	19 638	2 502	1 791	2 960	2 498	(25 338)
Skumulowana luka bilansowa	19 638	22 140	23 931	26 891	29 389	4 051
Urealnione aktywa pozabilansowe	77	64	410	53	33	4
Urealnione pasywa pozabilansowe	(1 294)	(83)	(114)	(61)	(39)	(10)
Luka pozabilansowa	(1 217)	(20)	296	(9)	(6)	(6)
Luka ogółem	18 422	2 482	2 087	2 951	2 492	(25 344)
Skumulowana luka ogółem	18 422	20 904	22 991	25 942	28 435	3 090

Bank opracowała narzędzie do zarządzania ryzykiem płynności, określające analizy wrażliwości oraz scenariusze warunków skrajnych (wewnętrzne, systemowe i stanowiące ich kombinację). Na cele testów warunków skrajnych, luki płynności są urealniane przy założeniu konserwatywnego podejścia do oceny prawdopodobieństwa wystąpienia przepływów środków pieniężnych (m.in. biorące pod uwagę wycofanie depozytów, opóźnienia w spłatach kredytów, gorszą płynność rynku wtórnego papierów wartościowych, najwyższe koszty finansowania - założenie najgorszych zaobserwowanych w Banku marż na depozytach, równoległe przesunięcia krzywej dochodowości czy deprecjację złotego).

Testy warunków skrajnych płynności są przeprowadzane co najmniej kwartalnie, aby ustalić profil ryzyka płynności Banku oraz zapewnić zdolność Banku do wywiązania się ze zobowiązań w przypadku kryzysu płynności i aby przyczynić się do opracowania awaryjnego planu płynności oraz decyzji zarządczych. Dodatkowo, wyniki testów warunków skrajnych wykorzystywane są do określenia progów ostrzegawczych dla wskaźników wczesnego ostrzegania, których to zadaniem jest identyfikacja zbliżających się problemów płynnościowych i wskazanie Zarządowi na ewentualną konieczność uruchomienia Awaryjnego Planu Płynności.

Wyniki testów warunków skrajnych pokazują, że nawet w sytuacji zrealizowania niekorzystnych scenariuszy wskaźniki płynności pozostaną powyżej ustalonych limitów.

Informacje odnośnie zarządzania ryzykiem płynności w tym informacje na temat wykorzystania limitów wewnętrznych i zewnętrznych są przekazywane w cyklu miesięcznym do Komitetu Kapitałów, Aktywów i Pasywów, a kwartalnie raportowane do Zarządu i Rady Nadzorczej Banku.

Proces planowania i budżetowania realizowany przez Bank obejmuje przygotowanie Planu Płynności co ma na celu zapewnienie że wzrost biznesu będzie wspierany przez adekwatną strukturę finansowania płynności oraz przestrzeganie nadzorczych miar płynności.

Bank dysponuje również procedurami awaryjnymi dla sytuacji zwiększonego ryzyka płynności - Plan Awaryjny Płynności (plan awaryjny w przypadku pogorszenia się płynności finansowej Banku). Plan Awaryjny Płynności ustala koncepcje, priorytety, obowiązki i konkretne środki do podjęcia na wypadek kryzysu płynności. Awaryjny Plan Płynności jest aktualizowany co najmniej raz do roku. W 2019 roku, Awaryjny Plan Płynności był testowany i zaktualizowany w celu zagwarantowania, że jest on operacyjnie stabilny. W Planie dostosowano również progi ostrzegawcze dla wskaźników wczesnego ostrzegania biorąc pod uwagę scenariusze i wyniki testów warunków skrajnych. Zaktualizowany Plan został zatwierdzony przez Radę Nadzorczą w grudniu 2019 r.

9.6. RYZYKO OPERACYJNE

Ryzyko operacyjne jest zdefiniowane jako ryzyko straty wynikające z niedostosowania lub zawodności wewnętrznych procesów, działań ludzi lub systemów bądź też ze zdarzeń zewnętrznych. W tej definicji mieści się ryzyko prawne, natomiast ryzyko strategiczne oraz ryzyko utraty reputacji traktowane są jako oddzielne kategorie ryzyka. Ryzyko operacyjne objawia się w każdym aspekcie działalności organizacji i jest jej nieodłączną częścią.

Rok 2019 był kolejnym rokiem funkcjonowania rozwiązań, wdrożonych w zakresie sprawnego zarządzania ryzykiem operacyjnym, zgodnych z najlepszymi praktykami przyjętymi w tym zakresie przez krajowe i międzynarodowe instytucje finansowe. Przyjęta struktura zarządzania ryzykiem określa poszczególne szczeble zarządzania, zakresy ich obowiązków i odpowiedzialności.

Kluczową rolę w codziennej działalności Banku odgrywają właściciele zdefiniowanych procesów biznesowych i wspomagających. Na podstawie dogłębnej wiedzy o procesie właściciel procesu najtrafniej identyfikuje i ogranicza występujące zagrożenia, stanowiąc pierwszą linię obrony. Drugą linią obrony jest poziom wyspecjalizowanych jednostek zajmujących się organizacją procesów zarządzania i kontrolą akceptowalnego poziomu ryzyka ze szczególnym uwzględnieniem takich obszarów jak: zgodność z przepisami, nadużycia, bezpieczeństwo i zapewnienie ciągłości działania oraz ubezpieczenia i powierzanie czynności podmiotom zewnętrznym. Trzecią linią obrony jest jednostka niezależnego audytu wewnętrznego.

Każdą decyzję, dotyczącą kroków mających na celu optymalizację ryzyka operacyjnego, poprzedza analiza związanych z tym kosztów i korzyści.

Wyższym szczeblem zarządzania ryzykiem jest Komitet Procesów i Ryzyka Operacyjnego, którego obszar działania dotyczy zagrożeń zidentyfikowanych w więcej niż jednym procesie. Wszelkie działania dotyczące zarządzania ryzykiem operacyjnym są koordynowane i nadzorowane przez Komitet Ryzyka, Zarząd i Radę Nadzorczą.

Zgodnie z przyjętym modelem zarządzanie ryzykiem jest procesem ciągłego doskonalenia w zakresie identyfikacji, oceny, monitorowania, ograniczania i raportowania poprzez:

- gromadzenie zdarzeń ryzyka operacyjnego,
- samoocenę ryzyka operacyjnego w poszczególnych procesach,
- analizę i monitorowanie wskaźników ryzyka.

Zdarzenia ryzyka operacyjnego Bank gromadzi w narzędziu informatycznym, wspomagającym zarządzanie ryzykiem operacyjnym. Zdarzenia te poddawane są analizie odnośnie przyczyn powstania i możliwości zmniejszenia skutków, oraz zastosowania działania prewencyjnego. W systemie informatycznym zdarzenia przypisywane są do konkretnej kategorii ryzyka i konkretnego procesu, co następnie jest m.in. elementem raportowania oraz walidacji samooceny ryzyka. Wewnętrzna baza zdarzeń ryzyka spełnia również wymogi jakościowe i ilościowe stosowania metod zaawansowanych wyliczenia wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka operacyjnego.

Badanie samooceny ryzyka operacyjnego zostało przeprowadzone łącznie z przeglądem procesów, polegającym na ocenie skuteczności przyjętych rozwiązań do spełniania wymogów Klientów i partnerów biznesowych w zakresie jakości obsługi oraz optymalizacji kosztowej. Przyjęta metodologia odnośnie samooceny ryzyka i kontroli pozwoliła ocenić poziom ryzyka w danym procesie, przy uwzględnieniu istniejących kontroli, w oparciu o przyjęte scenariusze. Dla oceny poziomów ryzyka powyżej przyjętego progu tolerancji zostały zaproponowane, wdrożone i są monitorowane działania zapobiegawcze.

W trakcie badania samooceny ryzyka i kontroli poddane zostały analizie również wskaźniki wydajności, a w tym również wskaźniki ryzyka zdefiniowane dla każdego procesu. Kluczowe osoby odpowiedzialne za kształtowanie i realizację zadań w poszczególnych procesach tak zdefiniowały i dostosowały wskaźniki, aby były one najlepszymi predyktorami zbliżających się zagrożeń. Bieżące monitorowanie wskaźników służy zwiększeniu efektywności i wydajności przebiegu procesów oraz skutecznej kontroli ryzyka na poziomie poszczególnych działań w procesach.

Informacja na temat ryzyka operacyjnego jest włączona w sprawozdawczość zarządczą wysokiego szczebla konsolidującą informacje o działaniu poszczególnych procesów.

Biorąc pod uwagę stopień rozwoju zarządzania ryzykiem operacyjnym oraz skalę i profil swojej działalności, Bank wylicza wymóg kapitałowy na ryzyko operacyjne przy zastosowaniu Metody Standardowej.

10. Opis transakcji z podmiotami powiązаныmi

10.1. TRANSAKCJE Z GRUPĄ PODMIOTU DOMINUJĄCEGO I PODMIOTAMI ZALEŻNYMI

Wszelkie transakcje dokonane z podmiotami Grupy w latach 2019 oraz 2018 wynikały z bieżącej działalności. Poniżej przedstawione zostały najistotniejsze kwoty transakcji wewnątrzgrupowych zawartych z następującymi podmiotami:

- EURO BANK,
- MILLENNIUM LEASING,
- MILLENNIUM DOM MAKLERSKI,
- MILLENNIUM TFI
- MILLENNIUM SERVICE,
- MILLENNIUM TELECOMMUNICATION SERVICES,
- MILLENNIUM GOODIE,
- PIAST EXPERT.

oraz kwoty transakcji z grupą podmiotu dominującego w stosunku do Banku - Banco Comercial Portugues (jednostka dominująca najwyższego szczebla), transakcje te wynikają w głównej mierze z działalności o charakterze bankowym.

Poza transakcjami opisanymi w niniejszym rozdziale, we wskazanym okresie ani Bank Millennium S.A., ani jednostki zależne Banku Millennium S.A. nie dokonały innych transakcji z podmiotami powiązаныmi, które pojedynczo lub łącznie były istotne i zostały zawarte na innych warunkach niż warunki rynkowe.

Aktywa i pasywa z tytułu transakcji z podmiotami powiązаныmi (tys. zł) wg stanu na 31.12.2019

	Z jednostkami zależnymi	Z podmiotem dominującym	Z innymi jednostkami z grupy podmiotu dominującego
AKTYWA			
Kredyty i pożyczki udzielone innym bankom - rachunki i depozyty	0	106 971	0
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	5 734 190	0	0
Inwestycje w jednostki podporządkowane	88 874	0	0
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	948	0	0
Instrumenty pochodne zabezpieczające		0	0
Pozostałe aktywa	43 052	0	0
ZOBOWIĄZANIA			
Zobowiązania wobec banków	0	271	117 588
Zobowiązania wobec klientów	320 265	0	0
Zobowiązania z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu	0	0	0
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	551	0	0
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	4	361	0
Zobowiązania podporządkowane	0	0	0
Pozostałe zobowiązania	136 826	0	215
w tym zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	131 106	0	0

Aktywa i pasywa z tytułu transakcji z podmiotami powiązаныmi (tys. zł) wg stanu na 31.12.2018

	Z jednostkami zależnymi	Z podmiotem dominującym	Z innymi jednostkami z grupy podmiotu dominującego
AKTYWA			
Kredyty i pożyczki udzielone innym bankom - rachunki i depozyty	0	921	0
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	5 409 655	0	0
Inwestycje w jednostki podporządkowane	90 084	0	0
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	1 310	0	0
Instrumenty pochodne zabezpieczające	0	0	0
Pozostałe aktywa	37 325	0	0
ZOBOWIĄZANIA			
Zobowiązania wobec banków	0	199	114 449
Zobowiązania wobec klientów	290 453	0	0
Zobowiązania z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu	0	0	0
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	432	0	0
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	0	307	0
Zobowiązania podporządkowane	0	0	0
Pozostałe zobowiązania	91 445	0	135
w tym zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	84 632	0	0

Przychody i koszty z tytułu transakcji z podmiotami powiązаныmi (tys. zł) za okres 1.01-31.12.2019

	Z jednostkami zależnymi	Z podmiotem dominującym	Z innymi jednostkami z grupy podmiotu dominującego
Przychody z tytułu:			
Odsetek	140 919	(48)	0
Prowizji	45 631	209	0
Instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu	642	0	0
Dywidend	42 110	0	0
Pozostałe operacyjne netto	11 957	0	0
Koszty z tytułu:			
Odsetek	4 956	69	(298)
Prowizji	2	0	0
Instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu	0	488	0
Pozostałe operacyjne netto	0	13	0
Działania	35 104	0	982

Przychody i koszty z tytułu transakcji z podmiotami powiązаныmi (tys. zł) za okres 1.01-31.12.2018

	Z jednostkami zależnymi	Z podmiotem dominującym	Z innymi jednostkami z grupy podmiotu dominującego
Przychody z tytułu:			
Odsetek	112 436	24	0
Prowizji	52 152	204	0
Instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu	1 241	0	0
Dywidend	53 858	0	0
Pozostałe operacyjne netto	3 490	0	0
Koszty z tytułu:			
Odsetek	2 405	0	(290)
Prowizji	4	0	0
Instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu	0	271	0
Pozostałe operacyjne netto	0	13	0
Działania	84 585	0	722

Transakcje pozabilansowe z podmiotami powiązаныmi (tys. zł) wg stanu na 31.12.2019

	Z jednostkami zależnymi	Z podmiotem dominującym	Z innymi jednostkami z grupy podmiotu dominującego
Zobowiązania warunkowe	825 371	101 101	0
udzielone	822 429	100 345	0
otrzymane	2 942	756	0
Instrumenty pochodne (wartość nominalna)	117 695	15 807	0

Transakcje pozabilansowe z podmiotami powiązаныmi (tys. zł) wg stanu na 31.12.2018

	Z jednostkami zależnymi	Z podmiotem dominującym	Z innymi jednostkami z grupy podmiotu dominującego
Zobowiązania warunkowe	765 073	109 673	0
udzielone	762 252	104 643	0
otrzymane	2 821	5 030	0
Instrumenty pochodne (wartość nominalna)	134 929	33 577	0

10.2. TRANSAKcje Z OSOBAMI ZARZĄDZAJĄCYMI I NADZORUJĄCYMI BANK

Dane o zaangażowaniu wykazywanym w stosunku do Osób Zarządzających i Nadzorujących Bank, wg stanu na dzień 31.12.2019 (w tys. PLN):

	Osoby Zarządzające	Osoby Nadzorujące
Limity zadłużenia ogółem,	211,0	137,0
w tym limit niewykorzystany	158,4	125,0

Bank świadczy na rzecz członków Zarządu i członków Rady Nadzorczej oraz ich osób bliskich standardowe usługi finansowe obejmujące, m.in., prowadzenie rachunków bankowych, przyjmowanie depozytów czy sprzedaż instrumentów finansowych. Zdaniem Banku, transakcje te są zawierane na warunkach rynkowych. Zgodnie z przyjętymi w Banku zasadami polityki kredytowej, transakcje mające charakter kredytu terminowego opisane w niniejszym punkcie posiadają stosowne zabezpieczenia służące ograniczeniu ryzyka kredytowego.

Dane o zaangażowaniu w podmioty powiązane personalnie, wg stanu na 31.12.2019 (w tys. PLN):

Podmiot	Udzielone kredyty	Udzielone gwarancje	Otwarte linie kredytowe	Powiązanie
Klient 1	11 431	3 000	147	Personalne z Osobą Nadzorującą

Dane o zaangażowaniu wykazywanym w stosunku do Osób Zarządzających i Nadzorujących Bank, wg stanu na dzień 31.12.2018 (w tys. PLN):

	Osoby Zarządzające	Osoby Nadzorujące
Limity zadłużenia ogółem,	211,0	137,0
w tym limit niewykorzystany	144,9	121,0

Dane o zaangażowaniu w podmioty powiązane personalnie, wg stanu na 31.12.2018 (w tys. PLN):

Podmiot	Udzielone kredyty	Udzielone gwarancje	Otwarte linie kredytowe	Powiązanie
Klient 1	13 006	2 000	154	Personalne z Osobą Nadzorującą

10.3. INFORMACJE O WYNAGRODZENIACH I KORZYŚCIACH OSÓB NADZORUJĄCYCH I ZARZĄDZAJĄCYCH BANKIEM

Rachunek Zysków i Strat Banku został obciążony kosztami z tytułu wynagrodzeń (z uwzględnieniem salda utworzonych i rozwiązanych rezerw na wypłatę premii) i korzyści na rzecz osób zarządzających wg poniższego zestawienia (w tys. zł):

Rok	Wynagrodzenia i nagrody	Korzyści	RAZEM
2019	19 414,8	1 838,9	21 253,7
2018	18 653,1	1 941,1	20 594,2

Korzyści stanowią głównie koszty akomodacji zagranicznych Członków Zarządu. Wartości zaprezentowane w powyższej tabeli zawierają pozycje zaliczane do kategorii świadczeń krótkoterminowych oraz rezerwy na zmienne składniki wynagrodzeń.

W 2019 i 2018 r. Członkowie Zarządu nie otrzymali wynagrodzenia ani żadnych świadczeń dodatkowych od Spółek Zależnych.

Wynagrodzenie Członków Rady Nadzorczej Banku (w tys. PLN):

Rok	Krótkoterminowe wynagrodzenia i korzyści
2019	2 076,7
2018	1 926,6

W 2019 i 2018 r. członkowie Rady Nadzorczej nie otrzymali wynagrodzenia ani żadnych świadczeń dodatkowych od Spółek Zależnych.

11. Wartość godziwa

Najlepszym odzwierciedleniem wartości godziwej instrumentów finansowych jest cena, która jest możliwa do otrzymania w przypadku sprzedaży aktywa lub do zapłaty w przypadku transferu zobowiązania w transakcji rynkowej (cena wyjścia). W przypadku wielu produktów i transakcji, dla których wartość rynkowa wzięta bezpośrednio z kwotowań aktywnego rynku (marking-to-market) nie jest dostępna, wartość godziwa musi być szacowana za pomocą wewnętrznych modeli opartych na dyskontowaniu przepływów finansowych (marking-to-model). Przepływy finansowe dla różnych instrumentów są wyznaczone zgodnie z ich indywidualną charakterystyką, a czynniki dyskontujące uwzględniają zmiany w czasie zarówno rynkowych stóp procentowych, jak i marż.

Zgodnie z MSSF 13 „Wycena wartości godziwej” Bank stosuje techniki wyceny, które są odpowiednie do okoliczności i w przypadku których są dostępne dostateczne dane do wyceny wartości godziwej, przy maksymalnym wykorzystaniu odpowiednich obserwowalnych danych wejściowych i minimalnym wykorzystaniu nieobserwowalnych danych wejściowych, a mianowicie:

Poziom 1 - wycena oparta o dane w pełni obserwowalne (kwotowania aktywnego rynku);

Poziom 2 - modele wyceny wykorzystujące informacje niestanowiące danych z poziomu 1, ale obserwowalne bezpośrednio lub pośrednio;

Poziom 3 - modele wyceny wykorzystujące dane nieobserwowalne (niepochodzące z aktywnego rynku).

Techniki wyceny przyjęte do ustalenia wartości godziwej są stosowane w sposób ciągły. Zmiana techniki wyceny skutkująca przeniesieniem pomiędzy powyższymi metodami następuje, gdy:

- transfer z Poziomu 1 do 2 ma miejsce, gdy dla instrumentów finansowych wycenianych według Poziomu 1 na dany dzień bilansowy nie są dostępne kwotowania aktywnego rynku (a uprzednio były);
- transfer z Poziomu 2 do 3 ma miejsce, gdy dla instrumentów finansowych wycenianych według Poziomu 2 na dany dzień bilansowy uwzględniany w wycenie udział parametrów niepochodzących z rynku stał się istotny (a uprzednio był nieistotny).

Instrumenty finansowe nieuwjmowane w bilansie według wartości godziwej

Wszystkie modelowe oszacowania zawierają pewną dozę arbitralności i dlatego odzwierciedlają wyłącznie wartość instrumentów, dla których zostały stworzone. W tych warunkach prezentowane wartości różnic między wartościami godziwymi i bilansowymi nie mogą być rozumiane jako korekty wartości ekonomicznej Banku. Wartość godziwa tych instrumentów jest wyznaczana wyłącznie w celu wypełnienia wymogów prezentacyjnych określonych przez MSSF 13 i MSSF 7.

Główne założenia i metody zastosowane do oszacowania wartości godziwej aktywów i pasywów Banku są następujące:

Należności i zobowiązania wobec banków

Wartość godziwa tych instrumentów finansowych została wyznaczona poprzez zdyskontowanie bieżącymi stopami przyszłych przepływów kapitałowych i odsetkowych przy założeniu ich wystąpienia w terminach kontraktowych.

Kredyty i pożyczki udzielone klientom

Wartość godziwa instrumentów tego rodzaju bez określonego harmonogramu spłat, ze względu na ich krótkoterminowy charakter oraz stabilną w czasie politykę Banku w odniesieniu do tego portfela, jest zbliżona do wartości bilansowej.

Wartość godziwa instrumentów o określonym terminie zapadalności została oszacowana poprzez zdyskontowanie związanych z nimi przepływów finansowych w terminach i na warunkach wynikających z umów przy zastosowaniu bieżących stóp zero kuponowych oraz marż na ryzyko kredytowe.

W przypadku kredytów mieszkaniowych, ze względu na ich długoterminowy charakter, do oszacowania przyszłych przepływów finansowych dodatkowo zostały uwzględnione: efekt wcześniejszej spłaty oraz ryzyko płynności w walutach obcych.

Zobowiązania wobec klientów

Wartość godziwa tego rodzaju instrumentów bez terminu wymagalności lub o terminie wymagalności do 30 dni została uznana przez Bank za zbliżoną do wartości bilansowej.

Wartość godziwa instrumentów o terminie wymagalności ponad 30 dni została wyznaczona poprzez zdyskontowanie bieżącymi stopami (włączając bieżące średnie marże wg głównych walut i przedziałów czasowych) przyszłych przepływów kapitałowych i odsetkowych (włączając pierwotne średnie marże wg głównych walut i przedziałów czasowych) w terminach kontraktowych.

Zobowiązania z tytułu emisji strukturyzowanych dłużnych papierów wartościowych

Zobowiązania z tytułu emisji strukturyzowanych dłużnych papierów wartościowych - bankowe papiery wartościowe (BPW), wyceniane są do wartości godziwej zgodnie z opracowanym przez Bank modelem. W modelu tym obliczana jest cena obligacji zerokuponowej, która następnie powiększana jest o cenę opcji stanowiącej podstawę strategii wbudowanej w daną obligację strukturyzowaną.

Wartość godziwą dla pozostałych zobowiązań z tytułu emisji papierów dłużnych wyemitowanych przez Bank (obligacje (BKMO)) oszacowano na podstawie oczekiwanych przepływów pieniężnych przy zastosowaniu bieżących stóp procentowych uwzględniając wysokość marży na ryzyko kredytowe. Bieżący poziom marż został wyznaczony na podstawie ostatnio zawartych transakcji o podobnym ryzyku kredytowym.

Zobowiązania podporządkowane i pożyczki średnioterminowe

Wartość godziwa tego rodzaju instrumentów finansowych została oszacowana na podstawie modelu stosowanego do wyznaczania wartości rynkowej obligacji o zmiennym oprocentowaniu przy bieżącym poziomie stóp rynkowych i historycznej marży na ryzyko kredytowe. Podobnie jak w przypadku portfela kredytowego Bank uwzględnia poziom marży pierwotnej jako składnika kosztu finansowania średnioterminowego pozyskanego w przeszłości w relacji do bieżącego poziomu marż dla podobnych instrumentów, o ile można je wiarygodnie określić. Ze względu na brak płynnego rynku pożyczek średnioterminowych jako punktu odniesienia dla ustalenia obecnego poziomu marż, przyjęto marżę historyczną.

Poniższa tabela przedstawia wyniki opisanych wyżej analiz wg stanu na 31.12.2019 roku (tys. zł):

	Nota	Wartość bilansowa	Wartość godziwa
AKTYWA WYCENIANE WG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU			
Instrumenty dłużne	22	48 153	46 875
Lokaty oraz kredyty i pożyczki udzielone bankom i innym instytucjom monetarnym	22	784 248	784 091
Kredyty i pożyczki udzielone klientom*	21	67 330 582	65 052 959
ZOBOWIĄZANIA WYCENIANE WEDŁUG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU			
Zobowiązania wobec banków i innych instytucji monetarnych	31	849 452	850 852
Zobowiązania wobec klientów	32	81 637 517	81 646 570
Wyemitowane dłużne papiery wartościowe	34	1 003 657	1 008 580
Zobowiązania podporządkowane	35	1 546 205	1 548 362

* *Negatywny efekt wyceny portfela kredytowego do wartości godziwej jest w głównej mierze spowodowany wzrostem marż kredytowych. Stosowana przez Bank metodologia wyceny portfela kredytowego zakłada, że bieżące marże w najlepszy sposób odzwierciedlają istniejące warunki rynkowe i sytuację ekonomiczną. Analogiczna zasada jest szeroko stosowana do wyceny nienotowanych na aktywnych rynkach papierów dłużnych. W efekcie, paradoksalnie zawsze, kiedy marże na nowych kredytach rosną, spada wartość godziwa „starego” portfela kredytowego.*

Modele zastosowane do wyznaczenia wartości godziwej instrumentów finansowych wymienionych w powyższej tabeli nieujmowanych według wartości godziwej w bilansie Banku, wykorzystują techniki wyceny oparte na parametrach niepochodzących z rynku. W związku z tym, zaliczane są do trzeciej kategorii wyceny.

Poniższa tabela przedstawia wyniki opisanych wyżej analiz wg stanu na 31.12.2018 roku (tys. zł):

	Nota	Wartość bilansowa	Wartość godziwa
AKTYWA WYCENIANE WG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU			
Instrumenty dłużne	22	44 884	45 631
Lokaty oraz kredyty i pożyczki udzielone bankom i innym instytucjom monetarnym	22	731 232	731 143
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	21	50 536 231	49 147 076
ZOBOWIĄZANIA WYCENIANE WEDŁUG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU			
Zobowiązania wobec banków i innych instytucji monetarnych	31	1 055 708	1 057 354
Zobowiązania wobec klientów	32	66 399 771	66 401 867
Wyemitowane dłużne papiery wartościowe	34	619 957	621 208
Zobowiązania podporządkowane	35	701 883	695 468

Instrumenty finansowe ujmowane w bilansie według wartości godziwej

Poniższa tabela przedstawia wartości bilansowe instrumentów wycenianych do wartości godziwej usystematyzowane według zastosowanej techniki określania wartości godziwej:

Dane w tys. zł, stan na 31.12.2019

	Nota	Kwotowania	Techniki wyceny	Techniki wyceny z
		aktywnego ryнку	w oparciu o parametry pochodzące z ryнку	wykorzystaniem istotnych parametrów niepochodzących z ryнку
		Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3
AKTYWA				
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	18			
Wycena instrumentów pochodnych			47 091	65 537
Instrumenty dłużne		874 033		
Aktywa finansowe inne niż przeznaczone do obrotu obowiązkowo wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	19			
Instrumenty kapitałowe				66 609
Instrumenty dłużne				103 001
Kredyty i pożyczki				1 498 195
Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	20			
Instrumenty kapitałowe				29 367
Instrumenty dłużne		20 826 992	999 917	
Instrumenty pochodne - rachunkowość zabezpieczeń	23		43 159	
PASYWA				
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	30			
Wycena instrumentów pochodnych			84 776	65 187
Pozycje krótkie		202 265		
Instrumenty pochodne - rachunkowość zabezpieczeń	23		426 847	

Dane w tys. zł, stan na 31.12.2018

	Nota	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3
AKTYWA				
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	18			
Wycena instrumentów pochodnych			60 381	38 008
Instrumenty dłużne		693 242		
Aktywa finansowe inne niż przeznaczone do obrotu obowiązkowo wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	19			
Instrumenty kapitałowe				21 609
Instrumenty dłużne				43 187
Kredyty i pożyczki				1 250 525
Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	20			
Instrumenty kapitałowe				29 042
Instrumenty dłużne		20 491 279	1 599 800	
Instrumenty pochodne - rachunkowość zabezpieczeń	23		125 501	
PASYWA				
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	30			
Wycena instrumentów pochodnych			65 568	38 162
Pozycje krótkie		123 754		
Instrumenty pochodne - rachunkowość zabezpieczeń	23		376 811	

Stosując kryterium techniki wyceny Bank na dzień 31.12.2019 r. klasyfikował do kategorii 3 następujące instrumenty finansowe:

- ekspozycje kredytowe zawierające w definicji oprocentowania dźwignię finansową / mnożnik (są to ekspozycje kart kredytowych i limitu w rachunku bieżącym dla których oprocentowanie oparte jest o mnożnik: 4 razy stopa lombardowa). Do oszacowania wartości godziwej kredytów, z uwagi na brak dostępności wartości rynkowej, posłużono się wewnętrznym modelem wyceny z uwzględnieniem założenia, iż w momencie udzielenia kredytu wartość godziwa równa jest wartości bilansowej. Wartość godziwa kredytów bez rozpoznanej utraty wartości jest równa sumie przyszłych oczekiwanych przepływów pieniężnych zdyskontowanych na daną datę bilansową. Stopa dyskontująca stanowi sumę: kosztu ryzyka, kosztu finansowania, wartości oczekiwanego zwrotu. Wartość godziwa kredytów o rozpoznanej utracie wartości jest równa sumie przyszłych oczekiwanych odzysków zdyskontowanych z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej, uznając że średnie oczekiwane odzyski uwzględniają w pełni element ryzyka kredytowego. W przypadku wzrostu stopy dyskontującej o 1 p.p. wycena portfela zmaniałaby się o -0,1% (analiza wrażliwości: na podstawie modelu wyceny FV dla portfela kart kredytowych);
- opcje na indeksy; transakcje opcyjne są wyceniane według wartości godziwej z zastosowaniem modeli do wyceny opcji, wycena modelowa uzupełniana jest o wpływ na wartość godziwą szacunkowego parametru ryzyka kredytowego;
- akcje uprzywilejowane (klasyfikowane jako instrument dłużny) VISA Incorporation w ilości 23 847 szt., sposób oszacowania wartości godziwej uwzględnia wartość pieniądza w czasie, okres konwersji akcji uprzywilejowanych na akcje zwykłe VISA oraz korekty wynikające ze sporów (bieżących lub potencjalnych), których stroną byłaby VISA lub Bank;
- pozostałe instrumenty kapitałowe wyceniane według wartości godziwej (nienotowane na aktywnym rynku).

W okresie sprawozdawczym Bank nie dokonywał transferów instrumentów finansowych pomiędzy technikami wyceny do wartości godziwej.

Zmiany stanu wartości godziwych instrumentów wycenianych w oparciu o techniki wyceny z wykorzystaniem istotnych parametrów nie pochodzących z rynku przedstawia poniższa tabela (w tys. zł):

	Opcje na indeksy	Opcje wbudowane w emitowane papiery dłużne i depozyty	Akcje i udziały	Instrumenty dłużne	Kredyty i pożyczki
Stan na 1 stycznia 2019	35 430	(35 584)	50 651	43 187	1 250 525
Rozliczenie / sprzedaż / zakup	17 357	(15 736)	147	17 730	156 406
Zmiana wyceny ujęta w kapitale własnym	0	0	172	0	0
Przychody z tytułu odsetek i przychody o podobnym charakterze	0	0	0	0	114 665
Wynik z tytułu aktywów i zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu	8 507	(9 624)	0	0	0
Wynik z tytułu aktywów finansowych nieprzeznaczonych do obrotu wycenianych obowiązkowo według wartości godziwej przez wynik finansowy	0	0	45 000	42 084	(23 401)
Wynik z pozycji wymiany	0	0	6	0	0
Stan na 31.12.2019	61 294	(60 944)	95 976	103 001	1 498 195

Dla opcji na indeksy zawieranych na nieaktywnym rynku oraz opcji walutowych Bank zawiera jednocześnie transakcje zamykające back-to-back na rynku międzybankowym, w rezultacie element szacowanego ryzyka kredytowego nie ma wpływu na wynik finansowy.

Oszacowany przez Bank wpływ korekt z tytułu ryzyka kredytowego kontrahenta nie był znaczący z punktu widzenia poszczególnych transakcji pochodnych zawartych przez Bank. W konsekwencji, Bank nie uznaje wpływu nieobserwowalnych danych wejściowych użytych do wyceny transakcji pochodnych za znaczący i zgodnie z postanowieniami MSSF 13.73 nie klasyfikuje takich transakcji do 3 poziomu hierarchii wartości godziwej.

	Opcje na indeksy	Opcje wbudowane w emitowane papiery dłużne i depozyty	Akcje i udziały	Instrumenty dłużne	Kredyty i pożyczki
Stan na 31.12.2017	43 159	(42 231)	29 632	47 976	0
Korekty/reklasyfikacje z tytułu wdrożenia MSSF9	0	0	15 403	(18 344)	1 099 841
Stan na 1 stycznia 2018	43 159	(42 231)	45 035	29 632	1 099 841
Rozliczenie / sprzedaż / zakup	(6 287)	5 611	2 515	0	72 009
Zmiana wyceny ujęta w kapitale własnym	0	0	3 095	0	0
Przychody z tytułu odsetek i przychody o podobnym charakterze	0	0	0	0	98 605
Wynik z tytułu aktywów i zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu	(1 442)	1 036	0	0	0
Wynik z tytułu aktywów finansowych nieprzeznaczonych do obrotu wycenianych obowiązkowo według wartości godziwej przez wynik finansowy	0	0	0	13 555	(19 930)
Wynik z pozycji wymiany	0	0	6	0	0
Stan na 31.12.2018	35 430	(35 584)	50 651	43 187	1 250 525

12. Zobowiązania i Aktywa warunkowe

12.1. SPRAWY SĄDOWE

Poniżej zaprezentowano dane na temat spraw sądowych toczących się z powództwa oraz przeciwko Bankowi. Odrębną kategorię stanowią postępowania związane z działaniami Urzędu Kontroli Skarbowej, które zostały opisane w **Rozdziale 13. nota 15) "Podatek dochodowy"**.

Sprawy sądowe z powództwa Banku

Wartość przedmiotu sporu spraw sądowych, wg stanu na 31.12.2019, w których Bank występował w roli powoda wynosiła 218,3 mln zł.

W dniu 3 stycznia 2018 r. Bank Millennium otrzymał decyzję Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (UOKiK), w której Prezes UOKiK stwierdził naruszenie przez Bank praw konsumentów. Zdaniem Prezesa UOKiK istotą naruszenia jest to, że Bank poinformował konsumentów (dotyczy to 78 umów) w odpowiedziach na ich reklamacje, że wyrok sądowy stwierdzający abuzywność postanowień umowy kredytu dotyczących indeksacji nie ma do nich zastosowania. Zgodnie ze stanowiskiem Prezesa UOKiK abuzywność postanowień umownych stwierdzona przez sąd w toku kontroli abstrakcyjnej jest konstytutywna i skuteczna w stosunku do każdej umowy od początku jej zawarcia. W wyniku decyzji Bank jest zobowiązany do:

- 1) przesłania informacji o decyzji UOKiK do wspomnianych 78 klientów,
- 2) umieszczenia informacji o decyzji i treści decyzji na stronie internetowej i na Twitterze,
- 3) zapłaty kary w wysokości 20,7 miliona PLN.

Decyzja Prezesa UOKiK nie jest ostateczna. Bank nie zgadza się z decyzją i złożył odwołanie w ustawowym terminie.

Dnia 7 stycznia 2020 r. Sąd I instancji oddalił odwołanie Banku w całości. Sąd przedstawił pogląd, że wyrok wydany w toku kontroli wzorca umownego (w toku kontroli abstrakcyjnej), uznający postanowienia wzorca za abuzywne, przesądza abuzywność analogicznych postanowień we wcześniej zawartych umowach. W związku z tym, informacja przekazana konsumentom była niewłaściwa i wprowadzająca w błąd. W zakresie kary nałożonej przez UOKiK, Sąd wskazał, że polityka nakładania kar przez Urząd zmieniła się w kierunku zaostrzenia kar oraz, że sąd zgadza się z tym kierunkiem.

W ocenie Banku, Sąd nie powinien dokonywać oceny zachowania Banku w 2015 r. z perspektywy dzisiejszych poglądów orzecznictwa dotyczących znaczenia kontroli abstrakcyjnej (dopiero w styczniu 2016 roku została opublikowana uchwała SN wspierająca pogląd Prezesa UOKiK), ani nie powinien nakładać kar za te zachowania stosując dzisiejszą politykę. Powyższe stanowi istotny argument przeciwko zasadności wyroku i wspiera apelację, którą Bank zamierza złożyć do Sądu II instancji.

Wyrok wydany w dniu 7 stycznia nie jest prawomocny. Bank złożył apelację do Sądu II instancji. Zgodnie z aktualnymi szacunkami ryzyka przegrania sporu Bank nie utworzył rezerwy.

Bank (wraz z innymi bankami) jest również stroną sporu z UOKiK w którym Prezes UOKiK uznał za ograniczającą konkurencję praktykę polegającą na uczestniczeniu Banków, w tym Banku Millennium, w porozumieniu mającym na celu wspólne ustalanie stawek opłaty interchange pobieranych od transakcji dokonywanych kartami systemu Visa i Mastercard i decyzją z dnia 29 grudnia 2009 r. nałożył karę na Bank w kwocie 12,2 milionów złotych. Sprawa w toku, Bank utworzył rezerwę w kwocie równej nałożonej karze.

Sprawy sądowe przeciwko Bankowi

Na dzień 31.12.2019 r. najistotniejszym postępowaniem w grupie spraw sądowych, w których Bank występował w roli pozwanego, była sprawa z powództwa Europejskiej Fundacji Współpracy Polsko - Belgijskiej (EFWP-B) przeciwko Bankowi Millennium S.A., o wartości sporu 521,9 mln PLN wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 05.04.2016 r. do dnia zapłaty.

Pozew z dnia 23.10.2015 r. powód skierował do Sądu Okręgowego w Warszawie i doręczony został Bankowi w dniu 04.04.2016 r. Podstawą roszczeń dochodzonych w pozwie jest według powoda powstanie szkody w jego majątku, wskutek czynności podejmowanych przez Bank, polegających na błędnej interpretacji Umowy kredytu obrotowego zawartej pomiędzy Bankiem a PCZ S.A., co spowodowało postawienie kredytu w stan wymagalności.

W sprawie z powództwa EFWP-B, powód wniósł o zabezpieczenie powództwa w kwocie 250,0 mln PLN. Przedmiotowy wniosek został przez Sąd Apelacyjny prawomocnie oddalony 5.09.2016 r. Bank wniósł o oddalenie powództwa w całości, nie zgadzając się z zawartymi w pozwie zarzutami.

Na poparcie stanowiska Banku, do akt postępowania pełnomocnik Banku złożył korzystny dla Banku, prawomocny odpis wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu wydany w tożsamym stanie prawnym w sprawie z powództwa PCZ SA przeciwko Bankowi. Aktualnie Sąd w I instancji prowadzi postępowanie dowodowe.

Ponadto 19 stycznia 2018 Bank otrzymał pozew First Data SA żądający zapłaty 186,8 mln PLN. First Data żąda udziału w należności jaką Bank otrzymał w związku z transakcją przejęcia Visa Europe przez Visa Inc. Powód żądanie swoje opiera na umowie z Bankiem o współpracy w zakresie przyjmowania i rozliczeń operacji przeprowadzonych przy użyciu kart Visa. Bank nie uznaje żądań i wniósł odpowiedź na pozew w terminie określonym prawem. Zgodnie z wyrokiem z dnia 13.06.2019 Bank wygrał sprawę przed Sądem I instancji. Obecnie sprawa toczy się przed Sądem II instancji. Zgodnie z aktualnymi szacunkami ryzyka przegrania sporu Bank nie utworzył rezerwy.

Łączna wartość przedmiotu sporu dla pozostałych spraw, w których Bank występował w roli pozwanego, wg stanu na 31.12.2019 r., wynosiła 496,2 mln PLN (z wyłączeniem opisanych niżej pozwów grupowych). W grupie tej najistotniejszą kategorię stanowią sprawy dotyczące portfela walutowych kredytów hipotecznych oraz sprawy dotyczące terminowych operacji finansowych (sprawy opcyjne).

Ryzyko prawne walutowych kredytów hipotecznych

W dniu 3 października 2019, Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE) wydał orzeczenie w sprawie C-260/18 w związku z zapytaniami prejudycjalnymi sformułowanymi przez Sąd Okręgowy w Warszawie w sprawie przeciwko Raiffeisen Bank International AG. Orzeczenie TSUE, w związku z przeprowadzoną w nim interpretacją prawa Unii Europejskiej, jest wiążące dla sądów krajowych. Udzielając odpowiedzi na pytania prejudycjalne, we wspomnianym orzeczeniu przeprowadzono interpretację Artykułu 6 Dyrektywy 93/13. W świetle przedmiotowego orzeczenia, art. 6 dyrektywy 93/13 musi być interpretowany w ten sposób, że (i) sąd krajowy może, na podstawie prawa krajowego, stwierdzić, że umowa kredytu nie może nadal trwać bez nieuczciwych postanowień, ponieważ usunięcie tych nieuczciwych postanowień zmieniałoby charakter głównego przedmiotu umowy; (ii) skutki dla sytuacji konsumenta wynikające z uznania umowy w całości za nieważną muszą być oceniane w świetle okoliczności istniejących lub możliwych do przewidzenia w chwili powstania sporu, oraz że wola konsumenta jest decydująca o tym, czy chce on utrzymać umowę i uniknąć tych skutków; (iii) artykuł 6 dyrektywy uniemożliwia wypełnienie luk w umowie spowodowanych usunięciem z umowy nieuczciwych postanowień (nawet jeśli niewypełnienie tych luk spowodowałoby niekorzystny dla konsumenta upadek umowy, wyłącznie na podstawie

ustawodawstwa krajowego o charakterze ogólnym, które stanowi, że skutki wyrażone w treści aktu prawnego należy uzupełnić, w szczególności, zasadami wynikającymi z zasad słuszności lub przyjętych zwyczajów; (iv) art. 6 dyrektywy uniemożliwia utrzymanie w mocy nieuczciwych postanowień w umowie (nawet jeśli ich usunięcie skutkowałoby unieważnieniem umowy na niekorzyść konsumenta), jeżeli konsument nie wyraził zgody na utrzymanie w mocy takich postanowień.

Orzeczenie TSUE dotyczy jedynie sytuacji, w której sąd krajowy uznał uprzednio warunek umowy za abuzywny. Ocena, w trakcie postępowań sądowych, czy dany warunek umowy może zostać uznany za abuzywny w określonych okolicznościach danej sprawy należy do wyłącznych kompetencji sądów krajowych. Można racjonalnie założyć, że kwestie prawne dotyczące kredytów hipotecznych w walutach obcych będą dalej badane przez sądy krajowe w ramach rozstrzyganych sporów, co prawdopodobnie doprowadzi do pojawienia się dalszych interpretacji istotnych dla oceny ryzyk związanych z przedmiotowymi postępowaniami. Okoliczność ta wskazuje na potrzebę stałej analizy tych spraw. Dalsze wnioski o wyjaśnienia i orzeczenia skierowane do Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości i Polskiego Sądu Najwyższego mogą być również składane, co może mieć wpływ na wynik spraw sądowych.

Na koniec 2019 roku Bank posiadał 2010 umów kredytowych objętych indywidualnymi postępowaniami dotyczącymi klauzul indeksacyjnych do walut obcych o łącznej wartości roszczeń zgłoszonych przez powodów w wysokości 203 mln PLN. Do dnia 31.12.2019 tylko w 19 sprawach wydano prawomocne orzeczenia, z których ogromna większość była zgodna z interesem Banku. Roszczenia sformułowane przez Klientów w postępowaniach indywidualnych dotyczą głównie uznania nieważności umowy lub zapłaty w celu zwrotu rzekomo nienależnych świadczeń, na skutek abuzywnego charakteru klauzul indeksacyjnych. Agresywna kampania reklamowa, obserwowana w sferze publicznej zachęcająca do zgłaszania roszczeń wobec banków, może doprowadzić do wzrostu liczby spraw sądowych. Dodatkowo, Bank jest stroną pozwu zbiorowego, którego przedmiotem jest określenie odpowiedzialności Banku w stosunku do członków grupy na podstawie nieuzasadnionego wzbogacenia się (nienależna korzyść) w związku z zawartymi umowami walutowych kredytów hipotecznych. Nie jest to spór dotyczący płatności. Orzeczenie w powyższym postępowaniu nie będzie obejmowało przyznania żadnych kwot na rzecz członków grupy. Liczba umów kredytowych objętych tymi postępowaniami wynosi 3281. Sprawa jest nadal przed pierwszą rozprawą, przewidzianą na marzec 2020 r.

Na podstawie danych ZBP, zebranych ze wszystkich banków posiadających walutowe kredyty hipoteczne, zdecydowana większość sporów została ostatecznie rozstrzygnięta na korzyść banków w roku 2019. Jednakże po wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE) wydanym w dniu 3 października 2019 (sprawa C-260/18) wystąpiło ryzyko, że w większości pozytywna jak dotąd dla banków linia orzecznictwa sądów może ulec zmianie.

Zważywszy na zwiększone ryzyko prawne związane z walutowymi kredytami hipotecznymi, Bank Millennium utworzył 223 mln PLN rezerw na ryzyko prawne. Metodologia opracowana przez Bank jest oparta o następujące główne parametry: (1) liczba bieżących (w tym powództw zbiorowych) i potencjalnych przyszłych spraw sądowych, które pojawią się w określonym (trzyletnim) horyzoncie czasowym, (2) kwota potencjalnej straty Banku w przypadku konkretnego wyroku sądu (wzięto pod uwagę trzy negatywne scenariusze wyroków), (3) prawdopodobieństwo uzyskania konkretnego wyroku sądowego obliczonego na podstawie statystyk wyroków sektora bankowego w Polsce i uzyskanych opinii prawnych.

Zmiana wartości rezerwy lub jej wykorzystanie będą zależne od ostatecznych wyroków sądów w konkretnych sprawach oraz od liczby spraw sądowych.

Bank Millennium podejmuje szereg działań na różnych poziomach, wobec różnych interesariuszy, w celu zmniejszenia ryzyka prawnego i ryzyka postępowania sądowego w zakresie portfela walutowych kredytów hipotecznych. Bank jest otwarty na indywidualne negocjowanie korzystnych warunków przedterminowej spłaty (częściowej lub całkowitej) lub przewalutowania kredytów na PLN. Z drugiej jednak strony Bank będzie nadal podejmować wszelkie możliwe działania, aby bronić swych interesów w sądach, jednocześnie będąc otwartym na porozumienie się z klientami w sądzie na rozsądnych warunkach.

Na końcu należy wspomnieć, że Bank musi utrzymywać dodatkowe fundusze własne na pokrycie dodatkowych wymogów kapitałowych związanych z ryzykiem portfela walutowych kredytów hipotecznych (jako bufor II filaru) w wysokości 4,96 p.p. (4,87 p.p. na poziomie Grupy), co odpowiada kwocie 1,85 mld PLN, z czego część przypisana jest ryzyku operacyjnemu/prawnemu.

Postępowanie grupowe dotyczące UNWW:

W dniu 3 grudnia 2015 r. wpłynął do Banku pozew grupowy. Grupa klientów Banku (454 kredytobiorców będących stronami 275 umów kredytu) jest reprezentowana przez Miejskiego Rzecznika Konsumentów w Olsztynie. Powodowie żądali zapłaty kwoty 3,5 mln PLN, twierdząc, że postanowienia umów dotyczące UNWW są niedozwolone a tym samym bezskuteczne. W piśmie z 4 kwietnia 2018 r. powód rozszerzył grupę, na skutek czego suma roszczeń wzrosła z 3,5 mln PLN do ponad 5 mln PLN.

Aktualny stan:

1 października 2018 r. reprezentant grupy dokonał korekty łącznej kwoty roszczeń dochodzonych pozwem oraz złożył skorygowany wykaz wszystkich członków grupy obejmujący łącznie 697 osób - 432 umowy kredytowe. Zaktualizowana przez powoda wartość przedmiotu sporu wynosi 7.371.107,94 PLN.

Kolejnym etapem postępowania będzie ustalenie przez Sąd składu grupy (tj. określenie czy wszystkie osoby, które złożyły oświadczenia o przystąpieniu do grupy będą uczestniczyć w dalszym postępowaniu).

Według stanu na dzień 31.12.2019 toczyło się również 537 indywidualnych spraw sądowych dotyczących ubezpieczenia niskiego wkładu własnego.

12.2. POZYCJE POZABILANSOWE

<i>w tysiącach zł</i>	31.12.2019	31.12.2018
Pozabilansowe zobowiązania warunkowe udzielone i otrzymane	12 995 272	10 994 626
Zobowiązania udzielone:	12 452 047	10 617 917
finansowe	9 939 514	8 424 532
gwarancyjne	2 512 533	2 193 385
Zobowiązania otrzymane:	543 226	376 709
finansowe	0	0
gwarancyjne	543 226	376 709

Na udzielone zobowiązania warunkowe ujęte w powyższej tabeli składają się zobowiązania do udzielenia kredytów (takie jak: niewykorzystane limity na kartach kredytowych, niewykorzystane limity zadłużenia w rachunku bieżącym, niewykorzystane transze kredytów inwestycyjnych) oraz wystawione gwarancje i akredytywy (stanowiące zabezpieczenie wywiązania się klientów Banku z zobowiązań wobec podmiotów trzecich). Wartość zobowiązań gwarancyjnych prezentowanych powyżej przedstawia maksymalną wartość możliwej do poniesienia przez Bank straty w przypadku gdyby klienci nie wywiązali się ze swoich zobowiązań.

Bank tworzy rezerwy na obarczone ryzykiem utraty wartości nieodwołalne zobowiązania warunkowe ujmowane w pozycji „rezerwy” w pasywach bilansu. Wartość rezerwy wyznacza się jako różnicę pomiędzy oszacowaną kwotą wykorzystanego zaangażowania warunkowego, a wartością bieżącą spodziewanych przyszłych przepływów pieniężnych z tej ekspozycji kredytowej. W związku z tym, Bank uznaje, że wartości ujęte w powyższej tabeli są jednocześnie zbliżone do wartości godziwej prezentowanych zobowiązań warunkowych.

Struktura podmiotowa wszystkich udzielonych zobowiązań gwarancyjnych netto, wykazanych w pozycjach pozabilansowych:

<i>Klient - sektor, kwoty w mln PLN</i>	31.12.2019	31.12.2018
sektor finansowy	810,8	807,9
sektor niefinansowy (firmy)	1 694,7	1 377,2
sektor budżetowy	7,0	8,3
Razem	2 512,5	2 193,4

Bank jako podmiot dominujący udzielił dla spółki zależnej - Millennium Leasing, 5 gwarancji spłaty kredytu na łączną kwotę 725,9 mln PLN. Poza tym Bank udzielał gwarancji i poręczeń zewnętrznym podmiotom na zlecenie spółek Grupy Kapitałowej. Łączną wartość zobowiązań gwarancyjnych z powyższych tytułów przedstawia tabela:

<i>Podmiot zależny, kwoty w mln PLN</i>	31.12.2019	31.12.2018
Millennium Leasing Sp. z o.o.	753,5	748,7
Millennium Service Sp. z o.o.	12,9	12,8
Razem	766,4	761,5

Gwarancje i poręczenia udzielone Klientom

Zobowiązania udzielone - gwarancyjne, w mln PLN	31.12.2019	31.12.2018
Czynne gwarancje i poręczenia	1 649,2	1 645,9
Linie na gwarancje i poręczenia	869,3	555,7
Razem	2 518,5	2 201,6
Rezerwy utworzone	(6,0)	(8,2)
Zobowiązania udzielone - gwarancyjne po uwzględnieniu rezerw	2 512,5	2 193,4

Struktura zobowiązań udzielonych z tytułu czynnych gwarancji i poręczeń wg poszczególnych kryteriów (w tys. zł.):

Według walut	31.12.2019	31.12.2018
PLN	986 153	1 036 839
Waluty obce	663 075	609 071
Razem	1 649 228	1 645 910

Według rodzaju zobowiązania	31.12.2019		31.12.2018	
	Ilość sztuk	Wartość	Ilość sztuk	Wartość
Gwarancja	3 464	1 618 473	3 334	1 615 006
Poręczenie	0	0	0	0
Regwarancja	43	30 755	21	30 904
Razem	3 507	1 649 228	3 355	1 645 910

Według przedmiotu zobowiązania	31.12.2019			31.12.2018		
	Ilość sztuk	Wartość	Udział % wartości	Ilość sztuk	Wartość	Udział % wartości
dobrego wykonania kontraktu	2 632	476 237	28,88%	2 440	443 621	26,95%
terminowej zapłaty za towar lub usługę	313	248 097	15,04%	303	284 159	17,26%
przetargowa	185	21 987	1,33%	256	21 021	1,28%
zapłaty czynszu	253	59 803	3,63%	255	55 001	3,34%
zwrotu zaliczki	44	35 011	2,12%	42	37 052	2,25%
celna	41	66 698	4,04%	28	61 391	3,73%
spłaty kredytu bankowego lub pożyczki	18	736 508	44,66%	17	741 284	45,04%
inne	21	4 887	0,30%	14	2 381	0,14%
RAZEM	3 507	1 649 228	100,00%	3 355	1 645 910	100,00%

13. Noty do Sprawozdania Finansowego

Wartości prezentowane w notach do sprawozdania finansowego wyrażone są w tysiącach zł.

1. PRZYCHODY Z TYTUŁU ODSETEK I PRZYCHODY O PODOBNYM CHARAKTERZE

	01.01.2019 - 31.12.2019	01.01.2018 - 31.12.2018
Przychody odsetkowe od Aktywów wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	384 623	352 241
Instrumenty dłużne	384 623	352 241
Przychody odsetkowe od Aktywów wycenianych według zamortyzowanego kosztu	2 470 441	1 984 670
Środki w Banku Centralnym	12 347	10 528
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	2 148 990	1 698 817
Instrumenty dłużne	1 528	1 493
Lokaty oraz kredyty i pożyczki udzielone bankom i innym instytucjom monetarnym	25 056	1 778
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	12 618	5 585
Instrumenty pochodne - rachunkowość zabezpieczeń	269 902	266 469
Przychody o charakterze podobnym do odsetkowego z tytułu:	127 196	116 664
Kredyty i pożyczki udzielone klientom obowiązkowo wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	114 665	98 605
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu - Instrumenty dłużne	12 531	18 059
Razem	2 982 260	2 453 575

W linii „Instrumenty pochodne - rachunkowość zabezpieczeń” Bank prezentuje wynik odsetkowy z tytułu pochodnych instrumentów wyznaczonych i będących efektywnymi instrumentami zabezpieczającymi w zakresie zabezpieczenia przepływów pieniężnych oraz wartości godziwej. Szczegółowy opis stosowanych przez Bank relacji zabezpieczających został zamieszczony w **notcie (23)**.

Przychody odsetkowe za 2019 r. zawierają odsetki naliczone od kredytów z rozpoznaną utratą wartości w kwocie 75 645 tys. zł (odpowiednio dla danych porównawczych za rok 2018 kwota tych odsetek wynosiła 53 097 tys. zł).

2. KOSZTY Z TYTUŁU ODSETEK I PODOBNE KOSZTY

	01.01.2019 - 31.12.2019	01.01.2018 - 31.12.2018
Zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu:	(881 868)	(736 629)
Zobowiązania wobec banków i innych instytucji monetarnych	(19 250)	(18 342)
Zobowiązania wobec klientów	(772 914)	(662 302)
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	(5 997)	(11 584)
Wyemitowane dłużne papiery wartościowe	(16 513)	(15 745)
Zobowiązania podporządkowane	(59 880)	(28 656)
Zobowiązania z tytułu leasingu	(7 314)	0
Instrumenty pochodne - rachunkowość zabezpieczeń	0	0
Inne	(161)	(274)
Razem	(882 029)	(736 903)

3. PRZYCHODY I KOSZTY Z TYTUŁU OPŁAT I PROWIZJI

3a. Przychody z tytułu prowizji

	01.01.2019 - 31.12.2019	01.01.2018 - 31.12.2018
Prowizje za prowadzenie rachunków	77 158	82 753
Prowizje za realizację przelewów, wpłat i wypłat gotówkowych oraz inne transakcje płatnicze	73 151	73 682
Prowizje z tytułu udzielonych kredytów i pożyczek	163 419	140 427
Prowizje z tytułu udzielonych gwarancji i poręczeń	17 494	15 353
Prowizje za obsługę kart płatniczych i kredytowych	208 414	177 745
Prowizje z tytułu sprzedaży produktów ubezpieczeniowych	71 057	41 644
Prowizje z tytułu dystrybucji jednostek uczestnictwa i innych produktów oszczędnościowych	98 482	114 736
Prowizje z tytułu działalności maklerskiej i powierniczej	6 037	8 083
Pozostałe prowizje	30 146	32 919
Razem	745 358	687 342

3b. Koszty z tytułu prowizji

	01.01.2019 - 31.12.2019	01.01.2018 - 31.12.2018
Prowizje za prowadzenie rachunków	(2 339)	(1 906)
Prowizje za realizację przelewów, wpłat i wypłat gotówkowych oraz inne transakcje płatnicze	(4 083)	(5 408)
Prowizje z tytułu udzielonych kredytów i pożyczek	(15 828)	(9 522)
Prowizje za obsługę kart płatniczych i kredytowych	(106 047)	(89 298)
Pozostałe prowizje	(23 887)	(23 064)
Razem	(152 184)	(129 198)

4. PRZYCHODY Z TYTUŁU DYWIDEND

	01.01.2019 - 31.12.2019	01.01.2018 - 31.12.2018
Aktywa finansowe nie przeznaczone do obrotu obowiązkowo wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	879	669
Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	2 255	1 913
Inwestycje w jednostkach zależnych	42 110	53 858
Razem	45 244	56 440

5. WYNIK Z TYTUŁU ZAPRZESTANIA UJMOWANIA AKTYWÓW I ZOBOWIĄZAŃ FINANSOWYCH NIEWYCENIANYCH WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ WYNIK FINANSOWY

	01.01.2019 - 31.12.2019	01.01.2018 - 31.12.2018
Operacje instrumentami dłużnymi	41 021	18 897
Koszty operacji finansowych	(3 292)	0
Razem	37 729	18 897

6. WYNIK Z TYTUŁU AKTYWÓW I ZOBOWIĄZAŃ FINANSOWYCH PRZEZNACZONYCH DO OBROTU

	01.01.2019 - 31.12.2019	01.01.2018 - 31.12.2018
Wynik na instrumentach dłużnych	(2 767)	13 494
Wynik na instrumentach pochodnych	71 036	71 237
Koszty operacji finansowych	0	(2 479)
Razem	68 269	82 252

7. WYNIK Z TYTUŁU AKTYWÓW FINANSOWYCH NIEPRZEZNACZONYCH DO OBROTU WYCENIANYCH OBOWIĄZKOWO WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ WYNIK FINANSOWY

	01.01.2019 - 31.12.2019	01.01.2018 - 31.12.2018
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	(23 401)	(19 930)
Wynik na instrumentach kapitałowych	45 000	0
Wynik na instrumentach dłużnych	42 084	13 555
Razem	63 683	(6 375)

Wzrost wyniku z tytułu aktywów finansowych nieprzeznaczonych do obrotu wycenianych obowiązkowo według wartości godziwej przez wynik finansowy, wynika między innymi z pozytywnej wyceny akcji PSP +45 mln PLN (z uwzględnieniem czynnika dyskontowego). W dniu 15 października 2019 r. podpisano umowę o przystąpieniu do konsorcjum nowego akcjonariusza PSP, tj. Mastercard. Chociaż zakup akcji PSP nie został jeszcze sfinalizowany, wycenę rozpoznano na podstawie dostępnej już ceny rynkowej.

8. WYNIK Z TYTUŁU RACHUNKOWOŚCI ZABEZPIECZEŃ

	01.01.2019 - 31.12.2019	01.01.2018 - 31.12.2018
Zmiany wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego (w tym zaniechanie)	1 607	(117)
Zmiany wartości godziwej pozycji zabezpieczanej wynikające z zabezpieczonego ryzyka	(1 417)	0
Nieefektywność wynikająca z zabezpieczeń przepływów pieniężnych	(19 249)	(19 920)
Nieefektywność wynikająca z zabezpieczeń inwestycji netto w jednostkach działających za granicą	0	0
Razem	(19 059)	(20 037)

9. POZOSTAŁE PRZYCHODY OPERACYJNE

	01.01.2019 - 31.12.2019	01.01.2018 - 31.12.2018
Zysk ze sprzedaży i likwidacji rzeczowych aktywów trwałych, wartości niematerialnych	0	921
Przychody ze sprzedaży pozostałych usług	7 966	5 902
Przychody związane z działalnością windykacyjną	6 217	2 772
Pozostałe	71 145	15 474
Razem	85 328	25 069

10. POZOSTAŁE KOSZTY OPERACYJNE

	01.01.2019 - 31.12.2019	01.01.2018 - 31.12.2018
Strata ze sprzedaży i likwidacji rzeczowych aktywów trwałych, wartości niematerialnych	(3 719)	(70)
Odszkodowania, kary i grzywny - zapłacone	(4 726)	(1 899)
Koszty rezerw na roszczenia sporne	(7 311)	(7 541)
Koszty związane ze sprzedażą pozostałych usług	(3 008)	(3 143)
Przekazane darowizny	(794)	(1 239)
Koszty związane z windykacją	(15 395)	(14 030)
Pozostałe	(36 799)	(4 963)
Razem	(71 752)	(32 885)

W dniu 11 września 2019 r. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej orzekł w sprawie Lexitor przeciwko SKOK Stefczyka, Santander Consumer Bank i mBank (sprawa C 383/18), w której stwierdził, że konsument ma prawo żądać zmniejszenia całkowitej kwoty kosztów pożyczki na którą składają się odsetki i koszty przypadające na pozostały okres obowiązywania umowy w przypadku wcześniejszej spłaty kredytu.

Biorąc pod uwagę ten werdykt, Grupa Banku Millennium utworzyła rezerwę w wysokości 66,4 mln PLN (w ciężar dochodów odsetkowych netto i pozostałych kosztów operacyjnych), na potencjalne zwroty dla klientów. Rezerwa została oszacowana na podstawie maksymalnej kwoty potencjalnych zwrotów i prawdopodobieństwa dokonania płatności. Adekwatność tej rezerwy będzie weryfikowana w przyszłości i będzie zależała od wyjaśnienia implikacji werdyktu oraz ilości umów i kwot do zwrotu.

11. KOSZTY ADMINISTRACYJNE

	01.01.2019 - 31.12.2019	01.01.2018 - 31.12.2018
Koszty pracownicze	(715 299)	(592 192)
Wynagrodzenia	(589 574)	(488 118)
Narzuty na wynagrodzenia	(95 645)	(80 583)
Świadczenia na rzecz pracowników, w tym:	(30 080)	(23 491)
rezerwy na odprawy emerytalne	(8 996)	(3 607)
rezerwy na niewykorzystane urlopy	(62)	(836)
pozostałe	(21 022)	(19 048)
Pozostałe koszty administracyjne	(659 933)	(561 894)
Koszty reklamy, promocji i reprezentacji	(69 759)	(56 414)
Koszty informatyki i łączności	(145 366)	(84 588)
Koszty wynajmu	(64 580)	(137 021)
Koszty utrzymania budynków, wyposażenia, materiałów	(47 006)	(31 924)
Koszty bankomatów i obsługi gotówki	(21 814)	(20 421)
Koszty usług doradczych, audytowych, prawniczych, tłumaczeń	(69 001)	(28 081)
Podatki i opłaty różne	(27 507)	(22 076)
Koszty KIR	(6 535)	(5 589)
Koszty PFRON	(6 204)	(4 602)
Koszty BFG	(121 417)	(105 498)
Koszty Nadzoru Finansowego	(10 207)	(6 841)
Pozostałe	(70 537)	(58 839)
Razem	(1 375 232)	(1 154 086)

12. KOSZTY Z TYTUŁU UTRATY WARTOŚCI AKTYWÓW FINANSOWYCH

	01.01.2019 - 31.12.2019	01.01.2018 - 31.12.2018
Z tytułu odpisów dla kredytów i pożyczek udzielonych klientom	(198 524)	(165 431)
Utworzenie odpisów dla kredytów i pożyczek udzielonych klientom	(825 462)	(526 762)
Odwrocenie odpisów dla kredytów i pożyczek udzielonych klientom	592 629	356 013
Kwoty odzyskane z tytułu kredytów uprzednio spisanych w ciężar rezerw	32 273	1 516
Sprzedaż wierzytelności	1 448	1 571
Pozostałe ujęte bezpośrednio w Rachunku Zysków i Strat	588	2 231
Z tytułu odpisów dla papierów wartościowych	(34)	944
Utworzenie odpisów dla papierów wartościowych	(34)	(20)
Odwrocenie odpisów dla papierów wartościowych	0	964
Z tytułu odpisów dla zobowiązań pozabilansowych	(361)	(6 529)
Utworzenie odpisów dla zobowiązań pozabilansowych	(70 581)	(61 333)
Odwrocenie odpisów dla zobowiązań pozabilansowych	70 220	54 804
Razem	(198 919)	(171 016)

13. KOSZTY Z TYTUŁU UTRATY WARTOŚCI AKTYWÓW NIEFINANSOWYCH

	01.01.2019 - 31.12.2019	01.01.2018 - 31.12.2018
Majątku trwałego	0	0
Pozostałe aktywa	(1 153)	(509)
Razem	(1 153)	(509)

14. AMORTYZACJA

	01.01.2019 - 31.12.2019	01.01.2018 - 31.12.2018
Rzeczowych aktywów trwałych	(119 133)	(34 419)
Wartości niematerialnych	(26 575)	(16 837)
Razem	(145 708)	(51 256)

15. PODATEK DOCHODOWY

15a. Podatek dochodowy ujęty w rachunku zysków i strat

	01.01.2019 - 31.12.2019	01.01.2018 - 31.12.2018
Bieżący podatek	(300 563)	(245 742)
Bieżący rok	(300 563)	(245 742)
Podatek odroczonej:	33 304	9 160
Powstanie i odwrócenie różnic przejściowych	33 304	9 160
Razem obciążenie podatkowe w rachunku zysków i strat	(267 259)	(236 582)

15b. Efektywna stawka podatkowa

	01.01.2019 - 31.12.2019	01.01.2018 - 31.12.2018
Wynik finansowy brutto	867 942	958 882
Ustawowa stawka podatkowa	19%	19%
Podatek dochodowy wg obowiązującej stawki podatkowej 19%	(164 909)	(182 188)
Wpływ różnic trwałych na obciążenia podatkowe:	(102 588)	(54 576)
Przychody niepodlegające opodatkowaniu	16 387	10 816
Przychody z tytułu dywidend	8 358	10 542
Rozwiązanie pozostałych rezerw	8 012	154
Pozostałe	17	120
Koszty niestanowiące kosztów podatkowych	(118 975)	(65 392)
Spisanie niezrealizowanego aktywa z tytułu podatku odroczonego	(2 635)	0
Strata na zbyciu wierzytelności	0	(27)
Składka PFRON	(1 179)	(874)
Składki na Bankowy Fundusz Gwarancyjny	(23 069)	(20 045)
Podatek bankowy	(45 015)	(37 711)
Przychody/koszty rezerw na należności faktoringowe i leasingowe	(4 160)	1 438
Wierzytelności spisane w ciężar rezerw	(1 441)	(1 314)
Koszty postępowań sądowych i spraw spornych	(39 586)	(5 384)
Pozostałe	(1 890)	(1 475)
Odliczenie podatku zapłaconego za granicą	238	182
Razem obciążenie podatkowe w Rachunku zysków i strat	(267 259)	(236 582)
Efektywna stawka podatkowa	30.8%	24,7%

15c. Podatek odroczonej ujęty bezpośrednio w kapitale własnym

	31.12.2019	31.12.2018
Wycena papierów wartościowych wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	(21 762)	(30 756)
Wycena instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne	5 488	13 028
Zyski /(straty) aktuarialne	594	497
Podatek odroczonej ujęty bezpośrednio w kapitałach	(15 680)	(17 231)

Zmiany podatku odroczonego ujętego bezpośrednio w kapitale własnym zostały zaprezentowane w **Nocie (39b)**.

Począwszy od 1 stycznia 2011 r. Bank utworzył łącznie z jednostką zależną - spółką Millennium Services Sp. z o.o., Podatkową Grupę Kapitałową (PGK).

PGK jest instytucją prawa podatkowego przewidzianą przepisami ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych. Jej istotą jest skupienie dwóch lub więcej podmiotów powiązanych kapitałowo pod postacią jednego podatnika podatku dochodowego od osób prawnych. Utworzenie PGK nie prowadzi do powstania nowego podmiotu, a konsolidacja dokonuje się wyłącznie na poziomie rozliczeń w podatku dochodowym od osób prawnych. Zawiązanie PGK ma na celu zwiększenie efektywności zarządzania w obszarze podatkowym w ramach Grupy Kapitałowej Banku oraz ograniczenie ryzyk wynikających z obowiązków w zakresie rozliczeń w podatku dochodowym od osób prawnych, poprzez centralizację kompetencji wynikającą z przeniesienia na jeden podmiot (Bank) obowiązków w zakresie obliczania i wpłacania podatku.

Od 1 stycznia 2017 r. funkcjonuje nowa PGK Banku składająca się z: Banku Millennium S.A (podmiot dominujący), Millennium Service Sp. z o.o. oraz Millennium Goodie Sp. z o.o. Niniejsza PGK została utworzona na okres trzech lat: od 1 stycznia 2017 - 31 grudnia 2019.

Postępowanie kontrolne Mazowieckiego Urzędu Celno-Skarbowego Kontroli Skarbowej w Banku Millennium

W dniu 24 czerwca 2019 r. Bank otrzymał wynik kontroli Naczelnika Mazowieckiego Urzędu Celno-Skarbowego potwierdzający nadpłatę podatku CIT za 2010 r. w kwocie 26,9 mln zł. W dniu 5 lipca 2019 r. Urząd Skarbowy przelał tą kwotę na konto Banku.

Kontrola zryczałtowanego podatku dochodowego od osób prawnych za lata 2015-16

W dniu 12 lutego 2019 r. zostały wszczęte przez Naczelnika Zachodniopomorskiego Urzędu Celno-Skarbowego w Szczecinie (ZUCS) kontrole celno-skarbowe w zakresie prawidłowości rozliczeń z tytułu zryczałtowanego podatku dochodowego od osób prawnych za lata 2015 i 2016. W dniu 17 grudnia 2019 r. Bank otrzymał wyniki tych kontroli z dnia 13 grudnia 2019 r., w których zakwestionowano zwolnienie ze zryczałtowanego podatku dochodowego od osób prawnych odsetek od obligacji Banku wypłacanych w tych latach do spółki MB Finance AB z siedzibą w Szwecji stanowiących zabezpieczenie 10-letnich obligacji podporządkowanych o wartości nominalnej 150 mln EURO wyemitowanych przez ten podmiot w grudniu 2007r. (umorzonych w grudniu 2017 r.). Zaległy zryczałtowany podatek dochodowy od osób prawnych za te dwa lata wynosi łącznie ok. 6,7 mln PLN. Bank nie zgadza się z wynikami kontroli, nie skorzystał z prawa do korekty rozliczeń ww. podatku za lata 2015-16 i tym samym kontrola celno-skarbowa przekształciła się z mocy prawa w postępowanie podatkowe, w której Bank zamierza przedstawić dodatkową argumentację na obronę swojego podejścia.

16. ZYSK NA JEDNĄ AKCJĘ

Zgodnie z wymogami MSR 33, Bank wylicza zysk na jedną akcję na podstawie danych skonsolidowanych i prezentuje go odpowiednio w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym.

17. KASA, ŚRODKI W BANKU CENTRALNYM

17a. Kasa, środki w Banku Centralnym

	31.12.2019	31.12.2018
Gotówka	758 545	625 897
Środki pieniężne na rachunkach w Banku Centralnym	1 444 899	1 824 279
Inne środki pieniężne	0	0
Razem	2 203 444	2 450 176

Bank był zobowiązany do utrzymywania w okresie od 31 grudnia 2019 do 31 stycznia 2020 w NBP na rachunku bieżącym Banku średniego salda o wartości 2 782 382 tys. zł (średnia arytmetyczna stanów środków na rachunku bieżącym w NBP ze wszystkich dni okresu rezerwowego).

17b. Kasa, środki w Banku Centralnym - wg struktury walutowej

	31.12.2019	31.12.2018
W walucie polskiej	2 001 379	2 272 807
W walutach obcych (po przeliczeniu na zł):	202 065	177 369
waluta: USD	37 362	36 206
waluta: EUR	130 446	113 538
waluta: CHF	13 562	11 736
waluta: GBP	15 462	12 567
pozostałe waluty	5 233	3 322
Razem	2 203 444	2 450 176

18. AKTYWA FINANSOWE PRZEZNACZONE DO OBROTU

18a. Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu

	31.12.2019	31.12.2018
Dłużne papiery wartościowe	874 033	693 242
Papiery wartościowe Skarbu Państwa	874 033	693 242
a) bony		0
b) obligacje	874 033	693 242
Korekta z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej	803	4 293
Dodatnia wycena pochodnych instrumentów finansowych	112 629	98 389
Razem	987 465	795 924

Informacja na temat aktywów finansowych stanowiących zabezpieczenie zobowiązań została przedstawiona w Rozdziale 14., punkt 2).

18b. Dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu wg wartości bilansowej

	31.12.2019	31.12.2018
o stałej stopie procentowej	603 690	149 016
o zmiennej stopie procentowej	270 343	544 226
Razem	874 033	693 242

18c. Dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu według terminów zapadalności

	31.12.2019	31.12.2018
do 1 miesiąca	22 386	8 388
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	0	0
powyżej 3 miesięcy do 1 roku	55 413	3 617
powyżej 1 roku do 5 lat	546 087	528 081
powyżej 5 lat	250 147	153 156
Razem	874 033	693 242

18d. Zmiana stanu dłużnych papierów wartościowych i instrumentów kapitałowych przeznaczonych do obrotu

	01.01.2019 - 31.12.2019	01.01.2018 - 31.12.2018
Stan na początek okresu	693 242	338 351
Zwiększenia (zakup i naliczenie odsetek i dyskonta)	21 249 853	18 596 115
Zmniejszenia (sprzedaż i umorzenie)	(21 066 511)	(18 242 349)
Różnice z wyceny do wartości godziwej	(2 551)	1 125
Stan na koniec okresu	874 033	693 242

18e. Aktywa i Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu - Wycena pochodnych instrumentów finansowych i korekta z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej oraz Pozycje krótkie wg stanu na:

31.12.2019	Wartość nominalna instrumentów o terminie pozostającym do realizacji				Wartości godziwe		
	poniżej 3 miesięcy	od 3 miesięcy do 1 roku	od 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem	Aktywa	Pasywa
1. Instrumenty pochodne na stopę procentową	649 552	1 068 646	5 472 226	174 669	10 517	28 984	18 467
Kontrakty na przyszłą stopę procentową (FRA)	0	0	0	0	0	0	0
Swapy na stopę procentową (IRS)	649 552	1 028 690	5 220 758	174 669	10 514	28 903	18 389
Pozostałe kontrakty na stopę procentową: opcje	0	39 956	251 468	0	3	81	78
2. Walutowe instrumenty pochodne*	8 225 112	2 116 434	508 826	0	(48 201)	18 108	66 309
Kontrakty walutowe	2 041 066	720 150	200 038	0	(15 878)	3 200	19 078
Swapy walutowe	6 184 046	961 812	308 788	0	(28 682)	14 241	42 923
Pozostałe kontrakty walutowe (CIRS)	0	434 472	0	0	(3 641)	667	4 308
Opcje walutowe	0	0	0	0	0	0	0
3. Instrumenty wbudowane	170 881	1 050 773	812 187	0	(60 944)	1 284	62 228
Opcje wbudowane w depozyty	164 966	927 283	677 865	0	(55 654)	0	55 654
Opcje wbudowane w emitowane papiery wartościowe	5 915	123 490	134 322	0	(5 290)	1 284	6 574
4. Opcje na indeksy	359 682	1 103 193	683 430	0	61 294	64 253	2 959
Wycena pochodnych instrumentów finansowych, RAZEM	9 405 227	5 339 046	7 476 669	174 669	(37 334)	112 629	149 963
Wycena pozycji zabezpieczanych z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej	-	-	-	-	-	803	776
Zobowiązania z tytułu krótkiej sprzedaży dłużnych papierów wartościowych	-	-	-	-	-	-	202 265

* Wartość nominalna dla instrumentów pochodnych dwuwalutowych prezentowana jest w kwocie stanowiącej sumę obydwu stron transakcji wyrażonych w PLN.

31.12.2018	Wartość nominalna instrumentów o terminie pozostającym do realizacji				Wartości godziwe		
	poniżej 3 miesiące	od 3 miesięcy do 1 roku	od 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem	Aktywa	Pasywa
1. Instrumenty pochodne na stopę procentową	415 000	694 342	4 273 459	203 290	8 942	41 193	32 251
Kontrakty na przyszłą stopę procentową (FRA)	0	0	0	0	0	0	0
Swapy na stopę procentową (IRS)	415 000	544 457	4 170 783	203 290	8 942	41 193	32 251
Pozostałe kontrakty na stopę procentową: opcje	0	149 885	102 676	0	0	0	0
2. Walutowe instrumenty pochodne*	8 450 071	1 381 800	1 022 994	0	(14 129)	19 188	33 317
Kontrakty walutowe	1 681 856	789 439	152 985	0	(7 350)	1 927	9 277
Swapy walutowe	6 768 215	592 361	358 245	0	(996)	15 197	16 193
Pozostałe kontrakty walutowe (CIRS)	0	0	511 764	0	(5 783)	2 064	7 847
Opcje walutowe	0	0	0	0	0	0	0
3. Instrumenty wbudowane	257 886	929 048	789 479	0	(35 584)	15	35 599
Opcje wbudowane w depozyty	245 526	894 520	645 872	0	(29 336)	0	29 336
Opcje wbudowane w emitowane papiery wartościowe	12 360	34 528	143 607	0	(6 248)	15	6 263
4. Opcje na indeksy	383 324	1 027 872	712 361	0	35 430	37 993	2 563
Wycena pochodnych instrumentów finansowych, RAZEM	9 506 281	4 033 062	6 798 293	203 290	(5 341)	98 389	103 730
Wycena pozycji zabezpieczanych z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej					-	4 293	4 149
Zobowiązania z tytułu krótkiej sprzedaży dłużnych papierów wartościowych					-	-	123 754

* Wartość nominalna dla instrumentów pochodnych dwuwalutowych prezentowana jest w kwocie stanowiącej sumę obydwu stron transakcji wyrażonych w PLN.

19. AKTYWA FINANSOWE NIENRZEZNACZONE DO OBROTU OBOWIĄZKOWO WYCENIANE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT, INNE NIŻ KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM

	31.12.2019	31.12.2018
Instrumenty kapitałowe	66 609	21 609
Instytucje kredytowe	0	0
Pozostałe podmioty	66 609	21 609
Dłużne papiery wartościowe	103 001	43 187
Instytucje kredytowe	0	0
Pozostałe podmioty	103 001	43 187
Razem	169 610	64 796

20. AKTYWA FINANSOWE WYCENIANE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ INNE CAŁKOWITE DOCHODY

20a. Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody

	31.12.2019	31.12.2018
Dłużne papiery wartościowe	21 826 908	22 091 079
Papiery wartościowe Skarbu Państwa	20 650 898	20 409 056
a) bony	0	0
b) obligacje	20 650 898	20 409 056
Papiery wartościowe banku centralnego	999 917	1 599 800
a) bony	999 917	1 599 800
b) obligacje	0	0
Pozostałe papiery wartościowe:	176 094	82 223
a) notowane	176 094	82 223
b) nienotowane	0	0
Udziały i akcje w innych jednostkach	29 367	29 042
Inne instrumenty finansowe	0	0
Razem	21 856 275	22 120 121
W tym:		
Instrumenty notowane na aktywnym rynku	20 826 991	20 491 279
Instrumenty nienotowane na aktywnym rynku	1 029 284	1 628 842

20b. Dłużne papiery wartościowe wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody

	31.12.2019	31.12.2018
o stałej stopie procentowej	12 418 704	10 310 594
o zmiennej stopie procentowej	9 408 204	11 780 485
Razem	21 826 908	22 091 079

20c. Dłużne papiery wartościowe wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody

	31.12.2019	31.12.2018
do 1 miesiąca	1 086 797	1 599 800
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	0	0
powyżej 3 miesięcy do 1 roku	133 436	192 859
powyżej 1 roku do 5 lat	19 224 896	19 179 817
powyżej 5 lat	1 381 779	1 118 603
Razem	21 826 908	22 091 079

20d. Zmiana stanu aktywów finansowych wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody

	01.01.2019 - 31.12.2019	01.01.2018 - 31.12.2018
Stan na początek okresu	22 120 121	19 053 103
Korekty z tytułu wdrożenia MSSF9	0	(71 936)
Skorygowany stan na początek okresu	22 120 121	18 981 167
Zwiększenia (zakup i naliczenie odsetek i dyskonta)	140 622 397	201 226 822
Zmniejszenia (sprzedaż i umorzenie)	(142 142 099)	(198 162 947)
Różnice z wyceny do wartości godziwej	(47 336)	74 109
Odpisy z tytułu utraty wartości	0	963
Połączenie z EuroBank S.A.	1 303 195	0
Inne	(4)	7
Stan na koniec okresu	21 856 275	22 120 121

21. KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM

21a. Kredyty i pożyczki udzielone klientom obowiązkowo wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat

Wartość bilansowa:	31.12.2019	31.12.2018
Obowiązkowo wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat *	1 498 195	1 250 525
Przedsiębiorstwa	18 435	17 944
Osoby prywatne	1 479 645	1 232 494
Sektor instytucji rządowych i samorządowych	115	87
* Powyższe dane uwzględniają korektę z tytułu wyceny do wartości godziwej w wysokości:	(84 519)	(72 943)

Bank wyodrębnia ekspozycje kredytowe zawierające w definicji oprocentowania dźwignię finansową/mnożnik i ujmuje w niniejszym sprawozdaniu finansowym jako „Aktywa finansowe inne niż przeznaczone do obrotu obowiązkowo wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat - Kredyty i zaliczki. Zapisy MSSF9 wskazują iż cecha mnożnika powoduje modyfikację pieniądza w czasie i konieczność wyceny do wartości godziwej, jednakże sens ekonomiczny tych transakcji czyli zarządzanie portfelem nieoparte o wartość godziwą i utrzymywanie portfela w celu uzyskiwania przepływów pieniężnych wynikających z umowy jest charakterystyczne dla portfeli wycenianych według zamortyzowanego kosztu.

Bank dokonuje spisania wartości bilansowej brutto składnika aktywów finansowych w przypadku gdy nie istnieje uzasadnione prawdopodobieństwo odzyskania w całości (spisanie całkowite) lub części (spisanie częściowe) danego składnika aktywów finansowych. W następstwie dokonania spisania częściowych Bank przeniósł do ewidencji pozabilansowej (pomniejszając wartość bilansową brutto wierzytelności) odsetki karne w wysokości 597 milionów złotych według stanu na dzień 31 grudnia 2019 r.

21b. Kredyty i pożyczki udzielone klientom wyceniane wg zamortyzowanego kosztu

31.12.2019	Wartość bilansowa brutto			Skumulowana utrata wartości			Wartość bilansowa netto
	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	
Wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	63 670 606	2 539 634	2 921 464	(264 616)	(172 915)	(1 363 591)	67 330 582
Przedsiębiorstwa	16 566 720	741 597	577 618	(125 915)	(19 636)	(296 590)	17 443 794
Osoby prywatne	46 874 746	1 798 024	2 343 846	(138 458)	(153 279)	(1 067 001)	49 657 878
Sektor instytucji rządowych i samorządowych	229 140	13	0	(243)	(0)	0	228 910

31.12.2018	Wartość bilansowa brutto			Skumulowana utrata wartości			Wartość bilansowa netto
	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	
Wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	47 425 169	2 549 636	2 150 474	(201 656)	(160 746)	(1 226 646)	50 536 231
Przedsiębiorstwa	15 307 301	965 796	538 067	(127 880)	(39 213)	(340 987)	16 303 084
Osoby prywatne	31 901 749	1 581 890	1 612 407	(73 508)	(121 530)	(885 659)	34 015 349
Sektor instytucji rządowych i samorządowych	216 119	1 950	0	(268)	(3)	0	217 798

21c. Kredyty i pożyczki udzielone klientom

	31.12.2019		31.12.2018	
	Wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	Wyceniane wg wartości godziwej*	Wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	Wyceniane wg wartości godziwej*
Kredyty i pożyczki udzielone	62 771 734	640 622	46 165 726	473 214
- podmiotom gospodarczym	12 053 010	-	11 076 996	-
- klientom indywidualnym	50 572 229	640 622	34 871 344	473 214
- jednostkom budżetowym	146 495	-	217 386	-
Należności z tytułu kart płatniczych	98 848	857 573	2 795	777 311
- od podmiotów gospodarczych	162	18 550	149	18 031
- od klientów indywidualnych	98 686	839 023	2 646	759 280
Skupione wierzytelności	5 877 419	-	5 687 711	-
- podmiotów gospodarczych	5 794 971	-	5 687 305	-
- jednostek budżetowych	82 448	-	406	-
Zrealizowane gwarancje i poręczenia	1 368	-	11 622	-
Dłużne papiery wartościowe uprawnione do redyskonta w Banku Centralnym	3 595	-	3 660	-
Inne	1 521	-	2 763	-
Odsetki	377 219	-	251 002	-
Razem	69 131 704	1 498 195	52 125 279	1 250 525
Odpisy aktualizujące wartość należności	(1 801 122)	-	(1 589 048)	-
Razem wartość bilansowa	67 330 582	1 498 195	50 536 231	1 250 525
* Powyższe dane uwzględniają korektę z tytułu wyceny do wartości godziwej w wysokości:	-	(84 519)	-	(72 943)

21d. Jakość portfela kredytów i pożyczek wycenianych wg zamortyzowanego kosztu

	31.12.2019	31.12.2018
Kredyty i pożyczki udzielone klientom (brutto)	69 131 704	52 125 279
z rozpoznaną utratą wartości	2 921 464	2 150 474
bez rozpoznanej utraty wartości	66 210 240	49 974 805
Odpis aktualizacyjny z tytułu utraty wartości	(1 801 122)	(1 589 048)
na ekspozycje z rozpoznaną utratą wartości	(1 363 591)	(1 226 646)
na ekspozycje bez rozpoznanej utraty wartości	(437 531)	(362 402)
Kredyty i pożyczki udzielone klientom (netto):	67 330 582	50 536 231

21e. Podział kredytów i pożyczek wycenianych wg zamortyzowanego kosztu ze względu na metodę szacunku utraty wartości

	31.12.2019	31.12.2018
Kredyty i pożyczki udzielone klientom (brutto)	69 131 704	52 125 279
wyceniane indywidualnie	704 131	644 000
wyceniane portfelowo	68 427 573	51 481 279
Odpis aktualizacyjny z tytułu utraty wartości	(1 801 122)	(1 589 048)
utworzony na bazie analizy indywidualnej	(300 446)	(337 332)
utworzony na bazie analizy kolektywnej	(1 500 676)	(1 251 716)
Kredyty i pożyczki udzielone klientom (netto):	67 330 582	50 536 231

21f. Podział kredytów i pożyczek wycenianych wg zamortyzowanego kosztu ze względu na rodzaj klientów

	31.12.2019	31.12.2018
Kredyty i pożyczki udzielone klientom (brutto)	69 131 704	52 125 279
korporacyjnym	18 115 088	17 029 233
indywidualnym	51 016 616	35 096 046
Odpis aktualizacyjny z tytułu utraty wartości	(1 801 122)	(1 589 048)
utworzony na należności od klientów korporacyjnych	(442 384)	(508 351)
utworzony na należności od klientów indywidualnych	(1 358 738)	(1 080 697)
Kredyty i pożyczki udzielone klientom (netto):	67 330 582	50 536 231

21g. Zmiana stanu odpisów z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek wycenianych wg zamortyzowanego kosztu

	01.01.2019 - 31.12.2019	01.01.2018 - 31.12.2018
Stan na początek okresu	1 589 048	1 362 016
Korekty z tytułu wdrożenia MSSF9	0	300 350
Skorygowany stan na początek okresu	1 589 048	1 662 366
Zmiana w wartości rezerw:	212 074	(73 318)
Odpisy dokonane w okresie	825 462	526 748
Wartości spisane w ciężar odpisów	(239 319)	(273 044)
Odwrócenie odpisów w okresie	(592 613)	(356 013)
Sprzedaż wierzytelności	0	(13 252)
Utworzenie KOIM*	25 312	25 558
Połączenie z Euro Bank S.A.	176 996	0
Zmiana z tytułu różnic kursowych	5 291	15 407
Inne	10 945	1 278
Stan na koniec okresu	1 801 122	1 589 048

* Zgodnie z MSSF9 Bank nalicza odsetki od portfela kredytowego z rozpoznaną utratą wartości od wartości ekspozycji netto. W tym celu naliczana jest i ujmowana jako pomniejszenie przychodów odsetkowych tak zwana korekta odsetek impairmentowych („KOIM”). Przedmiotowa korekta w bilansie prezentowana jest jako odpis z tytułu utraty wartości, w konsekwencji uzgodnienie zmiany stanu odpisów z tytułu utraty wartości wymaga uwzględnienia korekty KOIM ujmowanej w przychodach odsetkowych.

Bank posiada w bilansie aktywa POCI w efekcie rozpoznania kredytów z rozpoznaną utratą wartości po połączeniu z Euro Bank S.A. i przejęciu SKOK Piast. W momencie połączenia przedmiotowe aktywa zostały ujęte w księgach Banku według wartości godziwej.

Wartość aktywów POCI przedstawia się następująco:

	Wartość bilansowa brutto	Skumulowana utrata wartości	Wartość bilansowa netto
31.12.2019			
- Przedsiębiorstwa	101	(23)	78
- Osoby prywatne	523 989	(45 236)	478 753
- Sektor instytucji rządowych i samorządowych	0	0	0
31.12.2018			
- Przedsiębiorstwa	139	(130)	9
- Osoby prywatne	15 271	(1 447)	13 824
- Sektor instytucji rządowych i samorządowych	0	0	0

21h. Zmiana odpisów z tytułu utraty wartości i wartości bilansowej brutto Kredytów i pożyczek wycenianych wg zamortyzowanego kosztu w podziale na koszyki i klasy

Przedsiębiorstwa: odpisy z tytułu utraty wartości	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	POCI	Razem
Stan na początek okresu	127 880	39 213	341 117	(130)	508 080
Transfery między koszykami	22 174	(37 013)	14 839	0	0
Wzrost w wyniku udzielenia lub nabycia	11 254	0	0	0	11 254
Zmiany z tytułu ryzyka kredytowego	(160)	22 480	72 076	153	94 548
Zmiany z tytułu zaprzestania ujmowania (za wyjątkiem sprzedaży i spisań)	(35 486)	(5 113)	(27 037)	0	(67 635)
Sprzedaż kredytów i pożyczek	0	0	0	0	0
Spisanie w ciężar odpisów	0	0	(107 668)	0	(107 668)
KOIM	0	0	2 526	0	2 526
Inne (w tym różnice kursowe)	252	69	714	0	1 035
Razem	125 915	19 636	296 567	23	442 141

Przedsiębiorstwa: kredyty i pożyczki wartość bilansowa brutto	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	POCI	Razem
Stan na początek okresu	15 307 301	965 796	537 928	139	16 811 164
Transfery między koszykami	(256 972)	112 449	144 523	0	0
Udzielone lub zakupione kredyty i pożyczki	4 937 030	0	0	0	4 937 030
Splacone kredyty i pożyczki	(5 077 758)	(345 033)	(43 287)	(39)	(5 466 117)
Sprzedaż	(2 057)	0	(240)	0	(2 297)
Spisanie w ciężar odpisów	0	0	(107 668)	0	(107 668)
Inne (w tym różnice kursowe)	1 659 176	8 385	46 262	0	1 713 823
Razem	16 566 720	741 597	577 517	101	17 885 935

Osoby prywatne: odpisy z tytułu utraty wartości	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	POCI	Razem
Stan na początek okresu	73 508	121 530	887 106	(1 447)	1 080 697
Transfery między koszykami	329 792	(389 538)	59 745	0	(0)
Merger z Euro Bank S.A.	86 714	0	0	90 281	176 996
Wzrost w wyniku udzielenia lub nabycia	41	0	0	0	41
Zmiany z tytułu ryzyka kredytowego	(336 946)	430 939	220 803	(41 619)	273 177
Zmiany z tytułu zaprzestania ujmowania (za wyjątkiem sprzedaży i spisań)	(15 403)	(8 004)	(55 060)	0	(78 467)
Spisanie w ciężar odpisów	(36)	(190)	(129 445)	(1 980)	(131 651)
KOIM	0	0	22 786	0	22 786
Inne (w tym różnice kursowe)	786	1 175	13 196	0	15 158
Razem	138 457	155 913	1 019 131	45 236	1 358 737

Osoby prywatne: kredyty i pożyczki wartość bilansowa brutto	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	POCI	Razem
Stan na początek okresu	31 901 749	1 581 890	1 597 136	15 271	35 096 046
Transfery między koszykami	(740 026)	360 199	379 827	0	0
Udzielone lub zakupione kredyty i pożyczki	17 914 971	0	0	541 980	18 456 951
Splacone kredyty i pożyczki	(3 590 598)	(206 354)	(26 723)	(31 282)	(3 854 957)
Sprzedaż	817	0	0	0	817
Spisanie w ciężar odpisów	(36)	(190)	(129 445)	(1 980)	(131 651)
Inne (w tym różnice kursowe)	1 387 868	9 942	51 600	0	1 449 410
Razem	46 874 746	1 745 487	1 872 394	523 989	51 016 616

Sektor publiczny: odpisy z tytułu utraty wartości	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	POCI	Razem
Stan na początek okresu	268	3	0	0	271
Transfery między koszykami	2	(2)	0	0	(0)
Wzrost w wyniku udzielenia lub nabycia	50	0	0	0	50
Zmiany z tytułu ryzyka kredytowego	(29)	(1)	0	0	(30)
Zmiany z tytułu zaprzestania ujmowania (za wyjątkiem sprzedaży i spisań)	(90)	0	0	0	(90)
Inne (w tym różnice kursowe)	0	0	0	0	0
Razem	0	0	0	0	0

Sektor publiczny: kredyty i pożyczki wartość bilansowa brutto	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	POCI	Razem
Stan na początek okresu	216 119	1 950	0	0	218 069
Transfery między koszykami	1 938	(1 938)	0	0	0
Udzielone lub zakupione kredyty i pożyczki	23 773	0	0	0	23 773
Splacone kredyty i pożyczki	(12 689)	(0)	0	0	(12 689)
Sprzedaż	(1)	0	0	0	(1)
Spisanie w ciężar odpisów	0	0	0	0	0
Inne (w tym różnice kursowe)	0	1	0	0	1
Razem	229 140	13	0	0	229 153

21i. Kredyty i pożyczki udzielone klientom wyceniane wg zamortyzowanego kosztu wg terminów zapadalności

	31.12.2019	31.12.2018
rachunki bieżące	3 866 397	3 773 798
do 1 miesiąca	739 587	345 536
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	2 111 562	1 446 261
powyżej 3 miesięcy do 1 roku	5 758 161	4 626 466
powyżej 1 roku do 5 lat	23 580 226	16 989 041
powyżej 5 lat	30 615 662	23 230 051
dla których termin zapadalności upłynął	2 082 890	1 463 124
Odsetki	377 219	251 002
Razem brutto	69 131 704	52 125 279

21j. Kredyty i pożyczki udzielone klientom wycenianych wg zamortyzowanego kosztu wg struktury walutowej

	31.12.2019	31.12.2018
W walucie polskiej	50 900 923	34 252 524
W walutach obcych (po przeliczeniu na zł):	18 230 781	17 872 755
waluta: USD	106 107	204 962
waluta: EUR	3 353 085	3 155 100
waluta: CHF	14 763 038	14 502 677
pozostałe waluty	8 551	10 016
Razem brutto	69 131 704	52 125 279

22. AKTYWA WYCENIANE WEDŁUG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU INNE NIŻ KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM

22a. Aktywa wyceniane według zamortyzowanego kosztu inne niż Kredyty i pożyczki udzielone klientom

31.12.2019	Wartość bilansowa brutto			Skumulowana utrata wartości			Wartość bilansowa netto
	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	
Instrumenty dłużne	48 207	0	0	(54)	0	0	48 153
Lokaty oraz kredyty i pożyczki udzielone bankom i innym instytucjom monetarnym	784 248	0	0	0	0	0	784 248
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	205 439	0	0	0	0	0	205 439

31.12.2018	Wartość bilansowa brutto			Skumulowana utrata wartości			Wartość bilansowa netto
	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	
Instrumenty dłużne	44 904	0	0	(20)	0	0	44 884
Lokaty oraz kredyty i pożyczki udzielone bankom i innym instytucjom monetarnym	731 248	0	0	(16)	0	0	731 232
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	250 284	0	0	0	0	0	250 284

22b. Instrumenty dłużne

	31.12.2019	31.12.2018
banki i inne instytucje monetarne	0	0
pozostałe przedsiębiorstwa	0	0
sektor budżetowy	48 153	44 884
Razem	48 153	44 884

22c. Lokaty oraz kredyty i pożyczki udzielone bankom i innym instytucjom monetarnym

	31.12.2019	31.12.2018
Rachunki bieżące	213 430	143 093
Lokaty	570 036	586 666
Odsetki	782	1 489
Razem należności brutto	784 248	731 248
Odpis aktualizacyjny z tytułu utraty wartości	0	(16)
Razem należności netto	784 248	731 232

22d. Lokaty oraz kredyty i pożyczki udzielone bankom i innym instytucjom monetarnym wg terminów zapadalności

	31.12.2019	31.12.2018
rachunki bieżące	213 430	143 093
do 1 miesiąca	570 036	581 666
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	0	0
powyżej 3 miesięcy do 1 roku	0	5 000
powyżej 1 roku do 5 lat	0	0
powyżej 5 lat	0	0
dla których termin zapadalności upłynął	0	0
Odsetki	782	1 489
Razem brutto	784 248	731 248

22e. Lokaty oraz kredyty i pożyczki udzielone bankom i innym instytucjom monetarnym wg struktury walutowej

	31.12.2019	31.12.2018
W walucie polskiej	5 307	133 579
W walutach obcych (po przeliczeniu na zł):	778 941	597 669
waluta: USD	119 959	51 423
waluta: EUR	500 570	449 968
waluta: CNY	69 621	27 356
waluta: CHF	12 271	21 456
waluta: GBP	24 556	11 469
waluta: JPY	7 589	434
pozostałe waluty	44 375	35 563
Razem brutto	784 248	731 248

22f. Zmiana stanu odpisów z tytułu utraty wartości dla Lokat oraz kredytów i pożyczek udzielonych bankom i innym instytucjom monetarnym

	01.01.2019 - 31.12.2019	01.01.2018 - 31.12.2018
Stan na początek okresu	16	0
Odpisy dokonane w okresie	0	16
Odwrocenie odpisów w okresie	(16)	0
Stan na koniec okresu	0	16

22g. Transakcje z przyrzeczeniem odkupu

	31.12.2019	31.12.2018
banki i inne instytucje monetarne	90 707	49 872
pozostałe przedsiębiorstwa	114 718	200 375
odsetki	14	37
Razem	205 439	250 284

23. INSTRUMENTY POCHODNE - RACHUNKOWOŚĆ ZABEZPIECZEŃ

Począwszy od 1 stycznia 2006 Bank ustanowił pierwsze formalne powiązanie zabezpieczające przed zagrożeniem zmiennością przepływów pieniężnych. Należy zaznaczyć, iż od momentu wdrożenia MSSF, zgodnie z MSR39, efekt wyceny wszelkich instrumentów pochodnych niezaklasyfikowanych i niebędących efektywnymi instrumentami zabezpieczającymi, prezentowany jest w wyniku z instrumentów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat. Stosowanie takiej metodologii skutkowało brakiem spójności w sposobie prezentacji instrumentów finansowych w Rachunku zysków i strat. Wynik odsetkowy na transakcjach instrumentami pochodnymi, zawieranych w celu zabezpieczenia przepływów pieniężnych w walutach obcych, z ekonomicznego punktu widzenia stanowi składnik marży odsetkowej (pozwala dopasować przychód odsetkowy z tytułu udzielenia kredytów walutowych z kosztem finansowania wynikającym z portfela depozytów złotych). Wdrożenie formalnej rachunkowości zabezpieczeń umożliwiło prezentację części przedmiotowych transakcji w Rachunku zysków i strat zgodnie z ich ekonomicznym sensem.

Zatwierdzona w Banku Strategia Ryzyka określa ogólne zasady zabezpieczenia ryzyka rynkowego generowanego przez działalność komercyjną. Transakcje zewnętrzne kwalifikujące się do rachunkowości zabezpieczeń są wskazane w Strategii tuż po naturalnym zabezpieczeniu ekonomicznym. Bank zastosował (wg stanu na 31.12.2019 r.) rachunkowość zabezpieczeń przepływów pieniężnych w celu wyeliminowania zmienności przepływów pieniężnych:

- od kredytów hipotecznych denominowanych w walutach obcych oraz finansujących je depozytów w PLN,
  - od kredytów hipotecznych denominowanych w PLN,
  - od portfela wyemitowanych zobowiązań w PLN,
  - z tytułu przyszłych przychodów i kosztów odsetkowych denominowanych w walutach obcych,
  - od portfela zmiennoprocentowych walutowych kredytów hipotecznych,
- które można przypisać do ryzyka stopy procentowej i ryzyka walutowego w horyzoncie czasowym ograniczonym do terminu zapadalności instrumentów zabezpieczających, zaprezentowanych w **nocie (23b)**.

Ponadto, Bank w wyniku połączenia z Euro Bank S.A. stosował zabezpieczenie wartości godziwej instrumentu dłużnego o stałej stopie procentowej.

Pozycje zabezpieczane i zabezpieczające są ekonomicznie powiązane w taki sposób, że reagują one w sposób podobny na zabezpieczane ryzyko, ich wycena zostanie skompensowana w odpowiedzi na zmiany stóp rynkowych i kursu walutowego. Bank przeprowadza comiesięczne testy efektywności, oblicza i porównuje zmiany wartości godziwej pozycji zabezpieczanych i zabezpieczających. Efektywność zabezpieczenia jest mierzona metodą derywatu hipotetycznego, która zakłada prezentację pozycji zabezpieczanej jako hipotetyczny derywat, dla którego zmiany wartości godziwej są porównywane ze zmianami wartości godziwej instrumenty zabezpieczającego.

Nieefektywność zabezpieczenia może wynikać z różnic w terminach przeszacowania pozycji zabezpieczanych i zabezpieczających lub z wyznaczenia jako pozycji zabezpieczającej istniejącego instrument pochodnego. Bank desygnuje instrumenty zabezpieczające w dacie zawarcia transakcji i w ten sposób eliminuje to źródło nieefektywności. Raportowana przez Bank nieefektywność zabezpieczenia obejmuje również amortyzację skumulowanych do daty likwidacji zmian wartości godziwej instrumentów pochodnych zaklasyfikowanych w dniu ich likwidacji jako zabezpieczające.

Poniżej zaprezentowano szczegółowe informacje na temat stosowanych przez Bank relacji zabezpieczających, pozycji wyznaczonych jako zabezpieczane i zabezpieczające oraz prezentacji wyniku (wg stanu na 31.12.2019 r.):

	Zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych generowanych przez portfel złotych kredytów hipotecznych	Zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych generowanych przez portfel walutowych kredytów hipotecznych oraz finansujących je zobowiązań złotych
Opis relacji zabezpieczającej	Bank zabezpiecza ryzyko zmienności przepływów pieniężnych generowanych przez złote kredyty hipoteczne. Zmienność przepływów pieniężnych wynika z ryzyka stopy procentowej.	Bank zabezpiecza ryzyko zmienności przepływów pieniężnych generowanych przez walutowe kredyty hipoteczne oraz przez zobowiązania złote stanowiące bazę finansową dla tych kredytów. Zmienność przepływów pieniężnych wynika z ryzyka walutowego oraz ryzyka stopy procentowej.
Pozycje zabezpieczane	Przeptywy pieniężne wynikające z portfela złotych kredytów hipotecznych.	Przeptywy pieniężne wynikające z portfela walutowych kredytów hipotecznych oraz finansujących je depozytów złotych i wyemitowanych złotych dłużnych papierów wartościowych.
Instrumenty zabezpieczające	Transakcje IRS	Transakcje CIRS
Prezentacja wyniku na transakcjach zabezpieczanych i zabezpieczających	Efektywna część wyceny instrumentów zabezpieczających ujmowana jest w kapitale z aktualizacji wyceny; odsetki zarówno od instrumentów zabezpieczających jak i od instrumentów zabezpieczanych ujmowane są w wyniku odsetkowym. Nieefektywną część wyceny instrumentów zabezpieczających ujmowana jest w rachunku zysków i strat jako wynik na instrumentach wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.	Efektywna część wyceny instrumentów zabezpieczających ujmowana jest w kapitale z aktualizacji wyceny. Nieefektywną część wyceny instrumentów zabezpieczających ujmowana jest w rachunku zysków i strat jako wynik na instrumentach wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.

	Zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych generowanych przez portfel wyemitowanych zobowiązań złotych	Zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych z tytułu przyszłych przychodów i kosztów odsetkowych denominowanych w walutach obcych
Opis relacji zabezpieczającej	Bank zabezpiecza ryzyko zmienności przepływów pieniężnych generowanych przez wyemitowane zobowiązania złote. Zmienność przepływów pieniężnych wynika z ryzyka stopy procentowej.	Bank zabezpiecza ryzyko zmienności przyszłych przepływów pieniężnych z tytułu walutowych przychodów i kosztów odsetkowych. Zmienność przepływów pieniężnych wynika z ryzyka walutowego.
Pozycje zabezpieczane	Przepływy pieniężne wynikające z portfela wyemitowanych zobowiązań złotych.	Przepływy pieniężne z tytułu przyszłych przychodów i kosztów odsetkowych denominowanych w walutach obcych.
Instrumenty zabezpieczające	Transakcje IRS	Pozycja walutowa wynikająca z rozpoznanych przyszłych zobowiązań leasingowych.
Prezentacja wyniku na transakcjach zabezpieczanych i zabezpieczających	Efektywna część wyceny instrumentów zabezpieczających ujmowana jest w kapitale z aktualizacji wyceny; odsetki zarówno od instrumentów zabezpieczających jaki i od instrumentów zabezpieczanych ujmowane są w wyniku odsetkowym. Nieefektywną część wyceny instrumentów zabezpieczających ujmowana jest w rachunku zysków i strat jako wynik na instrumentach wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.	Efektywna część rewaluacji spot instrumentów zabezpieczających ujmowana jest w kapitale z aktualizacji wyceny. Nieefektywną część wyceny pozycji zabezpieczającej ujmowana jest w rachunku zysków i strat jako wynik na instrumentach wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.
	Zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych generowanych przez portfel zmiennooprocentowych walutowych kredytów hipotecznych	Zabezpieczenie wartości godziwej instrumentu dłużnego o stałej stopie procentowej
Opis relacji zabezpieczającej	Bank zabezpiecza ryzyko walutowe i ryzyko stopy procentowej przepływów pieniężnych dla części okresu - w horyzoncie czasowym trwania transakcji zabezpieczających - z tytułu zmiennooprocentowych kredytów w walucie obcej poprzez zamianę przepływów odsetkowych w walucie obcej na przepływy złote.	Bank zabezpiecza część ryzyka stopy procentowej, związanego ze zmianą wartości godziwej dłużnego instrumentu o stałej stopie procentowej wycenianego przez inne całkowite dochody, wynikającej ze zmienności rynkowych stóp procentowych.
Pozycje zabezpieczane	Przepływy pieniężne wynikające z portfela walutowych kredytów hipotecznych.	Portfel stałokuponowych dłużnych papierów wartościowych zaklasyfikowane do kategorii aktywów finansowych wycenianych wg wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody denominowane w PLN.
Instrumenty zabezpieczające	Transakcje FX Swap	Transakcje IRS
Prezentacja wyniku na transakcjach zabezpieczanych i zabezpieczających	Efektywna część wyceny instrumentów zabezpieczających ujmowana jest w kapitale z aktualizacji wyceny; odsetki od instrumentów zabezpieczających (rozliczone punkty swapowe) prezentowane są w marży odsetkowej. Nieefektywną część wyceny instrumentów zabezpieczających ujmowana jest w rachunku zysków i strat jako wynik na instrumentach wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.	Wynik z tytułu zmiany wyceny do wartości godziwej pozycji zabezpieczanych w zakresie zabezpieczanego ryzyka odnoszony jest do wyniku z tytułu rachunkowości zabezpieczeń. Pozostała część zmiany wyceny do wartości godziwej ujmowana jest w pozostałych całkowitych dochodach. Odsetki od dłużnych papierów wartościowych ujmowane są w wyniku odsetkowym. Zmiana wyceny do wartości godziwej instrumentów pochodnych stanowiących zabezpieczenie jest prezentowana w wyniku z tytułu rachunkowości zabezpieczeń, a odsetki od tych instrumentów ujmowane są w wyniku odsetkowym.

23a. Rachunkowość zabezpieczeń

31.12.2019	Wartość nominalna instrumentów o terminie pozostającym do realizacji				Wartości godziwe		
	poniżej 3 miesięcy	od 3 miesięcy do 1 roku	od 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem	Aktywa	Pasywa
1. Instrumenty pochodne stanowiące zabezpieczenie przepływów pieniężnych związane ze stopą procentową i/lub kursem walutowym							
Kontrakty CIRS	4 056 194	8 053 048	13 103 887	741 250	(380 312)	37 641	417 953
Kontrakty IRS	280 000	475 000	500 000	0	4 732	4 732	0
Kontrakty FXS	706 197	0	0	0	56	786	730
2. Instrumenty pochodne stanowiące zabezpieczenie wartości godziwej związane ze stopą procentową							
Kontrakty IRS	0	0	500 000	90 000	(8 164)	0	8 164
3. Razem instrumenty pochodne stanowiące zabezpieczenie							
	5 042 391	8 528 048	14 103 887	831 250	(383 688)	43 159	426 847

31.12.2018	Wartość nominalna instrumentów o terminie pozostającym do realizacji				Wartości godziwe		
	poniżej 3 miesięcy	od 3 miesięcy do 1 roku	od 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem	Aktywa	Pasywa
1. Instrumenty pochodne stanowiące zabezpieczenie przepływów pieniężnych związane ze stopą procentową i/lub kursem walutowym							
Kontrakty CIRS	2 916 461	4 903 815	18 582 101	912 570	(256 285)	120 526	376 811
Kontrakty IRS	225 000	733 000	480 000	0	4 975	4 975	0
Kontrakty FXS	0	0	0	0	0	0	0
2. Razem instrumenty pochodne stanowiące zabezpieczenie							
	3 141 461	5 636 815	19 062 101	912 570	(251 310)	125 501	376 811

23b. Rachunkowość zabezpieczeń z tytułu zabezpieczenia przepływów środków pieniężnych

Relacja zabezpieczająca	Maksymalny termin wystąpienia przepływów pieniężnych, których wartość jest zabezpieczana
Zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych generowanych przez portfel złotych kredytów hipotecznych	2020-11-09
Zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych generowanych przez portfel walutowych kredytów hipotecznych oraz finansujących je zobowiązań złotych	2025-01-07
Zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych generowanych przez portfel wyemitowanych zobowiązań złotych	2021-09-02
Zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych z tytułu przyszłych przychodów i kosztów odsetkowych denominowanych w walutach obcych	2030-04-30
Zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych generowanych przez portfel zmiennoprocentowych walutowych kredytów hipotecznych	2020-01-28

Nieefektywna część zmian wyceny instrumentów zabezpieczających ujęta w Rachunku zysków i strat w 2019 roku wyniosła -19 249 tys. zł. (w 2018 roku było to odpowiednio -19 920 tys. zł).

Nieefektywna część zmian wyceny instrumentów zabezpieczających ujęta w Rachunku zysków i strat została zaprezentowana w **nocie (8)**.

23c. Zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych - Instrumenty zabezpieczane

Transakcje	Pozycja w bilansie	Zmiany wartości godziwej instrumentu zabezpieczanego przyjęte do wyznaczenia kwoty nieefektywnej w okresie	Wartość kapitałów z tytułu czynnych relacji zabezpieczających	Wartość kapitałów do rozliczenia z tytułu zakończonych relacji zabezpieczających
- CIRS	Kredyty i pożyczki udzielone klientom	(17 089)	(21 901)	(11 048)
- IRS	Kredyty i pożyczki udzielone klientom	550	166	0
- FX swap	Kredyty i pożyczki udzielone klientom	(202)	202	0
- FX spot	Kredyty i pożyczki udzielone klientom / Zobowiązania wobec klientów	(2 638)	2 638	0
- IRS	Wyemitowane dłużne papiery wartościowe	(1 155)	1 155	0
Razem		(20 534)	(17 739)	(11 048)

23d. Zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych - Instrumenty zabezpieczające

Transakcje	Zmiany wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego przyjęte do wyznaczenia kwoty nieefektywnej w okresie	Nieefektywność rozpoznana w Rachunku zysków i strat	Reklasyfikacja z kapitału do Rachunku zysków i Strat
- CIRS	17 089	(19 191)	0
- IRS	(550)	0	0
- FX swap	202	0	0
- FX spot	2 638	0	0
- IRS	1 213	57	0
Razem	20 592	(19 134)	0

23e. Zabezpieczenie wartości godziwej - Instrumenty zabezpieczane

Transakcje	Pozycja w bilansie	Zmiany wartości godziwej instrumentu zabezpieczanego przyjęte do wyznaczenia kwoty nieefektywnej w okresie
IRS	Instrumenty dłużne wyceniane przez inne całkowite dochody	1 229
Razem		1 229

23f. Zabezpieczenie wartości godziwej - Instrumenty zabezpieczające

Transakcje	Zmiany wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego przyjęte do wyznaczenia kwoty nieefektywnej w okresie	Nieefektywność rozpoznana w Rachunku zysków i strat
IRS	(1 112)	117
Razem	(1 112)	117

24. INWESTYCJE W JEDNOSTKACH ZALEŻNYCH, WE WSPÓLNYCH PRZEDSIĘWZIĘCIACH I W JEDNOSTKACH STOWARZYSZONYCH

24a. Inwestycje w jednostkach powiązanych

	31.12.2019	31.12.2018
Inwestycje w jednostkach zależnych	88 874	90 084

24b. Inwestycje w jednostkach powiązanych

	01.01.2019 - 31.12.2019	01.01.2018 - 31.12.2018
Stan na początek okresu	90 084	84 349
Zwrot dopłaty do kapitału spółki zależnej	(1 000)	0
Likwidacja MB FINANCE AB	(210)	0
Przejęcie udziałów	0	5 737
Różnice z wyceny udziałów wyrażonych w walutach obcych	0	(2)
Stan na koniec okresu	88 874	90 084

24c. Jednostki podporządkowane wg stanu na 31.12.2019

Nazwa	Rodzaj działalności	Siedziba	% udziału Banku w kapitałach własnych	% udziału Banku w głosach na WZA lub ZW
MILLENNIUM LEASING Sp. z o.o.	usługi leasingowe	Warszawa	100	100
MILLENNIUM DOM MAKLERSKI S.A.	usługi maklerskie	Warszawa	100	100
MILLENNIUM SERVICE Sp. z o.o.	wynajem i zarządzanie nieruchomościami, działalność agentów i brokerów ubezpieczeniowych	Warszawa	100	100
MILLENNIUM GOODIE Sp. z o.o.	działalność portali internetowych	Warszawa	100	100
MILLENNIUM TELECOMMUNICATION SERVICES Sp. z o.o.	operacje finansowe na rynku kapitałowym i usługi doradcze	Warszawa	98	98
PIAST EXPERT Sp. z o.o.	usługi marketingowe	Tychy	100	100
LUBUSKIE FABRYKI MEBLI S.A.	wytwarzanie mebli	Świebodzin	50+1akcja	50+1akcja
BG LEASING S.A.	usługi leasingowe	Gdańsk	74	74

24c. Jednostki podporządkowane wg stanu na 31.12.2019 - cd.

Nazwa	Wartość brutto udziałów / akcji	Wartość odpisów aktualizujących	Dopłaty do kapitału	Aktywa	Zobowiązania	Kapitał zakładowy	Przychody	Zysk / (Strata)	Powiązanie
MILLENNIUM LEASING Sp. z o.o.	63 942	0	0	7 118 434	6 924 848	48 195	142 221	2 505	zależna
MILLENNIUM DOM MAKLERSKI S.A.*	16 500	0	0	188 102	154 016	16 500	11 226	(2 969)	zależna
MILLENNIUM SERVICE Sp. z o.o.	1 000	0	0	176 600	111 020	1 000	86 106	35 892	zależna
MILLENNIUM GOODIE Sp. z o.o.	597	0	1 000	5 710	4 146	500	7 088	(205)	zależna
MILLENNIUM TELECOMMUNICATION SERVICES Sp. z o.o.	98	0	0	366	20	100	1 120	24	zależna
PIAST EXPERT Sp. z o.o. w likwidacji**	5 737	0	0	6 270	530	6 199	245	(459)	zależna
LUBUSKIE FABRYKI MEBLI S.A. w likwidacji	6 700	(6 700)	0						spółka w likwidacji zależna
BG LEASING S.A. w upadłości	900	(900)	0						spółka w upadłości zależna
RAZEM	95 474	(7 600)	1 000						

* Millennium Dom Maklerski S.A., spółka zależna od Banku jest właścicielem 100% pakietu akcji Millennium TFI S.A.

** dane wg stanu na 30.09.2019

24d. Jednostki podporządkowane wg stanu na 31.12.2018

Nazwa	Rodzaj działalności	Siedziba	% udziału Banku w kapitałach własnych	% udziału Banku w głosach na WZA lub ZW
MILLENNIUM LEASING Sp. z o.o.	usługi leasingowe	Warszawa	100	100
MILLENNIUM DOM MAKLERSKI S.A.	usługi maklerskie	Warszawa	100	100
MB FINANCE AB	finansowanie spółek Grupy	Sztokholm	100	100
MILLENNIUM SERVICE Sp. z o.o.	wynajem i zarządzanie nieruchomościami, działalność agentów i brokerów ubezpieczeniowych	Warszawa	100	100
MILLENNIUM GOODIE Sp. z o.o.	działalność portali internetowych	Warszawa	100	100
MILLENNIUM TELECOMMUNICATION SERVICES Sp. z o.o.	operacje finansowe na rynku kapitałowym i usługi doradcze	Warszawa	98	98
PIAST EXPERT Sp. z o.o.	usługi marketingowe	Tychy	100	100
LUBUSKIE FABRYKI MEBLI S.A.	wytwarzanie mebli	Świebodzin	50+1akcja	50+1akcja
BG LEASING S.A.	usługi leasingowe	Gdańsk	74	74

24d. Jednostki podporządkowane wg stanu na 31.12.2018 - cd.

Nazwa	Wartość brutto udziałów / akcji	Wartość odpisów aktualizujących	Dopłaty do kapitału	Aktywa	Zobowiązania	Kapitał zakładowy	Przychody	Zysk / (Strata)	Powiązanie
MILLENNIUM LEASING Sp. z o.o.	63 942	0	0	6 761 153	6 548 317	48 195	151 844	39 968	zależna
MILLENNIUM DOM MAKLERSKI S.A.*	16 500	0	0	197 788	154 525	16 500	25 426	10 712	zależna
MB FINANCE AB **	210	0	0	402	71	210	0	(62)	zależna
MILLENNIUM SERVICE Sp. z o.o.	1 000	0	0	88 436	39 428	1 000	127 277	38 171	zależna
MILLENNIUM GOODIE Sp. z o.o.	597	0	2 000	4 178	1 704	500	4 170	(200)	zależna
MILLENNIUM TELECOMMUNICATION SERVICES Sp. z o.o.	98	0	0	332	13	100	1 016	51	zależna
PIAST EXPERT Sp. z o.o. w likwidacji***	5 737	0	0	6 288	32	100	397	(270)	zależna
LUBUSKIE FABRYKI MEBLI S.A. w likwidacji**	6 700	(6 700)	0		spółka w likwidacji				zależna
BG LEASING S.A. w upadłości	900	(900)	0		spółka w upadłości				zależna
RAZEM	95 684	(7 600)	2 000						

* Millennium Dom Maklerski S.A., spółka zależna od Banku jest właścicielem 100% pakietu akcji Millennium TFI S.A.

** dane wg stanu na 31.05.2018

*** dane wg stanu na 30.11.2018

25. RZECZOWE AKTYWA TRWAŁE

25a. Rzeczowe aktywa trwałe

	31.12.2019	31.12.2018
Grunty	2 270	2 270
Budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	68 750	65 825
Urządzenia techniczne i maszyny	92 076	73 547
Środki transportu	10 714	30 522
Inne środki trwałe	18 779	6 633
Środki trwałe w budowie	63 102	23 749
Prawa do użytkowania powierzchni biurowej	366 815	0
Razem	622 506	202 546

25b. Zmiana stanu rzeczowych aktywów trwałych (wg grup rodzajowych) za okres 01.2019 - 31.12.2019

	grunty	budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	urządzenia techniczne i maszyny	środki transportu	inne środki trwałe	środki trwałe w budowie i zaliczki	prawa do użytkowa nia powierzc ni biurowej	RAZEM
a) wartość brutto rzeczowych aktywów trwałych na początek okresu	2 270	293 964	202 619	37 977	73 234	23 749	0	633 813
a1) początkowe ujęcie prawa do użytkowania	0	0	0	0	0	0	354 652	354 652
b) zwiększenia (z tytułu)	0	14 441	39 891	6 369	15 731	77 418	92 870	246 720
zakup	0	0	0	0	0	65 580	0	65 580
przyjęcie ze środków trwałych w budowie	0	6 904	17 102	0	12 304	0	0	36 310
przyjęcie w ramach leasingu finansowego	0	897	466	6 369	388		30 396	38 516
inwestycje nieopłacone	0	0	0	0	0	10 721	0	10 721
połączenie z Euro Bank S.A.	0	6 640	22 322	0	3 038	1 117	62 474	95 592
c) zmniejszenia (z tytułu)	0	7 546	12 195	22 539	9 518	38 065	3 295	93 158
sprzedaż	0	0	59	0	26	0	0	85
likwidacja	0	3 828	8 451	0	8 509	0	3 295	24 083
rozliczenie środków trwałych w budowie	0	0	0	0	0	38 065	0	38 065
rozliczenie umów leasingu finansowego	0	3 718	3 685	22 539	983	0	0	30 926
d) wartość brutto rzeczowych aktywów trwałych na koniec okresu	2 270	300 860	230 315	21 807	79 446	63 102	444 227	1 142 027
e) skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu	0	219 406	129 072	7 455	66 601	0	0	422 534
f) amortyzacja za okres (z tytułu)	0	3 848	9 167	3 638	(5 934)	0	77 412	88 131
odpis bieżący (RZiS)	0	11 305	21 166	4 605	3 538	0	78 519	119 133
zmniejszenia z tytułu sprzedaży	0	0	(4)	0	(26)	0	0	(30)
zmniejszenia z tytułu likwidacji	0	(3 690)	(8 332)		(8 463)	0	(1 107)	(21 592)
rozliczenie umów leasingu finansowego	0	(3 768)	(3 663)	(967)	(983)	0	0	(9 381)
g) skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu	0	223 254	138 239	11 093	60 667	0	77 412	510 665
h) odpisy z tytułu utraty wartości na początek okresu	0	8 733	0	0	0	0	0	8 733
zwiększenie	0	123	0	0	0	0	0	123
zmniejszenie	0	0	0	0	0	0	0	0
i) odpisy z tytułu utraty wartości na koniec okresu	0	8 856	0	0	0	0	0	8 856
j) wartość netto rzeczowych aktywów trwałych na koniec okresu	2 270	68 750	92 076	10 714	18 779	63 102	366 815	622 506
w tym: rzeczowe aktywa trwałe używane na podstawie umów leasingu	0	14 072	27 559	10 714	2 929	50	366 815	422 139

25c. Zmiana stanu rzeczowych aktywów trwałych (wg grup rodzajowych) za okres 01.2018 - 31.12.2018

	grunty	budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	urządzenia techniczne i maszyny	środki transportu	inne środki trwałe	środki trwałe w budowie i zaliczki	RAZEM
a) wartość brutto rzeczowych aktywów trwałych na początek okresu	1 261	290 357	190 549	38 177	74 500	15 502	610 346
b) zwiększenia (z tytułu)	1 009	14 728	28 990	5 136	2 942	48 394	101 199
zakup	0	0	0	0	0	37 781	37 781
przyjęcie ze środków trwałych w budowie	0	3 693	20 777	0	1 069	0	25 539
przyjęcie w ramach leasingu finansowego	0	5 264	7 478	5 022	1 837	0	19 601
inwestycje nieopłacone	0	0	0	0	0	10 613	10 613
inne (w tym przejęcie SKOK Piast)	1 009	5 771	735	114	36	0	7 665
c) zmniejszenia (z tytułu)	0	11 121	16 920	5 336	4 208	40 147	77 732
sprzedaż	0	0	0	0	0	0	0
likwidacja	0	7 364	12 452	0	2 709	0	22 525
rozliczenie środków trwałych w budowie	0	0	0	0	0	40 147	40 147
rozliczenie umów leasingu finansowego	0	3 757	4 468	5 336	1 499	0	15 060
inne	0	0	0	0	0	0	0
d) wartość brutto rzeczowych aktywów trwałych na koniec okresu	2 270	293 964	202 619	37 977	73 234	23 749	633 813
e) skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu	0	219 018	129 501	6 386	68 465	0	423 370
f) amortyzacja za okres (z tytułu)	0	388	(429)	1 069	(1 864)	0	(836)
odpis bieżący (RZiS)	0	11 502	16 512	4 070	2 334	0	34 418
zmniejszenia z tytułu sprzedaży	0	0	0	0	0	0	0
zmniejszenia z tytułu likwidacji	0	(7 364)	(12 447)	0	(2 700)	0	(22 511)
rozliczenie umów leasingu finansowego	0	(3 750)	(4 494)	(3 001)	(1 498)	0	(12 743)
przeniesienie z odpisów z tytułu utraty wartości	0	0	0	0	0	0	0
g) skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu	0	219 406	129 072	7 455	66 601	0	422 534
h) odpisy z tytułu utraty wartości na początek okresu	0	8 733	0	0	0	0	8 733
zwiększenie	0	0	0	0	0	0	0
zmniejszenie	0	0	0	0	0	0	0
i) odpisy z tytułu utraty wartości na koniec okresu	0	8 733	0	0	0	0	8 733
j) wartość netto rzeczowych aktywów trwałych na koniec okresu	2 270	65 825	73 547	30 522	6 633	23 749	202 546
w tym: rzeczowe aktywa trwałe używane na podstawie umów leasingu finansowego	0	19 696	33 153	30 409	4 313	1 277	88 848

26. WARTOŚCI NIEMATERIALNE

26a. Wartości niematerialne

	31.12.2019	31.12.2018
Wartość firmy - połączenie z Euro Bank S.A.	162 757	0
Pozostałe wartości niematerialne:	169 221	84 850
prawa autorskie, patenty i podobne wartości	17 673	12 325
oprogramowanie komputerowe (licencje)	37 913	72 525
inne	24 247	0
zaliczki na wartości niematerialne	89 388	0
Razem	331 978	84 850

26b. Zmiana stanu wartości niematerialnych (wg grup rodzajowych) za okres 01.01.2019 - 31.12.2019

	prawa autorskie, patenty i podobne wartości	oprogramowanie komputerowe (licencje)	inne wartości niematerialne	zaliczki na wartości niematerialne	RAZEM
a) wartość brutto wartości niematerialnych na początek okresu	30 606	296 153	0	0	326 759
b) zwiększenia (z tytułu)	11 770	26 924	27 986	113 086	179 767
nakłady na wartości niematerialne	0	0	0	57 121	57 121
inwestycje nieopłacone	0	0	0	11 605	11 605
reklasifikacja nakładów na oprogramowanie do zaliczek	0	0	0	41 833	41 833
połączenie z Euro Bank S.A.	248	15 206	27 986	2 527	45 967
rozliczenie z zaliczek	11 522	11 718	0	0	23 240
c) zmniejszenia (z tytułu)	0	43 495	1 922	23 698	69 114
likwidacja	0	1 659	1 922	0	3 581
reklasifikacja nakładów na oprogramowanie do zaliczek	0	41 833	0	0	41 833
rozliczenie zaliczek na wartości niematerialne	0	0	0	23 290	23 290
inne	0	2	0	408	410
d) wartość brutto wartości niematerialnych na koniec okresu	42 376	279 582	26 065	89 388	437 411
e) skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu	18 281	223 628	0	0	241 909
f) amortyzacja za okres (z tytułu)	6 422	18 042	1 817	0	26 281
odpis bieżący (RZiS)	6 570	18 071	1 934	0	26 575
likwidacja	0	(166)	(117)	0	(283)
inne	(148)	137	0	0	(11)
g) skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu	24 703	241 670	1 817	0	268 190
h) odpisy z tytułu utraty wartości na początek okresu	0	0	0	0	0
i) odpisy z tytułu utraty wartości na koniec okresu	0	0	0	0	0
j) wartość netto wartości niematerialnych na koniec okresu	17 673	37 913	24 247	89 388	169 221

26c. Zmiana stanu wartości niematerialnych (wg grup rodzajowych) za okres 01.01.2018 - 31.12.2018

	prawa autorskie, patenty i podobne wartości	oprogramowanie komputerowe (licencje)	RAZEM
a) wartość brutto wartości niematerialnych na początek okresu	23 503	269 856	293 359
b) zwiększenia (z tytułu)	7 103	26 297	33 400
nakłady na wartości niematerialne	7 079	11 285	18 364
inwestycje nieopłacone	0	14 771	14 771
przejęcie SKOK	24	212	236
inne	0	29	29
c) zmniejszenia (z tytułu)	0	0	0
likwidacja	0	0	0
inne	0	0	0
d) wartość brutto wartości niematerialnych na koniec okresu	30 606	296 153	326 759
e) skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu	11 504	213 568	225 072
f) amortyzacja za okres (z tytułu)	6 777	10 060	16 837
odpis bieżący (RZiS)	6 777	10 060	16 837
likwidacja	0	0	0
g) skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu	18 281	223 628	241 909
h) odpisy z tytułu utraty wartości na początek okresu	0	0	0
i) odpisy z tytułu utraty wartości na koniec okresu	0	0	0
j) wartość netto wartości niematerialnych na koniec okresu	12 325	72 525	84 850

27. AKTYWA Z TYTUŁU ODROZONEGO PODATKU DOCHODOWEGO

27a. Aktywa i rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego

	31.12.2019			31.12.2018		
	Aktywo z tytułu odroczonego podatku	Rezerwa na odroczonego podatek dochodowy	Aktywo z tytułu odroczonego podatku, netto	Aktywo z tytułu odroczonego podatku	Rezerwa na odroczonego podatek dochodowy	Aktywo z tytułu odroczonego podatku, netto
Różnica pomiędzy amortyzacją podatkową a bilansową	1 659	(2 345)	(686)	1 726	0	1 726
Wycena bilansowa instrumentów finansowych	84 191	(106 710)	(22 519)	75 827	(98 752)	(22 925)
Niezrealizowane należności/ zobowiązania z tytułu instrumentów pochodnych	13 753	(20 117)	(6 364)	10 395	(19 103)	(8 708)
Odsetki do zapłacenia/otrzymania od lokat i papierów wartościowych	33 268	(60 770)	(27 502)	19 969	(36 887)	(16 918)
Odsetki i dyskonto od kredytów i wierzytelności	0	(73 860)	(73 860)	0	(47 342)	(47 342)
Przychody i koszty rozliczane wg efektywnej stopy procentowej	180 305	0	180 305	89 058	0	89 058
Rezerwy na kredyty stanowiące różnice przejściowe	321 341	0	321 341	201 320	0	201 320
Świadczenia pracownicze	20 140	0	20 140	14 946	0	14 946
Prawa do użytkowania	5 971	0	5 971	0	0	0
Rezerwy na koszty	19 408	0	19 408	21 726	0	21 726
Wycena aktywów inwestycyjnych, zabezpieczenia przepływów środków pieniężnych oraz zyski/straty aktuarialne odniesione w inne całkowite dochody	6 082	(21 762)	(15 680)	13 525	(30 756)	(17 231)
Pozostałe	6 123	(1 265)	4 858	5 825	(3 614)	2 211
Aktywo z tytułu odroczonego podatku, netto	692 241	(286 829)	405 412	454 317	(236 454)	217 863
w tym długoterminowe aktywo z tytułu odroczonego podatku, netto			91 745			53 013

27b. Zmiany z tytułu różnic przejściowych

	31.12.2018	Korekty za lata ubiegłe	Zmiany odnoszone na wynik finansowy	Zmiany odnoszone na kapitały	31.12.2019
Różnica pomiędzy amortyzacją podatkową a bilansową	1 726		(2 412)		(686)
Wycena bilansowa instrumentów finansowych	(22 925)		406		(22 519)
Niezrealizowane należności/zobowiązania z tytułu instrumentów pochodnych	(8 708)		2 344		(6 364)
Odsetki do zaplacenja/otrzymania od lokat i papierów wartościowych	(16 918)		(10 584)		(27 502)
Odsetki i dyskonto od kredytów i wierzytelności	(47 342)		(26 518)		(73 860)
Przychody i koszty rozliczane wg efektywnej stopy proc.	89 058		91 247		180 305
Rezerwy na kredyty stanowiące różnice przejściowe	201 320		120 021		321 341
Świadczenia pracownicze	14 946		5 194		20 140
Prawa do użytkowania	0		5 971		5 971
Rezerwy na przyszłe koszty	21 726		(2 318)		19 408
Wycena aktywów inwestycyjnych, zabezpieczenia przepływów środków pieniężnych oraz zyski/straty aktuarialne odniesione w inne całkowite dochody	(17 231)			1 551	(15 680)
Pozostałe	2 211	152 694	(150 047)		4 858
Razem	217 863	152 694	33 304	1 551	405 412

27c. Zmiany z tytułu różnic przejściowych

	31.12.2017	Wpływ wdrożenia MSSF9 i inne korekty za lata ubiegłe	Zmiany odnoszone na wynik finansowy	Zmiany odnoszone na kapitały	31.12.2018
Różnica pomiędzy amortyzacją podatkową a bilansową	4 012	0	(2 286)	0	1 726
Wycena bilansowa instrumentów finansowych	(23 108)	0	183	0	(22 925)
Niezrealizowane należności/zobowiązania z tytułu instrumentów pochodnych	(11 771)	0	3 063	0	(8 708)
Odsetki do zaplacenja/otrzymania od lokat i papierów wartościowych	(7 543)	0	(9 375)	0	(16 918)
Odsetki i dyskonto od kredytów i wierzytelności	(28 062)	0	(19 280)	0	(47 342)
Przychody i koszty rozliczane wg efektywnej stopy proc.	82 892	0	6 166	0	89 058
Rezerwy na kredyty stanowiące różnice przejściowe	133 150	0	68 170	0	201 320
Świadczenia pracownicze	14 349	0	597	0	14 946
Rezerwy na przyszłe koszty	16 883	0	4 843	0	21 726
Wycena aktywów inwestycyjnych, zabezpieczenia przepływów środków pieniężnych oraz zyski/straty aktuarialne odniesione w inne całkowite dochody	8 228	(3 442)	0	(22 017)	(17 231)
Pozostałe	1 672	43 460	(42 921)	0	2 211
Razem	190 702	40 018	9 160	(22 017)	217 863

27d. Zmiany podatku odroczonego

	1.01.2019 - 31.12.2019	1.01.2018 - 31.12.2018
Różnica pomiędzy amortyzacją podatkową a bilansową	(2 412)	(2 286)
Wycena bilansowa instrumentów finansowych	406	183
Niezrealizowane należności/ zobowiązania z tytułu instrumentów pochodnych	2 344	3 063
Odsetki do zapłaceniu/otrzymania od lokat i papierów wartościowych	(10 584)	(9 375)
Odsetki i dyskonto od kredytów i wierzytelności	(26 518)	(19 280)
Przychody i koszty rozliczane wg efektywnej stopy procentowej	91 247	6 166
Rezerwy na kredyty stanowiące różnice przejściowe	120 021	68 170
Świadczenia pracownicze	5 194	597
Prawa do użytkowania	5 971	0
Rezerwy na przyszłe koszty	(2 318)	4 843
Pozostałe	(150 047)	(42 921)
Zmiany z tytułu podatku odroczonego odniesione na wynik	33 304	9 160
Wycena aktywów inwestycyjnych, zabezpieczenia przepływów środków pieniężnych oraz zyski/straty aktuarialne odniesione w inne całkowite dochody	1 551	(22 017)

27e. Kwota ujemnych różnic przejściowych, w związku z którymi nie ujęto w bilansie składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego

Rok wygaśnięcia różnic przejściowych	31.12.2019	31.12.2018
Bezterminowo	12 125	12 125
Razem	12 125	12 125

Wartość ujemnych różnic przejściowych prezentowana w powyższej tabeli została przeliczona obowiązującą stopą podatkową.

Bazując na zapisach MSR 12 Bank dokonał kompensaty aktywa z tytułu podatku odroczonego z rezerwami z tytułu podatku odroczonego.

	31.12.2019	31.12.2018
Aktywa netto z tytułu odroczonego podatku dochodowego	405 412	217 863
Rezerwa netto z tytułu odroczonego podatku dochodowego	-	-
Razem	405 412	217 863

28. INNE AKTYWA

	31.12.2019	31.12.2018
Koszty do rozliczenia w czasie	84 062	71 168
Dochody do otrzymania	26 204	34 483
Rozliczenia międzybankowe	173	3 355
Rozliczenia z tytułu transakcji na instrumentach finansowych	6 484	94 272
Należności od dłużników różnych	137 505	118 430
Rozrachunki publiczno-prawne	7 689	368
Razem pozostałe aktywa, brutto	262 117	322 076
Odpisy aktualizujące	(12 669)	(8 059)
Razem pozostałe aktywa, netto	249 448	314 017
▪ w tym pozostałe aktywa finansowe *	157 697	242 481
▪ w tym pozostałe aktywa długoterminowe	5 591	19 932

* w pozostałych aktywach finansowych ujęto całość pozostałych aktywów netto z wyłączeniem kosztów do rozliczenia w czasie, Rozrachunków publiczno-prawnych oraz pozycji Pozostałe

29. AKTYWA TRWAŁE DO ZBYCIA

Według stanu na dzień 31.12.2019 oraz 31.12.2018 Bank nie klasyfikował żadnych składników majątku do kategorii Aktywa trwałe do zbycia.

30. ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE PRZEZNACZONE DO OBROTU

	31.12.2019	31.12.2018
Ujemna wycena pochodnych instrumentów finansowych	149 963	103 730
Korekta z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej	776	4 149
Zobowiązania z tytułu krótkiej sprzedaży papierów wartościowych	202 265	123 754
Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat	353 004	231 633

Podział ujemnej wyceny instrumentów pochodnych na poszczególne typy instrumentów został zaprezentowany w **nocie (18)**.

31. ZOBOWIĄZANIA WOBEC BANKÓW I INNYCH INSTYTUCJI MONETARNYCH

31a. Zobowiązania wobec banków i innych instytucji monetarnych

	31.12.2019	31.12.2018
W rachunku bieżącym	91 893	105 472
Depozyty terminowe	320 346	455 297
Otrzymane kredyty i pożyczki	436 516	494 267
Odsetki	697	672
Razem	849 452	1 055 708

31b. Zobowiązania wobec banków i innych instytucji monetarnych wg terminów zapadalności

	31.12.2019	31.12.2018
rachunki bieżące	91 893	105 472
do 1 miesiąca	245 614	259 320
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	64 614	183 289
powyżej 3 miesięcy do 1 roku	411 634	40 098
powyżej 1 roku do 5 lat	35 000	466 857
powyżej 5 lat	0	0
Odsetki	697	672
Razem	849 452	1 055 708

31c. Zobowiązania wobec banków i innych instytucji monetarnych wg struktury walutowej

	31.12.2019	31.12.2018
W walucie polskiej	287 332	370 025
W walutach obcych (po przeliczeniu na zł):	562 120	685 683
waluta: USD	1 697	26
waluta: EUR	442 835	543 781
waluta: CHF	117 588	141 876
pozostałe waluty	0	0
Razem	849 452	1 055 708

32. ZOBOWIĄZANIA WOBEC KLIENTÓW

32a. Zobowiązania wobec klientów wg struktury rodzajowej

	31.12.2019	31.12.2018
Zobowiązania wobec klientów indywidualnych	60 954 586	47 595 833
Rachunki bieżące	43 582 731	32 661 502
Depozyty terminowe	17 138 725	14 834 473
Inne	125 991	30 342
Naliczone odsetki	107 139	69 516
Zobowiązania wobec podmiotów gospodarczych	18 570 199	15 880 094
Rachunki bieżące	9 860 848	8 456 932
Depozyty terminowe	8 255 374	7 133 063
Inne	426 172	275 096
Naliczone odsetki	27 805	15 003
Zobowiązania wobec jednostek budżetowych	2 112 732	2 923 844
Rachunki bieżące	1 776 811	1 374 010
Depozyty terminowe	327 891	1 546 384
Inne	7 692	2 153
Naliczone odsetki	338	1 297
Razem	81 637 517	66 399 771

32b. Zobowiązania wobec klientów wg terminów zapadalności

	31.12.2019	31.12.2018
rachunki bieżące	55 220 390	42 492 444
do 1 miesiąca	8 882 679	8 527 402
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	6 638 658	6 407 883
powyżej 3 miesięcy do 1 roku	8 790 982	7 502 247
powyżej 1 roku do 5 lat	1 943 064	1 367 197
powyżej 5 lat	26 461	16 782
Odsetki	135 282	85 816
Razem	81 637 517	66 399 771

32c. Zobowiązania wobec klientów wg struktury walutowej

	31.12.2019	31.12.2018
W walucie polskiej	74 180 533	59 372 695
W walutach obcych (po przeliczeniu na zł):	7 456 984	7 027 076
waluta: USD	1 606 003	1 711 930
waluta: EUR	5 260 787	4 712 873
waluta: GBP	313 169	309 252
waluta: CHF	118 301	115 415
pozostałe waluty	158 724	177 606
Razem	81 637 517	66 399 771

33. TRANSAKCJE Z PRYZRZECZENIEM ODKUPU

Zobowiązania z tytułu sprzedanych dłużnych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu:

	31.12.2019	31.12.2018
wobec Banku Centralnego	0	0
wobec pozostałych banków	90 705	50 322
wobec klientów	0	0
odsetki	7	2
Razem	90 712	50 324

34. WYEMITOWANE DŁUŻNE PAPIERY WARTOŚCIOWE

34a. Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych

	31.12.2019	31.12.2018
Obligacje i bony dłużne	550 000	300 000
Bankowe papiery wartościowe	451 452	318 119
Odsetki	2 205	1 838
Razem	1 003 657	619 957

34b. Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych, wg terminów wymagalności

	31.12.2019	31.12.2018
do 1 miesiąca	0	2 025
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	25 111	24 061
powyżej 3 miesięcy do 1 roku	474 395	59 698
powyżej 1 roku do 5 lat	501 946	532 335
powyżej 5 lat	0	0
Odsetki	2 205	1 838
Razem	1 003 657	619 957

34c. Zmiana stanu zobowiązań z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych

	01.01.2019 - 31.12.2019	01.01.2018 - 31.12.2018
Stan na początek okresu	619 957	879 019
Zwiększenia, z tytułu:	754 271	199 225
emisja bankowych papierów wartościowych	233 927	183 339
połączenie z Euro Bank S.A.	503 831	0
emisja obligacji	0	141
naliczenie odsetek	16 513	15 745
Zmniejszenia, z tytułu:	(370 571)	(458 287)
wykup bankowych papierów wartościowych	(100 594)	(112 470)
wykup obligacji	(250 000)	(330 000)
wypłata odsetek	(19 977)	(15 817)
Stan na koniec okresu	1 003 657	619 957

34d. Dłużne papiery wartościowe wg rodzaju

Wg stanu na 31.12.2019	Wartość bilansowa	Termin wykupu (maksymalne umowne terminy wymagalności)	Rynek notowań
BPW_2021/07	9 694	2021-07-22	-
BPW_2021/07A	12 253	2021-07-22	-
BPW_2021/06	12 255	2021-06-30	-
BPW_2021/06B	15 057	2021-06-30	-
BPW_2021/06A	11 806	2021-06-28	-
BPW_2021/05A	9 454	2021-05-31	-
BPW_2021/05B	26 616	2021-05-31	-
BPW_2021/05	6 477	2021-05-28	-
BPW_2021/04	7 515	2021-04-30	-
BPW_2021/04A	29 733	2021-04-30	-
BPW_2021/03B	8 627	2021-03-29	-
BPW_2021/03C	28 348	2021-03-29	-
BPW_2021/03	23 010	2021-03-01	-
BPW_2021/03A	15 536	2021-03-01	-
BPW_2021/01	35 565	2021-01-29	-
BPW_2020/12	3 682	2020-12-31	-
BPW_2020/12A	24 555	2020-12-31	-
BPW_2020/11	6 974	2020-11-30	-
BPW_2020/11A	14 945	2020-11-30	-
BPW_2020/11B	6 639	2020-11-30	-
BPW_2020/10A	17 610	2020-10-31	-
BPW_2020/10B	11 911	2020-10-31	-
BPW_2020/10	4 291	2020-10-30	-
BPW_2020/09	3 181	2020-09-29	-
BPW_2020/09A	18 816	2020-09-28	-
BPW_2020/09B	12 603	2020-09-28	-
BPW_2020/09C	7 939	2020-09-28	-
BPW_2020/08	1 039	2020-08-31	-
BPW_2020/07	3 138	2020-07-31	-
BPW_2020/07A	16 686	2020-07-31	-
BPW_2020/06	2 381	2020-06-30	-
BPW_2020/05	1 807	2020-05-29	-
BPW_2020/04A	15 498	2020-04-30	-
BPW_2020/04	701	2020-04-28	-
BPW_2020/03	4 764	2020-03-31	-
BPW_2020/03A	10 119	2020-03-30	-
BPW_2020/02	7 180	2020-02-28	-
BPW_2020/02A	3 047	2020-02-28	-
BKMO_210420T	301 651	2020-04-21	Catalyst (ASO BondSpot, ASO GPW)
EBK_011221C	250 554	2021-12-01	-
Razem	1 003 657		

Wykup bankowych papierów wartościowych (BPW) nastąpi poprzez zapłatę, w terminie wykupu, kwoty rozliczenia, która jest wyliczana w dacie ustalenia kwoty rozliczenia z zastosowaniem formuł wskazanych w warunkach emisji. Kalkulacja kwoty rozliczenia odbywa się w oparciu o wskaźniki rynku finansowego lub towarowego.

Wykup obligacji (BKMO) nastąpi w dniu wykupu poprzez zapłatę wartości nominalnej obligacji. Odsetki od obligacji kuponowych serii T są naliczane od ich wartości nominalnej i płatne w okresach półrocznych w dniach płatności odsetek. Na dzień 31.12.2019 r. ich saldo wyniosło 1 651 tys. PLN.

Obligacje kuponowe to, wg stanu na 31.12.2019 r., 3-letnie obligacje Banku Millennium serii T (o wartości nominalnej 300 milionów złotych). Obligacje te są notowane na platformie Catalyst w alternatywnym systemie obrotu prowadzonym przez BondSpot S.A. (ASO BondSpot) oraz w alternatywnym systemie obrotu prowadzonym przez Giełdę Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. (ASO GPW).

Ponadto na dzień 31.12.2019 r. Bank, w wyniku połączenia Euro Bank S.A., wykazał zobowiązanie z tytułu obligacji wyemitowanych przez Euro Bank S.A. o wartości nominalnej 250 milionów złotych. Saldo odsetek naliczonych od tych zobowiązań wyniosło 554 tys. PLN.

34d. Dłużne papiery wartościowe wg rodzaju

Wg stanu na 31.12.2018	Wartość bilansowa	Termin wykupu (maksymalne umowne terminy wymagalności)	Rynek notowań
BPW_2019/01,A	2 212	2019-01-03,31	-
BPW_2019/03,A,B	24 061	2019-03-01,29	-
BPW_2019/04,A	13 089	2019-04-30	-
BPW_2019/05	11 625	2019-05-31	-
BPW_2019/06A	8 967	2019-06-28	-
BPW_2019/07	10 975	2019-07-31	-
BPW_2019/08	6 886	2019-08-30	-
BPW_2019/09	8 157	2019-09-30	-
BPW_2020/02	7 212	2020-02-28	-
BPW_2020/03	8 439	2020-03-31	-
BPW_2020/04	2 360	2020-04-28	-
BPW_2020/05	3 283	2020-05-29	-
BPW_2020/06	2 766	2020-06-30	-
BPW_2020/07	3 098	2020-07-31	-
BPW_2020/08	2 710	2020-08-31	-
BPW_2020/09	3 322	2020-09-29	-
BPW_2020/10	4 564	2020-10-30	-
BPW_2020/11	7 879	2020-11-30	-
BPW_2020/12	3 637	2020-12-31	-
BPW_2020/02A	3 116	2020-02-28	-
BPW_2020/03A	10 390	2020-03-30	-
BPW_2020/04A	15 634	2020-04-30	-
BPW_2021/05	6 490	2021-05-28	-
BPW_2021/06A	11 909	2021-06-28	-
BPW_2020/07A	17 039	2020-07-31	-
BPW_2020/09A,B,C	40 323	2020-09-28	-
BPW_2020/10A,B	30 784	2020-10-31	-
BPW_2020/11A,B	22 282	2020-11-30	-
BPW_2020/12A	25 097	2020-12-31	-
BKMO_210420T	301 651	2020-04-21	Catalyst (ASO BondSpot, ASO GPW)
Razem	619 957		

Wykup bankowych papierów wartościowych (BPW) nastąpi poprzez zapłatę, w terminie wykupu, kwoty rozliczenia, która jest wyliczana w dacie ustalenia kwoty rozliczenia z zastosowaniem formuł wskazanych w warunkach emisji. Kalkulacja kwoty rozliczenia odbywa się w oparciu o wskaźniki rynku finansowego lub towarowego.

Wykup obligacji (BKMO) nastąpi w dniu wykupu poprzez zapłatę wartości nominalnej obligacji. Odsetki od obligacji kuponowych serii T są naliczane od ich wartości nominalnej i płatne w okresach półrocznych w dniach płatności odsetek. Na dzień 31.12.2018 r. ich saldo wyniosło 1 651 tys. PLN.

Obligacje kuponowe to, wg stanu na 31.12.2018 r., 3-letnie obligacje Banku Millennium serii T (o wartości nominalnej 300 milionów złotych). Obligacje te są notowane na platformie Catalyst w alternatywnym systemie obrotu prowadzonym przez BondSpot S.A. (ASO BondSpot) oraz w alternatywnym systemie obrotu prowadzonym przez Giełdę Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. (ASO GPW).

35. ZOBOWIĄZANIA PODPORZĄDKOWANE

35a. Zobowiązania podporządkowane

	31.12.2019	31.12.2018
Wartość obligacji podporządkowanych w PLN - BKMO_071227R	700 000	700 000
Waluta	PLN	PLN
Warunki oprocentowania	4,090%	4,090%
Termin wymagalności	07.12.2027	07.12.2027
Odsetki	1 883	1 883
Wartość obligacji podporządkowanych w PLN - BKMO_300129W	830 000	-
Waluta	PLN	-
Warunki oprocentowania	4,090%	-
Termin wymagalności	30.01.2029	-
Odsetki	14 322	-
Stan bilansowy zobowiązań podporządkowanych	1 546 205	701 883

Zarząd Banku w dniu 17 stycznia 2019 r. podjął uchwałę w sprawie wyemitowania przez Bank w dniu 30 stycznia 2019 r., na podstawie ustawy z dnia 15 stycznia 2015 r. o obligacjach, obligacji podporządkowanych serii W. Obligacje zostały wyemitowane przez Bank w ramach aktualnie realizowanego Trzeciego Programu Emisji Obligacji, zatwierdzonego w roku 2015, o łącznej wartości nominalnej nie przekraczającej 3.000.000.000 PLN (lub równowartości tej kwoty w EUR, USD, CHF).

W dniu 30 stycznia 2019 r. została rozliczona emisja 1.660 obligacji podporządkowanych Banku serii W. Wszystkie obligacje na łączną kwotę 830.000.000 PLN zostały objęte przez obligatariuszy. Termin wykupu obligacji przypada w dniu 30 stycznia 2029 roku. Emitent może podjąć decyzję o wykupie obligacji w dniu 31 stycznia 2024 r. tylko po uprzednim uzyskaniu zgody Komisji Nadzoru Finansowego na wcześniejszy wykup obligacji, o ile taka zgoda będzie wymagana. Oprocentowanie obligacji jest zmienne, oparte o stawkę WIBOR 6M, powiększoną o marżę w wysokości 2,30% w skali roku.

Obligacje stanowią instrumenty w Tier II Banku w rozumieniu Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniającego rozporządzenie (UE) nr 648/2012.

35b. Zmiana stanu zobowiązań podporządkowanych

	01.01.2019 - 31.12.2019	01.01.2018 - 31.12.2018
Stan na początek okresu	701 883	701 971
Zwiększenia, z tytułu:	889 880	28 656
emisja obligacji podporządkowanych	830 000	0
naliczenie odsetek	59 880	28 656
różnice kursowe	0	0
Zmniejszenia, z tytułu:	(45 558)	(28 744)
spłata obligacji podporządkowanych	0	0
spłata odsetek	(45 558)	(28 744)
różnice kursowe	0	0
Stan zobowiązań podporządkowanych na koniec okresu	1 546 205	701 883

W latach 2018 i 2019 Bank nie odnotował żadnych opóźnień w płatności rat kapitałowych lub odsetkowych, ani nie naruszył żadnych innych postanowień umownych wynikających ze swoich zobowiązań podporządkowanych.

36. REZERWY

36a. Rezerwy

	31.12.2019	31.12.2018
Udzielone zobowiązania i gwarancje	53 856	52 248
Nierozstrzygnięte sprawy sporne	250 433	59 797
Razem	304 289	112 045

36b. Zmiana stanu rezerw na Udzielone zobowiązania i gwarancje

	01.01.2019 - 31.12.2019	01.01.2018 - 31.12.2018
Stan na początek okresu	52 248	21 720
Korekty z tytułu wdrożenia MSSF9	0	23 829
Skorygowany stan na początek okresu	52 248	45 549
Utworzenie rezerw	70 581	61 333
Rozwiązanie rezerw	(70 220)	(54 804)
Połączenie z Euro Bank S.A.	1 281	0
Różnice kursowe	(34)	170
Stan na koniec okresu	53 856	52 248

36c. Zmiana stanu rezerw na Nierozstrzygnięte sprawy sporne

	01.01.2019 - 31.12.2019	01.01.2018 - 31.12.2018
Stan na początek okresu	59 797	45 118
Utworzenie rezerw	7 311	7 541
Rozwiązanie rezerw	(14 318)	(808)
Wykorzystanie rezerw w ciągu okresu	(27 876)	(4 212)
Utworzenie rezerw na ryzyko prawne z tytułu walutowych kredytów hipotecznych	223 134	0
Połączenie z Euro Bank S.A.	602	0
Reklasyfikacja	1 783	12 158
Stan na koniec okresu	250 433	59 797

37. REZERWY Z TYTUŁU ODROZONEGO PODATKU DOCHODOWEGO

	31.12.2019	31.12.2018
Rezerwa na odroczony podatek dochodowy	0	0

38. INNE ZOBOWIĄZANIA

38a. Inne zobowiązania

	31.12.2019	31.12.2018
Krótkoterminowe	1 385 929	1 419 455
Koszty do zapłacenia - premie, wynagrodzenia	49 501	37 770
Koszty do zapłacenia - pozostałe	168 827	158 531
Rezerwa na zwroty na ubezpieczenia	354 416	233 907
Rozliczenia międzybankowe	247 285	271 435
Rezerwa na potencjalne zwroty opłat w przypadku wcześniejszej spłaty kredytu	63 918	0
Rozliczenia z tytułu transakcji na instrumentach finansowych	32 052	24 890
Wierzyciele różni	266 505	615 782
Zobowiązania z tytułu leasingu	114 933	16 803
Zobowiązania wobec budżetu	14 106	12 422
Przychody przyszłych okresów	45 546	31 972
Rezerwy na niewykorzystane urlopy	24 212	12 520
Rezerwy na odprawy emerytalne	3 103	2 898
Pozostałe	1 525	525
Długoterminowe	499 032	158 568
Rezerwy na odprawy emerytalne	29 625	21 298
Przychody przyszłych okresów	0	899
Zobowiązanie do zapłaty - BFG*	90 727	55 961
Zobowiązania z tytułu leasingu	362 527	73 618
Koszty do zapłacenia	16 153	6 792
Razem	1 884 961	1 578 023
w tym pozostałe zobowiązania finansowe**	1 314 723	1 242 337

* Bank korzysta z możliwości wnoszenia części składek do BFG w formie zobowiązania do zapłaty co polega na rozpoznaniu zobowiązania do zapłaty przy jednoczesnym utrzymywaniu aktywów obciążonych w formie dłużnych papierów wartościowych przechowywanych na odrębnym, utworzonym w tym celu rachunku

** do pozostałych zobowiązań finansowych zalicza się całość Innych zobowiązań z wyłączeniem Przychodów przyszłych okresów, Rezerw na zwroty, Zobowiązań wobec budżetu, Zobowiązań do zapłaty składki dla BFG oraz pozycji Pozostałe

38b. Zobowiązania z tytułu leasingu

	31.12.2019	31.12.2018
Zobowiązania (brutto) z tytułu leasingu	506 862	96 928
Niezrealizowane koszty finansowe	(29 402)	(6 507)
Wartość bieżąca minimalnych rat leasingowych	477 460	90 421
Zobowiązania (brutto) z tytułu leasingu wg terminów zapadalności		
do 1 roku	123 710	18 903
powyżej 1 roku do 5 lat	250 995	61 672
powyżej 5 lat	132 157	16 353
Razem	506 862	96 928
Zobowiązania (netto) z tytułu leasingu wg terminów zapadalności		
do 1 roku	114 933	16 803
powyżej 1 roku do 5 lat	235 893	58 091
powyżej 5 lat	126 634	15 527
Razem	477 460	90 421

38c. Zmiana stanu rezerw na niewykorzystane urlopy

	01.01.2019 - 31.12.2019	01.01.2018 - 31.12.2018
Stan na początek okresu	12 520	11 576
Przejęcie SKOK PIAST	0	405
Utworzenie/Odwrócenie rezerw	62	836
Połączenie z Euro Bank S.A.	12 330	0
Wykorzystanie rezerw	(700)	(297)
Stan na koniec okresu	24 212	12 520

38d. Zmiana stanu rezerw na odprawy emerytalne

	01.01.2019 - 31.12.2019	01.01.2018 - 31.12.2018
Stan na początek okresu	24 196	21 207
Przejęcie SKOK PIAST	0	83
Utworzenie / Odwrócenie rezerw	8 996	3 607
Połączenie z Euro Bank S.A.	438	0
Wykorzystanie rezerw	(1 411)	(807)
(Zyski) / straty aktuarialne	509	106
Stan na koniec okresu	32 728	24 196

39. KAPITAŁ WŁASNY

39a. Kapitał zakładowy

Kapitał podstawowy Banku Millennium S.A. wynosi 1 213 116 777 zł i dzieli się na 1 213 116 777 akcji o wartości nominalnej 1 zł każda, co prezentuje poniższa tabela.

KAPITAŁ ZAKŁADOWY					Wartość nominalna jednej akcji = 1 zł.		
Seria / emisja	Rodzaj akcji	Rodzaj Uprzywilejowania	Liczba akcji	Wartość serii / emisji (w zł)	Sposób pokrycia kapitału	Data rejestracji	Prawo do dywidendy
A	imiennie założycielskie	x2 co do głosu	106 850	106 850	gotówka	30.06.1989	30.06.1989
B1	imiennie zwykłe		150 000	150 000	gotówka	13.06.1990	01.01.1990
B2	imiennie zwykłe		150 000	150 000	gotówka	13.12.1990	01.01.1990
C	na okaziciela zwykłe		4 693 150	4 693 150	gotówka	17.05.1991	01.01.1991
D1	na okaziciela zwykłe		1 700 002	1 700 002	gotówka	31.12.1991	01.01.1992
D2	na okaziciela zwykłe		2 611 366	2 611 366	gotówka	31.01.1992	01.01.1992
D3	na okaziciela zwykłe		1 001 500	1 001 500	gotówka	10.03.1992	01.01.1992
E	na okaziciela zwykłe		6 000 000	6 000 000	gotówka	28.05.1993	01.01.1992
F	na okaziciela zwykłe		9 372 721	9 372 721	gotówka	10.12.1993	01.01.1993
G	na okaziciela zwykłe		8 000 000	8 000 000	gotówka	30.05.1994	01.10.1993
H	na okaziciela zwykłe		7 082 129	7 082 129	gotówka	24.10.1994	01.10.1994
Podwyższenie wart. nominalnej akcji z 1 do 4 PLN				122 603 154	kapitał zapasowy	24.11.1994	
Split akcji w stosunku 1:4			122 603 154			05.12.1994	
I	na okaziciela zwykłe		65 000 000	65 000 000	gotówka	12.08.1997	01.10.1996
J	na okaziciela zwykłe		196 120 000	196 120 000	kapitały Banku Gdańskiego S.A.	12.09.1997	01.10.1996
K	na okaziciela zwykłe		424 590 872	424 590 872	gotówka	31.12.2001	01.01.2001
L	na okaziciela zwykłe		363 935 033	363 935 033	gotówka	26.02.2010	01.01.2009
Liczba akcji razem			1 213 116 777				
Kapitał akcyjny razem				1 213 116 777			

W okresie sprawozdawczym dokonana została konwersja 200 akcji imiennych założycielskich na akcje na okaziciela. W związku z powyższym liczba akcji imiennych wg stanu na dzień 31 grudnia 2019 roku wynosiła 107 840, z czego 61 600 akcji to akcje założycielskie, uprzywilejowane w ten sposób, że jedna akcja daje prawo do dwóch głosów na Walnym Zgromadzeniu.

Z uwagi na fakt, że Bank jest spółką publiczną, której akcje znajdują się w obrocie na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie, Bank nie posiada szczegółowych informacji na temat struktury akcjonariatu aktualnej na 31 grudnia 2019 roku. Informacja na temat akcjonariusza - Banco Comercial Portugues S.A., zawarta w poniższej tabeli, podana została na podstawie danych zebranych w związku z rejestracją akcjonariuszy uprawnionych do wzięcia udziału w Nadzwyczajnym Walnym Zgromadzeniu Banku zwołanym na dzień 27 sierpnia 2019 roku. Natomiast dane dotyczące stanu posiadania akcji Banku przez Nationale-Nederlanden Otwarty Fundusz Emerytalny, Otwarty Fundusz Emerytalny PZU „Złota Jesień” i Aviva Otwarty Fundusz Emerytalny Aviva Santander i ich udział w kapitale zakładowym Banku, został obliczony na podstawie Rocznej struktury aktywów ww. Funduszy według stanu na dzień 31 grudnia 2019 roku (ogłoszonej na stronach internetowych odpowiednio: www.nn.pl, www.aviva.pl i www.pzu.pl). Dla dokonania wymienionych kalkulacji założono średni kurs ważony wolumenem (VWAP) akcji Banku w tym dniu w wysokości 5,8339 PLN.

Najwięksi akcjonariusze Banku (powyżej 5% udział w głosach WZA):

Akcjonariusze według stanu na 31.12.2019	Ilość akcji	% udział w kapitale zakładowym	Ilość głosów	% udział w głosach na WZA
Banco Comercial Portugues S.A.	607 771 505	50,10	607 771 505	50,10
Nationale-Nederlanden Otwarty Fundusz Emerytalny	100 000 368	8,24	100 000 368	8,24
Aviva Otwarty Fundusz Emerytalny Aviva Santander	76 760 317	6,33	76 760 317	6,33
Otwarty Fundusz Emerytalny PZU „Złota Jesień”	67 593 025	5,57	67 593 025	5,57

Akcjonariusze według stanu na 31.12.2018	Ilość akcji	% udział w kapitale zakładowym	Ilość głosów	% udział w głosach na WZA
Banco Comercial Portugues S.A.	607 771 505	50,10	607 771 505	50,10
Nationale-Nederlanden Otwarty Fundusz Emerytalny	105 018 325	8,66	105 018 325	8,66
Aviva Otwarty Fundusz Emerytalny Aviva Santander	76 301 553	6,29	76 301 553	6,29
Otwarty Fundusz Emerytalny PZU „Złota Jesień”	68 043 397	5,61	68 043 397	5,61

39b. Skumulowane inne całkowite dochody

Skumulowane inne całkowite dochody powstają w rezultacie rozpoznania:

- efektu wyceny aktywów finansowych wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody w kwocie netto, to jest po uwzględnieniu podatku odroczonego. Wyksięgowanie niniejszych wartości, dla instrumentów dłużnych, z kapitału z aktualizacji wyceny następuje w momencie wyłączenia z ksiąg rachunkowych całości lub części wycenianych aktywów lub w momencie rozpoznania utraty wartości (efekt wyceny jest wtedy odnoszony do rachunku zysków i strat). Efekt wyceny instrumentów kapitałowych nie podlega przeksięgowaniu do rachunku zysków i strat.
- efektu wyceny (według wartości godziwej) instrumentów pochodnych stanowiących zabezpieczenie przepływów środków pieniężnych w kwocie netto, to jest po uwzględnieniu podatku odroczonego. W kapitale z aktualizacji wyceny, ujmowana jest część zysków lub strat związanych z instrumentem zabezpieczającym przepływy pieniężne, która stanowi efektywne zabezpieczenie natomiast nieefektywna część zysków lub strat związanych z tym instrumentem zabezpieczającym ujmowana jest w rachunku zysków i strat.
- zysków /strat aktuarialnych w kwocie netto, to jest po uwzględnieniu podatku odroczonego. W kapitale z aktualizacji wyceny, ujmowane są zyski lub straty powstałe z wyceny zobowiązań wynikających z utworzonej rezerwy na odprawy emerytalne. Wycena jest sporządzona przy zastosowaniu metody prognozowanego kosztu jednostkowego, a parametrami, które mają istotny wpływ na wysokość wartości bieżącej tych zobowiązań są: stopa mobilności (rotacja) pracowników, stopa dyskontowa, stopa wzrostu płac. Niniejsze wartości nie podlegają przeksięgowaniu do rachunku zysków i strat.

Kapitał z aktualizacji wyceny

	31.12.2019	31.12.2018
Efekt wyceny (brutto)	82 529	90 689
Podatek odroczony	(15 681)	(17 232)
Efekt wyceny netto	66 848	73 457

Źródła zmian kapitału z aktualizacji wyceny przedstawiają się następująco (dane w tys. zł):

Kapitał z aktualizacji wyceny aktywów finansowych wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody 1.01.2019 - 31.12.2019

	Wartość brutto	Podatek odroczony	Razem
Kapitał z aktualizacji wyceny na początek okresu	161 875	(30 756)	131 119
Przeniesienie do rachunku zysków i strat okresu w efekcie sprzedaży	(39 741)	7 551	(32 190)
Zmiana w związku z zapadalnością papierów wartościowych	(1 674)	318	(1 356)
Zyski/straty z rewaluacji papierów dłużnych wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody odniesione na kapitał własny	(6 093)	1 158	(4 935)
Zyski/straty z rewaluacji akcji wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody odniesione na kapitał własny	172	(33)	139
Kapitał z aktualizacji wyceny na koniec okresu	114 539	(21 762)	92 777

Kapitał z aktualizacji wyceny aktywów finansowych wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody 1.01.2018 - 31.12.2018

	Wartość brutto	Podatek odroczony	Razem
Kapitał z aktualizacji wyceny na początek okresu	69 651	(13 233)	56 418
Korekty z tytułu wdrożenia MSSF9	18 114	(3 442)	14 672
Skorygowany stan na początek okresu	87 765	(16 675)	71 090
Przeniesienie do rachunku zysków i strat okresu w efekcie sprzedaży	(18 897)	3 590	(15 307)
Zmiana w związku z zapadalnością papierów wartościowych	(5 188)	986	(4 202)
Zyski/straty z rewaluacji papierów dłużnych wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody odniesione na kapitał własny	95 101	(18 069)	77 032
Zyski/straty z rewaluacji akcji wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody odniesione na kapitał własny	3 094	(588)	2 506
Kapitał z aktualizacji wyceny na koniec okresu	161 875	(30 756)	131 119

Kapitał z aktualizacji wyceny instrumentów finansowych zabezpieczających przepływy pieniężne 1.01.2019 - 31.12.2019

	Wartość brutto	Podatek odroczony	Razem
Kapitał z aktualizacji wyceny na początek okresu	(68 570)	13 028	(55 542)
Zyski lub straty z tytułu wyceny instrumentów finansowych odnoszone na kapitał własny	20 494	(3 894)	16 600
Przeniesienie do rachunku zysków i strat okresu	19 191	(3 646)	15 545
Kapitał z aktualizacji wyceny na koniec okresu	(28 885)	5 488	(23 397)

Kapitał z aktualizacji wyceny instrumentów finansowych zabezpieczających przepływy pieniężne 1.01.2018 - 31.12.2018

	Wartość brutto	Podatek odroczony	Razem
Kapitał z aktualizacji wyceny na początek okresu	(110 446)	20 984	(89 462)
Zyski lub straty z tytułu wyceny instrumentów finansowych odnoszone na kapitał własny	21 956	(4 171)	17 785
Przeniesienie do rachunku zysków i strat okresu	19 920	(3 785)	16 135
Kapitał z aktualizacji wyceny na koniec okresu	(68 570)	13 028	(55 542)

Kapitał z aktualizacji wyceny - zyski lub (straty) aktuarialne 1.01.2019 - 31.12.2019

	Wartość brutto	Podatek odroczony	Razem
Kapitał z aktualizacji wyceny na początek okresu	(2 616)	496	(2 120)
Zmiana zobowiązań wynikających z rezerwy na odprawy emerytalne	(509)	97	(412)
Kapitał z aktualizacji wyceny na koniec okresu	(3 125)	593	(2 532)

Kapitał z aktualizacji wyceny - zyski lub (straty) aktuarialne 1.01.2018 - 31.12.2018

	Wartość brutto	Podatek odroczony	Razem
Kapitał z aktualizacji wyceny na początek okresu	(2 510)	476	(2 034)
Zmiana zobowiązań wynikających z rezerwy na odprawy emerytalne	(106)	20	(86)
Kapitał z aktualizacji wyceny na koniec okresu	(2 616)	496	(2 120)

39c. Zyski zatrzymane

	kapitał zapasowy	kapitał rezerwowy	fundusz ogólnego ryzyka bankowego	niepodzielony wynik	RAZEM
Zyski zatrzymane na początek okresu 01.01.2019	374 957	4 611 408	228 902	486 887	5 702 154
połączenie z Euro Bank S.A.	0	0	0	(39 956)	(39 956)
podział zysku, w tym:					
przeniesienie na kapitał rezerwowy	0	486 887	0	(486 887)	0
wynik netto bieżącego okresu	0	0	0	600 683	600 683
Zyski zatrzymane na koniec bieżącego okresu 31.12.2019	374 957	5 098 295	228 902	560 727	6 262 881

	kapitał zapasowy	kapitał rezerwowy	fundusz ogólnego ryzyka bankowego	niepodzielony wynik	RAZEM
Zyski zatrzymane na początek okresu 01.01.2018	374 957	3 962 463	228 902	648 945	5 215 267
Korekty bilansu otwarcia w związku z implementacją MSSF 9	0	0	0	(235 413)	(235 413)
Zyski zatrzymane na początek okresu po korekcie	374 957	3 962 463	228 902	413 532	4 979 854
podział zysku, w tym:					
przeniesienie na kapitał rezerwowy	0	648 945	0	(648 945)	0
wynik netto bieżącego okresu	0	0	0	722 300	722 300
Zyski zatrzymane na koniec bieżącego okresu 31.12.2018	374 957	4 611 408	228 902	486 887	5 702 154

40. ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE WEDŁUG UMOWNYCH TERMINÓW WYMAGALNOŚCI

31.12.2019	do 1 miesiąca	powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	RAZEM
Zobowiązania wobec banków	338 008	64 754	415 058	37 781	0	855 601
Zobowiązania wobec klientów	64 391 549	7 135 572	11 365 359	14 058 059	26 465	96 977 004
Zobowiązania z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu	90 719	0	0	0	0	90 719
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	0	25 111	479 169	514 477	0	1 018 757
Zobowiązania podporządkowane	14 323	1 883	46 372	250 308	1 769 227	2 082 113
Zobowiązania z tytułu instrumentów pochodnych przeznaczonych do obrotu wg wartości nominalnej	2 736 887	2 031 288	3 736 975	4 266 598	54 197	12 825 945
Zobowiązania z tytułu instrumentów pochodnych przeznaczonych do obrotu wg wartości nominalnej	825 047	1 866 553	4 573 856	6 625 395	392 130	14 282 981
Zobowiązania warunkowe udzielone - finansowe	9 939 514	0	0	0	0	9 939 514
Zobowiązania warunkowe udzielone - gwarancyjne	2 512 533	0	0	0	0	2 512 533
RAZEM	80 848 580	11 125 161	20 616 789	25 752 618	2 242 019	140 585 167

31.12.2018	do 1 miesiąca	powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	RAZEM
Zobowiązania wobec banków	365 362	183 289	43 238	474 255	0	1 066 144
Zobowiązania wobec klientów	51 047 517	6 447 314	7 573 618	1 390 705	16 782	66 475 936
Zobowiązania z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu	50 328	0	0	0	0	50 328
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	2 211	24 061	68 137	536 486	0	630 895
Zobowiązania podporządkowane	0	0	28 787	114 520	814 520	957 827
Zobowiązania z tytułu instrumentów pochodnych przeznaczonych do obrotu wg wartości nominalnej	3 073 790	1 702 979	3 523 023	1 755 409	148 751	10 203 952
Zobowiązania z tytułu instrumentów pochodnych przeznaczonych do obrotu wg wartości nominalnej	1 082 316	612 075	9 869 905	3 185 710	477 075	15 227 081
Zobowiązania warunkowe udzielone - finansowe	8 424 532	0	0	0	0	8 424 532
Zobowiązania warunkowe udzielone - gwarancyjne	2 193 385	0	0	0	0	2 193 385
RAZEM	66 239 441	8 969 718	21 106 708	7 457 085	1 457 128	105 230 080

14. Informacje Uzupelniające

14.1. DYWIDENDA ZA ROK 2019

Bank Millennium ma politykę dywidendy, obejmującą wypłatę 35% do 50% zysku netto, zakładając, że zalecenia Komisji Nadzoru Finansowego (KNF), dotyczące wypłaty dywidendy, zostaną zrealizowane.

Wysokie współczynniki kapitałowe na koniec roku 2019 pozwalałyby na wypłatę dywidendy, gdyby nie dodatkowe kryteria K1 i K2 dla banków, mających portfele walutowych kredytów hipotecznych, które KNF utrzymała, ogłaszając w grudniu 2019 r. zalecenie w zakresie polityki banków odnośnie do dywidendy. Kryterium K1 bazuje na udziale walutowych kredytów hipotecznych w całym portfelu, a kryterium K2 opiera się na udziale roczników 2007-2008 w łącznym portfelu walutowych kredytów hipotecznych.

Niezależnie od powyższego, biorąc pod uwagę przejęcie (bez emisji akcji) i późniejsze połączenie z Euro Bank S.A., Bank zamierza zatrzymać całość zysku netto za rok 2019 w kapitałach własnych w celu wzmocnienia wskaźników kapitałowych. W związku z tym Zarząd Banku przedłoży Walnemu Zgromadzeniu Akcjonariuszy stosowną propozycję zatrzymania całego zysku netto za rok 2019.

Jeżeli propozycja zatrzymania całego zysku netto za 2019 rok zostanie zaakceptowana przez WZA, dodatni wpływ na współczynnik kapitałowy T1 i TCR wyniesie około 0,4-0,5 p.p. (do poziomów odpowiednio 17,4% oraz 20,6% dla Grupy). Należy przypomnieć, że wskaźniki kapitałowe na koniec 2019 r. obejmowały już zysk netto za I półrocze 2019 r., zgodnie z pozytywną decyzją KNF na wniosek Banku.

14.2. DANE O AKTYWACH, KTÓRE STANOWIĄ ZABEZPIECZENIE ZOBOWIĄZAŃ

Na dzień 31.12.2019 r. następujące aktywa Banku stanowiły zabezpieczenie zobowiązań (w tys. PLN):

Lp.	Rodzaj aktywa	Portfel	Zabezpieczane zobowiązanie	Wartość nominalna aktywa	Wartość bilansowa aktywa
1.	Obligacje skarbowe WZ0121	utrzymywanie sprzedaż	kredyt lombardowy udzielany Bankowi przez NBP	130 000	131 453
2.	Obligacje skarbowe WZ0121	utrzymywanie sprzedaż	zabezpieczenie Funduszu Ochrony Środków Gwarantowanych w ramach Bankowego Funduszu Gwarancyjnego	358 000	362 002
3.	Bony pieniężne NBP_030120	utrzymywanie sprzedaż	BFG - fundusz gwarancyjny - zabezpieczenie zobowiązania do zapłaty	51 750	51 746
4.	Bony pieniężne NBP_030120	utrzymywanie sprzedaż	BFG - fundusz przymusowej restrukturyzacji - zabezpieczenie zobowiązania do zapłaty	51 250	51 246
5.	Środki pieniężne	należności	wpłata na Fundusz Zabezpieczający OTC - KDPW_CCP	7 243	7 243
6.	Środki pieniężne	należności	rozliczenie z tytułu zawartych transakcji	1 518	1 518
7.	Depozyty złożone	lokaty w bankach	rozliczenie z tytułu zawartych transakcji	345 035	345 035
RAZEM				944 796	950 243

Dodatkowo według stanu na 31 grudnia 2019 r. Bank posiadał zawarte krótkoterminowe (rozliczane przeważnie w ciągu 7 dni) transakcje sprzedaży skarbowych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu, których przedmiotem były papiery wartościowe o wartości 90 453 tys. zł (odpowiadające im zobowiązania zaprezentowano w **Rozdziale 13.**, **nota 33**).

Na dzień 31.12.2018 r. następujące aktywa Banku stanowiły zabezpieczenie zobowiązań (w tys. PLN):

Lp.	Rodzaj aktywa	Portfel	Zabezpieczane zobowiązanie	Wartość nominalna aktywa	Wartość bilansowa aktywa
1.	Obligacje skarbowe WZ0121	utrzymywanie i sprzedaż	kredyt lombardowy udzielany Bankowi przez NBP	130 000	131 630
2.	Obligacje skarbowe WZ0120	utrzymywanie i sprzedaż	wstępny depozyt zabezpieczający transakcje na kontraktach terminowych na obligacje	500	507
3.	Obligacje skarbowe WZ0120	utrzymywanie i sprzedaż	zabezpieczenie Funduszu Ochrony Środków Gwarantowanych w ramach Bankowego Funduszu Gwarancyjnego	311 000	315 273
4.	Bony pieniężne NBP_040119	utrzymywanie i sprzedaż	BFG - fundusz gwarancyjny - zabezpieczenie zobowiązania do zapłaty	35 600	35 600
5.	Bony pieniężne NBP_040119	utrzymywanie i sprzedaż	BFG - fundusz przymusowej restrukturyzacji - zabezpieczenie zobowiązania do zapłaty	27 100	27 100
6.	Środki pieniężne	należności	wpłata na Fundusz Gwarantowania Rozliczeń Transakcji Terminowych	100	100
7.	Środki pieniężne	należności	wpłata na Fundusz Zabezpieczający OTC - KDPW_CCP	2 583	2 583
8.	Depozyty złożone	lokaty w bankach	rozliczenie z tytułu zawartych transakcji	264 108	264 108
RAZEM				770 991	776 901

Dodatkowo według stanu na 31 grudnia 2018 r. Bank posiadał zawarte krótkoterminowe (rozliczane przeważnie w ciągu 7 dni) transakcje sprzedaży skarbowych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu, których przedmiotem były papiery wartościowe o wartości 50 290 tys. zł (odpowiadające im zobowiązania zaprezentowano w **Rozdziale 13.**, **nota 33**).

14.3. PAPIERY WARTOŚCIOWE STANOWIĄCE PRZEDMIOT TRANSAKЦИИ Z PRYZRZECZENIEM ODKUPU

Na dzień 31.12.2019 r. następujące papiery wartościowe (prezentowane w bilansie Banku) stanowiły przedmiot transakcji z przyrzeczeniem odkupu (SBB), w tys. zł:

Rodzaj papieru wartościowego	Wartość nominalna	Wartość bilansowa
Obligacje skarbowe	85 221	90 453
RAZEM	85 221	90 453

W następstwie zawarcia transakcji z przyrzeczeniem odkupu, których przedmiotem są papiery wartościowe prezentowane w powyższej tabeli, Bank jest narażony na ryzyka analogiczne jak w przypadku posiadania papierów wartościowych o tej samej charakterystyce we własnym portfelu.

Na dzień 31.12.2018 r. następujące papiery wartościowe (prezentowane w bilansie Banku) stanowiły przedmiot transakcji z przyrzeczeniem odkupu (SBB), w tys. zł:

Rodzaj papieru wartościowego	Wartość nominalna	Wartość bilansowa
Obligacje skarbowe	49 667	50 290
RAZEM	49 667	50 290

14.4. KOMPENSOWANIE NALEŻNOŚCI I ZOBOWIĄZAŃ NA BAZIE UMÓW RAMOWYCH

Większość portfela instrumentów pochodnych Banku powstaje w wyniku zawierania przez Bank umów ramowych ISDA (z ang. International Swaps and Derivatives Agreements; Międzynarodowa umowa w sprawie transakcji swapowych i instrumentów pochodnych). Zapisy tego rodzaju umów określają kompleksowe postępowanie w następstwie wystąpienia przypadku naruszenia (głównie trudności w regulowaniu zobowiązań przez kontrahenta) i umożliwiają ich rozwiązanie oraz rozliczenie się z kontrahentem na bazie skompensowanej kwoty wzajemnych należności i zobowiązań. Do chwili obecnej Bank nie korzystał z takiej możliwości, jednakże w ramach wypełnienia obowiązku informacyjnego wynikającego z MSSF 7 w poniższej tabeli zaprezentowano odpowiednio kwoty wyceny do wartości godziwej instrumentów pochodnych (zarówno zaklasyfikowanych do portfela przeznaczone do obrotu jak i dedykowanych do rachunkowości zabezpieczeń) oraz zabezpieczeń pieniężnych objętych umowami ramowymi ISDA wraz z maksymalną hipotetyczną kwotą wynikającą z rozliczenia na bazie kompensaty.

w tys. zł	Kwoty do otrzymania	Kwoty do zapłacenia
Wycena instrumentów pochodnych	114 661	471 700
Wartość przyjętych / udzielonych depozytów zabezpieczających	(30 061)	(335 281)
Aktywa i Zobowiązania finansowe objęte porozumieniem ramowym umożliwiającym kompensowanie	84 600	136 419
Maksymalna, hipotetyczna kwota kompensaty	(81 971)	(81 971)
Aktywa i Zobowiązania finansowe objęte porozumieniem ramowym umożliwiającym kompensowanie po uwzględnieniu hipotetycznej kwoty kompensacji	2 629	54 448

14.5. DODATKOWE OBJAŚNIENIA DO RACHUNKU PRZEPIŹYWÓW ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH

Na potrzeby sprawozdania z przepłyów środków pieniężnych jako środki pieniężne i ich ekwiwalenty Bank sklasyfikował następujące aktywa finansowe:

w tys. zł	31.12.2019	31.12.2018
Gotówka w kasie i środki na rachunkach w Banku Centralnym	2 203 444	2 450 176
Należności z tytułu lokat międzybankowych*	440 162	462 324
Dłużne papiery wyemitowane przez Skarb Państwa*	1 109 183	1 608 188
w tym: FVTOCI	1 086 797	1 599 800
w tym: przeznaczone do obrotu	22 386	8 388
Razem	3 752 789	4 520 688

* aktywa finansowe z terminem zapadalności poniżej 3 miesięcy

Na potrzeby sprawozdania z przepłyów środków pieniężnych przyjęto następującą klasyfikację rodzajów działalności:

1. działalność operacyjna - obejmuje podstawowy zakres działalności związany ze świadczeniem usług przez Bank, obejmujący działania mające na celu wygosparowanie zysku, a niebędące działalnością inwestycyjną lub finansową,
2. działalność inwestycyjna obejmuje czynności związane z nabywaniem i zbywaniem składników majątku trwałego w szczególności aktywów finansowych niesklasyfikowanych do kategorii przeznaczone do obrotu, akcji i udziałów w jednostkach podporządkowanych oraz rzeczowego majątku trwałego i wartości niematerialnych,
3. działalność finansowa obejmuje działania związane z pozyskiwaniem środków w formie kapitałów bądź zobowiązań jak również obsługę źródeł finansowania.

14.6. INFORMACJE O PROWADZONEJ DZIAŁALNOŚCI POWIERNICZEJ

Na dzień 31.12.2019 r. Departament Powierniczy prowadził 13 077 rachunków, na których zdeponowane były aktywa o łącznej wartości 37,7 mld PLN. Przychody netto na działalności powierniczej za rok 2019 wyniosły 6,8 mln PLN. Ponadto Departament Powierniczy pełnił funkcję Banku Depozytariusza dla 25 funduszy inwestycyjnych z czego 21 z grupy Millennium TFI S.A.

14.7. PŁATNOŚCI NA BAZIE AKCJI

W 2012 roku Bank wdrożył politykę określającą zasady wynagradzania osób mających istotny wpływ na profil ryzyka Grupy Banku Millennium, z późniejszymi zmianami, zgodnie z wymogami opisanymi w Uchwale Komisji Nadzoru Finansowego nr 258/2011, a następnie Rozporządzeniu Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 6 marca 2017 r. w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach. Zgodnie z polityką, pracownicy Banku mający istotny wpływ na profil ryzyka Banku otrzymują zmienne wynagrodzenie, którego część wypłacana jest w formie instrumentów finansowych: akcji fantomowych Banku w latach 2016 -2018; akcji własnych Banku Millennium: za rok 2019. Od roku 2019 Bank, decyzją Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy z dnia 27 sierpnia 2019, wprowadził program motywacyjny służący wynagradzaniu osób uprawnionych, uprzednio zidentyfikowanych jako mające istotny wpływ na profil ryzyka (*ang. Risk Taker*). W jego ramach nabyte przez Spółkę Akcje Własne zostaną, zgodnie z obowiązującą polityką wynagrodzeń Risk Takerów, przeznaczone do nieodpłatnego nabycia w odpowiedniej liczbie przez wskazanych Risk Takerów w Okresie Trwania Programu.

Zmienne wynagrodzenia w instrumencie finansowym, za rok:	2019	2018	2017	2016
Rodzaj transakcji w świetle MSSF 2	Transakcje płatności w formie akcji rozliczane w środkach pieniężnych			
Data rozpoczęcia okresu oceny	1 stycznia 2019	1 stycznia 2018	1 stycznia 2017	1 stycznia 2016
Data ogłoszenia programu	30 lipca 2012			
Data uruchomienia programu zgodnie z definicją MSSF 2	Data Komitetu Personalnego następującego po zakończeniu roku finansowego			
Liczba instrumentów przyznanych	Ustalana w dacie przyznania programu zgodnie z definicją MSSF 2			
Data zapadalności	3 lata od daty przyznania programu			
Data nabycia uprawnień	31 grudnia 2019	31 grudnia 2018	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016
Warunki nabycia uprawnień	Spełnienie warunków dotyczących zatrudnienia w Banku w roku 2019, wyników Banku oraz indywidualnych wyników pracy.	Spełnienie warunków dotyczących zatrudnienia w Banku w roku 2018, wyników Banku oraz indywidualnych wyników pracy.	Spełnienie warunków dotyczących zatrudnienia w Banku w roku 2017, wyników Banku oraz indywidualnych wyników pracy.	Spełnienie warunków dotyczących zatrudnienia w Banku w roku 2016, wyników Banku oraz indywidualnych wyników pracy.
Rozliczenie programu	W dniu rozliczenia uczestnikowi zostanie wypłacona kwota środków pieniężnych stanowiąca iloczyn posiadanych przez uczestnika akcji fantomowych oraz średniej arytmetycznej ceny akcji Banku na GPW na zamknięcie 10 kolejnych sesji poprzedzających dzień rozliczenia, przy czym ustalana tak wartość nie może być większa ani też mniejsza niż o 20% w stosunku do pierwotnej wartości odroczonej puli akcji. Akcje fantomowe są rozliczane w 3 równych rocznych ratach począwszy od daty Komitetu Personalnego na którym zostały przydzielone.			
Wycena programu	Wartość godziwa programu jest wyznaczana na każdą datę bilansową wg zasad przyjętych dla określenia wartości programu w dniu rozliczenia.			

Instrumenty finansowe przydzielone pracownikom Banku niebędącym Członkami Zarządu Banku Millennium S.A., za rok:

	2019	2018	2017	2016
Data przydzielenia akcji	-	23.01.2019	07.02.2018	02.02.2017
Ilość akcji (szt.)	-	115 411	70 517	44 389
przyznana	-	0	0	0
odroczone	-	115 411	70 517	44 389
Wartość na dzień przydzielenia (PLN)	-	1 059 700	674 355	256 700
przyznana	-	0	0	0
odroczone	-	1 059 700	674 355	256 700
Wartość godziwa na 31.12.2019 (PLN)	-	847 760	539 484	259 674

Rachunek Zysków i Strat za 2019 rok został obciążony z tytułu zmiany wartości akcji fantomowych przydzielonych za lata 2016-2018, rezerwy utworzonej na akcje fantomowe za rok 2019 oraz kosztami ubezpieczeń społecznych wynikającymi z powyższych transakcji.

Według stanu na dzień bilansowy, Komitet Personalny przy Radzie Nadzorczej nie podjął decyzji o wysokości zmiennego wynagrodzenia dla pracowników Banku niebędących Członkami Zarządu za rok 2019. Szacunkowa wartość Programu za 2019 rok wynosi 4 467 tys. PLN.

Instrumenty finansowe				
Członków Zarządu	2019	2018	2017	2016
Banku Millennium S.A., za rok:				
Data przydzielenia akcji	-	31.05.2019	09.04.2018	25.05.2017
Ilość akcji (szt.)	-	234 389	181 870	88 420
przyznana	-	0	0	0
odroczone	-	234 389	181 870	88 420
Wartość na dzień przydzielenia (PLN)	-	2 135 250	1 492 980	630 000
przyznana	-	0	0	0
odroczone	-	2 135 250	1 492 980	630 000
Wartość godziwa na 31.12.2019 (PLN)	-	1 708 227	1 194 340	517 257

Według stanu na dzień publikacji Raportu Roczno, Komitet Personalny przy Radzie Nadzorczej nie podjął decyzji o wysokości zmiennego wynagrodzenia dla Członków Zarządu za rok 2019.

PLATNOŚCI NA BAZIE AKCJI BYŁEGO EURO BANKU S.A.

W byłym Euro Banku obowiązywała „Polityka wynagrodzeń względem „Zidentyfikowanych Osób”” odnosząca się do pracowników mających istotny wpływ na profil ryzyka. Zgodnie z ww. Polityką, pracownicy banku nią objęci, mający istotny wpływ na profil ryzyka Banku, otrzymywali zmienne wynagrodzenie, którego część wypłacana była w formie akcji byłego Euro Banku. Z dniem przejęcia Euro Banku przez Bank Millennium akcje te przestały istnieć. W związku z tym Bank Millennium przyjął decyzją Rady Nadzorczej zasady konwersji nieistniejących akcji Euro Banku o wartości 4 773 969 PLN na akcje Banku Millennium. Część odroczonego wynagrodzenia zmiennego w gotówce do wypłaty w 2020 r.: 230 559 PLN.

14.8. POZOSTAŁE INFORMACJE DODATKOWE I INNE ISTOTNE WYDARZENIA POMIĘDZY DNIEM SPORZĄDZENIA RAPORTU A DATĄ JEGO PUBLIKACJI

Portfel walutowych kredytów hipotecznych

W obszarze regulacji prawnych, dotyczących walutowych kredytów hipotecznych, które były dyskutowane w Polsce przez ostatnie 4 lata, został przyjęty prezydencki projekt Ustawy z dn. 2 sierpnia 2017 r. o zmianach w Ustawie o wsparciu kredytobiorców znajdujących się w trudnej sytuacji finansowej, którzy zaciągnęli kredyt mieszkaniowy. Ostatecznie zaakceptowany Projekt nie obejmuje utworzenia Funduszu Konwersji. Z drugiej strony, zwiększył dostępność wartego 600 mln zł Funduszu wsparcia kredytobiorców, pierwotnie utworzonego w 2015 r. i nadal czekającego na wykorzystanie na rzecz potrzebujących kredytobiorców (zarówno złotych jak i walutowych kredytów hipotecznych) oraz określa ewentualne, przyszłe wpłaty. Ustawa weszła w życie 1 stycznia 2020 r.

Bank Hipoteczny

Kredyty hipoteczne są ważnym elementem działalności detalicznej Banku. W związku z tym w czerwcu 2018 r. Bank złożył do Komisji Nadzoru Finansowego wnioski o wydanie zgody na utworzenie banku hipotecznego "Millennium Bank Hipoteczny" z siedzibą w Warszawie, którego jedynym udziałowcem będzie Bank Millennium. Nowy bank ma zapewnić średnio- i długoterminowe finansowanie poprzez emisję listów zastawnych w celu wsparcia działalności w zakresie mieszkaniowych kredytów hipotecznych.

Przejęcie SKOK Piast

Na podstawie decyzji Komisji Nadzoru Finansowego 17 października 2018 roku Bank Millennium przejął zarząd nad majątkiem Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej Piast (SKOK Piast), do momentu przejęcia SKOK PIAST wykonywał standardowe czynności operacyjne. Przejęcie zostało zrealizowane zgodnie z art. 74c ust. 4 ustawy o spółdzielczych kasach oszczędnościowych z dniem 1 listopada 2018 r.

Bank Millennium jest kolejnym bankiem który włączył się w proces naprawczy Spółdzielczych Kas Oszczędnościowo-Kredytowych wspierany przez Komisję Nadzoru Finansowego i Bankowy Fundusz Gwarancyjny („BFG”). Przejęcie SKOK Piast wpisuje się w działania na rzecz stabilności krajowego systemu finansowego i zapewnienia bezpieczeństwa wszystkim klientom instytucji finansowych w Polsce.

W księgach rachunkowych Banku przejęcie zostało rozliczone zgodnie z MSSF3 w roku 2018. Proces przejęcia zrealizowany został przy założeniu udzielenia Bankowi wsparcia przez BFG na podstawie art. 264 Ustawy o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym i nie wiązał się z dokonaniem zapłaty przez Bank. Wsparcie BFG polegało na przekazaniu dotacji oraz udzieleniu gwarancji na pokrycie strat (stosowne umowy są finalizowane) wynikających z ryzyka związanego z przejmowanymi prawami majątkowymi SKOK Piast.

Dotacja BFG udzielona została na pokrycie, ustalonej na dzień przejęcia, różnicy pomiędzy wartością przejmowanych praw majątkowych a zobowiązań z tytułu z tytułu środków gwarantowanych deponentów SKOK Piast i na dzień 31 grudnia 2018 r. wyniosła 67 492 tys. zł.

Zgodnie z zapisami MSSF 3 Bank rozpoznał w swoich księgach wartości godziwe przejętych aktywów i zobowiązań, korekty do wartości godziwej stanowią różnicę pomiędzy kwotami aktywów i pasywów ujętych w sprawozdaniu finansowym SKOK Piast sporządzonym zgodnie z polskimi standardami rachunkowości na dzień 31 października 2018 r. oraz ich wartościami godziwymi tych aktywów i pasywów wyliczonymi na ten sam dzień. Powyższe różnice są związane z następującymi pozycjami bilansowymi:

1. Korekty portfela kredytowego

Łączna wartość godziwa portfela kredytowego SKOK Piast została ustalona odrębnie dla kredytów bez rozpoznanej (portfel pracujący) i z rozpoznana utratą wartości (portfel niepracujący). Definicja utraty wartości została określona na podstawie 90 dni przeterminowania przy jednoczesnym uwzględnieniu i innych czynników jakościowych. Wartość godziwą pracującego portfela kredytowego SKOK Piast ustalono, stosując model zdyskontowanych przepływów pieniężnych z zastosowaniem bieżącej marży. W przypadku portfela kredytów niepracujących jego wartość godziwa została oszacowana jako suma oczekiwanych spłat własnych i odzysków ze sprzedaży.

2. Korekta portfela depozytów

Korekta wartości godziwej portfela depozytów wynika głównie z nieco wyższych stóp procentowych lokat SKOK Piast w porównaniu do średnich rynkowych stóp procentowych.

3. Korekty nieruchomości

Dodatnia korekta wartości godziwej składa się z różnic pomiędzy wartością księgową a wartością rynkową budynków wynikającą z zewnętrznych wycen.

Dodatkowo Bank wykazał podatek odroczony wynikający z zastosowania 19% stawki podatkowej do powyższych korekt do wartości godziwej.

Aktywa	Dane SKOK Piast na 31.10.2018	Korekty do wartości godziwej	Wartość godziwa przejętych aktywów
Kasa	18 630	-	18 630
Kredyty i pożyczki(*)	88 355	7 767	96 122
Inwestycje w jednostki podporządkowane	5 738	-	5 738
Środki trwałe	5 969	424	6 393
Pozostałe aktywa	12 632	-	12 632
Aktywa razem	131 324	8 191	139 515

(*) wartość brutto portfela kredytowego wyniosła 157 833 tys. zł

Zobowiązania	Dane SKOK Piast na 31.10.2018	Korekty do wartości godziwej	Wartość godziwa przejętych zobowiązań
Depozyty gwarantowane	198 816	239	199 055
Rezerwy	4 696	-	4 696
Rezerwa z tytułu podatku odroczonego	2 042	1 511	3 553
Pozostałe zobowiązania	1 809	-	1 809
Zobowiązania razem	207 363	1 750	209 113

W wyniku przejęcia Bank rozpoznał wartość firmy (stanowiącą różnicę pomiędzy wartością godziwą netto możliwych do zidentyfikowania aktywów i zobowiązań a kwotą dotacji BFG) o wartości 2 105 tys. zł, która następnie została jednorazowo zamortyzowana w koszty roku 2018.

Wydarzenia po dacie na którą sporządzono sprawozdanie finansowe

Zwolnienia grupowe

W dniu 24 stycznia 2020 roku zostało zawarte porozumienie między Bankiem a związkami zawodowymi dotyczące przeprowadzenia zwolnień grupowych (w ramach procesu restrukturyzacji po połączeniu z Euro Bank). Strony ustaliły iż zwolnienie grupowe obejmie 260 pracowników i zostanie zrealizowane w pierwszym kwartale roku 2020.

Ponieważ powyższe negocjacje zostały rozpoczęte po dniu bilansowym (to jest po 31 grudnia 2019 r.), koszty związane z tym procesem obciążą wynik roku 2020 i według aktualnych szacunków wyniosą około 13,5 miliona złotych.

Data	Imię i nazwisko	Stanowisko/Funkcja	Podpis
14.02.2020	Joao Bras Jorge	Prezes Zarządu	Podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym
14.02.2020	Fernando Bicho	Wiceprezes Zarządu	Podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym
14.02.2020	Wojciech Haase	Członek Zarządu	Podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym
14.02.2020	Andrzej Gliński	Członek Zarządu	Podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym
14.02.2020	Wojciech Rybak	Członek Zarządu	Podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym
14.02.2020	Antonio Pinto Junior	Członek Zarządu	Podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym
14.02.2020	Jarosław Hermann	Członek Zarządu	Podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym